

Hódmezővásárhelyi SZC Szentesi Boros Sámuel Technikum

Oktatási program

2022/ 2023

TARTALOMJEGYZÉK

1. A KÖTELEZŐ ÉS A NEM KÖTELEZŐ FOGLALKOZÁSOK MEGTANÍTANDÓ ÉS ELSAJÁTÍTANDÓ TANANYAGA	4
Magyar nyelv és irodalom.....	5
9–10. évfolyam.....	7
9. évfolyam	8
10. évfolyam	11
Irodalom	14
9. évfolyam	14
11–12. évfolyam.....	26
11. évfolyam	28
12. évfolyam	30
11. évfolyam	32
12. évfolyam	38
Matematika.....	43
11–12. évfolyam.....	58
Történelem	66
Biológia.....	116
Fizika.....	137
9–11. évfolyam.....	139
Földrajz.....	150
Digitális kultúra.....	164
9–10. évfolyam	166
9–10. évfolyam.....	198
11–13. évfolyam.....	215
2. KÖTELEZŐ, KÖTELEZŐEN VÁLASZTANDÓ VAGY SZABADON VÁLASZTHATÓ FOGLALKOZÁSOK MEGNEVEZÉSE, SZÁMA, VALAMINT MEGSZERVEZÉSÉNEK ÉS VÁLASZTÁSÁNAK ELVEI	272
ÓRATERVEK.....	272
2.1. Szakképző iskola (felmenő rendszerben 9. évfolyamon a 2020/2021. tanévtől)...	279
2.2. Szakgimnázium (kifutó rendszerben).....	279
2.3. Felnőttképzés (Lásd a Képzési programban)	289
2.4. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében az oktatóválasztás szabályai.....	289
2.5. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	289
2.6. A testnevelés megvalósításának módja	289
3. A KÖZISMERETI KERETTANTERVEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI	290
3.1. Az erkölcsi nevelés.....	290
3.2. A családi életre nevelés	291
3.3. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.....	293
3.4. Pályaorientáció	294
3.5. Gazdasági és pénzügyi nevelés	295
3.6. Médiatudatosságra nevelés.....	296
3.7. Fenntarthatóság, környezettudatosság.....	297
3.8. Természettudományos nevelés.....	298
3.9. Az idegennyelv-oktatás	299
3.10. A technikumi oktatás.....	300
3.11. A kollégiumi nevelés kapcsolata az iskolai neveléssel-oktatással	301
3.12. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei.....	301

3.13.	A beilleszkedési és tanulási nehézséggel küzdő tanulók nevelésének-oktatásának elvei	302
3.14.	Kompetenciafejlesztés, műveltségközvetítés, tudásépítés	304
4.	AZ ÉRETTSÉGI VIZSGÁVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN AZ EGYES ÉRETTSÉGI VIZSGATÁRGYAKBÓL A KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI	306
5.	VÁLASZTHATÓ ÉRETTSÉGI VIZSGATÁRGYAK MEGNEVEZÉSE KÖZÉP VAGY EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA ESETÉBEN	307
6.	AZ EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE TÖRTÉNŐ FELKÉSZÍTÉS SZABÁLYAI	307
6.1.	Az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények	307
7.	A TANULÓ TELJESÍTMÉNYÉNEK ÍRÁSBAN, SZÓBAN VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJÁT, DIAGNOSZTIKUS, SZUMMATÍV, FEJLESZTŐ FORMÁI	307
7.1.	Az ellenőrzés és az értékelés alapelvei	307
7.2.	Az ellenőrzés és az értékelés célja	308
7.3.	Az ellenőrzési és értékelési rendszer követelményei	309
7.4.	Az ellenőrzés formái	310
7.5.	A szakképző intézmény értékelési és vizsgarendszere	310
7.5.1.	A tanulói értékelés fajtái	310
7.5.2.	Az értékelés módjai	310
7.5.3.	Az értékelés formái	310
7.5.4.	A tanulmányi munka értékelése (százalékok az értékelésnél)	311
7.6.	Az ellenőrzés elvei	346
8.	A NEMZETISÉGHEZ NEM TARTOZÓ TANULÓK RÉSZÉRE A TELEPÜLÉSEN ÉLŐ NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG	347
9.	AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ELVEK, PROGRAMOK, TEVÉKENYSÉGEK	347
9.1.	Az egészségnevelés az iskola mindennapi tevékenységében	347
9.2.	A mindennapos testnevelés megvalósításának módja	350
9.3.	Elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos terv	350
10.	KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK, PROGRAMOK, TEVÉKENYSÉGEK	352
10.1.	Környezeti nevelés az iskola mindennapi tevékenységében	352
11.	A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	354
12.	A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ SZABÁLYOK	357
12.1.	A magatartás értékelése és minősítése	357
12.1.1.	A magatartásjegy kialakításának elvei	357
12.1.2.	A tanulók magatartását minősítő osztályzatok elbírálásának szempontjai	357
12.2.	A szorgalom értékelése és minősítése	357
12.2.1.	A szorgalomjegy kialakításának elvei	357
12.2.2.	A tanulók szorgalmát minősítő osztályzatok elbírálásának szempontjai	358
12.3.	Az iskolában adható elismerések, dicsérek	358
13.	AZ OKTATÓI TESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK	359
13.1.	A tanulók fegyelmezésének elvei és formái (lsd. Házirend)	359
13.2.	A mulasztás és késés (lsd. Házirend)	361
13.3.	A közösségi szolgálat (lsd. Szervezeti és működési szabályzat melléklete)	363
13.4.	A tanulók fizikai állapotának mérése	363
13.5.	A házi feladatok kitűzésének elvei és gyakorlata	364
13.6.	A felnőttképzésre vonatkozó speciális szabályok (lsd. képzési program)	364
14.	A TANULÓ MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉSÉNEK FELTÉTELEI	364
15.	A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ TANULÓ ÉS A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ VAGY FOGYATÉKKAL ÉLŐ SZEMÉLY	364
15.1.	A fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program	366

1. A KÖTELEZŐ ÉS A NEM KÖTELEZŐ FOGLALKOZÁSOK MEGTANÍTANDÓ ÉS ELSAJÁTÍTANDÓ TANANYAGA

Jogszabály	Hatályosság	Kerettanterv
A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosítása alapján A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók	2022. szeptember 1-jétől induló szakképző iskolában 1/9-2/10-3/11. évfolyam valamint technikumban 9-10-11. évfolyam számára	Közismereti kerettanterv a szakképző iskolák számára
26/2018.(VIII.7.) EMMI rendelete, a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012.(XII.21.) EMMI rendelet módosításáról 1. melléklet	2018. szeptember 1-jével indult képzések esetén felmenő rendszerben szakgimnázium 12.. évf.	Kifutó rendszerben A szakgimnáziumok tantárgyi struktúrája és óraszámjai A szakgimnáziumok helyi tantervébe beépítendő, az egyes ágazatokhoz kapcsolódó természettudományos tantárgyak
A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény (Szkt.) és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet (Szkr.).	megtalálható a szakképző intézmény képzési programjában	

Magyar nyelv és irodalom

Az anyanyelv már nevében is a legszorosabb összetartozást fejezi ki az azonos nyelvet beszélő emberek között. Az anyanyelven megszülető irodalom alkotói és hallgatói olyan olvasói hagyományt, kultúrát teremtenek, amely megerősíti egy közösség tagjainak az identitását, mert a „... nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.” (Kölcsey Ferenc). Egy nemzet megmaradásának alapja, de fennmaradásának, jövőjének is a záloga a kultúrája, az anyanyelve.

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért van kitüntetett szerepe: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzékét, az ítézőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

Kultúránk, benne irodalmunk magyarul született meg, és ezen a nyelven formálódik tovább. A magyar irodalom a Kárpát-medence magyarságának irodalma. Nyelvünk, történelmünk, kultúránk közös. Kulturális értelemben egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy is a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A középfokú képzés szakaszában, a 9–12. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak sok és sokrétű cél- és feladatrendszere van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.
- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.
- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.
- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.
- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.

- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfajttörténeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. *Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése.* Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.
- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberré neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondolataikat.
- Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A magyar nyelv és irodalom tanításának nemcsak a műveltségátadás, a kompetenciafejlesztés, hanem az érzelmi nevelés is a célja. A diákok érzelmi fejlődése az alapja későbbi személyes boldogulásuknak, együttműködési képességüknek, társadalmi beilleszkedésüknek és kulturált viselkedésüknek.

A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttekként kerüljenek ki a közoktatásból.

9–10. évfolyam

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegyet kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

MAGYAR NYELV

9. évfolyam

9. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	7
A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	16
Szövegértés, szövegalkotás	5
Helyesírási ismeretek	8
Összesen:	36

Témakör	Órakeret
Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	7 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> - A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói - A személyközi kommunikáció A nem nyelvi jelek - A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói - A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre - Médiaműfajok - A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei - A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv - A reklámok hatása a nyelvhasználatunkra 	<ul style="list-style-type: none"> - A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése - A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése - A nyelv zenei kifejezőeszközeinek és a nem nyelvi kifejezőeszközöknek a tudatos alkalmazása - A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése - Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben - Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése - A média és a digitális kommunikáció tudatos kontrollja, használata
Fogalmak	
<p>kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, médiaműfajok (hír, riport, interjú stb.), reklám, manipuláció</p>	

Témakör A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek		Órakeret 16 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A nyelv mint jelrendszer - A nyelvi szintek - A magyar nyelv hangrendszere - Hangkapcsolódási szabályszerűségek - A hangok hangulata, hangszimbolika - A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag) - A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonszók - A szószerkezetek (szintagmák) - A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai - Mondatok elemzése szerkezeti rajzzal - A szinteződés, tömbösödés a mondatban - Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők - Az összetett mondat - Az alárendelő összetett mondatok - A mellérendelő összetett mondatok - A többszörösen összetett mondatok 	<ul style="list-style-type: none"> - A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása - A nyelvi elemzőképesség fejlesztése - Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása - Kreatív nyelvi fejlesztés 	
Fogalmak nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); hangtörvények, szabad és kötött morféma, szótő, képző, jel, rag, a szavak osztályozása (alapszófaj, viszonszó, mondatszó), osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozók, jelzők; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései		

Témakör Szövegértés, szövegalkotás		Órakeret 5 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával, az idézés szabályai.</p> <p>- Önálló, több forrástípusra is kitérő könyvtári anyaggyűjtés (katalógus- és adatbázis-használat, forráskiválasztás, visszakeresést biztosító jegyzetelés) és az információk feladatnak megfelelő alkotó és etikus felhasználása. - - - Pontos forrásmegjelölés.</p> <p>- Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.</p> <p>- A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai.</p> <p>- Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadáskor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.</p> <p>- Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).</p>	<p>- A szöveg tartalmának, céljának megfelelő jegyzetelési technika kialakítása.</p> <p>- A társalgás általános szerkezetének, szabályszerűségének megfigyelése. A leggyakoribb hivatalos szövegtípusok szerkezetének, formájának megismertetése, tárgyszerű és funkcionális hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>- Az esszéírás technikájának megismerése és alkalmazása különböző témájú és típusú esszé írásakor.</p> <p>- A kritikai gondolkodás és a felelősségérzet fejlesztése elektronikus, internetes szövegtípusok hitelességének, megbízhatóságának vizsgálata, az internetes szövegek adta nyilvánosság etikai, jogi kérdéseinek értelmezése során.</p> <p>- Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szöveg-feldolgozási mód megválasztásával. A szöveg és kép összefüggése. Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk.</p> <p>- Különböző magánjelleű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>- Szövegátalakító gyakorlatok szempontváltással, a kommunikációs célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés.</p>	
<p>Fogalmak Hivatalos levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, meghatalmazás, elismervény. Esszé, értekezés, tanulmány.</p>		

Témakör Helyesírási ismeretek		Órakeret 8 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei. - A szöveg központosításának szabályai, használata, az írásjelek funkciója. - Szövegelemzési gyakorlatok a központosítás szerepének tanulmányozására. - Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására stb. - Idegen szavak helyesírása. - Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban. - Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója. - A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése. 	<ul style="list-style-type: none"> - A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. - A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. - A hibajavítási képesség és az önkorrekciónak fejlesztése. 	
Fogalmak Helyesírási alapelv, nyelvi norma.		

10. évfolyam

10. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	13
Stilisztika - stílusrétegek, stílushatás, stílusesszközök, szóképek, alakzatok	12
Jelentéstan	11
Összesen:	36

Témakör A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás		Órakeret 13 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet - A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői - A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek - A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje - Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői - Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás - A szöveg típusai, a szöveg szerkezete - A szövegkohézió (lineáris és globális) - A szöveg kifejtettsége - Szövegfonetika - Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv) - Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati színterek szerint - A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták (hivatalos, szónoki, hagyományos, digitális) - Az esszé - A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél) - Az intertextualitás - A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében 	<ul style="list-style-type: none"> - A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése - A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban - A szövegelemző képességek fejlesztése - A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése - A helyesírási készség fejlesztése - A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák fejlesztése 	
Fogalmak szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; nyelvhasználati színterek szerinti szövegtípusok (a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé, hivatalos szövegek: levél, panaszlevél, kérvény, motivációs levél, ajánlás, szónoki szövegek: vitaindító, hozzászólás, felszólalás, érvelés,...), szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó)		

Témakör Stilisztika - stílusrétegek, stílushatás, stílusesszközök, szóképek, alakzatok		Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> -A stílus fogalma és hírértéke - A stílus kifejező ereje - Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus - Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus) - Az írásképek stilisztikai hatásai - A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat) - Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés - Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/) - Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben <ul style="list-style-type: none"> - A stílus, a stilisztika, a stílustípusok - A stílusérték - A stílushatás - Stílusgyakorlatok - Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben 	<ul style="list-style-type: none"> - A stílus szerepének tudatosítása - A stílári különbségek felfedeztetése - Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor - A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása - A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása - A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése - Szótárhasználat fejlesztése - A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk 	
<p>Fogalmak stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; mondatstilisztikai eszközök (verbális stílus, nominális stílus, körmondat), néhány gyakoribb szókép (hasonlat, metafora, szinesztézia, metonímia, szinekdoché, összetett költői kép, allegória, szimbólum,...) és alakzat (kötőszóhiány, ismétlődés, gondolatritmus, oximoron,...) köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés, hangszimbolika, eufemizmus, evokáció, archaizálás, egyéni szóalkotás</p>		

Témakör Jelentéstan		Órakeret 11 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Hangalak és jelentés - A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői - A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek - A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező - Motivált és motiválatlan jelentés - A mondat- és szövegjelentés - A jelentés szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában. A jelentés és a nyelvi-grammatikai funkció összefüggése. - A szórend jelentésváltozatainak megfigyelése, hatásértelmezés. - Egynyelvű szótárak használata. 	<ul style="list-style-type: none"> - A hangalak és jelentés viszonyának felismerése, értelmezése különböző beszédhelyzetekben. - A mondat és szövegjelentést meghatározó tényezők felismerése. - A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés felismerése mondat-átalakítási gyakorlatokkal. - Nyelvünk gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése. 	
<p>Fogalmak Jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály. Denotatív, konnotatív jelentés. Metaforikus jelentés. Hangutánzó, hangulatfestő szó. Egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés.</p>		

Irodalom

9. évfolyam

9. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	6
Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	17
A görög irodalom	24
A római irodalom	16
A Biblia mint kulturális kód	27
A középkor irodalma	18
Összesen:	108

Témakör		Órakeret
Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom		6 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Az irodalom és hatása</i> Karinthy Frigyes: A cirkusz</p> <p>B) <i>Szerzők, művek párbeszéde</i> - Aiszóposz: A tücsök és a hangya - Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök - Romhányi József: Tücsökdal</p> <p>C) <i>Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei</i> Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)</p> <p>D) <i>Műnemi-műfaji rendszer</i></p>	<p>- Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése</p> <p>- Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei</p> <p>- Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban</p>	
Fogalmak		
művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ		

Témakör		Órakeret
Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia		17 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Az ősi magyar hitvilág</i> - Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek) - Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>B) <i>A görög mitológia</i> - A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése - Az olimposzi istenek - A görög mitológia híres történetei pl. Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros</p> <p>C) <i>Egyéb teremtésmítosz</i> Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p>	<p>- A mítoszok kulturális jelentőségének megértése</p> <p>- Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben</p> <p>- Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék</p> <p>- Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése</p> <p>- Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban</p> <p>- A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy</p> <p>- Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése</p> <p>- A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése</p> <p>- A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.</p>	

Fogalmak

szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus

Témakör		Órakeret
A görög irodalom		24 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Az epika születése</i> - Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>B) <i>A görög líra, az időmértékes verselés</i> - Alkaiosz: Az állam hajója - Alkaiosz: Bordal - Szapphó: Aphroditéhez - Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka - Anakreón: Töredék a halálról - Anakereón: Gyülölöm</p> <p>C) <i>A görög dráma</i> Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné</p>	<p>- Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján</p> <p>- Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból</p> <p>- Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz).</p> <p>- A szerzőkhöz, illetve hősökhez kapcsolódó toposzok megismerése</p> <p>- Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen</p> <p>- Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése</p> <p>- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése</p> <p>- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése</p> <p>- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése</p> <p>- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása</p> <p>- Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.</p>	
Fogalmak:		
<p>eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis, fabula</p>		

Témakör		Órakeret
A római irodalom		16 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Polgárháborúk kora</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Catullus: Gyűlölk és szeretek - Catullus: Éljünk, Lesbia <p>B) <i>Augustus kora</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vergilius: Aeneis (I. ének: 1–7. sor) - Vergilius: IV. és IX. ecloga - Horatius: Thaliarchushoz, - Horatius: Licinius Murenához - Ovidius: Átváltozások, Pygmalion 	<ul style="list-style-type: none"> - Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, művek vagy részletek. - A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése - Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; - Irodalmi műfajok, versformák megismerése; - A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; - A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás); 	
Fogalmak:		
dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horatiusi alapelvek, ars poetica		

Témakör		Órakeret
A Biblia mint kulturális kód		27 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Az Ószövetség (részletek)</i></p> <p>a) Történeti könyvek:</p> <p>Mózes I. könyvéből részletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teremtéstörténet - József <p>Mózes II. könyvéből részletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kivonulás Egyiptomból (részletek), - Tízparancsolat <p>b) Tanító könyvek</p> <p>Zsoltárok könyve 23., 42.</p> <p>c) Ószövetség - film – képzőművészetek:</p> <p>Ridley Scott, Roger Young, Michelangelo, Bruegel</p> <p>B) <i>Újszövetség (részletek)</i></p> <p>a) Az „örömhír”</p> <p>Máté evangéliumából részletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jézus Krisztus születése, megkeresztelése, - Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázatai - Passió-történet, - Jézus feltámadása <p>Lukács evangéliumából részletek:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése - Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése - Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához - Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban - A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban - A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma 	

<p>- Az irgalmas szamaritánus - A tékozló fiú Pál apostol Szeretethimnusza b) Újszövetség – film – képzőművészetek: Zefirelli, Dürer, Munkácsy, Caravaggio, Michelangelo</p>	
<p>Fogalmak: Biblia, Ószövetség, Újszövetség, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis</p>	

Témakör A középkor irodalma	Órakeret 18 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok
<p>A) Egyházi irodalom: a) Epika: - Szent Ágoston: Vallomások (részletek) - Halotti beszéd és könyörgés - Szent Margit legendája (részlet) b) Líra - Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról - Ómagyar Mária-siralom B) Lovagi és udvari irodalom: a) Epika: - Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet) b) Líra: - Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek) D) A középkor világi irodalma: Vágánsköltészet: - Carmina Burana (részlet) - Francois Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>	<p>- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése - A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében - Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása - A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata - A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése - Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz - A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban - A vallásos és világi irodalom együttthatásának megismerése - Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése - A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése - Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) - Dante és Villon életműve jelentőségének megértése</p>

Fogalmak: középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, misztérium, mirákulum, színpadformák, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron
--

10. évfolyam

10. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
A reneszánsz irodalma	20
A barokk és a rokokó irodalma	8
A felvilágosodás irodalma	30
A romantika irodalma	15
A magyar romantika irodalma	35
Összesen:	108

Témakör	Órakeret
A reneszánsz irodalma	20 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok
<p><i>A) A humanista irodalom:</i> a) Líra: - Petrarca: Pó, földi kérgem, - Daloskönyv (részletek) <i>Portré: Janus Pannonius</i> - Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, - Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról - Janus Pannonius: Búcsú Váradtól b) Epika: - Boccaccio: Dekameron (Első nap, 3. novella és részletek) <i>B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvi kultúra születése</i> a) Bibliafordítások - Károli Gáspár: Szent Biblia fordítása (részlet) b) Zsoltárfordítások - Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek) <i>C) A reformáció világi irodalma</i> a) História énekek</p>	<p>- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése - A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében - Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása - A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata - A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése - Petrarca-sonett megismerése - A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével - A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése</p>

<p>- Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)</p> <p>b) Széphistóriák</p> <p>- Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)</p> <p>D) <i>Líra a reformáció korában</i></p> <p>a) <i>Portré: Balassi Bálint</i></p> <p>- Balassi Bálint: Egy katonaének</p> <p>- Balassi Bálint: Borivóknak való</p> <p>- Balassi Bálint: Adj már csendességet...</p> <p>- Balassi Bálint: Hogy Júliára talála</p> <p>b) William Shakespeare:</p> <p>- LXXV. szonett</p> <p>E) <i>Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában</i></p> <p>- William Shakespeare: Romeo és Júlia</p> <p>- Irodalom és film: Franco Zeffirelli filmváltozata</p>	<p>- A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése</p> <p>- A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése</p> <p>- A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése</p> <p>□ Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív- produktív feldolgozása</p> <p>- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)</p> <p>- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai</p> <p>- Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban</p> <p>- A szonett formai változása Shakespeare-nél</p> <p>- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével</p> <p>- Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására</p> <p>- A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig</p> <p>- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése</p> <p>- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése</p> <p>- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában</p> <p>- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése</p> <p>- Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása</p>
<p>Fogalmak: reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers, bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia, Balassi-strófa, Balassa-</p>	

kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett, blank verse, commedia dell'arte, hármás színpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia

Témakör		Órakeret
A barokk és a rokokó irodalma		8 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Epika</i></p> <p>a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás</p> <p>- Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)</p> <p>b) <i>Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz</i></p> <p>- Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)</p> <p>c) Levél</p> <p>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)</p> <p>d) Tudományos élet</p> <p>Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)</p> <p>B) <i>A kuruc kor lírája: művek, műfajok</i></p> <p>- Rákóczi-nóta</p> <p>- Őszi harmat után</p>	<p>- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése</p> <p>- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében</p> <p>- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása</p> <p>- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata</p> <p>- A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése,</p> <p>- A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével</p>	
Fogalmak:		
barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, eposz, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat		

Témakör		Órakeret
A felvilágosodás irodalma		30 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Az európai felvilágosodás</i></p> <p>a) <i>Epika</i></p> <p>- Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)</p> <p>- Voltaire: Candide (részletek)</p> <p>- Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet)</p> <p>b) Színház- és drámatörténet:</p> <p>A francia klasszicista dráma</p> <p>Irodalom és színház:</p> <p>- Molière: Tartuffe</p> <p>- Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)</p> <p>c) Líra</p>	<p>- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben</p> <p>- Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése</p> <p>- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben</p> <p>- Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése</p> <p>- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként</p>	

<p>- Robert Burns: John Anderson - Robert Burns: Falusi randevú - Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala B) <i>A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</i> a) Epika: - Bessenyei-röpiratok, - Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek) b) Líra: - Kazinczy Ferenc: Tövissek és virágok (részletek) <i>Portré: Csokonai Vitéz Mihály</i> - Csokonai Vitéz Mihály: Az estve - Csokonai Vitéz Mihály: Konstancinápoly - Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság - Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem - Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz - Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez - Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz - Csokonai Vitéz Mihály: A tihanyi Ekhóhoz C) <i>Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</i> a) Líra <i>Portré: Berzsenyi Dániel</i> - Berzsenyi Dániel: Osztályrészem - Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz - Berzsenyi Dániel: A közelítő tél - Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I., II.) - Kisfaludy Károly: Mohács (részlet) <i>Portré: Kölcsey Ferenc</i> - Kölcsey Ferenc: Himnusz - Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas - Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala - Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke - Kölcsey Ferenc: Huszt b) Epika: - Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek) - Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek) c) Színház és dráma: Katona József: Bánk bán</p>	<p>- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából - A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai - A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat - Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése - A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében - Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása - A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata - A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével - A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése - Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése - Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban - A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése - Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása - Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése - Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása - Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) - Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai</p>
--	---

	- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével
--	---

Fogalmak:

felvilágosodás, klasszicizmus, felvonás, jelenet, díszlet, jelmez, szerzői utasítás, hármas egység, mértéktartás, komédia, komikum, helyzetkomikum, jellemkomikum, jellemtípus, rezonőr, klasszicista dráma szentimentalizmus, kalandregény, fejlődésregény, utaztató regény, tézisregény, levélregény, éregény, utópia, ellenutópia, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, satíra, gúny, weimari klasszika, drámai költemény, nyelvújítás, ortológus, neológus, művelődési program, szentencia, piktúra, szimultán verselés, elégikó-óda, létösszegzés, idő- és értékszembevető verstípus, vándorszínház, állandó színház, intrikus,

Témakör		Órakeret
A romantika irodalma		15 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
a) Az angolszász romantika - George Byron egy szabadon választott művéből részlet - Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet) - Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság b) A francia romantika - Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet) c) A német romantika - Heinrich Heine: Loreley d) Az orosz romantika - Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek) e) A lengyel romantika - Adam Mickiewicz: A lengyel anyához	- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben - Az európai irodalom nagy korstílusa jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése - Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben - Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése - A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként - Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből	
Fogalmak:		
korstílus, romantika, krimi, műfaj- és műnemkeveredés, hangnemi kevertség, verses regény, történelmi regény, felesleges ember		

Témakör		Órakeret
A magyar romantika irodalma		35 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
A) <i>Életművek a magyar romantika irodalmából</i> a) Vörösmarty Mihály - Líra Szózat Gondolatok a könyvtárban A merengőhöz Az emberek Előszó A vén cigány Ábránd - Drámai költemény Csongor és Tünde	- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint - Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése - Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése - A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése	

<p>b) Petőfi Sándor - Líra A négyökrös szekér A bánat? egy nagy óceán A természet vadvirága Fa leszek, ha... Reszket a bokor, mert... Minek nevezzetek? Szeptember végén Szabadság, szerelem Egy gondolat bánt engemet A puszta, télen Kiskunság A XIX. század költői Európa csendes, újra csendes Fekete-piros dal - Epika A helység kalapácsa (részlet) Az apostol (részlet)</p> <p>c) Jókai Mór - Elbeszélések: A tengerszem tündére A huszti beteglátogatók - Regények: Az arany ember</p> <p>B) Tudományos élet a romantika korában - Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet) - Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)</p>	<p>- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségeként is értelmezett irodalomban - A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése - Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása</p> <p>- Petőfi Sándor életművének főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén - Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése - A költő epikájának (Az apostol, A helység kalapácsa) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül - Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai - A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében - Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében - A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése - A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben</p> <p>- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása - Legalább egy regény önálló elolvasása Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe - A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése</p>
<p>Fogalmak: rapszódia, drámai költemény, népiesség, életkép, zsánerekép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, ars poetica, komikus eposz, tájlíra, lírai realizmus, anekdota, látomásköltészet, zsenikultusz, utópia, szigetutópia, nemzeti szemlélet, korszerű népiesség</p>	

11–12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajtátsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésfelvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képesé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „*A XX. századi történelem az irodalomban*” című anyagrészt. A *témakör* oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmáit. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.

- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvemlékeinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejteni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésfelvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.
- A szűkebb régióhoz, településhez, a hazához való kötődés érzését erősíti a tájékozódás a régió, a település kulturális, irodalmi hagyományaiban a helyi kultúrák közvetítő intézmények körében.

MAGYAR NYELV

11. évfolyam

11. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	18
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	9
Általános nyelvi ismeretek - a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7
Szótárhasználat	2
Összesen:	36

Témakör		Órakeret
Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés		18 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma - A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései - A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik - Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok - Az érvelés módszere - A retorikai szövegek kifejezőeszközei - A kulturált vita szabályai - A befolyásolás módszerei	- A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban - A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése - Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése - A szónok tulajdonságai, feladatai - A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig - Az érv, érvelés, cáfolat megértése - Az érvelési hibák felfedeztetése - A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása - Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása	
Fogalmak:		
retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv, tétel, bizonyítás, cáfolat; hagyományos és mai beszéd fajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése, vita		

Témakör Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv		Órakeret 9 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során - A társalgás udvariassági formái - A beszédaktus - Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése - A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel - A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése	
Fogalmak: megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv		

Témakör Általános nyelvi ismeretek - a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok		Órakeret 7 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer - A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés - A beszéd mint cselekvés - A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	- A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban - A kommunikációs kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek - A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése - A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya - Nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása	
Fogalmak: Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv		

Témakör Szótárhasználat		Órakeret 2 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- Szótártípusok - Szótárhasználat	- a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár	
Fogalmak: értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár		

12. évfolyam

12. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	8
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	11
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	12
Összesen	31

Témakör Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek		Órakeret 8 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- A magyar nyelv rokonságának hipotézisei - A magyar nyelvtörténet korszakai - Nyelvemlékek - A szókészlet változása a magyar nyelv történetében - Nyelvújítás	- A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése - A magyar nyelv rokonságának megismerése - Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban - Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével - Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése - Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata - A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása	

	<ul style="list-style-type: none"> - A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése - A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái - A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek - A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom) - A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása
<p>Fogalmak: nyelvtípus, nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet</p>	

Témakör		Órakeret
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma		12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek - Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma - Nyelvünk helyzete a határon túl - Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés 	<ul style="list-style-type: none"> - A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása - A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése - A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése - A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata 	
<p>Fogalmak: nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek</p>		

Témakör Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés		Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- Az eddig tanult ismeretek rendszerezése	- A rendszerező képesség fejlesztése - Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása - A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése	
Fogalmak: az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése		

IRODALOM

11. évfolyam

11. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
A klasszikus modernség irodalma	48
A magyar irodalom a XX. században	60
Összesen:	108

Témakör A klasszikus modernség irodalma		Órakeret 48 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
A) <i>A nyugat-európai irodalom</i> a) Stendhal: Vörös és fekete (részletek) b) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)	- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása - Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása - A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján	
B) <i>Az orosz irodalom</i> a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála d) Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály	- A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése - Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével - Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése - Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban	

<p><i>C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</i></p> <p>a) Charles Baudelaire: - A Romlás virágai – Előszó - Az albatrosz</p> <p>b) Paul Verlaine: - Őszi chanson - Költészettan</p> <p>c) Arthur Rimbaud: - A magánhangzók szonettje</p> <p><i>D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</i></p> <p><i>1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</i></p> <p>a) Arany János - Epika Toldi estéje (részletek) - Balladák Ágnes asszony V. László Vörös Rébék A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri hántás - Líra Fiamnak Letésem a lantot Kertben Epilógus Kozmopolita költészet Mindvégig A tölgyek alatt</p> <p>b) Mikszáth Kálmán Az a fekete folt Bede Anna tartozása A bágyi csoda Tímár Zsófi özvegysége Beszterce ostroma</p> <p><i>2. Színház- és drámatörténet</i> Madách Imre: Az ember tragédiája</p> <p><i>3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</i></p> <p>a) Tompa Mihály A gólyához</p>	<p>- A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése</p> <p>- A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése</p> <p>- A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása</p> <p>- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele</p> <p>- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)</p> <p>- Arany János életművének főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján</p> <p>- Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek)</p> <p>- Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése</p> <p>- A költő epikájának (Toldi estéje,) tanulmányozása kijelölt és választott szövegek segítségével</p> <p>- A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében</p> <p>- Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék)</p> <p>- Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása</p> <p>- Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése</p> <p>- Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése</p> <p>- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása</p> <p>- Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása</p>
--	--

<p>A madár, fiaihoz</p> <p>b) Gárdonyi Géza Az én falum (részletek) A láthatatlan ember (részlet)</p> <p>c) Vajda János Húsz év múlva A virrasztók</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása - A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában - Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban - Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása - Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben - Madách Imre Az ember tragédiája című művének közös órai feldolgozása - A mű irodalmi, történetfilozófiai, esztétikumi előzményeinek megismerése - A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, a Faust-történet - A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása - Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?) - Esmék, nemek harcának vizsgálata a műben - Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése - A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése - A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. - A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése - Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján
<p>Fogalmak: klasszikus modernség, realizmus, naturalizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, élethazugság, drámaiatlan dráma, lírai dráma szimbolizmus, impresszionizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő, szabadvers, hangulatlíra, regényciklus ballada, önirónia, eszményítő realizmus, elbeszélő költemény különc, donquijoteizmus, anekdotikusság, dzscentri</p>	

emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter, bölcséleti mondanivaló, ellenutópia
 nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal

Témakör		Órakeret
A magyar irodalom a XX. században		60 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Életművek a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a) Herczeg Ferenc Az élet kapuja Fekete szüret a Badacsonyon Színház- és drámatörténet: Bizánc</p> <p>b) Ady Endre Góg és Magóg fia vagyok én... A magyar Ugaron A Hortobágy poétája Héja-nász az avaron Lédával a bálban Elbocsátó szép üzenet Harc a Nagyúrral Új vizeken járok Párisban járt az ősz Az ősz Kaján A Sion-hegy alatt Az Úr érkezése Kocsi-út az éjszakában Emlékezés egy nyár-éjszakára Ember az embertelenségben Őrizem a szemed</p> <p>c) Babits Mihály In Horatium A lírikus epilógja Esti kérdés Jobb és bal Mint különös hírmondó... Ősz és tavasz közt Jónás könyve; Jónás imája Húsvét előtt Cigány a siralomházban</p> <p>d) Kosztolányi Dezső - Líra A szegény kisgyermek panasza (részlet): Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) Boldog, szomorú dal</p>	<p>- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével</p> <p>- A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése</p> <p>- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése</p> <p>- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben</p> <p>- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése</p> <p>- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése</p> <p>- Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái</p> <p>- Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében</p> <p>- A szimbólumok újszerű használata az életműben</p> <p>- A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése</p> <p>- Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése</p> <p>- Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával</p> <p>- A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása</p> <p>- A Nyugat születése, jelentőségének felismerése</p> <p>- Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása</p>	

<p>Őszi reggeli Halotti beszéd Hajnali részegség -Epika Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól, Az utolsó felolvasás A fürdés A kulcs Édes Anna</p> <p><i>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából</i> a) Móricz Zsigmond Tragédia Barbárok, Szegény emberek Úri muri</p> <p>b) Wass Albert Adjátok vissza a hegyeimet! Üzenet haza</p> <p><i>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói</i> a) Juhász Gyula Tiszai csönd Anna örök Milyen volt Tápai lagzi</p> <p>b) Tóth Árpád Esti sugárkoszorú Lélektől lélekig Isten oltó-kése</p> <p>c) Karinthy Frigyes Így írtok ti (részletek) Találkozás egy fiatalemberrel Tanár úr kérem (részletek)</p>	<p>- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével - Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése - Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésselvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása - Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával - Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei - Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége</p> <p>- Kosztolányi Dezső életművének főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével - Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása - A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által - Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése - A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában - A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben - Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)</p> <p>- Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata - Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése - Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése</p>
---	---

	<ul style="list-style-type: none">- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti háttérének feltárása- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése- Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben - Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.- A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján
<p>Fogalmak: Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű, szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés, szimbolizmus, ciklikus szerkesztés, filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia, homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás, naturalizmus, realizmus, fonetikus nyelv, szabad függő beszéd, transzilván irodalom. A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia, humor, impresszionizmus, szecesszió</p>	

12. évfolyam

12. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
A modernizmus irodalma	22
A magyar irodalom a XX. században II.	44
A XX. századi történelem az irodalomban	8
Metszetek a kortárs magyar irodalomból	7
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	12
Összesen:	93

Témakör		Órakeret
A modernizmus irodalma		22 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Avantgárd mozgalmak</i></p> <p>a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökökút</p> <p>b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)</p> <p>B) <i>A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i></p> <p>a) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)</p> <p>C) <i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i></p> <p>a) Franz Kafka: Az átváltozás</p> <p>b) Thomas Mann: Mario és a varázsló</p> <p>D) <i>Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i></p> <p>Irodalom és színház</p> <p>- Bertolt Brecht: Kurázi mama</p> <p>- Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok</p> <p>E) <i>Posztmodern világirodalom</i></p> <p>a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Jiří Menzel: Sörgyári capriccio</p> <p>b) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)</p>	<p>- Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése</p> <p>- Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben</p> <p>- Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása</p> <p>- A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.</p> <p>- Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése</p> <p>- Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése</p> <p>- Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése</p> <p>- A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.</p>	

Fogalmak:

dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabadvers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern

Témakör		Órakeret
A magyar irodalom a XX. században II.		48 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A) <i>Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i></p> <p>- József Attila Nem én kiáltok Reménytelenül Holt vidék Óda Flóra Kései sirató A Dunánál Tudod, hogy nincs bocsánat Nem emel föl (Karóval jöttél...) Tiszta szívvel Téli éjszaka Eszmélet Levegőt Nagyon fáj Íme, hát meggleltem hazámat...</p> <p>B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a) Örkény István Egyperces novellák (részletek) b) Szabó Magda: Az ajtó Irodalom és film: Szabó István: Az ajtó c) Kányádi Sándor Fekete- piros Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet) Valaki jár a fák hegyén</p> <p>C) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a) Metszek: egyéni utakon - Krúdy Gyula Szindbád – A hídon –Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál –Ötödik út - Szabó Dezső Feltámadás Makucskán</p>	<p>- József Attila életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével</p> <p>- József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása</p> <p>- Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függenek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal</p> <p>- A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai</p> <p>- József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata</p> <p>- József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)</p> <p>- Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása</p> <p>- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban</p> <p>- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg</p> <p>- Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban</p> <p>- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján</p>	

<p>- Weöres Sándor Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.) b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói - Szabó Lőrinc Semmiért Egészen Mozart hallgatása közben Tücsökzene (részletek) - Radnóti Miklós Járkálj csak, halálraitélt! Első ecloga Hetedik ecloga Erőltetett menet Razglednicák Tétova óda A' la recherche Levél a hitveshez Töredék c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból - Dsida Jenő Nagycsütörtök Arany és kék szavakkal - Reményik Sándor Halotti beszéd a hulló leveleknek Eredj, ha tudsz (részlet) - Áprily Lajos Tavasz a házsongrádi temetőben Március d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából - Nagy László Ki viszi át a Szerelmet Adjon az Isten e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói - Pilinszky János Halak a hálóban Apokrif Négysoros f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból - Illyés Gyula Puszták népe (részlet)</p> <p><i>D) Színház- és drámatörténet</i> a) Örkény István: Tóték Irodalom és film: Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!</p>	<p>- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban - A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése - Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. - Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében - Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban - Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban - A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. - A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása - Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján - A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése - Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal - Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban - A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése - A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése</p>
---	--

b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)	
Fogalmak: tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, időszembesítés, síkváltás, létértelmező vers, önmegszólító vers, groteszk, abszurd, egyperces, családragény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség, életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom, totalitárius, történelmi dráma	

Témakör		Órakeret
A XX. századi történelem az irodalomban		8 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
a) Trianon - Juhász Gyula: Trianon - Vértó Magyarország (szerk.. Kosztolányi Dezső) - Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet) b) Világháborúk - Gyóni Géza: Csak egy éjszakára... c) Holokauszt - Szép Ernő: Emberszag (részlet) - Tadeusz Borowski: Kővilág d) Kommunista diktatúra - Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról - George Orwell: 1984 (részletek) e) 1956 - Nagy Gáspár Örök nyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából - Márai Sándor Halotti beszéd	- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése - Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban - Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása - Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása - Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése	
Fogalmak: erkölcsi dilemma, retorika		

Témakör Metszetek a kortárs magyar irodalomból		Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
a) Grecsó Krisztián Daru-novellák Pletykaanyu b) Darvasi László Novellák c) Nógrádi Gábor: Segítség ember! (részletek) d) Lackfi János átköltések - intertextualitás	- Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. - Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését. - Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. - Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. - Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.	
Fogalmak: Kortárs nyilvánosság, nyomtatott és internetes folyóiratok, hangoskönyv, digitális közlés		

Témakör Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés		Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- Az eddig tanult ismeretek rendszerezése	- A rendszerező képesség fejlesztése - Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása - A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése	
Fogalmak: az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése		

Matematika

A középfokú képzés során a matematika tanulása-tanítása tekintetében az egyik legfontosabb feladat a tanuló önálló, rendszerezett, logikus gondolkodásának kialakítása, fejlesztése. A 9. évfolyamtól kezdve a spirális felépítésnek megfelelően – a korábbi képzési szakaszok során megszerzett készségekre, képességekre és ismeretekre alapozva – egyre absztraktabb formában épül fel a matematika belső struktúrája (fogalmak definíciója, tételek, bizonyítások).

Az 1–4. és 5–8. évfolyamos képzés nevelési-oktatási szakaszait jellemző tanuláshoz és tanításhoz képest a 9–12. évfolyamokon fokozatosan hangsúlyosabbá válik a matematika deduktív jellege. Az új fogalmakat, algoritmusokat, ismereteket viszont továbbra is induktív módon, szemléltetéssel, felfedeztetéssel, tanulói tevékenységekre építve, a valósághoz kapcsolva kell bevezetni.

Jól megválasztott problémák tárgyalása során válik a tanulók számára is szükségessé az új fogalmak bevezetése és pontos definiálása. Tanári irányítással a tételek, általános összefüggések is felfedeztetők a tanulókkal. Ezen folyamat során fejlődik a tanulók szintetizáló és modellalkotó képessége. A felfedezett tételek és összefüggések egy része bizonyítás nélkül is gyarapítja a matematikai eszköztárat. Néhány tétel bizonyítása azonban elengedhetetlen része a matematika tanításának, hiszen a bizonyításokon keresztül mutatható meg a matematika logikus és következetes felépítése. Az új fogalmak megalkotása, az összefüggések, stratégiák felfedezése és az ismereteknek feladatok, problémák megoldása során történő tudatos alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a meglévő ismeretek mobilizálásának képességét, valamint a problémamegoldó gondolkodás eltérő típusainak adekvát használatát. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen a tanuló meg tudja állapítani adott állítás, tétel érvényességi és alkalmazási körét, megállapításai, állításai mellett logikusan tud érvelni. A matematika tanulásának-tanításának egyik fő célja, hogy fejlődjön a tanuló mérlegelő gondolkodása, az adatok elemzését, szintézisét és értékelését lehetővé tevő készségek és képességek rendszere. A matematikai játékok, logikai feladványok fejlesztik a stratégiaalkotást, az algoritmikus gondolkodást, a kreativitást és a gondolkodás rugalmasságát.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ismert számok köre az irracionális számokkal bővül, valamint új műveletek bevezetésére és már ismert műveletek alkalmazásának bővítésére kerül sor a permanenciaelv alapján. Ezen folyamat során a tanuló egyre inkább képes lesz rá, hogy változatos matematikai objektumokat jelölő szimbólumokkal végezzen műveleteket.

A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technika és a humán tanulási területek ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák, a természeti és a gazdasági folyamatok értelmezéséhez és kezeléséhez. Ehhez – több más fogalom mellett – szükséges a függvény fogalmának változatos (nemcsak számhalmazokon értelmezett) példák mentén történő kiterjesztése.

A tanuló a matematika szaknyelvét érti és tudatosan használja. Életkorának megfelelő matematikai, matematikatörténeti szöveget képes önállóan olvasni, értelmezni. Mind írásban, mind szóban képes gondolatait a matematika szaknyelvének szabatos alkalmazásával közölni. A tanuló különböző forrásokat (tankönyv, függvény táblázat, saját jegyzet, digitális források) használhat az órákon és a számonkérések alkalmával, bizonyos tételek, azonosságok, képletek felidézésére.

A tanuló társaival közösen tervez és hajt végre kooperatív tevékenységeket, projekteket. A közös munkában érvel, képes a vitára, az érvei ütköztetésére. Mérlegeli és kontrollálja mind a társai, mind a saját véleményét.

Ebben az életkorban is érvényesülnie kell a tanuló érdeklődésének, adottságának, absztrakciós szintjének megfelelő differenciálásnak. Ez a differenciálás jelentheti a Nat-ban leírt tananyagtartalmaknak a lehetőségekhez igazított bővítését is.

A tanuló digitális eszközöket, a tanulást, a szemléltetést, a tapasztalatszerzést és a felfedezést segítő szoftvereket, digitális információforrásokat használ, a matematika alkalmazását segítő számítógépes programokat ismer meg. Aktív résztvevője a tanulási-tanítási folyamatnak, ami lehetővé teszi azon kompetenciáinak és tervezési stratégiáinak a fejlődését, amelyek segítik a mai gyorsan változó világban való eligazodást és a különböző élethelyzetekben előforduló problémák megoldását.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszer.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozhat olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása.

A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projekteken való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, problémamegoldás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés készsége).

9 — 10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon a korábbi képzési szakaszok során megszerzett ismeretekre és kialakított készségekre, képességekre alapozva – a spirális tananyagfelépítést szem előtt tartva – az egyes témakörök új ismeretei matematikai szempontból egyre pontosabb és elvontabb formában jelennek meg a tanulási-tanítási folyamat során. Egyre határozottabb a fogalmak pontos definiálásának, az állítások, tételek indoklásának, bizonyításának, valamint az általánosításnak az igénye. Erre a szakaszra fokozottan jellemző a korábbi és az új ismeretek egységes rendszerbe foglalása, az egyes témakörökön belüli rendszerezés.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló – a lehetőségekhez mérten – a tanár által irányított módon, feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok fejlesztik a matematikai kommunikációt. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést és a felfedeztetést.

A 9–10. évfolyamon megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Ebben

a szakaszban jelennek meg először a valós számok; elsőfokú egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek; másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek; a függvény fogalma, függvénytulajdonságok; a kör és részei. Vannak olyan témakörök, amelyek megjelennek más területek tanítása során is, ezért a tananyag egyes részeihez javasolt óraszámok nem feltétlenül jelentenek időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése lehetővé teszi a hétköznapi vagy matematikai nyelven megfogalmazott problémák és a megoldás során alkalmazott matematikai modellek körének bővülését.

A 9–10. évfolyamon a korábbi képzési szakaszok során megszerzett ismeretekre és kialakított készségekre, képességekre alapozva – a spirális tananyagfelépítést szem előtt tartva – az egyes témakörök új ismeretei matematikai szempontból egyre pontosabb és elvontabb formában jelennek meg a tanulási-tanítási folyamat során. Egyre határozottabb a fogalmak pontos definiálásának, az állítások, tételek indoklásának, bizonyításának, valamint az általánosításnak az igénye. Erre a szakaszra fokozottan jellemző a korábbi és az új ismeretek egységes rendszerbe foglalása, az egyes témakörökön belüli rendszerezés.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló – a lehetőségekhez mérten – a tanár által irányított módon, feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok fejlesztik a matematikai kommunikációt. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést és a felfedeztetést.

A 9–10. évfolyamon megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Ebben a szakaszban jelennek meg először a valós számok; elsőfokú egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek; másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek; a függvény fogalma, függvénytulajdonságok; a kör és részei. Vannak olyan témakörök, amelyek megjelennek más területek tanítása során is, ezért a tananyag egyes részeihez javasolt óraszámok nem feltétlenül jelentenek időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése lehetővé teszi a hétköznapi vagy matematikai nyelven megfogalmazott problémák és a megoldás során alkalmazott matematikai modellek körének bővülését.

9. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Halmazok	13
Számhalmazok, műveletek	10
Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során	13
Arányosság, százalékszámítás	6
Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek	24
A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	21
Geometriai alapismeretek	10
Háromszögek	21
Négyszögek, sokszögek	13
Leíró statisztika	13

Összesen:	144 óra
------------------	----------------

Témakör	Halmazok	Órakeret 13 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Halmaz közös elem nélküli részhalmazokra bontása, példák ennek alkalmazására a matematikán belül, más tantárgyaknál és a mindennapi életben - Halmaz megadása utasítással, elemek felsorolásával - Halmazok közötti viszonyok ábrázolása, értelmezése - Halmazok metszetének, uniójának, különbségének, komplementerének képzése, ábrázolása és értelmezése - Két-három halmaz elemszámával kapcsolatos feladatok megoldása logikai szita segítségével - Szemléletes kép végtelen halmazokról 	<ul style="list-style-type: none"> - látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat; - véges halmazok elemszámát meghatározza; - alkalmazza a logikai szita elvét. - adott halmazt diszjunkt részhalmazaira bont, osztályoz; - halmazokat különböző módokon megad; - halmazokkal műveleteket végez, azokat ábrázolja és értelmezi. 	
<p>Fogalmak: alaphalmaz, részhalmaz, üres halmaz, halmazok egyenlősége, Venn-diagram; halmazműveletek: unió, metszet, különbség, komplementer halmaz; diszjunkt halmazok, halmaz elemszáma, logikai szita</p>		

Témakör:	Számhalmazok, műveletek	Órakeret 10 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Műveleti azonosságok (kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás), zárójelek helyes használata</p> <p>Tizedes törtek átírása közös nevezőre és viszont</p> <p>Irracionális számok szemléltetése</p> <p>Racionális számok elhelyezkedése számegyenesen</p> <p>Nyílt és zárt intervallumok fogalmának ismerete és alkalmazása</p> <p>Számok abszolút értékének, ellentettjének és reciprokának meghatározása</p>	<p>Ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;</p> <p>Ismer példákat irracionális számokra.</p> <p>A kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás műveleti azonosságokat helyesen alkalmazza különböző számolási helyzetekben;</p> <p>Racionális számokat tizedes tört és közös nevezőre írt alakban is felír;</p> <p>Ismeri a valós számok és a számegyenes kapcsolatát;</p> <p>Ismeri és alkalmazza az abszolút érték, az ellentett és a reciprok fogalmát;</p>	

Számológéppel elvégzett számítások eredményének előzetes becslése és nagyságrendi ellenőrzése	A számolással kapott eredményeket nagyságrendileg megbecsüli, és így ellenőrzi az eredményt;
Valós számok adott jegyre kerekítése	Valós számok közelítő alakjaival számol, és megfelelően kerekít.
Valós számok gyakorlati helyzetekben történő észszerű kerekítése	
Fogalmak: racionális szám, irracionális szám, valós szám, nyílt intervallum, zárt intervallum, abszolút érték, ellentett, reciprok	

Témakör:	Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során	Órakeret 13 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
Műveletek egyszerű algebrai kifejezésekkel: összeadás, kivonás, szorzás, osztás, egytagú kifejezések hatványa	Műveleteket végez algebrai kifejezésekkel; Ismer és alkalmaz egyszerű algebrai azonosságokat;	
Műveleti azonosságok ismerete és alkalmazása egyenletek megoldása során	Átalakít algebrai kifejezéseket összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával.	
Az $(a + b)^2$, az $(a - b)^2$ és az $(a + b)(a - b)$ kifejezésekre vonatkozó nevezetes azonosságok ismerete és alkalmazása (például oszthatósági feladatokban, egyenletek megoldásában, függvények ábrázolásában)		
Egyszerű másodfokú polinom átalakítása teljes négyzetté kiegészítéssel		
Algebrai kifejezések átalakítása összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával		
Fogalmak: összeg, tag, szorzat, tényező, egynemű kifejezés, együttható, teljes négyzet, polinom		

Témakör:	Arányosság, százalékszámítás	Órakeret 6 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
Az egyenes és a fordított arányosság fogalmának ismerete és alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során	Ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;	
Az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának felismerése és elkészítése	Ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát.	
Példák az egyenes és a fordított arányosságtól különböző arányosságokra (négyzetes, gyökös)	Ismeri és alkalmazza az egyenes és a fordított arányosságot.	

<p>Példák egy irányban vagy ellentétes irányban változó mennyiségpárookra a mindennapi életből</p> <p>Százalékszámítással kapcsolatos hétköznapi helyzetekhez (például háztartási bevételekhez, kiadásokhoz, pénzügyi fogalmakhoz, gazdasági folyamatokhoz) és más tantárgyakhoz köthető feladatok megoldása</p>	
<p>Fogalmak: egyenes arányosság, fordított arányosság, százalékalap, százaléérték, százalékláb</p>	

Témakör:	Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek	Órakeret 24 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése</p> <p>Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése</p> <p>A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása</p> <p>A kiválasztott modellben a probléma megoldása</p> <p>A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve</p> <p>Alaphalmaz, megoldáshalmaz fogalmának ismerete</p> <p>Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása mérlegelvel és grafikusán</p> <p>Elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása behelyettesítéssel, közös együtthatók módszerével, grafikusán</p> <p>Elsőfokú egyenlettel, egyenlőtlenséggel, egyenletrendszerrel megoldható szöveges feladatok megoldása (például út-idő-sebesség, közös munkavégzés, keveréses feladatok, pénzügyi és gazdasági tematikájú feladatok)</p>	<p>Matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;</p> <p>Adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;</p> <p>A problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;</p> <p>A kiválasztott modellben megoldja a problémát;</p> <p>A modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;</p> <p>Felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;</p> <p>Egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékészlet-vizsgálattal ellenőrzi.</p> <p>Ismeri és alkalmazza a következő egyenletmegoldási módszereket: mérlegelvel, grafikus megoldás, szorzattá alakítás;</p> <p>Megold elsőfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket, elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszereket.</p>	

Fogalmak:
 alaphalmaz, megoldáshalmaz, mérlegelv

Témakör:	A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	Órakeret 21 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Hétköznapi hozzárendelések megfigyelése, tulajdonságainak megfogalmazása: egyértelmű, kölcsönösen egyértelmű</p> <p>Függvény megadása, alapvető függvénytani fogalmak ismerete</p> <p>Függvényértékek meghatározása és táblázatba rendezése</p> <p>Függvények ábrázolása táblázat alapján</p> <p>Függvények alkalmazása valós, hétköznapi helyzetek jellemzésére, gyakorlati problémák megoldására</p> <p>A grafikon alapján a függvény értelmezési tartományának, értékészletének, minimumának, maximumának és zérushelyének megállapítása, a növekedés és fogyás leolvasása</p> <p>Lineáris függvény, másodfokú függvény, négyzetgyökfüggvény, fordított arányosságot leíró függvény (elemi függvények) grafikonja, tulajdonságai</p> <p>Elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása: $f(x) + c, f(x + c), c \cdot f(x), f(x)$</p> <p>Lineáris függvények hozzárendelési utasításának leolvasása grafikon alapján</p> <p>Egyszerű függvények esetén az $f(x) = c$ alapján x meghatározása és ennek alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során</p> <p>Kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés megfordítása és a megfordított hozzárendelés ábrázolása</p>	<p>Képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;</p> <p>Adott értékészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.</p> <p>Megad hétköznapi életben előforduló hozzárendeléseket;</p> <p>Adott képlet alapján helyettesítési értékeket számol, és azokat táblázatba rendezi;</p> <p>Táblázattal megadott függvény összetartozó értékeit ábrázolja koordináta-rendszerben;</p> <p>A grafikonról megállapítja függvények alapvető tulajdonságait.</p>	
<p>Fogalmak: egyértelmű hozzárendelés, kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés, értelmezési tartomány, képhalmaz, értékészlet, helyettesítési érték, szélsőérték, zérushely, növekedés, fogyás</p>		

Témakör:	Geometriai alapismeretek	Órakeret 10 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Két pont, pont és egyenes, két egyenes távolságának alkalmazása a síkban</p> <p>Egyenesek kölcsönös helyzetének ismerete és alkalmazása</p> <p>Nevezetes szögpárok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: pótiszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúciszögek, egyállású szögek, váltószögek</p> <p>A szakaszfelező merőleges és a szögfelező mint ponttámaszok tulajdonságainak ismerete</p> <p>Dinamikus geometriai szoftver alkalmazásának előkészítése, használata</p> <p>Alapszerkesztések végrehajtása hagyományos vagy digitális eszközzel euklideszi módon: szakaszfelező merőleges, szögfelező, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése, szög másolása</p>	<p>Ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;</p> <p>Felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.</p> <p>Ismeri és használja a pont, egyenes, sík (térelemek) és szög fogalmát;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a nevezetes szögpárok tulajdonságait;</p> <p>Ismeri az alapszerkesztéseket, és ezeket végre tudja hajtani hagyományos vagy digitális eszközzel.</p>	
<p>Fogalmak: pont, egyenes, sík, szögtartomány, hajlásszög, párhuzamos, merőleges, pótiszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúciszögek, egyállású szögek, váltószögek, szakaszfelező merőleges, szögfelező</p>		

Témakör:	Háromszögek	Órakeret 21 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>A háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint</p> <p>Az alapvető összefüggések ismerete és alkalmazása háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei között</p> <p>Speciális háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: szabályos, egyenlő szárú, derékszögű háromszög</p> <p>A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmak, tételek ismerete és alkalmazása: oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt, illetve beírt kör</p>	<p>Ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;</p> <p>Ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;</p> <p>Sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;</p> <p>Kiszámítja háromszögek területét.</p> <p>Ismeri és alkalmazza a háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei közötti</p>	

Az oldalfelező merőlegesek és a belső szögfelezők metszéspontjára vonatkozó tétel bizonyítása	kapcsolatokat; a speciális háromszögek tulajdonságait;
A Pitagorasz-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása	Ismeri és alkalmazza a háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmakat és tételeket;
A Pitagorasz-tétel bizonyítása	Ismeri és alkalmazza a Pitagorasz-tételt és megfordítását.
Háromszög területének kiszámítása	
Fogalmak: szabályos háromszög, egyenlő szárú háromszög, derékszögű háromszög, oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt kör, beírt kör	

Témakör:	Négyszögek, sokszögek	Órakeret 13 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Speciális négyszögek (trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet) tulajdonságainak ismerete, területének kiszámítása</p> <p>Konvex sokszögeknél az átlók számára, a belső és külső szögösszegre vonatkozó tételek ismerete, bizonyítása és alkalmazása</p> <p>Szabályos sokszög fogalmának ismerete</p> <p>Szabályos sokszög területe átdarabolással</p>	<p>Ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;</p> <p>Ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;</p> <p>Sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;</p> <p>Ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;</p> <p>Átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.</p> <p>Ismeri és alkalmazza a szabályos sokszög fogalmát; kiszámítja a konvex sokszög belső és külső szögeinek összegét.</p>	
Fogalmak: trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet, konvex sokszög, szabályos sokszög		

Témakör:	Leíró statisztika	Órakeret 13 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
Statisztikai adatok gyűjtésének tervezése Statisztikai adatok gyűjtése hagyományos és internetes forrásból Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése középértékekkel hagyományos és digitális eszközzel A kapott adatok értelmezése, értékelése, egyszerű statisztikai következtetések Oszlop- és kördiagram értelmezése, valamint készítése hagyományos és digitális eszközzel Konkrét adatsokaság ábrázolásához, statisztikai kérdés megválaszolásához a megfelelő diagramtípus kiválasztása Kördiagramból oszlopdiagram készítése és viszont Grafikus manipulációk felismerése és javítása diagramok esetén	Adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez; Hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli; Felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén. Adatsokaságból adott szempont szerint oszlop- és kördiagramot készít hagyományos és digitális eszközzel.	
Fogalmak: oszlopdiagram, kördiagram, átlag, medián, módusz		

10. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Matematikai logika	12
Kombinatorika, gráfok	20
Hatvány, gyök	20
Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	30
A kör és részei	15
Transzformációk, szerkesztések	27
Valószínűség-számítás	20
Összesen:	144 óra

Témakör:	Matematikai logika	Órakeret 12 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>A matematikai bizonyítás fogalma</p> <p>Állítás logikai értékének megállapítása (igaz vagy hamis)</p> <p>Állítás tagadásának alkalmazása egyszerű feladatokban</p> <p>A „nem”, az „és”, a megengedő „vagy” és a kizáró „vagy” logikai jelentésének ismerete és alkalmazása matematikai és matematikán kívüli feladatokban</p> <p>A „minden” és a „van olyan” típusú állítások logikai értékének megállapítása és ennek indoklása egyszerű esetekben</p> <p>Adott állítás megfordításának megfogalmazása</p> <p>„Ha..., akkor...” és „akkor és csak akkor” típusú egyszerű állítások logikai értékének megállapítása</p> <p>Stratégiai és logikai játékok</p>	<p>Látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat.</p> <p>Megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét.</p> <p>Tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.</p> <p>Adott állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;</p> <p>Alkalmazza a tagadás műveletét egyszerű feladatokban;</p> <p>Ismeri és alkalmazza az „és”, a (megengedő és kizáró) „vagy” logikai jelentését;</p> <p>Megfogalmazza adott állítás megfordítását;</p> <p>Helyesen használja a „minden” és „van olyan” kifejezéseket.</p>	
<p>Fogalmak: tétel, bizonyítás, igaz-hamis; „nem”, „és”, „vagy”, „vagy..., vagy...”, „ha..., akkor...”, „akkor és csak akkor”</p>		

Témakör:	Kombinatorika, gráfok	Órakeret 20 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Hétköznapi helyzetekhez kapcsolódó sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezéssel</p> <p>Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása matematikai problémákban</p> <p>Esetszétválasztás és szorzási elv alkalmazása feladatok megoldásában</p> <p>Összeszámlálási modellek alkalmazása feladatok megoldásában</p> <p>Gráfok alkalmazása konkrét hétköznapi és matematikai szituációk szemléltetésére, feladatok megoldására</p>	<p>Matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;</p> <p>A problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;</p> <p>A kiválasztott modellben megoldja a problémát;</p> <p>Megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;</p> <p>Konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével;</p> <p>Véges halmazok elemszámát meghatározza;</p>	

	Alkalmazza a logikai szita elvét.
Fogalmak: gráf, gráf csúcsa, gráf éle	

Témakör:	Hatvány, gyök	Órakeret 20 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Valós számok hatványozása pozitív egész kitevőre</p> <p>Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre</p> <p>A hatványozás azonosságainak megfigyelése, felfedezése</p> <p>A hatványozás azonosságainak bizonyítása konkrét alapszám és tetszőleges pozitív egész kitevő esetén</p> <p>Számok normálalakja</p> <p>Számolás normálalak segítségével</p> <p>A négyzetgyök definíciója</p> <p>Nemnegatív számok négyzetgyökének megadása számológép segítségével</p> <p>A négyzetgyökvonás azonosságai</p>	<p>Ismeri és alkalmazza az n-edik gyök fogalmát;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait.</p> <p>Ismeri és alkalmazza a négyzetgyök fogalmát és azonosságait;</p> <p>Ismeri és alkalmazza az egész kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a normálalak fogalmát.</p>	
Fogalmak: hatványalap, hatványkitevő, normálalak, négyzetgyök		

Témakör:	Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	Órakeret 30 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Másodfokú egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése</p> <p>Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése</p> <p>A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása</p> <p>A kiválasztott modellben a probléma megoldása</p> <p>A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés</p>	<p>Matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;</p> <p>Adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;</p> <p>A problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;</p> <p>A kiválasztott modellben megoldja a problémát;</p> <p>A modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi,</p>	

és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve	ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;
Egyenletek megoldása ekvivalens átalakításokkal	Felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
Másodfokú egyenlet megoldása szorzattá alakítással, teljes négyzetté kiegészítéssel, megoldóképlettel és grafikusán	Egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékészlet-vizsgálattal ellenőrzi.
Egyszerű másodfokúra visszavezethető egyenletek megoldása	Megold másodfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket; ismeri és alkalmazza a diszkriminánst, a megoldóképletet és a gyöktényezős alakot.
Másodfokú egyenlőtlenség megoldása grafikusán	
Másodfokú egyenlettel megoldható szöveges feladatok megoldása	

Fogalmak:

másodfokú egyenlet megoldóképlete, diszkrimináns, gyöktényezős alak, ekvivalens átalakítás

Témakör:	A kör és részei	Órakeret 15 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával	Ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;	
Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körcikk területével	Ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;	
Kör, körcikk, körgyűrű és körszelet területének és kerületének kiszámítása	Sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát.	
Annak ismerete és alkalmazása, hogy a kör érintője merőleges az érintési pontba húzott sugárra, és hogy külső pontból húzott érintőszakaszok egyenlő hosszúak	Ki tudja számolni a kör és részeinek kerületét, területét;	
	Ismeri a kör érintőjének fogalmát, kapcsolatát az érintési pontba húzott sugárral;	
Fogalmak:		
középponti szög, körív, körcikk, körgyűrű, körszelet, érintőszakaszok		

Témakör:	Transzformációk, szerkesztések	Órakeret 27 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Példák ismerete geometriai hozzárendelésekre (merőleges vetítés, párhuzamos vetítés, merőleges affinitás, térkép, fényképezés)</p> <p>A tengelyes tükrözés, a középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás ismerete, tulajdonságaik</p> <p>A vektor fogalmának kialakítása a párhuzamos eltolás segítségével</p> <p>Egybevágósági transzformációk egymás utáni végrehajtása</p> <p>Egybevágósági transzformációk végrehajtása szerkesztéssel vagy digitális eszközzel</p> <p>Egybevágó alakzatok, szimmetriák megfigyelése a környezetben, művészeti alkotásokban</p> <p>Az egybevágósági transzformációk alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában</p> <p>Háromszögek egybevágóságának alapesetei és ezek alkalmazása</p> <p>Négyszögek egybevágósága</p> <p>Egyszerű szerkesztési feladatok megoldása hagyományos vagy digitális eszközzel; diszkusszió</p> <p>Gyakorlati feladatok megoldása egybevágóságok segítségével (például a sík parkettázása különféle síkidomokkal; szabásminta készítése, használata)</p> <p>A középpontos hasonlósági transzformáció és a hasonlósági transzformáció ismerete, tulajdonságai</p> <p>A hasonlóság fogalmának ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában</p> <p>Gyakorlati feladatok megoldása hasonlóság segítségével</p>	<p>Ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;</p> <p>Ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;</p> <p>Alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok területének és területének arányára vonatkozó tételt.</p> <p>Ismer példákat geometriai transzformációkra;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a síkbeli egybevágósági transzformációkat és tulajdonságaikat; alakzatok egybevágóságát;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a középpontos hasonlósági transzformációt, a hasonlósági transzformációt és az alakzatok hasonlóságát;</p> <p>Megszerkeszti egy alakzat tengelyes, illetve középpontos tükröképét, pont körüli elforgatottját, párhuzamos eltolóját hagyományosan és digitális eszközzel;</p> <p>Geometriai szerkesztési feladatoknál vizsgálja és megállapítja a szerkeszthetőség feltételeit.</p>	
<p>Fogalmak: tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, pont körüli forgatás, párhuzamos eltolás, egybevágóság, forgásszög, vektor, vektorok összege, középpontos hasonlósági transzformáció, hasonlósági transzformáció, hasonlóság, a hasonlóság aránya</p>		

Témakör:	Valószínűség-számítás	Órakeret 20 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
Valószínűségi kísérletek elvégzése, gyakorisági, relatív gyakorisági táblázatok készítése A valószínűség fogalmának bevezetése statisztikai alapon A klasszikus valószínűségi modell fogalma és alkalmazása Diszkrét valószínűség-eloszlások ábrázolása hagyományos és digitális eszközzel	Konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza. Tapasztalatai alapján véletlen jelenségek jövőbeni kimenetelére észszerűen tippel; Véletlen kísérletek adatait rendszerezi, relatív gyakoriságokat számol, nagy elemszám esetén számítógépet alkalmaz.	
Fogalmak: valószínűségi kísérlet, esemény, elemi esemény, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség, diszkrét valószínűség-eloszlás		

11–12. évfolyam

A 11–12. évfolyamon a tanulási-tanítási folyamatra jellemző, hogy az ismeretek jellege egyre absztraktabb és formálisabb, a matematika belső logikája egyre jobban érvényesül. Ebben a szakaszban az egyik nagyon fontos didaktikai cél a szimbolikus gondolkodás fejlesztése. A tanulóknak a korábban elsajátított készségekre, képességekre és ismeretanyagra támaszkodva kell eljutniuk az absztrakt összefüggések megértéséhez és tudatos alkalmazásához. Tudatosítani kell a matematikai fogalmak pontos definiálásának fontosságát és a matematikai bizonyítások szerepét. Amellett, hogy a lehetséges alkalmazásokat minden egyes témakör kapcsán szem előtt kell tartani, fontos, hogy a tanulók lássák az egyes matematikai területek kapcsolatát is.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló a tanár által irányított módon, a feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok ebben a szakaszban is fejlesztik a matematikai kommunikációt. Az érettségi vizsgára készüléskor egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanulók önálló munkája mind a feladatmegoldásokban, mind a tanultak ismételésében, rendszerezésében. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést, a felfedeztetést és a gyakorlást.

A 11–12. évfolyamon is jellemző, hogy a megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Bizonyos témakörök azonban ebben a szakaszban jelennek meg először. Ilyen a racionális kitevőjű hatvány, az exponenciális függvény, a logaritmus, a számtani és mértani sorozatok, a trigonometria, a koordinátageometria és a térgeometria. Vannak olyan témakörök, amelyek ismeretei megjelennek más terület tanítása során is, ezért az egyes részekhez javasolt óraszámok ebben a szakaszban sem jellemeznek feltétlenül időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése, a trigonometria és a koordinátageometria alapjainak megjelenése, valamint a

statisztikai és valószínűségi szemlélet mélyülése további lehetőségeket nyújt változatos hétköznapi és matematikai problémák megoldására. A matematikai eszköztár bővülése ebben a szakaszban teszi leginkább lehetővé, hogy a tanulók más tantárgyakban, más tanulási területeken is alkalmazzák matematikai tudásukat.

11. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Kombinatorika	9
Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése	9
Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus	12
Exponenciális folyamatok vizsgálata	12
Trigonometria	27
Koordinátagometria	27
Valószínűség-számítás	12
Összesen:	108 óra

Témakör:	Kombinatorika	Órakeret 9 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
Matematikai és hétköznapi helyzetekhez kötődő sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása	Matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;	
A binomiális együttható fogalmának ismerete, értékének kiszámítása	A problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;	
Mintavétel visszatevéssel és visszatevés nélkül	A kiválasztott modellben megoldja a problémát.	
	Megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;	
Fogalmak: faktoriális, binomiális együttható		

Témakör:	Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése	Órakeret 9 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása a prímtényezős felbontásból	Ismeri és alkalmazza az oszthatóság alapvető fogalmait;	
Összetett oszthatósági szabályok alkalmazása	Összetett számokat felbont prímszámok szorzatára;	
Számolás osztási maradékokkal (például összeg, szorzat, hatvány maradéka)	Meghatározza két természetes szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét, és alkalmazza ezeket egyszerű gyakorlati feladatokban;	
Számok felírása 10-estől különböző alapú számrendszerben	Ismeri és alkalmazza az oszthatósági szabályokat;	

<p>Az egész számok, a véges tizedes törtek, a végtelen szakaszos tizedes törtek és a racionális számok kapcsolata</p> <p>A számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásai a természetes számoktól a valós számokig</p> <p>Végtelen nem szakaszos tizedes törtek ismerete</p> <p>Példák irracionális számokra</p> <p>Számhalmazok műveleti zártsága</p>	<p>Érti a helyi értékes írásmódot 10-es és más alapú számrendszerekben;</p> <p>Ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;</p>
--	---

Fogalmak:
 természetes szám, egész szám, racionális szám, irracionális szám, valós szám, relatív prímek

Témakör:	Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus	Órakeret 12 óra
Ismeretek:		Fejlesztési feladatok:
<p>Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén</p> <p>Hatványozás azonosságainak alkalmazása racionális kitevő esetén</p> <p>A hatványozás szemléletes értelmezése irracionális kitevő esetén</p> <p>Az exponenciális függvények ábrázolása hagyományosan és számítógéppel, a függvények tulajdonságai</p> <p>A logaritmus értelmezése</p> <p>Áttérés más alapú logaritmusra</p>	<p>Ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.</p> <p>Ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;</p> <p>Képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;</p>	
Fogalmak: n-edik gyök, exponenciális függvény, logaritmus		

Témakör:	Exponenciális folyamatok vizsgálata	Órakeret 12 óra
Ismeretek:		Fejlesztési feladatok:
<p>Exponenciális folyamatok vizsgálata a természetben és a társadalomban</p> <p>Exponenciális egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése</p> <p>Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése</p>	<p>Matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.</p> <p>Adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;</p> <p>A problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;</p>	

<p>A gyakorlati (például pénzügyi, biológiai, fizikai, demográfiai, ökológiai) problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása</p> <p>A kiválasztott modellben a probléma megoldása</p> <p>A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti probléma szövegébe visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve</p>	<p>A kiválasztott modellben megoldja a problémát;</p> <p>A modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;</p> <p>Egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékészlet-vizsgálattal ellenőrzi;</p> <p>Megold egyszerű, a megfelelő definíció alkalmazását igénylő exponenciális egyenleteket, egyenlőtlenségeket.</p>
<p>Fogalmak: Nincsenek új fogalmak.</p>	

Témakör:	Trigonometria	Órakeret 27 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense</p> <p>Számítások derékszögű háromszögekben szögfüggvények segítségével gyakorlati helyzetekben</p> <p>Tompaszög szinusza, koszinusza, tangense</p> <p>Összefüggések ismerete egy adott szög különböző szögfüggvényei között: pitagoraszi összefüggés, pótszögek és mellékszögek szögfüggvényei</p> <p>Szögfüggvény értékének ismeretében a szög meghatározása számológép segítségével</p> <p>Háromszög területének kiszámítása két oldal és a közbezárt szög ismeretében</p> <p>Szinusz- és koszinusztétel ismerete és alkalmazása</p> <p>A szinusztétel bizonyítása</p> <p>Számítások négyszögekben, sokszögekben szögfüggvények segítségével</p> <p>A környezetben található tárgyak magasságának, pontok távolságának meghatározása mért adatokból számítva</p> <p>Négyszögek és szabályos sokszögek területének kiszámítása</p>	<p>Ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.</p> <p>Ismeri hegyesszögek szögfüggvényeinek definícióját a derékszögű háromszögben;</p> <p>Ismeri tompaszögek szögfüggvényeinek származtatását a hegyesszögek szögfüggvényei alapján;</p> <p>Ismeri a hegyes- és tompaszögek szögfüggvényeinek összefüggéseit;</p> <p>Alkalmazza a szögfüggvényeket egyszerű geometriai számítási feladatokban;</p> <p>A szögfüggvény értékének ismeretében meghatározza a szöget;</p> <p>Kiszámítja háromszögek területét;</p> <p>Ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;</p> <p>Átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.</p>	
<p>Fogalmak: szinusz, koszinusz, tangens, szinusztétel, koszinusztétel</p>		

Témakör:	Koordinátageometria	Órakeret 27 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>A vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor fogalmak ismerete, alkalmazása</p> <p>A vektorok összeadása, kivonása, szorzása valós számmal, műveletek ismerete és alkalmazása</p> <p>Vektorok alkalmazása feladatok megoldásában</p> <p>Pont és vektor megadása koordinátákkal a derékszögű koordináta-rendszerben</p> <p>Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok ábrázolása koordináta-rendszerben</p> <p>Két pont távolságának, vektor abszolút értékének meghatározása koordináták alapján</p> <p>Vektorok összegének, különbségének, számszorosának koordinátái</p> <p>Szakaszelezőpont koordinátáinak meghatározása a végpontok koordinátái alapján</p> <p>Egyenes egyenlete $y = mx + b$ vagy $x = c$ alakban</p> <p>Egyenes meredekségének fogalma; egyenesek merőlegességének és párhuzamosságának megállapítása a meredekségek alapján</p> <p>Az egyenesek egyenletének ismeretében egyenesek metszéspontjának koordinátái</p> <p>A kör egyenletének megadása és alkalmazása a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében</p>	<p>Ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;</p> <p>Ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;</p> <p>Alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;</p> <p>Megad pontot és vektort koordinátaival a derékszögű koordináta-rendszerben;</p> <p>Koordináta-rendszerben ábrázol adott feltételeknek megfelelő ponthalmazokat;</p> <p>Koordináták alapján számításokat végez szakaszokkal, vektorokkal;</p> <p>Ismeri és alkalmazza az egyenes egyenletét;</p> <p>Egyenesek egyenletéből következtet az egyenesek kölcsönös helyzetére;</p> <p>Kiszámítja egyenesek metszéspontjainak koordinátáit az egyenesek egyenletének ismeretében;</p> <p>Megadja és alkalmazza a kör egyenletét a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében;</p> <p>Felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.</p>	
<p>Fogalmak: vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor, vektorok összege, vektorok különbsége, vektor számszorosa, vektor koordinátái, alakzat egyenlete, egyenes egyenlete, kör egyenlete</p>		

Témakör:	Valószínűség-számítás	Órakeret 12 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Példák ismerete események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre</p> <p>Elemi események fogalmának ismerete, alkalmazása események előállítására</p>	<p>Konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza;</p>	

Példák ismerete független és nem független eseményekre	Ismeri és alkalmazza a klasszikus valószínűségi modellt és a Laplace-képletet;
A klasszikus valószínűségi modell és a Laplace-képlet ismerete, alkalmazása	Ismeri és egyszerű esetekben alkalmazza a valószínűség geometriai modelljét;
A geometriai valószínűség fogalmának ismerete és alkalmazása	Meghatározza a valószínűséget visszatevéses, illetve visszatevés nélküli mintavétel esetén.
Valószínűségek meghatározása visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén	
A várható érték ismerete és meghatározása konkrét feladatokban, játékokban	
Pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos valószínűségi ismeretek (például biztosítás, befektetések kockázata, árfolyamkockázat)	
Fogalmak: események összege, események szorzata, esemény komplementere, egymást kizáró események, független események, geometriai valószínűség, visszatevéses mintavétel, visszatevés nélküli mintavétel, várható érték	

12. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Sorozatok	24
Térgeometria	30
Leíró statisztika	18
Rendszerező összefoglalás	52
Összesen:	124 óra

Témakör:	Sorozatok	Órakeret 24 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
A számsorozat fogalmának ismerete	Ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.	
Számsorozat megadása képlettel, rekurzióval	Számtani és mértani sorozatokat adott szabály alapján felír, folytat;	
Számtani és mértani sorozatok felírása, folytatása adott szabály szerint	A számtani/mértani sorozat n-edik tagját felírja az első tag és a különbség (differencia)/hányados (kvóciens) ismeretében;	
Számtani sorozat, az n-edik tag, az első n tag összege	A számtani/mértani sorozatok első n tagjának összegét kiszámolja;	
Mértani sorozat, az n-edik tag, az első n tag összege	Ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát;	
A számtani és a mértani sorozat első n tagjának összegére vonatkozó képlet bizonyítása	Mértani sorozatokra vonatkozó ismereteit használja gazdasági, pénzügyi,	
Számtani és mértani sorozatokra vonatkozó ismeretek alkalmazása gazdasági,		

<p>természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában</p> <p>Megtakarítási és kamatozási formák, ezek összehasonlítása</p> <p>Egyszerű kamat, kamatos kamat, gyűjtőjárdék és törlesztőrészlet számítása</p> <p>Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos feladatok megoldása</p>	<p>természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában.</p>
<p>Fogalmak: számsorozat, tőke, kamatláb, kamat, futamidő, gyűjtőjárdék, törlesztőrészlet</p>	

Témakör:	Térgeometria	Órakeret 30 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
<p>Tételek kölcsönös helyzetének, távolságának és hajlásszögének ismerete, alkalmazása feladatmegoldásban</p> <p>A terület, térfogat, űrtartalom mértékegységeinek és ezek átváltási szabályainak ismerete</p> <p>Sűrűség mértékegységei közötti átváltás ismerete</p> <p>Sík- és térgeometriai feladatoknál a válasz megadása a problémának megfelelő mértékegységben</p> <p>A hasáb, a henger, a gúla, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságainak ismerete és alkalmazása a hétköznapi életben előforduló testekkel kapcsolatban</p> <p>A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb, az egyenes körhenger, az egyenes gúla és a forgáskúp hálójának lerajzolása konkrét esetekben</p> <p>A mindennapi életben előforduló hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számítással</p> <p>Síkidomok forgatásával keletkező egyszerű, a mindennapi életben is előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása</p> <p>A hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása</p>	<p>Ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.</p> <p>Ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a tételek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;</p> <p>Ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;</p> <p>Ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;</p> <p>Sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságait;</p> <p>Lerajzolja a kocka, téglatest, egyenes hasáb, egyenes körhenger, egyenes gúla, forgáskúp hálóját;</p> <p>Kiszámítja a speciális testek felszínét és térfogatát egyszerű esetekben;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket;</p> <p>Ismeri és alkalmazza a hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételeket.</p>	

A hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása	
---	--

Fogalmak:
 kocka, téglatest, hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp, egyenes test, forgástest, n-oldalú szabályos gúla, tetraéder, alaplap, oldallap, alapél, oldalél, alkotó, palást, testmagasság, test hálója

Témakör:	Leíró statisztika	Órakeret 18 óra
Ismeretek:	Fejlesztési feladatok:	
A reprezentatív minta fogalmának szemléletes ismerete Hétköznapi, társadalmi problémákhoz kapcsolódó statisztikai adatok tervszerű gyűjtése Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése kvartilisekkel, középértékekkel és szóródási mutatókkal Sodrófa (box-plot) diagram készítése, alkalmazása A kapott adatok értelmezése, értékelése, statisztikai következtetések Nagy adathalmazok kezelése táblázatkezelő programmal Grafikus és szöveges statisztikai manipulációk felismerése	Adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez; Hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli; Ismeri és alkalmazza a sodrófa (box-plot) diagramot adathalmazok jellemzésére, összehasonlítására; Felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.	
<p>Fogalmak: reprezentatív minta, sodrófa (box-plot) diagram, minimum, maximum, kiugró adat, kvartilisek, terjedelem, szórás</p>		

Történelem

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényegyet, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a

történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.

A középiskolai történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanulóban a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tények és folyamatok, szereplők és események ismeretének segítségével alakuljon ki önálló világnézet és magyar identitástudat. Szerezzen mélyebb ismereteket a magyar és az egyetemes történelem legfontosabb jelenségeiről és fordulópontjairól, tudjon azonosulni a keresztény alapú magyar és európai kultúra értékeivel, legyen képes társadalmi és kulturális téren hatékony, árnyalt kommunikációra. A történelemtanulás során végzett változatos tevékenységek révén alakuljon ki a tanulóban a múltrol, illetve a társadalmi kérdésekről való árnyalt gondolkodás.

A középiskolai történelemtanítás az általános iskolában elsajátított ismeretekre és kompetenciákra épül. Míg az általános iskolában a történetek elbeszélése, a régebbi korok és történelmi szereplők szemléletes bemutatása az elsődleges, a középiskolai történelemtanításban mindez kiegészül a források feldolgozásával, történelmi helyzetek és folyamatok több szempontú elemzésével, a problémák azonosításával és megtárgyalásával. Az önálló információgyűjtés és –feldolgozás, a történelmi jelenségek értelmezése, elemzése, a különböző érvek mérlegelése, valamint a következtetések levonása együttesen segíti a történelmi szemléletmód kialakulását. A tantárgy tanulásának élményszerűségét már nemcsak a történetek izgalma vagy az érdekes feladatok nyújtják, hanem azok az elemzések, viták, felismerések is, amelyek az egyes témák, problémák feldolgozása során felmerülnek.

A tantárgy tantervének középpontjában a magyarság, a magyar nemzet és Magyarország története áll. A témakörök mintegy kétharmada a magyar történelemhez kapcsolódik. Ez az egyes témák részletezettségén túl abban is megmutatkozik, hogy az általános iskolai kerettantervhez hasonlóan több általános európai jelenség bemutatásánál magyar és külföldi példák egyaránt előkerülnek. Ugyanakkor az általános iskoláinál nagyobb tér jut Magyarországra, illetve a magyar nemzet történetét befolyásoló európai és globális folyamatok és jelenségek bemutatására. Ezek eredményeként a tanuló a magyar történelmi jelenségeket konkrét egyetemes történelmi helyzetekhez viszonyítva tanulmányozhatja. Ez hozzásegíti őt, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket, folyamatokat és törekvéseket, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat. Alapvető cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelmére számos nemzetiség és közösség (pl. német, zsidó) együttélése is hatást gyakorolt. Fontos cél a magyarországi kisebbségek és nemzetiségek történetének bemutatása, valamint kiemelt cél a határainkon túl kisebbségbe szorult magyarok történelmének átfogó megismertetése.

A középiskolai történelemtanulás motiválja a tanulót arra, hogy felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt. Hozzájárul továbbá ahhoz, hogy az iskolából kikerülve hazáját szerető, a történelmi hagyományokat örökítő, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és önálló tagjává váljék.

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan tud használni általános és történelmi, nyomtatott és digitális információforrásokat (tankönyv, kézikönyvek, szakkönyvek, lexikonok, képzőművészeti alkotások, könyvtár és egyéb adatbázisok, filmek, keresők);
- önállóan információkat tud gyűjteni, áttekinteni, rendszerezni és értelmezni különböző médiumokból és írásos vagy képi forrásokból, statisztikákból, diagramokból, térképekről nyomtatott és digitális felületekről;
- tud forráskritikát végezni, és különbséget tenni a források között hitelesség, típus és szövegösszefüggés alapján;
- képes azonosítani a különböző források szerzőinek a szándékát, bizonyítékok alapján értékeli egy forrás hitelességét;
- képes a szándékainak megfelelő információkat kiválasztani különböző műfajú forrásokból;
- összehasonlítja a forrásokban talált információkat saját ismereteivel, illetve más források információival és megmagyarázza az eltérések okait;
- képes kiválasztani a megfelelő forrást valamely történelmi állítás, vélemény alátámasztására vagy cáfolására
- ismeri a magyar és az európai történelem tanult történelmi korszakait, időszakait, és képes azokat időben és térben elhelyezni;
- az egyes események, folyamatok idejét konkrét történelmi korhoz, időszakhoz kapcsolja vagy viszonyítja, ismeri néhány kiemelten fontos esemény, jelenség időpontját, kronológiát használ és készít;
- össze tudja hasonlítani megadott szempontok alapján az egyes történelmi korszakok, időszakok jellegzetességeit az egyetemes és a magyar történelem egymáshoz kapcsolódó eseményeit;
- képes azonosítani a tanult egyetemes és magyar történelmi személyiségek közül a kortársakat;

- felismeri, hogy a magyar történelem az európai történelem része, és példákat tud hozni a magyar és európai történelem kölcsönhatásaira;
- egyszerű történelmi térképvázlatot alkot hagyományos és digitális eljárással.
- a földrajzi környezet és a történelmi folyamatok összefüggéseit példákkal képes alátámasztani;
- képes különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítására, a történelmi tér változásainak és a történelmi mozgások követésére megadott szempontok alapján a változások hátterének feltárásával
- képes a történelmi jelenségeket általános és konkrét történelmi fogalmak, tartalmi és értelmező kulcsfogalmak felhasználásával értelmezni és értékelni;
- fel tud ismerni fontosabb történelmi fogalmakat, meghatározás alapján;
- képes kiválasztani, rendezni és alkalmazni az azonos korhoz, témához kapcsolható fogalmakat;
- össze tudja foglalni rövid és egyszerű szaktudományos szöveg tartalmát;
- képes önállóan vázlatot készíteni és jegyzetelni;
- képes egy-egy korszakot átfogó módon bemutatni;
- történelmi témáról kiselőadást, digitális prezentációt alkot és mutat be;
- történelmi tárgyú folyamatábrákat, digitális táblázatokat, diagramokat készít, történelmi, gazdasági társadalmi és politikai modelleket vizuálisan is meg tud jeleníteni;
- megadott szempontok alapján történelmi tárgyú szerkesztett szöveget (esszét) tud alkotni, amelynek során tételmondatokat fogalmaz meg, szövegtömörítés és átfogalmazás segítségével, állításait több szempontból indokolja és következtetéseket von le;
- társaival képes megvitatni történelmi kérdéseket, amelynek során bizonyítékokon alapuló érvekkel megindokolja a véleményét, és választékosan reflektál mások véleményére, árnyalja saját álláspontját
- képes felismerni, megfogalmazni és összehasonlítani különböző társadalmi és történelmi problémákat, értékrendeket, jelenségeket, folyamatokat;
- a tanult ismereteket problémaközpontúan tudja rendezni,
- hipotéziseket alkot történelmi személyek, társadalmi csoportok és intézmények viselkedésének mozgatórugóiról;
- önálló kérdéseket fogalmaz meg történelmi folyamatok, jelenségek és események feltételeiről, okairól és következményeiről;
- önálló véleményt tud alkotni történelmi eseményekről, folyamatokról, jelenségekről és személyekről;
- képes különböző élethelyzetek, magatartásformák megfigyelése által következtetések levonására, erkölcsi kérdéseket is felvető történelmi helyzetek felismerésére és megítélésére;
- a változás és a fejlődés fogalma közötti különbséget ismerve képes felismerni és bemutatni azokat azonos korszakon belül, vagy azokon átívelően;
- képes összevetni, csoportosítani és súlyozni az egyes történelmi folyamatok, jelenségek, események okait, következményeit, és ítéletet alkotni azokról, valamint a benne résztvevők szándékairól;
- összehasonlít különböző, egymáshoz hasonló történelmi helyzeteket, folyamatokat, jelenségeket;
- képes felismerni konkrét történelmi helyzetekben, jelenségekben és folyamatokban valamely általános szabályszerűség érvényesülését;
- összehasonlítja és kritikusan értékeli az egyes történelmi folyamatokkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos eltérő álláspontokat;

- feltevéseket fogalmaz meg, azok mellett érveket gyűjt, illetve mérlegeli az ellenérveket;
- felismeri, hogy a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális viszonyai a múltbeli események, tényezők következményeiként alakultak ki

9 — 10. évfolyam

A középiskola első két évfolyamának témakörei az ókortól a 19. század közepéig ölelik fel a magyar és egyetemes történelem fontosabb folyamatait, jelenségeit, eseményeit, illetve az ehhez kapcsolódó tanulási eredményeket és fejlesztési feladatokat. A magyar és európai identitásunk alapját képező civilizációkhoz, korszakokhoz, történelmi eseményekhez tartozó témakörök az általános iskola után ismét előkerülnek, ám új megközelítéssel és bővülő tartalommal. Míg a témák többsége 5–6. évfolyamon a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően többnyire életmódtörténeti és portré témakörökbe rendeződtek, a középiskolában előtérbe kerül a politikai, társadalmi, gazdasági és kultúrtörténeti megközelítés, a hangsúly a korszakok gazdasági változásaira, társadalmi szerkezetére, politikai modelljeire és világképére helyeződik.

Az egyetemes és a magyar történeti témák általában külön témakörökbe szerveződnek, mivel előbbiek jobbra tematikus, utóbbiak pedig tematikus és eseménytörténeti jellegűek. A magyar történelem eseményei és folyamatai az egyetemes történelem által felrajzolt háttér előtt, nemzetközi összefüggésekbe ágyazva jelennek meg.

A strukturáltabb szempontok és bővebb ismeretek mellett az egyes témák feldolgozási módja is változik. A szemléletes megjelenítés és a történetek tanítása mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az önállóan végzett információszerző és –feldolgozó tevékenységek, a forrásokkal végzett különböző műveletek és a problémaközpontú tárgyalási mód.

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló: ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;

- felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;
- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;
- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;
- értékeli az államalapítást, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;
- felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;
- ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait és hőseit; felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás;
- be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait, ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását, valamint véleményyt formál a francia forradalom európai hatásáról;

- összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét;
- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit;
- fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait; képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között

9. évfolyam

9. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Civilizáció és államszervezet az ókorban	13
Vallások az ókorban	10
Hódító birodalmak	17
A középkori Európa	30
A magyar nép eredete és az Árpád-kor	19
A középkori Magyar Királyság fénykora	19
Összesen:	108 óra

Témakör	Civilizáció és államszervezet az ókorban	Órakeret 13 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A Közel-Kelet civilizációi:</i> az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján. Tudomány. A pénz megjelenése.</p> <p>- <i>A görög civilizáció:</i> a görög anyagi kultúra öröksége. A filozófia és a történetírás. A görög embereszmény. A hellenisztikus kultúra elterjedése.</p> <p>- <i>Az athéni demokrácia:</i> Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. Kleiszthenész és Periklész. Az athéni államszervezet és működése.</p> <p>- <i>A római civilizáció:</i> Római városépítézet, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak. A római jog néhány máig élő alapelve. A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia). A latin nyelv és írás elterjedése.</p> <p>- <i>A római köztársaság:</i></p>	<p>- Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül.</p> <p>- Az ókori civilizációk jelentőségének és kulturális hatásainak felismerése.</p> <p>- Az ókori civilizációk azonosítása térképen.</p> <p>- Az ókori civilizációk kulturális és vallási jellemzőinek bemutatása.</p> <p>- A különböző civilizációk közötti különbségek azonosítása.</p> <p>- Pannónia jelentősebb városainak azonosítása.</p> <p>- A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása.</p> <p>- Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása.</p> <p>- A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása.</p> <p>- A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása.</p> <p>- A demokrácia melletti érvek</p>

A vérségi, a vagyoni és a területi elv. A római köztársaság államszervezete és működése. Köztársaságból egyeduralom: Caesar és Augustus.	megfogalmazása. - Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával. - Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.
Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, múmia, Akropolisz, filozófia, jósa, olümpiai játékok, városállam/polisz, arisztokrácia, démosz, demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás, rabszolga, patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, amfiteátrum, gladiátor, provincia, légió, limes, polgárjog.	
Személyek: Hammurapi, Kleiszthenész, Periklész, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus.	
Kronológia: Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor, Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása.	
Topográfia: Mezopotámia, Babilon, Egyiptom, Nílus, Olümpia, Athén, Alexandria, Itália, Róma, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Savaria, Jeruzsálem.	

Témakör	Vallások az ókorban	Órakeret 10 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>Politeizmus és monoteizmus:</i> A politeizmus az ókori Keleten. Görög és római istenek. A zsidó monoteizmus.</p> <p>- <i>A kereszténység kezdete:</i> Jézus tanításai. A páli fordulat. Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. A Szentháromság-tan.</p>	<p>- A zsidó és a keresztény vallások jellemzőinek összehasonlítása.</p> <p>- A vallások a mindennapi életre gyakorolt hatásainak megállapítása.</p> <p>- A zsidó-keresztény hagyományok európai kultúrára gyakorolt hatásának bemutatása.</p> <p>- Bibliai történetek, személyek felidézése.</p> <p>- A kereszténység terjedésének végigkövetése térképen.</p> <p>- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.</p> <p>- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.</p> <p>- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.</p>
	Fogalmak: politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra, Messiás, keresztény vallás, kereszttség és úrvacsora, apostol, misszió, Biblia, Újszövetség, evangélium, püspök, zsinat.	

Személyek: Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Ábrahám, Mózes, Jézus, Szent Péter és Szent Pál apostolok, Constantinus
Kronológia: a keresztény időszámítás kezdete (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat.
Topográfia: Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, Betlehem.

Témakör	Hódító birodalmak	Órakeret 17 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>Egy eurázsiai birodalom: a hunok:</i> A nomád életmód, harcmódor és államszervezés. A népvándorlás. A Hun Birodalom. Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása. Róma örökösei Európa térképén.</p> <p>- <i>Az Arab Birodalom és az iszlám:</i> Mohamed tanításai és a Korán. Az iszlám kultúra jellegzetességei. Az Arab Birodalom és az arab hódítás. Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc.</p>	<p>- A népvándorlás irányainak és résztvevőinek nyomon követése térkép segítségével a Kr. u. 4–8. sz. időszakában.</p> <p>- A sztyeppei állam működésének, sajátosságainak bemutatása.</p> <p>- A kora középkori Európa államalakulatainak azonosítása térképen.</p> <p>- Az iszlám vallás és az arab terjeszkedés közötti összefüggések feltárása.</p>
Fogalmak: népvándorlás, hunok, ortodox, iszlám, Korán, kalifa.		
Személyek: Attila, Justinianus, Mohamed, Nagy Károly, I. Ottó.		
Kronológia: 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása, 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata.		
Topográfia: Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.		

Témakör	A középkori Európa	Órakeret 30 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A parasztság világa:</i> A hierarchikus világkép. Az uradalom. A jobbágyok kötelességei és jogai. Az önellátástól az árutermelésig. Éhínségek, járványok, felkelések.</p> <p>- <i>Az egyházi rend:</i> Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer. Az egyházszakadás és a 11. századi reform. A szerzetesség. Az eretnokség. Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek.</p>	<p>- A középkor társadalmi, gazdasági, vallási és kulturális jellemzőinek bemutatása.</p> <p>- A társadalmi csoportok közötti jogi különbségek azonosítása.</p> <p>- Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a középkor világáról.</p> <p>- A középkor társadalmi berendezkedése és a rendi szemlélet értelmezése.</p> <p>- A jobbágyság jogainak és kötelességeinek rendszerezése.</p>

<p>Román és gótikus építészet – európai és magyar példák.</p> <p>- <i>A nemesi rend:</i> Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség). Lovagi eszmény és lovagi kultúra. A keresztes hadjáratok eszméje.</p> <p>- <i>A polgárok világa:</i> A középkori város és lakói. A város kiváltságai (magyar példák alapján). A céhek. A helyi és távolsági kereskedelem. A reneszánsz építészet (európai és magyar példák).</p>	<ul style="list-style-type: none">- Az egyház szerepének áttekintése a középkori Európában.- A középkori kolostori élet bemutatása képi vagy szöveges források segítségével.- A nyugati és keleti kereszténység összehasonlítása.- A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása.- A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre.- A céhek működésének jellemzése források alapján.
<p>Fogalmak: uradalom, földesúr, majorság, jobbágy, robot, kiváltság, rend, pápa, érsek, cölibátus, szerzetes, bencés rend, ferences rend, eretnek, inkvizíció, kolostor, katolikus, szent, kódex, román stílus, gótikus stílus, reneszánsz, lovag, nemes, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, keresztes hadjáratok, polgár, céh.</p>	
<p>Személyek: Szent Benedek, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, Gutenberg, Dózsa György.</p>	
<p>Kronológia: 476–1492 a középkor, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.</p>	
<p>Topográfia: Egyházi Állam, Anglia, Franciaország, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, Szentföld.</p>	

Témakör	A magyar nép eredete és az Árpád-kor	Órakeret 19 óra
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<p>- <i>Magyar őstörténet és honfoglalás:</i> Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei. A magyar törzsszövetség az Etelközben. A honfoglalás okai és menete. A kalandozások – a lovas-íjász harcmódor.</p> <p>- <i>Az államalapítás:</i> Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet. Az egyházszerzés.</p> <p>- <i>A magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban:</i> Szent László, az országépítő. Könyves Kálmán törvénykezési reformjai. A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása. II. András kora: az átalakuló társadalom. Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. Az Árpádok európai kapcsolatai.</p>		<p>- A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása.</p> <p>- A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány eredményeinek megkülönböztetése.</p> <p>- A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása.</p> <p>- Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése.</p> <p>- A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése.</p> <p>- A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.</p>
<p>Fogalmak: finnugor, törzs, fejedelem, kabarok, vérszerződés, honfoglalás, kettős honfoglalás elmélete, avarok, rovásírás, kalandozások, székelyek, vármegye, egyházmegye, érsekség, tized, nádor, ispán, kancellária, kettős kereszt, szászok, kunok, tatárok/mongolok</p>		
<p>Személyek: Álmos, Árpád, az Árpád-ház, Géza, I. (Szent) István, Koppány, Szent Gellért, Szent Imre, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla, Szent Margit.</p>		
<p>Kronológia: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása, 1222 az Aranybulla, 1241–1242 a tatárjárás.</p>		
<p>Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Buda, Muhi, Erdély, Horvátország.</p>		

Témakör	A középkori Magyar Királyság fénykora	Órakeret 19 óra
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<p>- <i>Az Anjouk:</i> A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. A visegrádi királytalálkozó. Az 1351-es törvények. Nagy Lajos hadjáratok.</p> <p>- <i>A török fenyegetés árnyékában:</i> Az Oszmán Birodalom. Török hódítás a Balkánon. Luxemburgi Zsigmond, a középeurópai uralkodó és a török veszély. Hunyadi</p>		<p>- A 14–15. századi magyar uralkodók politikai pályájának felidézése.</p> <p>- Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egyes személyek cselekedeteiről, döntéseiről.</p> <p>- A késő középkori magyar állam és az Oszmán Birodalom főbb összecsapásainak felidézése.</p>

<p>János, a politikus és hadvezér. Hunyadi János törökellenes harcai. - <i>Hunyadi Mátyás:</i> Mátyás útja a trónig. A központosított királyi hatalom. Jövedelmek és kiadások. Birodalomépítő tervek. Aktív védelem a török ellen. - <i>A magyar középkor kulturális hagyatéka:</i> Honfoglalás kori leletek. A Szent Korona. Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. Magyar geszták, krónikák és szentek legendái</p>	<p>- Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre. - Mátyás hatalom-gyakorlásának jellemzése. - A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában. - A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</p>
<p>Fogalmak: aranyforint, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszonalunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, kormányzó, szekérvár, végvár, szultán, szpáhi, janicsár, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, zsoldos, Corvina, Szent Korona, Szent Korona-tan, Képes krónika.</p>	
<p>Személyek: I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás.</p>	
<p>Kronológia: 1301 az Árpád-ház kihalása, 1308. I. Károly uralkodásának kezdete, 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–90 Mátyás uralkodása.</p>	
<p>Topográfia: Visegrád, Lengyelország, Csehország, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Kenyérmező, Oszmán Birodalom.</p>	

10. évfolyam

10. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
A kora újkor	22
A török hódoltság kora Magyarországon	14
A felvilágosodás kora	12
Magyarország a 18. században	11
Új eszmék és az iparosodás kora	11
A reformkor	10
A forradalom és szabadságharc	9
A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése	19
Összesen:	108 óra

Témakör	A kora újkor	Órakeret 22 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- <i>A földrajzi felfedezések:</i> A portugál és spanyol felfedezések. A korai gyarmatosítás és következményei. A világkereskedelem kialakulása. Az abszolutizmus.</p> <p>- <i>A korai kapitalizmus:</i> Az árforradalom. A manufaktúrák. Bankok és tőzsdék. Az európai munkamegosztás és következményei</p> <p>- <i>Reformáció Európában és Magyarországon:</i> A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye). Luther és Kálvin fellépése. A protestáns egyházak megszerveződése és a protestantizmus elterjedése. A reformáció eredményei Magyarországon</p> <p>- <i>„Hitviták tüzeiben”:</i> Vallási konfliktusok Európában. Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben. A magyar protestáns és katolikus iskolák. A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon.</p>	<p>- A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken.</p> <p>- Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről.</p> <p>- Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral.</p> <p>- Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése.</p> <p>- A reformáció okainak és következményeinek bemutatása.</p> <p>- A katolikus és a protestáns tanítások és egyházszerkezet összehasonlítása.</p> <p>- A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen.</p> <p>- Vallás és politika összefonódásának felismerése.</p> <p>- Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése.</p> <p>- A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése</p>	
<p>Fogalmak: gyarmat, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, manufaktúra, tőke, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, örökös jobbágyság, reformáció, protestáns, evangélikus, református, anglikán, unitárius, vallási türelem, ellenreformáció, katolikus megújulás, jezsuiták, barokk.</p>		
<p>Személyek: Kolumbusz Kristóf, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Apáczai Csere János, Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos..</p>		
<p>Kronológia: 1492-től az újkor, 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék.</p>		
<p>Topográfia: Spanyolország, India, London, Párizs/Versailles, Sárospatak</p>		

Témakör	A török hódoltság kora Magyarországon	Órakeret 14 óra
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<p>- <i>Az ország három részre szakadása:</i> A mohácsi csata és közvetlen előzményei, a kettős királyválasztás. Az ország három részre szakadása. A várháborúk és az új végvárrendszer.</p> <p>- <i>A két magyar állam:</i> A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok. Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora.</p> <p>- <i>A török kiűzése és a török kor mérlege:</i> Magyarország az európai munkamegosztásban. Háborús békeévek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása. A török kiűzése.</p>		<p>- A török hadjáratoknak és az ország három részre szakadásának bemutatása térképeken.</p> <p>- A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján.</p> <p>- A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján.</p> <p>- A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása.</p> <p>- A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.</p>
Fogalmak: rendi országgyűlés, hajdúszabadság		
Személyek: I. Szulejmán, II. Lajos, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, Dobó István, Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő.		
Kronológia: 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, 1686 Buda visszafoglalása, 1699 karlócai béke.		
Topográfia: Mohács, Kőszeg, Eger, Szigetvár, Habsburg Birodalom, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság, Magyar Királyság (királyi Magyarország), Pozsony, Gyulafehérvár, Bécs.		

Témakör	A felvilágosodás kora	Órakeret 12 óra
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<p>- <i>A felvilágosodás:</i> Tapasztalat és értelem – a felvilágosodás új világképe. A felvilágosodás államelméletei. A szabad verseny elmélete.</p> <p>- <i>A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése:</i> A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök.</p> <p>- <i>A francia forradalom és hatása:</i> A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. A jakobinus diktatúra. Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja.</p>		<p>- A középkor és a felvilágosodás világképének összehasonlítása.</p> <p>- A felvilágosodás államelméleteinek összehasonlítása különböző szempontok alapján.</p> <p>- A brit és az amerikai államszervezetet bemutató ábrák értelmezése.</p> <p>- Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása.</p> <p>- A forradalmi gondolat és a legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.</p>

<p>Fogalmak: felvilágosodás, jogegyenlőség, hatalmi ágak megosztása, népfelség, társadalmi szerződés, szabad verseny, alkotmány, alkotmányos monarchia, elnök, miniszterelnök, felelős kormány, census, általános választójog, forradalom, diktatúra, jakobinus, Szent Szövetség.</p>
<p>Személyek: Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, George Washington, Maximilien Robespierre, Bonaparte Napóleon</p>
<p>Kronológia: 1689 a Jognyilatkozat, 1776 a Függetlenségi nyilatkozat, 1789 a francia forradalom, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, 1815 a waterlooi csata.</p>
<p>Topográfia: Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok, Párizs, Oroszország, Waterloo.</p>

Témakör	Magyarország a 18. században	Órakeret 11 óra
	<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>
	<p>- <i>A Rákóczi-szabadságharc:</i> Magyarország a Habsburg Birodalomban. A szabadságharc okai és céljai. A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. A szatmári béke kompromisszuma. - <i>Magyarország újránépesülése és újránépesítése:</i> A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. A többnyelvű és többvallású ország. Gazdaság és életmód. - <i>A felvilágosult abszolutizmus reformjai:</i> A Pragmatica Sanctio. A felvilágosult abszolutizmus céljai. Mária Terézia: együttműködés és reform. II. József reformpolitikája és kudarca.</p>	<p>- A Rákóczi-szabadságharc céljainak és eredményeinek összevetése. - A szabadságharc katonai történetének felidézése térképek, képek és szöveges források segítségével. - Magyarország újránépesülésének és a folyamat eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével. - A felvilágosult abszolutizmus eszmei és politikai hátterének, valamint eredményeinek azonosítása. - Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. - II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése. - A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.</p>
	<p>Fogalmak: kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás, amnesztia, felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet..</p>	
	<p>Személyek: II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József.</p>	
	<p>Kronológia: 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc, 1711 a szatmári béke, 1740–1780 Mária Terézia uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása.</p>	
	<p>Topográfia: Temesvár, Határőrvidék, Poroszország</p>	

Témakör	Új eszmék és az iparosodás kora	Órakeret 11 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus:</i> Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság. Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam. Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása.</p> <p>- <i>Az ipari forradalom hullámai:</i> Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat. A közlekedés forradalma. A második hullám: elektronika és vegyipar. A gyár és a futószalag. Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai.</p>	<p>- A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges források alapján.</p> <p>- Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése.</p> <p>- Egy ipari nagyváros életkörülményeinek jellemzése.</p> <p>- Az ipari forradalmak ökológiai következményeinek azonosítása.</p> <p>- A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.</p>
	Fogalmak: liberalizmus, nacionalizmus, nemzetállam, konzervativizmus, reform, ipari forradalom, munkanélküliség, tömegtermelés, szegregáció.	
	Személyek: James Watt, Thomas Edison, Henry Ford.	
	Kronológia: <i>nincs</i>	
	Topográfia: Manchester, New York.	

Témakör	A reformkor	Órakeret 10 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A politikai élet színterei:</i> A Habsburg Birodalom és Magyarország. A rendi országgyűlés és a megyerendszer. A reformkori Pest-Buda. A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra.</p> <p>- <i>A reformkor fő kérdései:</i> A magyar nyelv ügye és a nemzetté válás. A jobbágykérdés: örökváltság, kárpótlás. A polgári alkotmányosság kérdése. Széchenyi és Kossuth programja és vitája.</p>	<p>- A jobbágykérdés és megoldási javaslatainak értelmezése szövegek és adatok alapján.</p> <p>- A nyelvkérdés és a nemzetté válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelvváltása, Löv Lipót)</p> <p>- A polgári alkotmányosság programjának bemutatása politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján.</p> <p>- Széchenyi és Kossuth társadalmi háttérének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése.</p> <p>- A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján.</p> <p>- A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása</p>

	különböző típusú források alapján.
Fogalmak:	alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, közteherviselés, jobbágyfelszabadítás, örökváltság.
Személyek:	József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Ganz Ábrahám.
Kronológia:	1830–1848 a reformkor, 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről.
Topográfia:	Pest-Buda.

Témakör	A forradalom és szabadságharc	Órakeret 9 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A forradalom céljai és eredményei:</i> Az európai forradalmi hullám és március 15. Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. A Batthyány-kormány tevékenysége.</p> <p>- <i>A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői:</i> Harc a dinasztíával és a vele szövetkező nemzetiségekkel. A tavaszi hadjárat. A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére. A szabadságharc leverése és a megtorlás.</p>	<p>- A reformkori elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek és az áprilisi törvényeknek az összehasonlítása.</p> <p>- A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével.</p> <p>- A szabadságharc néhány döntő csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján.</p> <p>- A szabadságharc néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása.</p> <p>- A nemzetiségek és a kisebbségek részvételének (pl. németek, szlávok, és zsidók) bemutatása a szabadságharcban és az azt követő megtorlás során.</p> <p>- A forradalom és a szabadságharc eredményeinek értékelése.</p> <p>- A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben.- A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.</p>
	Fogalmak:	
	a márciusi ifjak, sajtószabadság, cenzúra, áprilisi törvények, népképviseleti országgyűlés, politikai nemzet, nemzetiség, honvédség, Függetlenségi nyilatkozat.	
	Személyek:	
	Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Görgei Artúr, Bem József, Klapka György, Ferenc József, Julius Haynau.	
	Kronológia:	
	11848. március 15. a pesti forradalom, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, 1849. október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése.	

Topográfia:

Pákozd, Debrecen, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad..

Témakör	A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése	Órakeret 19 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- <i>A szocializmus és a munkásmozgalom:</i> Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. A Kommunista kiáltvány. Szakszervezetek és munkáspártok. Szociáldemokrácia és kommunizmus. Keresztényszocializmus</p> <p>- <i>A polgári nemzetállam megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán):</i> A nemzeti egység megteremtése (politika, gazdaság, kultúra). Alkotmányosság és választójog. Jogegyenlőség és emancipációs törekvések. A polgári állam kiépítése.</p>	<p>- A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból.</p> <p>- A polgári állam feladatköreinek és eredményeinek azonosítása.</p> <p>- A kommunista, a szociáldemokrata és a keresztényszociális eszmék azonosítása és összehasonlítása</p>	
<p>Fogalmak: polgárháború, polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, szocializmus, szociáldemokrácia, kommunizmus, keresztényszocializmus, proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.</p>		
<p>Személyek: Abraham Lincoln, Otto von Bismarck, Karl Marx</p>		
<p>Kronológia: 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, 1871 Németország egyesítése.</p>		
<p>Topográfia: Németország, Japán.</p>		

11–12. évfolyam

A tanuló történelmi ismereteinek gyarapodása, információszerzési és forrásfeldolgozási kompetenciájának, valamint gondolkodási és érvelő készségeinek fejlődése lehetővé teszi, hogy a középiskola utolsó évfolyamaira birtokába kerüljön azoknak az általános kompetenciáknak, amelyek hozzájárulnak a társadalmi életben való hatékony tájékozódásához és részvételéhez.

Az utolsó két év az érettségire való felkészülés időszaka.

Az utolsó két év témakörei a 19. század közepétől a 21. század elejéig terjedő időszakot ölelik fel. Feldolgozásuk során kiemelt szempont, hogy ez az időszak már közvetlen hatást gyakorol a jelen társadalmi, gazdasági és politikai viszonyaira, ezért különösképpen alkalmas a problémaközpontú megközelítésre. Az egyes témakörök, témák a korábbiaknál összetettebb feldolgozásra, komplexebb fejlesztésre adnak lehetőséget.

A középiskolai történelemtanulás inspirációt nyújt arra, hogy a tanuló felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt,

valamint hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az iskolából kikerülve hazáját szerető, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és autonóm tagjává váljék.

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot követő időszakban; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit, véleményt tud formálni a kiegészésről;
- fel tudja idézni az első világháború előzményeit, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, értékeli a háborúkat lezáró békek tartalmát, és felismeri a háborúnak a 20. század egészére gyakorolt hatását;
- bemutatja az első világháború magyar vonatkozásait, a háborús vereség következményeit; példákat tud hozni a háborús helytállásra;
- képes felidézni azokat az okokat és körülményeket, amelyek a történelmi Magyarország felbomlásához vezettek;
- tisztában van a trianoni békediktátum tartalmával és következményeivel, be tudja mutatni az ország talpra állását, a Horthy-korszak politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyait, felismeri a magyar külpolitika mozgásterének korlátozottságát;
- össze tudja hasonlítani a nemzetiszocialista és a kommunista ideológiát és diktatúrát, példák segítségével bemutatja a rendszerek embertelenségét és a velük szembeni ellenállás formáit;
- képes felidézni a második világháború okait, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, ismeri a holokausztot és a hozzávezető vezető okokat;
- bemutatja Magyarország revíziós lépéseit, a háborús részvételét, az ország német megszállását, a magyar zsidóság tragédiáját, a szovjet megszállást, a polgári lakosság szenvedését, a hadifoglyok embertelen sorsát;
- össze tudja hasonlítani a nyugati demokratikus világ és a kommunista szovjet blokk politikai és társadalmi berendezkedését, képes jellemezni a hidegháború időszakát, bemutatni a gyarmati rendszer felbomlását és az európai kommunista rendszerek összeomlását;
- bemutatja a kommunista diktatúra magyarországi kiépítését, működését és változatait, az 1956-os forradalom és szabadságharc okait, eseményeit, és hőseit, összefüggéseiben szemléli a rendszerváltoztatás folyamatát, felismerve annak történelmi jelentőségét;
- bemutatja a gyarmati rendszer felbomlásának következményeit, India, Kína és a közel-keleti régió helyzetét és jelentőségét;
- ismeri és reálisan látja a többpólusú világ jellemzőit napjainkban, elhelyezi Magyarországot a globális világ folyamataiban;
- bemutatja a határon túli magyarság helyzetét, a megmaradásért való küzdelmét Trianontól napjainkig;
- ismeri a magyar cigányság történetének főbb állomásait, bemutatja jelenkori helyzetét;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára, különös tekintettel a visegrádi együttműködésére;
- ismeri hazája államszervezetét, választási rendszerét.

11. évfolyam

11. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
A dualizmus kori Magyarország	14
A nagy háború	10
Az átalakulás évei	12
A két világháború között	8
A Horthy-korszak	14
A második világháború	14
Összesen:	72 óra

Témakör	A dualizmus kori Magyarország	Órakeret 14 óra
	<p>Ismeretek</p> <p>- <i>A kiegyezés és a dualizmus rendszere:</i> A kiegyezés és okai. A közös ügyek rendszere. A magyar államszervezet. A pártrendszer, a választójog és a véderőviták. - <i>A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a cigányság helyzete:</i> A politikai nemzet koncepciója. A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. Asszimiláció és anyanyelvhasználat. Autonómia-tervek és irredenta mozgalmak. Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése. Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon. - <i>Az ipari forradalom Magyarországon:</i> A gazdasági kiegyezés. A vasútépítés. Állami gazdaságpolitika. Mezőgazdaság és élelmiszeripar. Modernizálódó ipar. - <i>Társadalom és életmód a dualizmus korában:</i> Demográfiai robbanás és urbanizáció. Kivándorlás Európából és Magyarországról. A földkérdés és a vidék. A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. Oktatás és kultúra. Életmód és szórakozás</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p> <p>- A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából. - A dualizmus államszervezetét bemutató ábra értelmezése. - A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése. - A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével. - A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével. - A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban. - A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban</p>
	<p>Fogalmak: emigráció, passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, közjogi kérdés, húsvéti cikk, dualizmus, nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népességrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentrizáció, népoktatás, Millennium, asszimiláció, autonómia.</p>	
	<p>Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd.</p>	

<p>Kronológia: 1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, 1867 a kiegyezés, 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, 1896 a Millennium.</p> <p>Topográfia: Budapest, Osztrák-Magyar Monarchia, Fiume</p>
--

Témakör	A nagy háború	Órakeret 10 óra
	<p>Ismeretek</p> <p>- <i>Az első világháború előzményei:</i> A gyarmatosítás okai és céljai. Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok.</p> <p>- <i>Az első világháború:</i> A világháború kitörése. A hadviselő felek és a frontok. Oroszország és a központi hatalmak összeomlása.</p> <p>- <i>Az első világháború jellemzői és hatása:</i> Az állóháború és az anyagcsata. A hadigazdaság és a háborús propaganda. A hagyományos világrend felbomlása. A nők helyzetének megváltozása.</p> <p>- <i>Magyarország a világháborúban:</i> Magyar frontok, nagy csaták. Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. Magyar hősök a világháborúban. A hátszág. A magyar hadifoglyok sorsa.</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p> <p>- A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése.</p> <p>- Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken.</p> <p>- Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrákon, adatsorokon, képi és szöveges forrásokban.</p> <p>- A front és a hátszág körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók alapján.</p> <p>- A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében.</p> <p>- A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.</p>
<p>Fogalmak: villámháború, front, állóháború, hátszág, antant, központi hatalmak, hadigazdaság, hadifogság.</p>		
<p>Személyek: II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly.</p>		
<p>Kronológia: 1914. június 28. a sarajevói merénylet, 1914–1918 az első világháború.</p>		
<p>Topográfia: Brit Birodalom, Sarajevó, Doberdó, Románia, Szerbia, Olaszország.</p>		

Témakör	Az átalakulás éve	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- <i>Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása:</i> A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. Az újraszülető Lengyelország. Az olasz fasizmus.</p> <p>- <i>Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése:</i> A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. A forradalmi átalakulás kísérlete és kudarca. Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése.</p> <p>- <i>A tanácsköztársaság és az ellenforradalom:</i> A kommunista hatalomátvétel. A proletárdiktatúra és a vörösterror. Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. Az ellenforradalom győzelme.</p> <p>- <i>A Párizs környéki békék:</i> A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. Jóvátétel, hadseregkorlátozás, határváltozások. A szétszabdalt közép-európai régió.</p> <p>- <i>A trianoni békediktátum:</i> A magyar ügy a békekonferencián. A magyar delegáció érvei. Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. Az önrendelkezési elv megsértése A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron.</p>	<p>- Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása.</p> <p>- A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján.</p> <p>- Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges források segítségével.</p> <p>- A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése.</p> <p>- A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján.</p> <p>- Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen.</p> <p>- A trianoni békediktátum okainak feltárása.</p> <p>- A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében.</p> <p>- A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével.</p> <p>- A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása.</p> <p>- A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása.</p>	
<p>Fogalmak: bolsevik, szovjet, örmény népiirtás, egypártrendszer, Kommunista Magyarországi Pártja (KMP), tanácsköztársaság, vörösterror, Lenin-fiúk, ellenforradalom, fehér különítményes megtorlások, “vörös térkép,” kisantant, jóvátétel, Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda.</p>		
<p>Személyek: Kemal Atatürk, Vlagyimir I. Lenin, Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Apponyi Albert.</p>		
<p>Kronológia: 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, 1920. június 4. a trianoni békediktátum.</p>		
<p>Topográfia: Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria, trianoni Magyarország.</p>		

Témakör	A két világháború között	Órakeret 8 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A kommunista Szovjetunió:</i> A totális diktatúra és a pártállam kiépítése. A tervgazdaság és a kollektivizálás. A terror eszközei és áldozatai.</p> <p>- <i>A Nyugat és a gazdasági világválság:</i> A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelem összeomlása. A munkanélküliség. Állami beavatkozás a gazdaságba.</p> <p>- <i>A nemzetiszocialista Németország:</i> A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom. A totális állam kiépítése. A terror eszközei. Terjeszkedés a háború előtt</p>	<p>- A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével.</p> <p>- A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása.</p> <p>- A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével.</p> <p>- A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen.</p>
	Fogalmak: totális állam, többpártrendszer, egypártrendszer, személyi kultusz, koncepciók per, GULAG, holodomor, államosítás, kollektivizálás, kulák, tervgazdaság, piacgazdaság, New Deal, fasizmus, nemzetiszocializmus, fajelmélet, antiszemitizmus, Führer, SS, Anschluss.	
	Személyek: Joszif V. Sztálin, Adolf Hitler.	
	Kronológia: 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete, 1933 a náci hatalomátvétel, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia.	
	Topográfia: Szovjetunió, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.	

Témakör	A Horthy-korszak	Órakeret 14 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>Talpra állás Trianon után:</i> A király nélküli alkotmányos királyság. A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában. A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években. A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei.</p> <p>- <i>A 1930-as évek Magyarországa:</i> A válság és hatása. A belpolitika irányváltásai. Életmód és társadalom. A földkérdés. Tudomány és művészet a két világháború között. A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei.</p>	<p>- A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése.</p> <p>- A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval.</p> <p>- A bethleni gazdasági konszolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján.</p> <p>- A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján.</p> <p>- Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés).</p>

	- A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.
Fogalmak:	kormányzó, Egységes Párt, numerus clausus, pengő, Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, nyilasok
Személyek:	Bethlen István, Teleki Pál, Klebelsberg Kunó, Gömbös Gyula, Weiss Manfréd, Szent-Györgyi Albert.
Kronológia:	1920–1944 a Horthy-rendszer, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.
Topográfia:	<i>nincs</i>

Témakör	A második világháború	Órakeret 14 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A tengelyhatalmak sikerei:</i> Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. Nyugat-Európa lerohanása. Német támadás a Szovjetunió ellen. Japán támadás az Egyesült Államok ellen. - <i>A szövetségesek győzelme:</i> A keleti és a nyugati front. A csendes-óceáni hadszíntér. - <i>Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya:</i> A területi revízió lépései. A fegyveres semlegesség. A Szovjetunió elleni háború. A Don-kanyar. A német megszállás és következményei. - <i>A holokauszt:</i> Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. Koncentrációs és megsemmisítő táborok. Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában. A magyarországi zsidótörvények. A magyar holokauszt. Felelősség és embermentés. - <i>A második világháború jellemzői:</i> A villámháború és következményei. Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. Az ellenállás formái. A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per. - <i>Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra:</i></p>	<p>- A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján. - A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. - A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján. - A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján. - A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források segítségével (pl. Don-kanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, Budapest ostroma). - A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése. - A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával. - A nyilas terror áttekintése források alapján. - A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és</p>

<p>A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. Megszabadulás és szovjet megszállás. Az ország kifosztása, szovjet deportálások és tömeges erőszak. A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás).</p>	<p>szöveges források segítségével. - A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. - Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.</p>
<p>Fogalmak: Molotov–Ribbentrop-paktum, tengelyhatalmak, szövetségesek, totális háború, kiugrási kísérlet, zsidótörvények, munkaszolgálat, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, haláltábor, néptirtás, holokauszt, partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, malenkij robot</p>	
<p>Személyek: Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Edmund Veessenmayer, Szálasi Ferenc, Raoul Wallenberg, Salkaházi Sára, Apor Vilmos, Sztéhlo Gábor, Richter Gedeon.</p>	
<p>Kronológia: 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, 1939–45 a második világháború, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, 1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény, 1943. január vereség a Donnál, 1943. február a sztálingrádi csata vége, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, 1945. április a háború vége Magyarországon, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hirosima ellen.</p>	
<p>Topográfia: Sztálingrád, Normandia, Pearl Harbor, Hirosima, Észak-Erdély, Don-kanyar, Kamenyec Podolszk Árpád-vonal, Auschwitz, Újvidék, Drezda, Szolyva.</p>	

12. évfolyam

12. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
A két világrendszer szembenállása	10
Háborútól forradalomig	5
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	7
A kádári diktatúra	7
A kétpólusú világ és felbomlása	10
A rendszerváltoztatás folyamata	4
A világ a 21. században	10
Magyarország a 21. században	4
A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	5
Összesen:	62 óra

Témakör	A két világháború közötti szembenállás	Órakeret 10 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- <i>A kétpólusú világ kialakulása:</i> Az ENSZ megalapítása. A párizsi béke. Kitelepítések és lakosságcserek a háború után. A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. A két világháború jellemzői. A két Németország.</p> <p>- <i>A hidegháború:</i> A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés, űrprogram, propaganda. A szembenállás és enyhülés hullámai. Hidegháborús konfliktusok (Korea, Suez, Kuba, Vietnam, Afganisztán).</p> <p>- <i>A gyarmatok felszabadulása:</i> India függetlenné válása. Kommunista fordulat Kínában. A gyarmatbirodalmak felbomlása. Izrael megalapítása.</p>	<p>- A második világháború után kialakult világháború áttekintése.</p> <p>- A gyarmati rendszer felbomlása főbb állomásainak felidézése.</p> <p>- A két német állam létrejöttének folyamatának és következményeinek bemutatása.</p> <p>- Az arab-izraeli konfliktus főbb okainak és jellemzőinek feltárása.</p> <p>- A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása.</p>	
<p>Fogalmak: Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), kitelepítés, hidegháború, vasfüggöny, szuperhatalom, Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST), Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, kétpólusú világ, a berlini fal.</p>		
<p>Személyek: Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, Nyikita Sz. Hruscsov, John F. Kennedy, Mahátma Gandhi, Mao Ce-tung.</p>		
<p>Kronológia: 1945 az ENSZ létrejötte, 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása</p>		
<p>Topográfia: 1945 az ENSZ létrejötte, 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása</p>		

Témakör	Háborútól forradalomig	Órakeret 5 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- <i>Az átmenet évei Magyarországon:</i> A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947.</p> <p>- <i>A szovjetizálás Magyarországon:</i> Az egypárti diktatúra kiépítése. Államosítás és kollektivizálás. Koncepciók percek,</p>	<p>- Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása.</p> <p>- A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása.</p> <p>- A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva.</p> <p>- Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet megszállása miként határozta meg az</p>	

<p>egyházüldözés. A keleti blokk. - <i>A Rákosi-diktatúra:</i> Az erőltetett iparosítás. A pártállam. A terror. A diktatúra hatása a mindennapi életre.</p>	<p>ország sorsát. - A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. - A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. - A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével</p>
<p>Fogalmak: népbíróság, háborús bűnös, földosztás, államosítás, forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, Államvédelmi Hatóság (ÁVH), tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat.</p>	
<p>Személyek: Tildy Zoltán, Kovács Béla, Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit</p>	
<p>Kronológia: 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra, 1949 kommunista alkotmány</p>	
<p>Topográfia: Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p>	

Témakör	Az 1956-os forradalom és szabadságharc	Órakeret 7 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A forradalom:</i> A forradalom okai és közvetlen előzményei. A forradalom céljai. Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23. A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás). - <i>A nemzet szabadságharca:</i> Szabadságharc a fővárosban és vidéken. A fegyveres ellenállás hősei. Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. A szabadságharc nemzetközi háttere és visszhangja a nagyvilágban. Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése.</p>	<p>- Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjainak bemutatása. - 1956 szimbólumainak értelmezése. - Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása. - A forradalom és szabadságharc értékelése.</p>
<p>Fogalmak: MEFESZ, pesti srácok, Molotov-koktél, munkástanács, sortűzek..</p>		
<p>Személyek: Gerő Ernő, Maléter Pál, Nagy Imre, Iván Kovács László, Pongrácz Gergely, Kádár János</p>		
<p>Kronológia: 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, 1956. november 4. a szovjet támadás</p>		
<p>Topográfia: Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.</p>		

Témakör	A kádári diktatúra	Órakeret 7 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A pártállami diktatúra és működése:</i> A megtorlások időszaka, formái és áldozatai. A pártállam és szervezetei. Az erőszakos téteszesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Hamis társadalmi béke – a kádári alku. Az elnyomás változó formái.</p> <p>- <i>Gazdaság, társadalom, életmód:</i> A tervgazdaság és a KGST. A gazdasági reform és a második gazdaság. A „gulyáskommunizmus”. Népesedési folyamatok. Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság.</p>	<p>- A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata. - A „kádári alku” fogalmának értelmezése. - Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában. - A téteszesítés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával. - A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. - A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása..</p>
	Fogalmak: Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), munkásörség, Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelészövetkezet, háztáji, III/III. ügyosztály, tervgazdaság, új gazdasági mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, gulyáskommunizmus, „három T”.	
	Személyek: <i>nincs</i>	
	Kronológia: 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.	
	Topográfia: <i>nincs</i>	

Témakör	A kétpólusú világ és felbomlása	Órakeret 10 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A Nyugat a 20. század második felében:</i> A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra.</p> <p>- <i>A szocializmus válsága és megrendülése:</i> Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra. A kis hidegháború. A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió gazdasági kimerülése. Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban.</p> <p>- <i>A kétpólusú világ megszűnése:</i> Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. A Szovjetunió felbomlása. A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború.</p>	<p>- A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése. - A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban. - A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása konkrét példák alapján. - A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. - A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. - A délszláv háború okainak feltárása. - A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen</p>

<p>Fogalmak: jóléti állam, prágai tavasz, Szolidaritás.</p>
<p>Személyek: Nicolae Ceaușescu, Mihail Sz. Gorbacsov, Lech Wałęsa, VI. Pál, II. János Pál, Ronald Reagan, Helmut Kohl.</p>
<p>Kronológia: 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború.</p>
<p>Topográfia: Szlovákia, Ukrajna</p>

Témakör	A rendszerváltoztatás folyamata	Órakeret 4 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A Kádár-rendszer végnapjai:</i> Az adósságválság kialakulása és következményei. Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok. Az ellenzék megszerveződése Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás. A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása.</p> <p>- <i>A rendszerváltoztatás:</i> Az új pártok – különböző ideológiák. Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. Az Antall-kormány megalakulása. A rendszerváltoztatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás).</p> <p>- <i>A piacgazdaság kiépülése:</i> A privatizáció – vesztesek és nyertesek. A piacgazdaság kiépítése – a külföldi tőke szerepe. A külkereskedelem átalakulása. Gazdasági szerkezetváltás.</p>	<p>- A szocializmus válságának elemzése (külső és belső tényezők feltárása) Magyarországon. - A magyarországi rendszerváltoztatás főbb állomásainak felidézése. - A gazdasági rendszerváltoztatás legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése. - A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. - A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása</p>
	<p>Fogalmak: adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF), Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, rendszerváltoztatás, visegrádi együttműködés, privatizáció, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás.</p>	
	<p>Személyek: Pozsgay Imre, Németh Miklós, Horn Gyula, Antall József, Göncz Árpád, Orbán Viktor.</p>	
	<p>Kronológia: 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.</p>	
	<p>Topográfia: <i>nincs</i></p>	

Témakör	A világ a 21. században	Órakeret 10 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>Az átalakuló világ:</i> A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. A világpolitika és világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína. Oriásvállalatok a globális térben.</p> <p>- <i>A globális világ:</i> Demográfiai változások, népmozgások. Az iszlamizmus térhódítása. A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. Válsággócok, helyi konfliktusok és terrorizmus. Globalizáció és kultúra. A hagyományos és új identitások – értékek és értékválság. Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség.</p>	<p>- A világgazdaság résztvevőinek elhelyezése a globális térben.</p> <p>- A transznacionális vállalatok működésének bemutatása konkrét példák alapján.</p> <p>- A globalizáció előnyeinek és hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése.</p> <p>- A többpólusú világ főbb jellemzőinek felidézése.</p> <p>- A népességrobbanás és népességfogyás problémáinak áttekintése.</p> <p>- A migráció okainak feltárása (a gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében).</p> <p>- Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).</p>
	Fogalmak: modern kori migráció, multikulturalizmus, párhuzamos társadalom, népességrobbanás, iszlamizmus, terrorizmus, globalizáció.	
	Személyek: <i>nincs</i>	
	Kronológia: <i>nincs</i>	
	Topográfia: <i>nincs</i>	

Témakör	Magyarország a 21. században	Órakeret 4 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A demokrácia működése Magyarországon:</i> Az Alaptörvény. A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. A választási rendszer.</p> <p>- <i>A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői:</i> A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai. Magyarország a NATO-ban. Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek.</p> <p>- <i>Magyarország és az Európai Unió:</i> Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés. Az Európai Unió főbb szervei és működésük. Magyarország csatlakozásának folyamata. Az együttműködés eredményei és nehézségei. Nemzetek Európája vagy föderatív Európa?</p>	<p>- Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése.</p> <p>- A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján.</p> <p>- A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése.</p> <p>- Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében.</p> <p>- Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének értékeléséről és jövőjéről.</p> <p>- Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.</p>

<p>Fogalmak: közvetett és közvetlen demokrácia, integráció, euró, Európai Unió, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény.</p>
<p>Személyek: Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők).</p>
<p>Kronológia: 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012 az Alaptörvény bevezetése.</p>
<p>Topográfia: Brüsszel</p>

Témakör	A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	Órakeret 5 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<p>- <i>A határon túli magyarok:</i> A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. Demográfiai jellemzők és folyamatok. Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. Anyanyelvű oktatás és kultúra. Magyarok a nagyvilágban – a szóránymagyarság.</p> <p>- <i>A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság:</i> A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. A cigányok/romák 20–21. századi története. Demográfiai jellemzők és folyamatok. Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. Anyanyelvű oktatás és kultúra.</p>	<p>- A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig.</p> <p>- A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.</p> <p>- A magyarországi németek kitelepítésének felidézése források alapján.</p> <p>- A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.</p>
	<p>Fogalmak: kitelepítés, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció</p>	
	<p>Személyek: Esterházy János, Márton Áron, Tőkés László.</p>	
	<p>Kronológia: 1944–1945 magyarellenes atrocitások, 1990 fekete március.</p>	
	<p>Topográfia: Csúrog, Jarek, Duna-delta, Marosvásárhely, Székelyföld.</p>	

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása hozzájárul a tanuló egyéni és családi szocializációjának pozitív alakulásához, az aktív és felelős állampolgári magatartás megalapozásához, a szabadságértékek és a társadalmi normák belsővé válásához, nemzeti azonosságtudat és a hazaszeretet erősödéséhez, a haza iránti kötelezettségek megismeréséhez, a fenntartható fejlődés feltételeinek megértéséhez és a felnőtt szerepekre való eredményes felkészüléséhez.

A fenntarthatóság és a pénzügyi tudatosság szemléletének és gyakorlatának továbbfejlesztése nemcsak a tanuló előzetes tudására épít, hanem a társak értékes gondolatainak megértésére, a vélemények, javaslatok megbeszélésére, megvitatására, tervek közös kidolgozására is lehetőség nyílik: például a család pénzügyi tervezése, a környezettudatos életvitelt befolyásoló tényezők értelmezése, a pénzügyi döntések megfelelő előkészítése, a kockázatvállalás mérlegelése, a tudatos fogyasztóvá válás lehetőségei és a vállalkozások mikro- és makrokörnyezetének vizsgálata. A rendszerszemlélet és az értelmező gondolkodás érvényesítése, az egyéni, közösségi és társadalmi felelősségvállalás tudatosítása kiemelt fejlesztési feladat.

A tanulás folyamatában – az önálló ismeretszerzés mellett – a tanuló megtapasztalhatja a csoportos tanulási módszerek alkalmazásának hatékonyságát, a társas együttműködés személyiségfejlesztő és közösségi élményét.

A tanuló reális jövőképek alakításához, az életpálya-tervezéshez szükséges ismeretek, jártasságok és készségek elsajátítása a szocializációs folyamat részévé válik.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelentől, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámolói elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos háttérű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatsorokat. Az érveléstechnikák alkalmazásával, mások véleményének megismerésével tovább fejlődik vitakultúrája.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakulását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában tanári segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes a problémák azonosítására, releváns kérdéseket alkot, javaslatokat tesz, társaival tervezeteket készít. Nyitott annak átgondolására, hogy a

tudományos-technológiai fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A pedagógus vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbíráhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.

A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, készít beszámolókat, gyűjt információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe, ennek során érveket-ellenérveket fogalmaz meg.

A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét. Önállóan és társaival együttműködve újságcikket ír, weboldalt szerkeszt. Problémaérzékenység, egyúttal együttműködő, segítő szemlélet jellemzi a projektekben való tevékenységét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését. A tanuló javaslatokat fogalmaz meg, tervezeteket készít; mindez hozzájárul az innováció iránti nyitottság és igény, valamint a felelősségteljes munkamorál megalapozásához.

12. évfolyam

A középiskolai képzés záró szakaszában az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával, az életkori sajátosságok figyelembevételével, a tanuló – építve az általános iskolában a tantárgy keretében már kialakított attitűdre, megszerzett tudásra, képességekre és készségekre – elsajátítja az alapvető állampolgári ismereteket, valamint azokat a kompetenciákat és eljárásokat, amelyek a társadalmi részvételéhez, a haza iránti kötelességeinek teljesítéséhez és mindennapi boldogulásához szükségesek.

A 12. évfolyamon a kiemelt – mindegyik témakörben szereplő – fejlesztési feladatok a tanuló képességeinek, készségeinek és személyiségének továbbfejlesztését szolgálják: a kommunikációs kultúra részeként a véleménynyilvánítás lehetőségeinek biztosításával, az érvelési technikák gyakorlásával, a vitakultúra fejlesztésével, a digitális lehetőségek használatával, a rendszerszemlélet és a mérlegelő gondolkodás kialakításával, erősítésével.

A tanuló felismeri a család mint a társadalom alapvető intézményének jelentőségét és szerepét, megfogalmazza a párválasztás és a felelős családtervezés szempontjait, a gyermekvállalás fontosságát és demográfiai jelentőségét, valamint kiemeli a családi szocializációnak az életutat befolyásoló funkcióját.

A tanuló értelmezi a nemzeti identitás alkotóelemeit, megfogalmazza a hazafiság kifejezésének lehetőségeit, személyiségébe beépülnek a hazaszeretet és a patriotizmus emocionális összetevői. Kiemeli a világ magyarsága mint nemzeti közösség kohéziós

szerepét. Tájékozik a határon túl és a diaszpórában élő magyarság életviszonyairól: információkat gyűjt és rendszerez közösségeikről, fontosabb szervezeteikről, felismeri törekvéseiket, átérzi örömeiket és gondjaikat. Véleményt alkot a nemzetek, nemzetállamok fontosságáról, a globalizáció hatásairól.

Megismeri Magyarország fontosabb állami intézményeit, értelmezi a demokratikus jogállam felépítését és működését, az országgyűlési és a helyhatósági választások alapelveit. Tudatosul benne, hogy a haza védelme nemcsak a fegyveres erők, hanem a nemzet minden tagjának közös feladata, amely a magyar állampolgárok hazafias elkötelezettségén és kötelességtudatán kell, hogy alapuljon.

A tanuló alapvető jogi ismereteket szerez, ezek révén elsajátítja a mindennapi élethez szükséges jártasságokat is: elsajátítja a hivatali ügyintézéshez, a munkavállaláshoz, a szerződések kötéséhez kapcsolódó alapvető ismereteket, készségeket. Egyértelművé válik számára a társadalmi normák követése és az egyén felelősségvállalása közötti összefüggés, erősödik benne a normatudat.

A tanuló tudatosan készül későbbi munkavállalói szerepére, életpályájára, ezért megismeri a munka világát érintő alapvető jogi szabályozást, illetve tájékozik a munkaerőpiac helyzetéről, a sikeres munkaerőpiaci részvétel feltételeiről. A munkavállalásra vonatkozó ismeretek megszerzése elősegíti a felnőttkori szerepekre történő felkészülését.

Támpontokat kap saját pénzügyei racionális, gyakorlatorientált intézéséhez, a család költségvetésének megtervezéséhez, megismeri a körültekintő és megalapozott hitelfelvétel feltételeit. Életvitelébe beépül a fogyasztóvédelem, a környezeti, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság szemlélete és gyakorlata. Ismereteket szerez az állam gazdasági szerepvállalásának formáiról, szerepéről, a monetáris politika lényegéről és a vállalkozások működésének sajátosságairól. Mindez hozzájárul felelős állampolgári létének és a változásokhoz alkalmazkodó, a problémahelyzetekre eredményes válaszokat kereső innovatív, vállalkozói szemléletének megalapozásához.

A demokratikus attitűd megalapozását, illetve fejlődését szolgálja, hogy a tanuló bekapcsolódik a tematikus vitákba, ezáltal fejlődik az értelmező, mérlegelő gondolkodási készsége, erősödik a problémamegoldó szemlélete. A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben történő megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A vitakultúra fejlesztésének alapját mások álláspontjának, véleményének azonosítása, megértése és az érvekre épülő vélemény megfogalmazása képezi, ellenérvek ütköztetésére, továbbá közös gondolkodásra sarkall.

A tanulás változatos módszereinek és formáinak alkalmazása a tanulási folyamat hatékonyabbá válását eredményezi. A tantárgy elősegíti az együttműködés közösségi élményének megélését, a másik ember véleményének megértését, az empátia erősödését, és a társadalmi kérdések közös megbeszélését is. A tanuló az információk gyűjtéséhez, beszámoló elkészítéséhez használja az infokommunikációs eszközöket.

Az állampolgári ismeretek tanulása a 12. évfolyamon is kapcsolódik a történelem tantárgyhoz: a közös értelmező és tartalmi kulcsfogalmak révén, a személyes és közösségi döntések okainak és következményeinek vizsgálatával, az egyén és közösség viszonyának elemzésével, a morális dilemmák számbavételével. A két tantárgy tanulása szoros – több esetben komplementer – együttműködést is feltételez, például a diktatórikus és a demokratikus rendszerek sajátosságainak elkülönítése, az emberi jogok megfogalmazásának és elfogadásának, a demokráciamodellek történetiségének nyomon követése, a magyarországi rendszerváltozás eredményeként kiépülő jogállami berendezkedés és intézményrendszer vizsgálata terén. Mindkét tantárgy tanulása során erősödik a tanuló nemzeti öntudata, erősödnek az őt a hazájához fűző érzelmi szálak. Az állampolgári ismeretek tanulásakor építhetünk a földrajz tantárgy keretében elsajátított

környezeti, gazdasági és pénzügyi ismeretekre: a 12. évfolyam fejlesztési feladatainak egy része a pénzügyi tudatosság megalapozását és a fenntarthatóság környezeti, gazdasági-társadalmi fontosságának kiemelését, valamint a környezet védelme iránti felelősségtudat kialakítását szolgálja.

12. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
A család, a családi szocializáció	3
A család gazdálkodása és pénzügyei	2
Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás	8
Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem	4
A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása	4
A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése	3
Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem	3
Bankrendszer, hitelfelvétel	2
Vállalkozás és vállalat	2
Összesen:	31 óra

Témakör	A család, a családi szocializáció	Órakeret 3 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A családi szocializáció folyamata és jellemzői - A családtervezés szempontjai és szakaszai - A gyermekvállalás demográfiai, társadalmi jelentőségének tudatosítása - A házasság intézménye, a hagyományos családmodell, a családi szerepek - A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A család társadalmi funkciói 	<ul style="list-style-type: none"> - Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása - A kommunikációs készség fejlesztése - A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése - Az érvelés készségének fejlesztése - A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése - A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése 	
<p>Fogalmak: család, családi szocializáció, családi életciklus, családtervezés, gyermekvállalás, házasság, demográfia</p>		

Témakör	A család gazdálkodása és pénzügyei	Órakeret 2 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A családi gazdálkodás; pénzügyi tervezés: bevételek, kiadások - A megtakarítás szerepe és jelentősége, lehetőségei - A fenntarthatóság és a fogyasztási szokások 	<ul style="list-style-type: none"> - A kommunikációs készség fejlesztése - A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése - A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése 	

kölcsönhatása	<ul style="list-style-type: none"> - A problémamegoldó szemléletmód és gondolkodás fejlesztése - A döntési képesség fejlesztése - A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése - A társas együttműködés fejlesztése - A családi költségvetés felépítése
<p>Fogalmak: családi háztartás, családi költségvetés, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, megtakarítás, hitel, GYES, GYED</p>	

Témakör	Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás	Órakeret 8 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Az alapvető emberi jogok, állampolgári jogok, polgári szabadságjogok - Magyarország Alaptörvényének fontosabb részei: Alapvetés, Állam, Szabadság és felelősség - Az állampolgári jogok és köteleességek - Az országgyűlési, a helyhatósági és az európai parlamenti képviselő választás; a népszavazás intézménye - A választójog és feltételei - A jövő nemzedékek jogai - Az igazságszolgáltatás rendszerének felépítése, a büntetőjog, polgári jog, közjog, magánjog fogalma - A közteherviselés; a magyarországi adórendszer alapelemei 	<ul style="list-style-type: none"> - A kommunikációs készség fejlesztése - Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése - A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése - A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése - A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása - A digitális kompetencia fejlesztése - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése - A demokratikus elköteleződés kialakítása, erősítése - A társadalmi normák fontosságának megismerése - A társas együttműködés fejlesztése 	
<p>Fogalmak: állam, államforma, politikai rendszer, alapjog(ok), emberi jog, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, polgári szabadságjog, a jövő nemzedékek jogai, norma, normakövető magatartás, állampolgári felelősség, állampolgári kötelesség, közteherviselés, adómorál, választójog, állampolgári részvétel, választási rendszer, országgyűlési választás, önkormányzati választás, európai parlamenti választás, népszavazás, politikai párt, képviselő, közjog, magánjog, jogforrás, jogforrási hierarchia, jogérvényesülés, büncselekmény, szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes;</p>		

Témakör	Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem	Órakeret 4 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- A nemzeti érzés sajátosságai, a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formái - A lokálpatriotizmus és a hazaszeretet közötti kapcsolódás - A honvédelmi kötelezettség teljesítésének békeidőben és a különleges működési rend idején - A Magyar Honvédség szerepe, feladatai; a katonai szolgálat lehetőségei - A nemzetállamok szerepe, feladatai a globális világban és az Európai Unióban - Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszere - A határon túli magyar közösségek kihívásai, Magyarország feladatai az anyaországon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében	- A nemzethez tartozás emocionális kötődésének kialakítása, megerősítése - A kommunikációs készség fejlesztése - Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése - A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése - A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése - A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása - A társas együttműködés fejlesztése - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése - A digitális kompetencia fejlesztése - A nemzettudat alkotóelemeinek értelmezése	
Fogalmak: nemzet, nemzettudat, nemzeti identitás, lokálpatriotizmus, hazaszeretet, honvédelem, honvédség, különleges működési rend, nemzetállam;		

Témakör	A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása	Órakeret 4 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- A hatalmi ágak - A magyar állam intézményrendszere - A kormány és szervei - Az Országgyűlés felépítése és működése; az országgyűlési képviselők feladatai, jogállása - A törvényalkotás folyamata - Az igazságszolgáltatás rendszere, felépítése, szereplői és szerepe a demokratikus államrendben - Az állam gazdasági feladatai - A központi költségvetés alapvető felépítése és szerepe - A nagy ellátórendszerek és az állami alapfeladatok	- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése - A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása - A társas együttműködés fejlesztése - A digitális kompetencia fejlesztése - A kommunikációs készség fejlesztése - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése	
Fogalmak: állam, intézmény, politikai rendszer, hatalmi ágak, jogforrási hierarchia, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvényalkotás, törvény, országgyűlési határozat, képviselő, mentelmi jog, országgyűlési bizottság(ok), házszabály, parlamenti frakciók, interpelláció, Kormány, miniszterelnök, miniszter, államtitkár; miniszterelnöki, kormány- és miniszteri rendelet, Alkotmánybíróság, alkotmánybírósági határozat, Állami Számvevőszék, Kúria, Országos Bírói Hivatal, ügyészség, legfőbb ügyész, főügyészségek, fellebbviteli főügyészségek, járási és járási szintű ügyészségek, az alapvető jogok biztosa, gazdaságpolitika, államháztartás, költségvetés, költségvetési egyensúly, adórendszer, adók, járulékok, illetékek, közteherviselés, adómorál, korrupció és integritás, hatóság, hatáskör, illetékesség;		

Témakör	A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése	Órakeret 3 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A hivatalai ügyintézés lehetőségei, az e-ügyintézés - A munkáltatók és a munkavállalók alapvető jogai és kötelességei - A munkaszerződés alapvető szabályai, a kollektív szerződés szerepe - Az önéletrajz és a motivációs levél felépítése, legfontosabb tartalmi és formai elemeinek megismerése - Az állásinterjúra történő felkészülés szempontjai - A szerződések néhány fő típusai: adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön- és biztosítási szerződés - Az állam, a munkaadók és a munkavállalók közötti érdekegyeztetés szintjei, fórumai - Az automatizáció, digitalizáció hatása a munkaerőpiacra 	<ul style="list-style-type: none"> - A kommunikációs készség fejlesztése - A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése - A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése - A problémamegoldó szemléletmód fejlesztése - A döntési képesség fejlesztése - A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása - A társas együttműködés fejlesztése - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése - A mindennapi ügyintézés alapintézményeinek megismerése 	
<p>Fogalmak: hivatal, intézmény, szervezet, ügyfélkapu, kormányablak, körjegyzőség, járási hivatal, polgármesteri hivatal, polgármester, jegyző, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, képviselőtestület, munkaerőpiac, munkáltató, munkavállaló, munkavállalás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, kollektív szerződés, adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön-, biztosítási, tartási és életjáradéki szerződés;</p>		

Témakör	Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem	Órakeret 3 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A fogyasztóvédelem fogalma és lehetséges területei - A fogyasztóvédelem gazdasági, társadalmi szerepe, feladatai - A fogyasztói érdekek, a kapcsolódó állampolgári jogok megismerése - A szavatossággal és a garanciával kapcsolatos jogok és feltételrendszer alapjainak megismerése - Az internetes vásárlás előnyei és kockázatai - A tudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó, fogyasztói magatartás szemléletének kialakítása - A környezetvédelem legfontosabb helyi, országos és globális kérdéseinek megismerése, feltárása 	<ul style="list-style-type: none"> - A kommunikációs készség fejlesztése - A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése - A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása - A döntési képesség fejlesztése - A társas együttműködés fejlesztése - A digitális kompetencia fejlesztése - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése 	

- Az épített és természeti környezetünk védelme iránti elköteleződés kialakítása, erősítése	
Fogalmak: fogyasztóvédelem, tudatos fogyasztó, a fogyasztó jogai, a fogyasztói érdekek védelme, békéltető testület, webáruház, garancia, szavatosság, jóállás, természetvédelem, épített környezet, klímavédelem, ökológiai lábnyom;	

Témakör	Bankrendszer, hitelfelvétel	Órakeret 2 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	- A Magyar Nemzeti Bank működése, feladatai - A kereskedelmi bankok jellemzőinek, tevékenységének megismerése - A pénzügyi intézetek típusai - A hitelfelvétel módozatai, feltételei és kockázatai - A hitelszerződés tartalmi elemei, a körültekintő hitelfelvétel feltételei	- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése - A döntési képesség fejlesztése - A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása - A társas együttműködés fejlesztése - A kommunikációs készség fejlesztése - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése - A monetáris politika fogalmának és alapvető jellemzőinek megismerése
Fogalmak: Bank, kétszintű bankrendszer, jegybank, Magyar Nemzeti Bank, kereskedelmi bank, pénzügyi intézmények, hitel, hitelszerződés, a hitelek típusai, kamat, hitelfedezeti mutató, jövedelemarányos törlesztő részlet, jelzáloghitel, kezesség, hitelbiztosítás, teljes hiteldíjmutató (THM), futamidő, követeléskezelés, hitelközvetítő, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;		

Témakör	Vállalkozás és vállalat	Órakeret 2 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	- A vállalkozási formák, cégtípusok megismerése - Az egyes cégtípusok, vállalati formák szerepe a gazdaságban - Az üzleti terv fogalma, célja - A vállalkozás mikro- és makrokörnyezeti tényezői	- A kommunikációs készség fejlesztése - A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése - A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése - A problémamegoldó szemlélet fejlesztése - A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása - Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése - A társas együttműködés fejlesztése - A digitális kompetencia fejlesztése - A vállalkozás fogalmának értelmezése

Fogalmak:

jogi személy, vállalkozás, egyéni vállalkozó, gazdasági társaság, betéti társaság (bt.), korlátolt felelősségű társaság (kft.), részvénytársaság (rt.), zártkörű (zrt.) és nyilvános (nyrt.) részvénytársaság, startup, a vállalkozások mikro- és makrokörnyezete; vállalkozói kompetenciák, üzleti terv, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;

KOMPLEX TERMÉSZETTUDOMÁNY **(108 órás, egy évfolyamos változat)**

Általános célok:

A természettudományos műveltség az egyén és a társadalom számára is meghatározó jelentőségű. Az egyén tudása társadalmi szinten szorosan összefügg a gazdasági versenyképességgel és a szűkebb-tágabb autonóm közösségek fennmaradásával. A globális problémák megoldásának fontos feltétele az állampolgárok természettudományos műveltségen, az ok-okozati összefüggések felismerésén alapuló, kritikus és konstruktív magatartása. A kerettantervben leírt program célja, hogy az ember és természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás meghatározóvá váljék a tanulók számára.

A szakgimnáziumok 9. évfolyamán feldolgozásra kerülő komplex természettudomány tantárgy a természeti folyamatokkal kapcsolatos ismeretanyagot (azaz az Ember és természet műveltségterületet, illetve a Földünk – környezetünk természetföldrajzi részét) tárgyalja, és az ehhez kapcsolódó készségeket, képességeket fejleszti.

A tantárgy kerettantervének általános célkitűzése egyrészt a tanulók természettudományos műveltségének, szemléletének komplex módon történő mélyítése, másrészt a természettudományi jellegű szakmai képzésük megalapozása. A kerettanterv a rendszerszintű gondolkodás támogatása érdekében más tantárgyakhoz való kapcsolódási pontokat is tartalmaz. Ez a tartalmi elem a különböző műveltségterületek, tantárgyak közötti kapcsolódásokra hívja fel a helyi tantervkészítők, illetve tankönyvírók figyelmét. A dokumentum – jellegénél fogva – széles kereteket biztosít a megvalósító intézmények számára. Minden tematikai egység Ismeretek/fejlesztési követelmények rovatában gazdag tartalmi és módszertani lehetőséget (Lehetőségek a megvalósításra) kínál a feldolgozásra. Ezzel is segítséget, illetve ötletet kínál az egyes intézményekben megvalósítandó konkrét tartalmak kialakításához. Ezeket – a konkrét követelményekkel együtt - az intézményeknek a helyi tantervükben kell meghatározniuk, egyrészt a diákok, másrészt az intézményben oktatott szakmák/szakmacsoportok által megkívánt elvárásokhoz és lehetőségekhez igazodva.

A tantárgy fontos sajátossága, hogy kapcsolatot teremt a tudományos eredmények és a hétköznapi élet között. Ezáltal még a természettudományos tantárgyak tanulása terén már sok kudarcot megélt diákok számára is lehetővé válik, hogy a természettudományos témákkal való foglalkozás örömforrássá váljon. Fontos szerepe van a tantárgynak abban, hogy megszerezze, frissen tartsa, illetve kiegészítse a diákok meglévő tudását, és fejlessze természettudományos gondolkodásukat, képességeiket.

A tantárgy feldolgozása során elengedhetetlen a természet működési alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek és technológiai folyamatoknak az ismerete, de érteni kell az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait is. Így jut el a tanuló a természeti folyamatok megismeréséhez, valamint az alkalmazások és a technológiák előnyeinek, korlátainak és kockázatainak megértéséhez.

Az egészség tudatos megőrzése, a természeti, a technikai és az épített környezet felelős és fenntartható alakítása a természettudományos kutatások és azok eredményeinek ismerete nélkül elképzelhetetlen.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben is. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A komplex természettudomány tantárgy hozzájárulhat ahhoz, hogy a diákok felkészüljenek a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Ennek érdekében törekedni kell arra, hogy a tanulók ismerjék meg azokat a természeti-gazdasági folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő.

A tantervi program részben új ismereteket kínál, részben a korábbiak elmélyítésére szolgál. Legfontosabb célja azonban a szemléletformálás. Azt mutatja meg, hogyan érdemes tanulni, hogyan lehet továbblépni, fogódzókhoz jutni. Olyan tudást kínál és olyan képességeket fejleszt, amelyek a mai világban elengedhetetlenek.

A tananyag feldolgozása során fontos a digitális technikák és az IKT-eszközök tanórai használata, valamint a természet iránti érdeklődés felkeltése után az önálló tanulói ismeretszerzésre, kutakodásra történő biztatás. Utóbbira külön időkeretet is biztosít a Projektmunka fejlesztési feladat keretében. Az ehhez kapcsolódó időkeret bármely témához, a tanév során bármikor felhasználható. Kereteit a helyi tantervben kell szabályozni.

A tananyag feldolgozása során a tanuló képet kap a fizika, a kémia, a természetföldrajz és a biológia által vizsgált legfontosabb összefüggésekről, a természettudományos kutatás módszereiről, tudásunk alkalmazásának lehetőségeiről és korlátairól. Mintát kap a jelenségek vizsgálatának módjairól. A tanulmányok eredményeképpen összefüggéseket ismer föl és fogalmaz meg a mechanikai működésekről, halmaztulajdonságokról, összefüggésben az élettelen természetben (meteorológia) és az élő szervezetben betöltött szerepükkel. Ismereteket szerez testünk fölépítésének és egészségének kapcsolatairól. Példákat elemez hazánk természeti környezeti állapota, az itt folyó gazdálkodás és történelmünk összefüggéseire. Az így nyert ismeretek kapcsolatot teremtenek a művészeti tárgyak, a társadalomismeret és a matematika között.

A kvantitatív feladatok száma, a lexikálisan elsajátítandó ismeret a rövid időkeret miatt szükségképpen alacsony marad, a témák, valamint a kvalitatív hangsúlyok azonban lehetőséget adnak a szakma igényeinek megfelelő differenciálásra, részletezésre is.

A tanulmányok eredményeképpen a diák összefüggéseket ismer föl és fogalmaz meg az elektromos, mágneses, kémiai vegyületi, atomi összefüggésekkel kapcsolatban. Érti a fentiek élettelen természetben és élő szervezetben betöltött szerepét.

Ismereteket szerez a mikro- és makrovilág, valamint testünk fölépítésének szervezeti egységéről. Az így nyert ismeretek kapcsolatot teremtenek a művészeti tárgyak, a társadalomismeret és a matematika között is.

A tantárgy tanulása során megvalósuló legfontosabb célok:

- a tanulók nyitottan tekintsenek a bennünket körülvevő világra;
- legyenek képesek az okok és okozatok megkülönböztetésére és adott okok ismeretében az okozatra vonatkozó következtetések levonására;
- ismerjék meg és alkalmazzák az alapvető természeti törvényeket;
- legyenek képesek az adatok ismeretében diagramok készítésére, valamint adott diagram ismeretében adatok, folyamatok meglátására;
- legyenek képesek grafika/kép alapján az ábrázolt folyamat értelmezésére.
- a szerves és szervetlen világ kapcsolata megismerésének megalapozása;
- az energia és energiaáramlás mint általános szervező megismerése;
- az atomi/molekuláris folyamatok megismerése; az atomi/molekuláris folyamatok szervezetre gyakorolt hatásainak tudatosítása.

- az élő és élettelen világ evolúciójának megismerése;
- az egyes tudományos elméletek egybevetése egymással, a természettudományos érvelés néhány sajátosságának elmélyítése;
- az emberi tevékenység környezetalakító hatásának és a hatás következményeinek tudatosítása;
- az információ és jelentőségének ismerete a fizikai-biológiai-társadalmi létben.

Eközben gyakorlatot szereznek az egyéni és csoportos munkában, feltevéseik szabatos megfogalmazásában, a képi és verbális kommunikáció összekapcsolásában is.

A komplex természettudományos tantárgy a kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A természettudományos megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőkészségét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezőmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A természettudományi vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert természettudományi elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A természettudományi jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a természettudomány nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány, műszaki tudományok és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a természettudomány tanulásának is feladata.

9. évfolyam

Tematikai egység	Órakeret (óra)
Hogyan működik a természettudomány? A tudomány módszerei	4
Tájékozódás térben és időben	8
Formák és arányok a természetben (Elemek és vegyületek; kristályrácsok, szerves molekulák)	10
Halmazok (Gázok, folyadékok, halmazállapot-változások, az időjárás elemei)	8
Lendületbe jövünk!	6
Mechanikai energia	4
Az „embergép”: mozgás, légzés, keringés (Az emberi mozgás, keringés és légzés élettana és anatómiája)	8
Atomi aktivitás	5
Elektromosság, mágnesesség	4
Mi a fény	5
Energianyerés az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, kiválasztás	5
A szervezet egysége – szabályozó folyamatok, ideg-és hormonrendszer és a viselkedés	8
Állandóság és változatok – információ, szexualitás, az emberi élet szakaszai	8
Honnan hová? Csillagászati, földrajzi és biológiai evolúció Az ember társas viselkedése	8
Az evolúció színpada és szereplői	9
Projektmunka	8
Összesen	108

Témakör: Hogyan működik a természettudomány? A tudomány módszerei		Órakeret 4
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
Legalább egy megfigyelés, kísérlet és mérés közös elvégzése, elemzése. A független és a függő változó fölismerése. A mérés szerepe a mindennapokban (pl. lázmérés, földmérés, tömegmérés). Modell és makett különbsége (pl. emberi szív) – mi érthető meg belőle, mi nem: közös megbeszélés. Hétköznapi vita és tudományos vita		A kísérletezés célja: saját kísérletek és ismert kísérletek összegyűjtése. Órai mérés: a megpendített húr hosszak és hangmagasságok (oktáv, kvint, kvart) mérése pl. gitáron, citerán. Az eredmény ábrázolása. Példák gyűjtése igazolható feltevésekre: az előrejelzés szerepe a hétköznapi életben (népi időjárás-előrejelzések) és a tudományban (meteorológiai hálózat, életmód és betegségek kockázata).
Fogalmak	Mérés, modellezés, feltevés, igazolás, törvény, tudományos leírás, szimuláció, makett.	

Témakör Tájékozódás térben és időben		Órakeret 8
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A tájékozódás és a csillagászat kapcsolatának megértése (égtájak, égi mozgások). A távolságok fölmérésének geometriai módszere.</p> <p>Fizikai, biológiai, kémiai és csillagászati jelenségek sebességének összevetése. Időegységek. Az idő, sebesség, gyorsulás mértékegységeinek használata, átváltása.</p> <p>Az út, elmozdulás, sebesség, gyorsulás fogalmának ismerete, használata mozgások leírásában.</p> <p>Az egyenes vonalú egyenletes és az egyenletesen gyorsuló mozgás; a szabadesés gyorsulása fogalmának ismerete és alapvető összefüggései.</p> <p>A körmozgás, kerületi sebesség, szögsebesség, centripetális gyorsulás fogalmának és összefüggéseinek ismerete.</p> <p>Kémiai reakciók sebességének függése a hőmérséklettől és a katalizátoroktól.</p> <p>A legegyszerűbb napóra és a déli irány kapcsolata: a Nap naponkénti égi mozgása. A csillagok égi mozgása, csillagképek.</p> <p>A Föld gömb alakjának bizonyítása, következményei. Gömbi formák síkra vetítése (síktérkép), a torzítás szükségszerűsége.</p> <p>A földátmérő megmérése. A Hold és a bolygók távolsága – ókori és mai mérések értelmezése.</p>	<p>A hasonlóság fölismerése, a nagyítás, kicsinyítés mértékének meghatározása.</p> <p>A csillagászati és a mágneses északi iránymeghatározás bemutatása.</p> <p>Háromszögelés alkalmazása a térképezésben: ismeretlen magasságú épület magasságának megmérése.</p> <p>Hosszúsági és szélességi körök rendszere, a GPS lényege.</p> <p>Tematikus térképek értelmezése.</p> <p>Milyen gyorsan múlik? – a szubjektív és objektív időfogalom összevetése.</p> <p>A nap (a Nap látható mozgása és a Föld forgása alapján), az évszak és az év (a Nap évi mozgása és a Föld keringése alapján). A bolygók és a csillagok mozgásának különbsége.</p> <p>A mozgásokat jellemző mennyiségek közti összefüggések kvalitatív és kvantitatív alkalmazása.</p>	
Fogalmak	Tájékozás, torzítás, csillag, bolygó, hosszúsági és szélességi kör, tematikus térkép, nap- és földközéppontú modell, másodperc, perc, óra, nap, évszak, év, elmozdulás, sebesség, gyorsulás, kerületi sebesség, szögsebesség, centripetális gyorsulás, reakciósebesség, katalizátor.	

Témakör: Formák és arányok a természetben (Elemek és vegyületek; kristályrácsok, szerves molekulák)	Órakeret 10
Ismeretek	Fejlesztési feladatok
<p>Az arány fontossága és számszerű jellemzése. A geometriai rend fölismerése az anyagok szerkezetében. Az anyagvizsgálat néhány módszerének megismerése. Néhány óriásmolekula gyakorlati fontosságának megismerése konkrét példákon.</p> <p>A harmónia ókori fogalma és az arányok. Szép és rút.</p>	<p>A férfi-, a női és a gyermektest arányainak összehasonlítása.</p> <p>Változó térfogat- és tömegarányok: elegyek, oldatok. A töménység jellemzése (százalék). Arányok a konyhában (fűszerek, só, pácok) és az iparban (ötvözetek, beton).</p>

<p>Aszimmetrikus (szivacs), sugarasan szimmetrikus (medúza) és tükörszimmetrikus (ember) élőlények. Az élőlények növekedését megszabó arányok (korlátozó tényezők): hiánybetegségek, fény, víz stb. Kristályos (kősó) és amorf (gumi, üveg) anyagok szerkezete. Elemi egység (cella). Molekulák térbeli rendeződése: membránok, habok, mosószerek, folyadékkristályos kijelzők. A kémiai elnevezések eredete és mai tartalma. Mesterséges szerves vegyületek (műanyagok, gyógyszerek, tartósítószer). Előnyök, veszélyek mérlegelése. A szénhidrogének eredete, tulajdonságai, felhasználása (közlekedés, fűtés, vegyipar). Néhány oxigéntartalmú szerves molekula a mindennapokban (etil-alkohol, aceton, ecetsav). Biológiai hatásuk. Egyszerű cukrok és összetett szénhidrátok a mindennapokban (szőlőcukor, keményítő, cellulóz). Biológiai szerepük. Néhány nitrogéntartalmú szerves molekula: vitaminok, aminosavak, fehérjék, DNS. Óriásmolekulák felépítése és lebontása az élőlényekben. Az óriásmolekulák érzékenysége: kicsapódás. Mérgezések és következményeik.</p>	<p>Állandó tömegarányok: a vegyületek összegképlete egyszerű példákon.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Szimmetria, százalék, összegképlet, oldat, oldószer, amorf, membrán, felületaktív anyag, környezeti tényező, mono- és polimer, szénhidrogén, karbonsav, alkohol, aminosav, fehérje, kicsapódás.</p>

<p>Témakör: Halmazok (Gázok, folyadékok, halmazállapot-változások, az időjárás elemei)</p>		<p>Órakeret 8</p>
<p>Ismeretek</p> <p>Az időjárás elemek, ezek változásait befolyásoló fizikai hatások (a napsugárzás, a léghőmérséklet, a légnyomás, a szél, a levegő vízgőztartalma, a csapadékfajták) közti összefüggések megfogalmazása. A Celsius-skála alappontjai, az olvadáspont, forráspont feladatmegoldás-szintű ismerete. A gáztörvények kvalitatív ismerete és alkalmazása. A Kelvin-skála és a Celsius-skála kapcsolatának ismerete. Időjárás frontok. A Kárpát-medence természetes növénytakarója, élővilága, vízrajza. A gazdálkodás hatása az élővilágra (pl. erdőirtások, bányászat, folyamszabályozás, állattenyésztés, városiasodás, monokultúrák, kemikáliák, biogazdálkodás).</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p> <p>Példák a gazdálkodás és a természeti környezet közti összefüggésekre. A halmazállapot-változások alapvető jellemzőinek ismerete. Grafikonok, folyamatábrák elemzése. Saját megfigyelések, egyszerű kísérletek értelmezése. A nyomás, hidrosztatikai nyomás meghatározása. Elemi feladatmegoldás, Arkhimédész törvényének ismerete. Az úszás, lebegés, merülés feltételeinek megállapítása és következtetések. Hidraulikus emelő működési elve.</p>	

<p>Vízkincsünk. A folyószabályozás és árvízvédelem módjai, problémái. Víznyerés, ivóvíz, víztisztítás. Gyógyvizek. Erdőgazdálkodás, erdőtípusok. Természetvédelmi értékek. Talaj: összetevői, termőereje, védelme (szikesedés, erózió, trágyázás). Pascal-törvény.</p>	<p>A folyadékok összenyomhatatlanságának ismerete és konkrét példák.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Úszás, lebegés, merülés, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, gáztörvény, zárt rendszer, hő, hőmérsékleti skála, abszolút nulla fok, halmazállapot, olvadáspont, forráspont, napi hőmérsékletjárás, szél, páratartalom, harmat, dér, eső, köd, szmog (füstköd), életközösség, talaj, monokultúra, talajvíz, rétegvíz, ivóvíz, gyógyvíz, biológiai tisztítás, kölcsönhatás, állapot, változás, egyensúly, stabilitás, folyamat, rendszer, környezet.</p>

<p>Témakör: Lendületbe jövünk!</p>		<p>Órakeret 6</p>
<p>Ismeretek</p> <p>A tömeg fogalma. A súrlódási erő szerepe a mindennapokban, a tapadási, csúszási és gördülési súrlódás megkülönböztetése. A tömegvonzás ismerete, kapcsolata felismerése a bolygók mozgásával. A súly és a súlytalanság fogalmának ismerete. A tömeg és a súly megkülönböztetése.</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p> <p>A Newton-törvények kvalitatív és egyszerű kvantitatív alkalmazása A lendületmegmaradás törvényének kvalitatív alkalmazása. A lendületmegmaradás felismerése a mindennapokban: rakétameghajtás. A centripetális erő ismerete és felismerése mindennapi alkalmazásokban.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Tömeg, tehetetlenség, lendület, fizikai törvény, centripetális erő, súrlódási erő, tömegvonzás, súly.</p>	

<p>Témakör: Mechanikai energia</p>		<p>Órakeret 4</p>
<p>Ismeretek</p> <p>Az energia, munka, teljesítmény, hatásfok fogalmának ismerete, elemi alkalmazása. Az energiamegmaradás tényének, valamint a termodinamika első főtételének ismerete. Néhány mindennap használatos gép hatásfoka, valamint a 100%-os hatásfok elérésének fizikai lehetetlensége. Egyéb energiák hővé alakulása, disszipáció. Az örökmozgó lehetetlensége.</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p> <p>A helyzeti és mozgási energia, emelési és gyorsítási munka összefüggéseinek alkalmazása Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok megkülönböztetése</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Energia, munka, energiatípusok, hő, teljesítmény, hatásfok, állapot, változás, rendszer, környezet, kölcsönhatás.</p>	

Témakör: Az „embergép”: mozgás, légzés, keringés (Az emberi mozgás, keringés és légzés élettana és anatómiája)		Órakeret 8
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<p>A mozgás a légzés, a szív és az erek mechanikája Alapvető egészségvédelmi ismeretek. A fontosabb emberi csontok szerepe (makett alapján). Az izomműködés lényege. A csont és az ízületek sérülései, megelőzésük. A légzés funkciójának megbeszélése. A tüdő térfogatát és a légzés hatékonyságát befolyásoló tényezők áttekintése. A légzési szervrendszer részei, feladataik, a hangképzés. A védekező reflexek (köhögés, tüsszentés) szerepe. A légzőmozgások szemléltetése. Légzésszámváltozás terhelés hatására (kiscsoportos feladat). A légzőrendszer egészségét fenyegető és megőrző hatások (sport, dohányzás, szmog, tbc). A szív fölépítése és működése. A vér és a nyirok, az erek szerepe. Véralvadás, vérzés, vérzéscsillapítás. A vérnyomás és a pulzus oka, mérése. A keringési rendszer egészségét fenyegető kockázati tényezők és megőrző hatások (magas vérnyomás, érelmeszesedés, trombózis, infarktus).</p>		<p>Az emelőelv szemléltetése az ízületekkel kapcsolt emberi csontok példáján. A csontok felépítésének és szilárdságának összefüggése.</p>
Fogalmak	Emelő, ízület, reflex, mellkas, rekeszizom, hajlító- és feszítőizom, légcseré, légzőfelület, szívpitvar, szívkamra, billentyűk, pulzus, vérnyomás, kockázati tényező, vér, nyirok, infarktus, trombózis.	

Témakör: Atomi aktivitás		Órakeret 5
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<p>Az elektronburok és az atommag szerkezete. Az atomenergia és felhasználása. Az atommag és elektronhéj fogalmának megismerése. A rádióaktivitás 3 fajtájának, néhány gyakorlati alkalmazásának, az élő szervezetre gyakorolt hatásának megismerése.</p>		<p>Az anyag atomos szerkezetének vizsgálata konkrét jelenségeken keresztül. A maghasadás oka és feltételei, a láncreakció elve. Az atomenergia fogalma, felhasználásának gyakorlati módja és elvi lehetőségei. Előnyök és hátrányok mérlegelése. A Nap energiatermelése, hatása a földi életre.</p>
Fogalmak	Atom, proton, elektron, neutron, egyensúly, energiaminimum, rádióaktivitás, atomenergia, maghasadás, láncreakció, magfűzió, napenergia, atomerőmű.	

Témakör: Elektromosság, mágnesesség		Órakeret 4
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>Az elektromosság és a mágnesesség, mint kölcsönhatás megismerése. Példák a statikus elektromosság és a mágnesesség gyakorlati/természetbeni megjelenési formáira, alapvető összefüggések felismerése. A váltóáram fogalmának, alapvető jellemzőinek megismerése. Az elektromágneses indukció jelensége, gyakorlati/természetbeni megjelenése. Az elektromágneses hullám tulajdonságainak ismerete, példák a gyakorlati alkalmazásokra. (A spektrum különböző tartományai: mikrohullámú sütő, rádióhullámok, mobiltelefon stb.)</p>	<p>Az egyenáram fogalma, jellemzőinek ismerete, egyszerű áramkörök összeállítása, mérések végzése. Az Ohm-törvény alkalmazása egyszerű esetekben. Az elektromos energia és teljesítmény alapvető kvalitatív összefüggéseinek alkalmazása, különböző elektromos eszközök teljesítményének összehasonlítása. A transzformátor működésének gyakorlati jelentősége.</p>	
Fogalmak	<p>Elektromos töltés, mágneses pólus, elektromos, mágneses tér, Coulomb-törvény, áramerősség, feszültség, ellenállás, egyenáram, váltóáram, elektromos fogyasztás, frekvencia, maximális feszültség, elektromágneses indukció, dinamó, transzformátor, elektromágneses hullám.</p>	

Témakör: Mi a fény?		Órakeret 5
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A fény tulajdonságai A fény elektromágneses hullám mivolta. A fotocella működésének alapjai, a fény „részcsketermészetének” megjelenési formái. A látás fizikai és biológiai alapjai: az éleslátás feltételei (pupillareflex, élességállítás), a látáshibák korrigálása A fénysebesség kitüntetett szerepe.</p>	<p>A fényvisszaverődés, a fénytörés jelensége és alapvető kvalitatív szabályainak megállapítása. A sík, a domború és a homorú tükör leképezési szabályainak vizsgálata és gyakorlati alkalmazásai. A fényelhajlás jelensége. A színek frekvenciaszabálya és a fénytörés frekvenciafüggésének következményei.</p>	
Fogalmak	<p>Fénytörés, fényelhajlás, domború, homorú tükör, szín, foton, fénysebesség.</p>	

Témakör: Energianyerés az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, kiválasztás		Órakeret 5
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>Az anyag- és energiaátalakítások biológiai szerepének megértése az élővilágban és az emberi szervezetben. Változatos energianyerés az élővilágban: ragadozók, növényevők, élősködők, lebontók, fotoszintetizálók.</p>	<p>Az anyagforgalom és egészség néhány összefüggése.</p>	

<p>Táplálkozási hálózat. Az emberi emésztés helyszínei, emésztőnedvek (nyál, gyomornedv, epe, hasnyál). Az emésztés szabályozása: feltétlen és feltételes reflexek. A felszívott anyagok sorsa, a máj szerepe. Egészséges táplálkozás, túltápláltság, hiánybetegségek, mérgezések. Az alkohol hatása. Testkép, testépítés, táplálék-kiegészítők kockázatai. A vér szerepe, vérkép. A felszívott tápanyagok sorsa a sejtben (energianyerés, átalakítások). Kiválasztás a vesén, a tüdőn és a bőrön át. A vizeletmennyiség és a belső környezet egyensúlyának, arányainak megőrzése.</p>	
Fogalmak	Heterotróf, autotróf életmód, emésztés, kiválasztás, felszívás, vérplazma, visszaszívás, szűrlet, vizelet.

<p>Témakör: A szervezet egysége – szabályozó folyamatok, ideg-és hormonrendszer és a viselkedés</p>		<p>Órakeret 8</p>
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>A szervezet belső állandóságát és az önazonosságot fenntartó és az azt fenyegető főbb hatások az emberi szervezet szintjén és a társas kapcsolatokban. Szabályozó szerepű emberi hormon (inzulin), cukorbetegség. Vezérlő szerepű emberi hormon (növekedési hormon), a testméretet megszabó tényezők. A reflexek fölépítése (térdreflex). Fájdalom, fájdalomcsillapítás. Aktív és passzív, természetes és mesterséges immunitás. Védőoltások. Immunitás a mindennapokban: allergia, vércsoportok. Stressz és egészség, idegrendszer és immunitás kapcsolata. A tanulás alaptípusai az állatvilágban és az ember esetében. Az emlős állatcsoportok jellemzői (hierarchia). A társas kapcsolatok szerepe a főemlősök és az ember tanult viselkedéseiben: szülő-gyermek kapcsolat, kortárs csoportok, reklámok, függőséget okozó hatások. Tanult megküzdési stratégiák, tanult tehetetlenség. Az állati és az emberi kommunikáció jellemzői.</p>	<p>A szabályozás és a vezérlés néhány formája az emberi szervezetben. Hormonok és érzelmek kapcsolata. Az idegrendszer szabályozó működése egy konkrét példán (pl. a testhőmérséklet szabályozása) keresztül. Az idegrendszer működését befolyásoló hatások (alkohol, drogok, gyógyszerek). Segítőkészséget és agressziót kiváltó helyzetek.</p>	
Fogalmak	Szabályozás, visszacsatolás, hormon, reflexív, vegetatív központ, immunitás, antigén, stressz, feltételes reflex, próba szerencse, bevésődés,	

	utánzás, belátás, kulcsinger, motiváció, hierarchia, agresszió, segítségadás (altruizmus), szabálykövetés.
--	--

Témakör:		Órakeret 8
Állandóság és változatok – információ, szexualitás, az emberi élet szakaszai		
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<p>Az öröklött és „szerzett” tulajdonságok megkülönböztetése, az öröklődés és a nemiség kapcsolata. A nemi működések biológiai háttere emberben.</p> <p>Egy gén – egy jelleg kapcsolatok (Rh-vércsoport, öröklődő betegségek).</p> <p>A nemiség szerepe a genetikai információ újrakombinálódásában (az ivarsejtek sokfélesége, a testi sejtek genetikai azonossága).</p> <p>A genetikai információ megváltozása: mutációk.</p> <p>Genetikai szabályozás: szabályozott sejtosztódás (növekedés) és szabályozatlan osztódás (rákos góc).</p> <p>Rákkeltő tényezők, kerülésük.</p> <p>Az ember ivarszervei, biológiai funkciójuk.</p> <p>A hímivarsejt és a petesejt jellemzői.</p> <p>A női nemi ciklus szakaszai, a megtermékenyítés.</p> <p>Családtervezés.</p> <p>Beágyazódás, magzati élet. A magzat védelme. Az újszülött és a csecsemő világa. Nemi érés, öregedés, halál.</p> <p>Betegségek szűrése, betegjogok.</p>		<p>A genetika és a szexualitás egészségügyi vonatkozásai. A genetikai információ megváltozásának lehetséges következményei. Mutációt okozó hatások (sugárzások, vegyületek).</p>
Fogalmak	Gén, mutáció, mutagén és rákkeltő hatás, ivarsejt, ivarszerv, petefészek, tüsző(repedés), menstruáció, megtermékenyülés, tüszőhormon, sárgatesthormon (progeszteron), tesztoszteron, beágyazódás, magzat.	

Témakör:		Órakeret 8
Honnan hová? Csillagászati, földrajzi és biológiai evolúció Az ember társas viselkedése		
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<p>Az emberi csoportok néhány biológiai jellemzőjének megfogalmazása.</p> <p>A csillagok fejlődésének főbb állomásai.</p> <p>A Naprendszer szerkezete, mérete, bolygóinak mozgása, mérete, típusai.</p> <p>Szemléletes kép a táguló világegyetem elméletéről.</p> <p>A Föld felszínének története: a vulkáni működések, földrengések oka, következményei.</p> <p>Hegységképződés és -pusztulás.</p>		<p>Az egyirányúság fölismerése és magyarázata csillagászati, földtani és biológiai folyamatokban. A csillag, bolygó, üstökös, meteor megkülönböztetése.</p> <p>A biológiai evolúciónak az emberi társadalomra való közvetlen alkalmazásának veszélyei (szociáldarwinizmus, eugenika).</p> <p>Vitatott kérdések. (Az élet keletkezésének kérdése.)</p>

<p>Haladás (fejlődés) és biológiai evolúció. Az evolúció darwini leírása. Közvetlen bizonyítékok (fossziliák) és biológiai, anatómiai érvek. A szelekció hatása (mesterséges, természetes). Ellenálló kórokozók terjedése. Az önzetlen viselkedés evolúciója. Az irányultság kérdése.) Technikai evolúció és a szokások evolúciója (divat, stílusok). Az emberi csoportokra jellemző társas viszonyok, a szabálykövetés és szabályteremtés példái. Az idegen csoportoktól való elkülönülés és az eltérő csoportok közti együttműködés biológiai háttere.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Csillag, üstökös, meteor, bolygó, galaxis, csillagkép, Naprendszer, Univerzum, Föld-típusú bolygó, szupernóva, evolúció, alkalmazkodás, közös ős (leszármazás), természetes és mesterséges szelekció, önzetlenség.</p>

<p>Témakör: Az evolúció színpada és szereplői</p>		<p>Órakeret 9</p>
<p>Ismeretek</p> <p>Az élőlények együttélését magyarázó feltételek, az ember szerepének elemzése. Az élőlény-populációk elszaporodása és visszaszorulása. Populációs kölcsönhatások példákkal. A biológiai indikáció. Példák az életközösségekben zajló anyagkörforgásra (szén, nitrogén), az anyag és energiaforgalom összefüggésére. Táplálékpiramis (termelő, fogyasztó, lebontó szervezetek). Önpusztító civilizációk és a természeti környezettel összhangban maradó gazdálkodási formák. A természeti környezet terhelése: fajok kiirtása, az élőhelyek beszűkítése és részekre szabdalása, szennyezőanyag-kibocsátás, fajok behurcolása, megtelepítése, talajerózió. Fajok, területek és a biológiai sokféleség védelme. A természetvédelem lehetőségei. A környezeti kár fogalma, csökkentésének lehetőségei. Ökológiai lábnyom. A közlegelő tragédiája: a klasszikus gazdaságtan és kritikája. Az ökológiai krízis társadalmi-szemléleti hátterének fő tényezői (fogyasztás, városiasodás, fosszilis energia felhasználása, globalizáció). A Gaia-elmélet lényege.</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p> <p>Környezet és egészség összefüggései, néhány lehetséges megoldási módszer értékelése. Az ember hatása a földi élővilágra a történelem során. Helyi környezeti probléma felismerése, információk gyűjtése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Szimbiózis, élősködés, versengés, Gaia-elmélet.</p>	

Témakör: Projektmunka		Órakeret 8
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
Részvétel egy szabadon választott témájú projekt tervezésében, megvalósításában és értékelésében; valamint a projekt eredményeinek bemutatásában. A projekt értékelésének lehetséges szempontjai lehetnek: komplexitás, az ok-okozati összefüggések felismerésére való törekvés, a problémamegoldás újszerűsége, a projektbeszámoló színvonala, egyedisége.		A diákok 4-6 fős csoportokban közösen dolgoznak egy szabadon választott komplex természettudományos probléma megoldásán. Ehhez projekttervet készítenek, felhasználják a tanórákon szerzett ismereteiket, de önálló ismeretszerzésre, sőt kisebb kutatások, vizsgálatok elemzésére is buzdíthatjuk őket.
Fogalmak	Projekt, tervezés, külső és belső értékelés.	

Biológia

Általános célok

A 7–8. évfolyamokon tanult biológiai ismeretek minden tanuló számára képet adtak az élővilág kialakulásáról, fejlődéséről és szerveződéséről. Alapszinten elsajátították a biológiai vizsgálatok néhány laboratóriumi és terepen végezhető módszerét is. Tudatosabbá váltak az egészségükkel és a természeti környezet fenntarthatóságával kapcsolatos kérdésekben, fejlődtek az életviteli készségeik. A középiskolában a tanulók erre az alapra építve kezdik meg a biológia tanulását. Közöttük vannak, akik később a szaktárgyi tudás további bővítését választják, de olyanok is, akik inkább a természettudományos műveltségük gyarapítását várják ettől a tantárgytól. Ehhez a tanulói alaptudáshoz és célrendszerhez kell igazodni a biológia tantárgy témakörszerkezetének, tartalmi elemeinek és készségfejlesztési céljainak. A témakörök a mindenki által megszerezhető és a mindennapi életben alkalmazható tudás és képességek mellett előkészítik a 11–12. évfolyamokon választható biológia tanulmányokat is. A biológia tantárgy tanulási folyamatának tervezése többféleképpen történhet, figyelembe véve az évfolyamok óraszámát, a témakörök logikai kapcsolódását, a természettudományos társtantárgyak haladási ütemét, illetve a helyi sajátosságokat (pl. iskolán kívüli tanulás, tematikus napok szervezése). A párhuzamosan folyó műveltségépítés és szaktudásbővítés szükségessé teszi, hogy az alkalmazott tanulási módszerek igazodjanak a tanulók eltérő tanulási céljaihoz és képességeihez, felébresztve és fenntartva az élő természet gazdagságára és szépségére való rácsodálkozást, valamint a természet épsége iránt érzett felelősséget.

A biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőkészségét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezőmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A biológiai jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. A tanuló felismeri az öröklött és a szerzett tulajdonságaiban rejlő lehetőségeit, a testi és szellemi képességek kibontakoztatásának személyes felelősségét. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a biológia tanulásának is feladata.

A tantárgy óraterve

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
9. évfolyam	2	72 (36 hét)
10. évfolyam	2	72 (36 hét)
11. évfolyam	2	72 (36 hét)

9. évfolyam	
Témakörök	Órakeret
A biológia tudománya	4 óra
Az élővilág egysége, a felépítés és működés alapelvei	18 óra
A sejt és a genom szerveződése és működése	22 óra
Sejtek és szövetek	28 óra
Összesen:	72 óra

Témakör		Órakeret
A biológia tudománya		4 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
-Tudományágak, társtudományok (pl. anatómia, élettan, lélektan, etológia, ökológia, genetika, rendszertan, őslénytán; orvostudomány). -A biológiai kutatás főbb módszerei: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, kísérlet, modellkészítés, szimuláció és ezek feldolgozására szolgáló értelmezés, elemzés, kiértékelés. -Az orvostudományban és a biológia más társtudományában ma is használatos vizsgálati eszközök, módszerek.	<ul style="list-style-type: none"> - A biológiai kutatások alapvető céljainak, világképünket és mindennapi életünket alakító eredményeinek tudománytörténeti példákkal való bemutatása - A tudományos vizsgálatok menetének ismerete, vizsgálatokban való tudatos alkalmazása és nyomon követése kísérletelemzésekben - A biológiai vizsgálatok során alkalmazható, egyszerűbb laboratóriumi és terepmunkára alkalmas eszközök ismerete, vizsgálatok esetében a megfelelő kiválasztása és használata - A tudományos gondolkodás műveleteiről szerzett alapszintű ismeret, a műveletek alkalmazásában való jártasság, adott probléma esetén a célravezető módszer kiválasztása és alkalmazása - Az ismeretszerzésben és a problémamegoldásban a másokkal való együttműködés fontosságának felismerése, a közös munkában való aktív szerepvállalás 	

<p>-A fénymikroszkóp szerkezete.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tényekre alapozott, koherens érvelés, véleményalkotás és mások meghallgatásának képessége - Kísérleti megfigyelések, mérési és statisztikai adatok megfelelő rögzítése, rendezése és feldolgozása, az ebből levonható következtetések és további kutatási kérdések megfogalmazása - A modern biológia kulcsterületeinek, ezek technológiai lehetőségeinek ismerete, a kutatás és alkalmazás etikai, társadalmi-gazdasági kérdéseiben véleményalkotási és vitaképesség - A népszerűsítő és a tudományos igényű információs forrásokról való tájékozottság, az álhírek, áltudományos közlések felismerése, velük szemben tényekre alapozott kritikai érvelés.
<p>Fogalmak kutatási kérdés, hipotézis, kísérlet, kísérleti változó, valószínűség, rendszerbiológia, molekuláris biológia, biotechnológia, bioetika, bioinformatika, bionika</p>	

<p>Témakör Az élővilág egysége, a felépítés és működés alapelvei</p>	<p>Órakeret 18 óra</p>
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>
<p>- Az egyed szerveződési szintjei: nem sejtes rendszerek, önálló sejtek, többsejtű rendszerek.</p> <p>- Az anyagcsere sajátosságai és típusai energiaforrás és szénforrás alapján. Anyagcseretípusok: autotróf, foto- és kemoszintetizáló (aerob és anaerob), heterotróf - paraziták, szimbionták, szaprofiták</p> <p>- Az élő szervezetben előforduló legfontosabb biogén elemek, szervetlen és szerves molekulák (a lipidek, a szénhidrátok, a fehérjék és a nukleinsavak).</p> <p>- Az enzimek felépítése és működése.</p> <p>- A szabályozás és a vezérlés</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A szerveződési szintek hierarchikus és rendszerszemléletű elvének felismerése a tanulók által ismert, felidézett társadalmi, gazdasági, technológiai vagy természeti rendszerek példái alapján - Az energiáról meglévő tanulói tudás felszínre hozása, az energiafajták és átalakítási módok áttekintése példák alapján, a fény, a kémiai és a biológiai energia összefüggésbe hozása - Az információról meglévő tanulói tudás felszínre hozása, a sokféleséggel és a rendezettséggel való kapcsolat felismerése mindennapi példák és természeti jelenségek értelmezése alapján - A szervetlen és a szerves anyagok közötti kapcsolat tudománytörténeti, technológiai és biológiai szempontú értelmezése, az élet szénalapúsága - Az optimális enzimműködés kísérletes bemutatása, az enzimműködés és az anyagcserezavarok kapcsolatának példákkal való bemutatása - Biogén elemek kimutatása, következtetések levonása - A víznek az élet szempontjából kitüntetett szerepe melletti érvelés - A makromolekulák és monomerjeik felépítése és funkciója közötti kapcsolatok sokoldalú elemzése

	– A szabályozottság elvének elmélyítése mindennapi életből vett technológiai példák alapján, a szabályozott állandó állapot jelentőségének felismerése
Fogalmak: Az élő rendszerek általános tulajdonságai: anyagcsere, homeosztázis, ingerlékenység, mozgás, növekedés, szaporodás, öröklődés.	

Témakör A sejt és a genom szerveződése és működése		Órakeret 22 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A vírusok jellemzése, csoportosítása, a bakteriofágok és jelentőségük. A vírusok és szubvirális kórokozók (prion, viroid) felépítése, kórokozása. Fertőzés, higiénia (személyi és környezeti), járvány. Védőoltások, megelőzés. - A valódi baktériumsejt (mérete, alakja, sejt felépítése). Baktériumok által okozott betegségek. Védekezés, megelőzés. Ajánlott és kötelező védőoltások. - Endoszimbionta elmélet - A sejt szerkezete és alkotói, az egyes sejtalkotók szerepe a sejt életében. - A sejtosztódás típusai és folyamatai, programozott és nem programozott sejthalál. - Rák kialakulása - GMO lényege 	<ul style="list-style-type: none"> – A vírusok felépítése, szaporodása és a megbetegedések közötti összefüggések felismerése egy konkrét betegség (pl. influenza) kapcsán, a betegségek megelőzési és gyógyítási lehetőségeinek számbavétele, tévképzetek eloszlatása – A prokarióta és eukarióta sejt típusok összehasonlítása, a felépítés, működés és alkalmazkodás főbb összefüggéseinek bemutatása – Az eukarióta sejt típusok kialakulását magyarázó elmélet bizonyítékainak ismertetése – A főbb sejtalkotók mikroszkópos képének tanulmányozása, felépítésük egyszerű lerajzolása és működésük bemutatása, a működések összekapcsolása a szervezetszintű folyamatokkal – A génműködés alapelveinek megértése: aktív és nem aktív régiók, gének bekapcsolása, kikapcsolása, módosítása – Az őssejt és a differenciált sejt összehasonlítása génaktivitás alapján, a különbség felismerése őssejt és daganatsejt között – A sejtciklus biológiai szerepének, szakaszainak és szabályozásának megértése, a daganatellenes DNS-javító fehérjék létezése, a programozott sejthalál szerepe. – A sejtosztódás egyes típusainak értelmezése, biológiai szerepének összekapcsolása az emberi sejtek, szervek működésével (őssejtek, differenciált sejt, sebgyógyulás, ivarsejtképzés) – A sejten belüli és a sejtek közötti jelforgalmi hálózatok biológiai jelentőségének felismerése egy-egy egyszerűbb példa alapján – Felismeri az összefüggést a rák kialakulása és a sejtciklus zavarai között, megérti, hogy mit tesz a sejt és a szervezet a daganatok kialakulásának megelőzéséért 	

Fogalmak:

vírus, baktérium, prokarióta, eukarióta, gén, kromoszóma, fehérjeszintézis, sejtciklus, sejtsztódás, őssejt, differenciált sejt, mitózis, meiózis, jelforgalom, biológiai hálózat, daganatképződés, rák, GMO

Témakör		Órakeret
Sejtek és szövetek		28 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- A többsejtűség felé vezető út egyes állomásai</p> <p>- A növényi szövetek csoportosítása és jellemzése.</p> <p>- A fényért, vízért való verseny, a szárazabb élőhelyeken való szaporodás lehetőségének összefüggésbe hozása a növényi szervek megjelenésével, felépítésével</p> <p>- A főbb állati szövettípusok: hámszövetek, kötő- és támasztószövetek, izomszövetek, az idegszövet felépítése, jellemzése, előfordulása, működési sajátosságai a szervekben, szervrendszerekben. Az idegsejtek típusai, a sejt alakja, a nyúlványok elrendeződése a sejt működése alapján. A gliasejt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A többsejtű életforma alapvető jellemzőinek azonosítása, az ebben rejlő (evolúciós) előnyök felismerése, megfogalmazása - A (transzmissziós) fénymikroszkóp működési elvének ismerete, a nagyítás és a felbontóképesség értelmezése, a mikroszkóp alapbeállításának képessége, mikrofotó készítése mobiltelefonnal - Növényi metszetek, preparátumok készítése, fénymikroszkópos vizsgálata, rajzok, fotók készítése és rendszerezése - A növényi szövetek alaptípusainak megkülönböztetése, a sejtani jellemzők és a szövettípus biológiai funkciója közötti összefüggés érvekkel való bizonyítása - A zárvatermő növények szerveinek ismerete, a gyökér, a szár a levél és a virág jellegzetes szöveti felépítésének azonosítása - A különféle emberi (állati) szövetek sejtípusainak kialakulására vezető differenciálódási folyamat elvi értelmezése, egy konkrét példán (pl. vérsejtek képzése) való bemutatása - Állati vagy emberi szövetekről, szervekről készült metszetek fénymikroszkópos vizsgálata vagy fotókon való összehasonlítása és jellemzése - Az emberi szövetek alaptípusainak (hám-, kötő- és támasztó-, izom-, ideg-) jellemzése a felépítés és működés kapcsolatba hozásával, néhány fontosabb altípus elkülönítése - A gyógyászatban alkalmazott diagnosztikus szövettani vizsgálatok céljának, egy-egy módszerének ismerete, a daganatos betegségek felismerésében játszott szerepének értékelése 	
<p>Fogalmak:</p> <p>osztódó és állandósult (növényi) szövetek, őssejt fogalma és típusai, daganatsejt, embrionális fejlődés, hám-, kötő- és támasztó-, izom-, idegszövet</p>		

10. évfolyam	
Témakörök	Órakeret
Élet és energia	12 óra
A változékonyság molekuláris alapjai	12 óra
Egyedszintű öröklődés	15 óra
Az élőhelyek jellemzői, alkalmazkodás, az életközösségek biológiai sokfélesége	12 óra
A Föld és a Kárpát-medence értékei	10 óra
Ember és bioszféra – fenntarthatóság	11 óra
Összesen:	72 óra

Témakör	Órakeret
Élet és energia	12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok
<p>- A szénhidrátok felépítő folyamata, a fotoszintézis. Szent-Györgyi Albert munkássága.</p> <p>- A szénhidrátok lebontása a sejtben.</p> <p>- Anyagforgalom: termelők, fogyasztók és lebontók szerepe, táplálkozási lánc és hálózat különbsége. A szén, az oxigén, a víz és a nitrogén körforgása – az élőlények szerepe e folyamatokban.</p> <p>Az anyagforgalom és az energiaáramlás összefüggése, mennyiségi viszonyai az életközösségekben.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A fotoszintézis biológiai szerepének érvekkel való igazolása, a folyamat alapegyenletének ismerete, fő szakaszainak elkülönítése – Az erjesztés és a sejtlégzés megkülönböztetése, az erjesztés biológiai előfordulásának és technológiai alkalmazásának ismerete, példákkal való igazolása – A sejtlégzés biológiai szerepének érvekkel való igazolása, a folyamat alapegyenletének ismerete, fő szakaszainak elkülönítése – Folyamatábrák elemzése és készítése a fotoszintézis és a (sejt)légzés fő szakaszairól, a folyamatok vizualizálása és értelmezése – Kísérletek tervezése, elvégzése a fotoszintézis és a (sejt)légzés vizsgálatára, kutatási kérdések megfogalmazása, változók beállítása, adatok rögzítése és elemzése, következtetések levonása – Az életközösségek anyag- és energiaforgalmának megértése, a szénkörforgás diagramon való ábrázolása, a sejt szintű folyamatokkal való kapcsolatba hozása
Fogalmak:	
autotróf és heterotróf, kemotróf és fototróf, biológiai energia és ATP, fotoszintézis, erjedés, sejtlégzés, aerob és anaerob folyamat, szénkörforgás	

Témakör A változékonyság molekuláris alapjai	Órakeret 12 óra
Ismeretek - A DNS örökítőanyag-szerepe. - RNS-szintézis és -érés. - A genetikai kód és tulajdonságai. - A fehérjeszintézis folyamata. - A génműködés szabályozásának alapjai. - A mutáció és típusai, valamint következményei (Down-kór, Klinefelter- és a Turner-szindróma, rák). - A genetikai információ tárolása, megváltozása, kifejeződése, átadása, mesterséges megváltoztatása. - Nukleotid szekvencia leolvasása. - Plazmidok és az antibiotikum-rezisztencia, transzgenikus élőlény. - DNS-chip, reprodukzív klónozás (Dolly), GMO-növények és állatok, mitokondriális DNS. - Humán genomprogramok, génterápia. - A környezet és az epigenetikai hatások. - Mutagén hatások.	Fejlesztési feladatok - A DNS bázissorrendje, a fehérje aminosavsorrendje, térszerkezete és biológiai funkciója, valamint a tapasztalható jelleg közötti összefüggés példaszerű bemutatása - A mutációk és a betegségek (anyagcsere-zavarok, daganatos betegségek) összefüggéseinek felismerése, konkrét példa elemzése - A szerzett tulajdonságok örökölhetősége, epigenetikai hatások értelmezése: az életmóddal (táplálkozás, mozgás, dohányzás) és más környezeti hatásokkal (pl. stressz) módosítható genetikai információ (pl. miért nem mindegy, hogy valamely tulajdonság az apai vagy anyai gén által kódolt) - A DNS-bázissorrend megállapítás jelentőségének felismerése, a DNS-chip, a genetikai ujjlenyomat módszerének bemutatása, a gyakorlati alkalmazások példáinak áttekintése és értékelése - A géntechnológiák céljának és eljárásainak megismerése, a rekombináns DNS, a génszerkesztés, a klónozás biológiai alapjainak és gyakorlati felhasználásának (pl. igazságügyi orvostani és diagnosztikai vizsgálatok) bemutatása - A géntechnológia orvostudományban, gyógyszeriparban, növénytermesztésben, állattenyésztésben, élelmiszeriparban való alkalmazásának példákkal történő bemutatása (humán genom projekt, génterápia, genetikailag megváltoztatott élőlények) - A bioinformatika céljának, alkalmazási lehetőségeinek és jövőbeli jelentőségének megértése (pl. evolúciós leszármazási kapcsolatok keresése adatbázisok alapján, kapcsoltság elemzése egyes betegségek és gének összefüggésének vizsgálatához, jelátviteli hálózatok modellezése) - A bioetika kialakulására vezető okok és a főbb alkalmazási területek áttekintése, bioetika alapelvein alapuló érvelés (pl. a genetikai kutatások előnyei és kockázatai, az állatkísérletek kérdései, transzplantáció és biorobotika, a jövőbeli hatások előrejelzése)
Fogalmak: mutáció, mutagén, epigenetikai hatás, géntechnológia, klónozás, génszerkesztés, génmódosítás, géndiagnosztika, bioinformatika, bioetika	

Témakör		Órakeret
Egyedszintű öröklődés		15 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Domináns-recesszív, intermedier és kodomináns öröklődés. - A három Mendel-törvény. Egygénes, kétgénes és poligénes öröklődés. - Génkölcsonhatások, random keresztezés, letális hatások. - A nemi kromoszómához kötött öröklődés. - A humán genetika vizsgálati módszerei (családfaelemzés, ikerkutatás). - A Drosophila (ecetmuslica) mint a genetika modellszervezete. - A mennyiségi jellegek öröklődése. - Környezeti hatások, örökölhetőség, hajlamosító gének, küszöbmodell, heterózishatás (pl. hibridkukorica, brojlercsirke), anyai öröklődés. - Genetikai eredetű betegségek (albinizmus, szintévesztés, vérszegénység, sarlósejtes vérszegénység, Down-kór, csípőficam, magas vérnyomás stb.). - A genetikai tanácsadás alapelvei. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mendel kutatási módszerének (kísérletek, hipotézisek felállítása, statisztikai megközelítés) elemzése, az eredmények és a levont következtetések kapcsolatba hozása - A gének, a DNS és a kromoszómák (testi és ivari) kapcsolatának megértése, a gének és a tulajdonságok kapcsolatának sokoldalú elemzése - A mendeli öröklődés kiterjesztése: példák és magyarázatok a Mendel-szabályoktól való eltérésekre - A környezet fenotípusra gyakorolt hatásának megértése, példákkal való igazolása - A genom és a fenom kapcsolatának megértése (hogyan, hányféleképpen jöhet létre a fenotípus) - A fenotípus-elemzésben rejlő lehetőségek feltérképezése (miért és hogyan idéz elő elváltozásokat a genetikai és a környezeti tényezők egymásra hatása) - Az egyénre szabott gyógyítási lehetőségek céljának, jelenlegi alkalmazásainak és jövőbeli lehetőségeinek megismerése, értékelése 	
<p>Fogalmak: gén, allél, genotípus, fenotípus, Mendel-szabályok, domináns, recesszív, öröklésmenet, családfa, genom, fenom, bioinformatika, személyre szabott gyógyítás</p>		

Témakör Az élőhelyek jellemzői, alkalmazkodás, az életközösségek biológiai sokfélesége	Órakeret 12 óra
Ismeretek - Egyed feletti szerveződési szintek. - Élettelen környezeti tényezők. - Az élőlények alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz; generalista, specialista, indikátor fajok. - Az élőlények tűrőképessége. - A populációk szerkezete, jellemzői. A populációk változása (populációdinamika): szaporodóképesség, termékenység, korlátolt és korlátlan növekedés. - Az élő ökológiai tényezők populációs kölcsönhatások. - Környezetszennyezés, környezetvédelem.	Fejlesztési feladatok - Az élettelen környezeti tényező fogalmának ismerete és összekapcsolása az élettani és ökológiai tűrőképességgel - A környezeti tűrőképesség általános értelmezése, típusok azonosítása példák alapján - Élőhelyek fény-, hőmérsékleti, vízellátási és talajminőségi viszonyainak vizsgálat - A levegő kémiai, fizikai jellemzőinek vizsgálata, az élőlényekre gyakorolt hatásuk elemzése - Az édesvízi és tengeri élőhelyek vízminőségét befolyásoló tényezők elemzése példákon keresztül - A talaj kémiai és fizikai tulajdonságainak, minőségi jellemzőinek ismerete, főbb talajtípusok összehasonlítása - A környezet eltartóképességének elemzése - A biológiai óra és a környezeti ciklusok (napi, éves) közötti összefüggés megértése, az aszpektus értelmezése - Az életközösségek hosszabb távú, nem ciklikus időbeli változásának vizsgálata, a szukcesszió folyamatának értelmezése - Az élőlények bioszférában történő elterjedését befolyásoló tényezők elemzése - A testfelépítés, az élettani működés és a viselkedés környezeti alkalmazkodásban játszott szerepének vizsgálata, konkrét példák elemzése - Populációk kölcsönhatásait meghatározó viszonyok elemzése, főbb típusok azonosítása és felismerése konkrét példák alapján - A biológiai sokféleség fogalmi értelmezése - Az ökológiai stabilitás feltételeinek és jellemzőinek vizsgálata, veszélyeztető tényezők azonosítása - Esettanulmányok elemzése és készítése, helyszíni megfigyelések elvégzése, adatgyűjtés és elemzés - Az élőhelyek és védett fajok megőrzése biológiai jelentőségének értékelése, az ezt támogató egyéni és társadalmi cselekvési lehetőségek áttekintése, sikeres példák gyűjtése
Fogalmak: tűrőképesség, biológiai óra, aszpektus, aerob és anaerob környezet, vízminőség, talajminőség, szukcesszió, kommenzalizmus, szimbiózis, antibiózis, versengés, parazitizmus, zsákmányszerzés, ökológiai stabilitás, biológiai sokféleség, védett fajok, fajmegőrző program	

Témakör		Órakeret
A Föld és a Kárpát-medence értékei		10 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- A társulások szintezettsége és mintázata, kialakulásának okai.</p> <p>- A legfontosabb hazai klímazonális és intrazonális fás társulások (tatárjuharos-lösztölgyes, cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes, bükkös; ligeterdők, karsztbokorerdő).</p> <p>- A legfontosabb hazai fátlan társulások (sziklagepek, szikes puszták, gyomtársulások). A homoki és a sziklai szukcesszió folyamata.</p> <p>- Magyarország nemzeti parkjai.</p> <p>- Néhány jellemző hazai társulás (táj, életközösség) és állapotuk.</p> <p>- A Kárpát-medence természeti képeinek, tájainak néhány fontos átalakulása az emberi gazdálkodás következtében.</p> <p>-</p>	<p>- A Föld Naprendszeren belüli elhelyezkedésének, kozmikus környezetének és a bolygó adottságainak a földi élet lehetőségével való összefüggése, az élet hosszú távú fennmaradásához és fejlődéséhez kapcsolódó jellemzők azonosítása</p> <p>- A szárazföldi élővilág egyes kiemelt jelentőségű elemeinek, konkrét életközösségeinek és védett fajainak bemutatása, értékelése (pl. Amazonas vidéke, afrikai esőerdők és szavannák, magashegységek, füves puszták stb.)</p> <p>- A Föld óceáni és tengeri életközösségeinek tanulmányozása, néhány kiemelt jelentőségű példa elemzése, védendő értékeik bemutatása (pl. korallszirtek)</p> <p>- A Föld élővilágát különleges nézőpontokból bemutató természetfilmek nézése, a szerzett élmények és ismeretek megbeszélése</p> <p>- A Kárpát-medence földtani és éghajlati adottságainak és az itt folyó gazdálkodás kölcsönhatásainak elemzése</p> <p>- A Kárpát-medence és az eurázsiai, afrikai élővilág közötti kapcsolat megértése (növények elterjedése, madárvandorlások)</p> <p>- A Kárpát-medence jellegzetes életközösségeinek megismerése, egy-egy endemikus, illetve reliktum faj bemutatása, jelentőségük értékelése</p> <p>- Néhány hazai nemzeti park jellegzetes természeti adottságainak, életközösségeinek vizsgálata, jellemző növény- és állatfajainak bemutatása</p> <p>- Természetfotók, filmek készítése hazai környezetben, azok szemlélése és megbeszélése egyénileg és csoportosan</p>	
<p>Fogalmak: globális átlaghőmérséklet, ózonpajzs, üvegházhatás, mágneses védőpajzs, ártéri erdő, löszgyep, homoki gyep, endemikus fajok, reliktum fajok, szikések, sziklagepek, nádasok, láprét, hegyi kaszálórét, nemzeti parkok</p>		

Témakör		Órakeret
Ember és bioszféra – fenntarthatóság		11 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>Tartósan fenntartható gazdálkodás és pusztító beavatkozások hazai példái.</p> <p>- A természetvédelem hazai lehetőségei, a biodiverzitás fenntartásának módjai.</p> <p>- Az emberi tevékenység életközösségekre gyakorolt hatása, a veszélyeztetettség formái és a védelem lehetőségei.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A fenntarthatóság fogalmának komplex értelmezése, a természeti, technológiai és gazdasági folyamatok közötti összefüggések feltárása - Az élő rendszerekre gyakorolt, emberi tevékenységgel összefüggő hatások adatok alapján való azonosítása, a lehetséges következmények felismerése - A fenntarthatósággal összefüggő egyéni, közösségi, nemzeti és globális szintű felelősségek és cselekvési lehetőségek elemzése, megfogalmazása - A növénytermesztés és állattenyésztés, az erdő- és vadgazdálkodás, a halászat és haltenyésztés történeti és jelenkori technológiáinak a fenntarthatóság szempontjából való kritikai elemzése, alternatívák keresése - A Föld globális szintű környezeti folyamatai, pl. az éghajlatváltozás vizsgálatára szolgáló módszerek („big data”, számítógépes modellezés) megismerése, az előrejelzések megbízhatóságának értékelése - A környezet- és természetvédelem törvényi szabályozásának, a nemzetközi egyezmények jelentőségének példákkal való bizonyítása - Az ökológiai fenntarthatósággal összefüggő civil kezdeményezések és szervezetek tevékenységének megismerése, lehetőség szerinti segítése - Fenntarthatósággal kapcsolatos tematikus programokban való aktív részvétel 	
<p>Fogalmak: globális éghajlatváltozás, üvegházgázok, klímamodellek, fenntarthatóság, ökológiai gazdálkodás, biogazdálkodás, élőhely-degradáció és -védelem, invazív faj, természetvédelmi törvény, „big data”</p>		

11. évfolyam	
Témakörök	Órakeret
Az emberi szervezet felépítése és működése – I. Testkép, testalkat, mozgásképesség	5 óra
Emberi szervezet felépítése és működése – II. Anyagforgalom	12 óra
Emberi szervezet felépítése és működése – III. Érzékelés, szabályozás	12 óra
Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai	7 óra
A viselkedés biológiai alapjai, a lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése	11 óra
Az egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás	7 óra
Az élet eredete és feltételei	8 óra
A biológiai evolúció	10 óra
Összesen:	72 óra

Témakör	Órakeret
Az emberi szervezet felépítése és működése – I. Testkép, testalkat, mozgásképesség	5 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> - Az emberi bőr felépítése, biológiai szerepe és működése. - A bőr rétegei, szöveti szerkezete, mirigyei (emlő is), a benne található receptorok. - A neuroendokrin hőszabályozás. - A bőr betegségei. - A mozgásszervrendszer felépítése és működése: <ul style="list-style-type: none"> – a csont- és izomrendszer anatómiai felépítése, szöveti szerkezete, kémiai összetétele, – a mozgás idegi szabályozása. - Az izomműködés molekuláris mechanizmusa. A mozgásszegény és a sportos életmód következményei, a váz- 	<ul style="list-style-type: none"> – Az emberi szervek helymeghatározása a test anatómiai síkjai, tengelyei és irányai szerint – Az emberszabású majmok, az előemberek, az ősemberek és a mai ember anatómiai jellemzőinek összehasonlítása, a fejlődési folyamat értelmezése – A bőr három fő rétegének megismerése és a rétegek funkcióinak elemzése, egészségügyi vonatkozások – Az ember helyváltoztató mozgását lehetővé tevő belső váz és az erre felépülő vázizomzat együttes működésének értelmezése modellek, animációk, képek alapján – Az emberi csontváz három fő táján (fej, törzs, végtagok) elhelyezkedő csontok, a végtagok főbb izmainak megismerése, az anatómiai és élettani kapcsolatok elemzése, egészségügyi vonatkozások – A csontok, izmok együttműködésének biomechanikai értelmezése, modellezése

és izomrendszer betegségei.	
<p>Fogalmak: emberszabású majmok, előemberek, ősemberek, mai ember, bőr, bőrszín, bőrvizsgálat, fejbáz, törzsváz, végtagváz, hajlító- és feszítőizom, záróizmok, mimikai izmok, ízület, sportsérülések</p>	

<p>Témakör Emberi szervezet felépítése és működése – II. Anyagforgalom</p>		<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> - A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a vérkeringés szervrendszerének felépítése, működése, különös tekintettel az anyagcserében és a homeosztázis kialakításában betöltött szerepükre. - A táplálkozás, a légzés, a vérkeringés és a kiválasztás szabályozása. - A szív ingerületkeltő és -vezető rendszere. - A vér fizikai, kémiai és biológiai jellemzői és szerepe az élő szervezet belső egyensúlyának kialakításában. - A véralvadás folyamata. - A táplálkozáshoz, a kiválasztáshoz, a légzéshez és a vérkeringéshez kapcsolódó civilizációs betegségek 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az emberi tápcsatorna szakaszainak és azok felépítésének elemzése, a fontosabb élettani funkciók vizsgálata és összehasonlítása – Az emberi táplálkozás mennyiségi és minőségi kritériumainak elemzése, az egészséges táplálkozás alapelveinek megismerése, az alkalmazás képességének fejlesztése – Az emberi légzőszervrendszer felépítésének és működésének vizsgálata – A légúti fertőzések típusainak és tüneteinek ismerete, a légszennyező anyagok egészségkárosító hatásainak elemzése – Az emberi keringési rendszer felépítése és működésének vizsgálata, a gyakoribb betegségeinek elemzése – Az emberi kiválasztó szervrendszer felépítése és szerepe a szervezet homeosztázisában, a húgyúti fertőzések tüneteinek ismerete, a művesekezelés elvének és alkalmazási módjának megismerése 	
<p>Fogalmak: bélcsatorna, légutak, légzőmozgások, légszennyezés, szív, keringési rendszer, vér, magas vérnyomás betegség, infarktusveszély, agyvérzés, kiválasztó szervrendszer</p>		

Témakör Emberi szervezet felépítése és működése – III. Érzékelés, szabályozás	Órakeret 12 óra
Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> - A belső elválasztású mirigyek hormonjai és azok hatásai. - A vércukorszint hormonális szabályozása. - A hormontartalmú doppingszerek hatásai és veszélyei. - A hormonrendszer betegséget jelző kórképek felismerése és kezelésük megismertetése. - Az idegsejt felépítése és működése - A szinaptikus jelátvitel mechanizmusa és típusai (serkentő, gátló). - A gerincvelő felépítése és működése. - A reflexív felépítése (izom és bőr eredetű, szomatikus és vegetatív reflexek). - Az agy felépítése, működése és vérellátása. - Az érzékszervek felépítése és működése, hibáik és a korrigálás lehetőségei. - Az idegrendszer érző működése (idegek, pályák, központok). - Az idegrendszer mozgató működése - A vegetatív idegrendszer - Az idegrendszer betegségei - Az immunrendszer résztvevői, sejtes és oldékony komponensei, főbb feladatai. - Veleszületett és az egyedi élet során szerzett immunválasz. - A vércsoportok, véráttömlésztés, szervátültetés. - Az allergia, autoimmun betegségek, a szerzett (pl AIDS) és örökölt immunhiányok, valamint a rák és a fertőzések elleni immunválasz főbb mechanizmusai. - A védőoltások szerepe a betegségek megelőzésében. 	Fejlesztési feladatok <ul style="list-style-type: none"> - A bőr, a szem és a fül felépítése és érzékelő működésének vizsgálata, a leggyakoribb érzékszervi megbetegedések okainak és megelőzési lehetőségeinek áttekintése - Reflextípusok megkülönböztetése, elvégzett reflexvizsgálatok értelmezése - A hormonrendszer szabályozó szerepének értelmezése, az agyalapi mirigy, a mellékvese, a hasnyálmirigy és a pajzsmirigy által termelt hormonok hatásainak elemzése - Az ember központi és környéki idegrendszerének megismerése konkrét példákon keresztül (pl. mozgásszabályozás, vérnyomás-szabályozás, a vércukorszint és a vér ozmotikus koncentrációjának szabályozása) - Az emberi immunrendszer felépítésének és működésének elemzése animációk alapján, a fertőzés, a gyulladás, az allergia kialakulására vonatkozó tudományos cikkek elemzése, a betegségek kialakulásának megelőzésére, csökkentésére irányuló egyéni cselekvési lehetőségek számbavétele
Fogalmak: mechanikai és hőérzékelés, reflex, látás, szemhibák és -betegségek; hallás, külső, középső, belső fül; egyensúlyozás, hormon, agyalapi mirigy, hasnyálmirigy, mellékvese, pajzsmirigy,	

központi és környéki idegrendszer, immunrendszer, immunválasz, kórokozó, antigén, antitest, védőoltás, gyulladás, allergia, bőrflóra, fertőzés, járvány

Témakör Az emberi nemek és a szaporodás biológiai alapjai		Órakeret 7 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Az ember neme meghatározásának különböző szintjei (kromoszomális, ivarszervi és pszichoszexuális nem). - A férfi és női nemi szervek felépítése, működése, és a működés szabályozása. - A spermium és a petesejt érése. - A meddőség okai. - A hormonális fogamzásgátlás alapjai. - A megtermékenyítés sejtbológiai alapjai. - A terhesség és a szülés. - Az ember egyedfejlődése, a méhen belüli és a posztembrionális fejlődés fő szakaszai. 	<ul style="list-style-type: none"> - Az emberi nemek kromoszómák (X, Y) általi meghatározottságának ismerete - A nemi jellegek és működések hormonok általi szabályozottságának megértése, a főbb hormonok és hatásaik azonosítása - Az elsődleges és másodlagos nemi jelleg fogalmi értelmezése, biológiai szempontú leírása - A női és a férfi szaporodási szervrendszer szerveinek (külső és belső nemi szervek) megismerése, a felépítés és a működés összekapcsolása - A menstruációs ciklus hormonális szabályozásának értelmezése - Az emberi szexualitás, a nemi kapcsolatok biológiai alapjainak megismerése, a szexualitás egyéni boldogsággal, párkapcsolatokkal összefüggő funkcióinak megbeszélése - A biztonságos nemi élet fontosságának felismerése, a nemi betegségek megelőzési módjainak megismerése, a nemi higiénia gyakorlati szempontjainak áttekintése - A családtervezésről meglévő előzetes tudás felszínre hozása, etikai szempontú megbeszélése - Mechanikai és hormonális fogamzásgátlás mechanizmusainak értelmezése és elemzése - A fogamzás feltételeinek, folyamatának megismerése, a terhesség kezdeti jeleinek megbeszélése, a terhességi vizsgálatok biológiai hátterének értelmezése - A terhességi szűrővizsgálatok formáinak megismerése és összehasonlítása - A várandósság alatti élettani, hormonális változások értelmezése és elemzése - Az embrionális és a magzati fejlődés biológiai történéseinek elemzése, a folyamatok anatómiai és időbeli elhelyezése - A szülés szakaszai, a folyamat során végbemenő élettani változások, működések elemzése - A születés utáni egyedfejlődés főbb szakaszainak vázlatos áttekintése, a jellegzetes élettani és pszichikai változások azonosítása 	

	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermekek megfelelő testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését biztosító családi és társadalmi hatások megbeszélése - A gyermekgondozás társadalmi szinten kialakult segítő szolgálatainak és egyéb formáinak áttekintése, a gyermekorvosi és a védőnői hálózat működésének megismerése - A veleszületett rendellenességek biológiai hátterének értelmezése, a gyakoribb formák bemutatása, az ezzel kapcsolatos genetikai és magzati vizsgálati lehetőségek áttekintése
<p>Fogalmak: nemi kromoszómák, nemi jellegek, ivari össejtek, here, hímvarsejt, tesztoszteron, petefészek, petesejt, peteérés, méh, menstruáció, zigóta, embrió, magzataburok, magzat, fogamzás és fogamzásgátlás, családtervezés, FSH, LH, progeszteron, ösztrogén, HCG, veleszületett rendellenességek, magzati szűrővizsgálatok</p>	

<p>Témakör A viselkedés biológiai alapjai, a lelki egyensúly és a testi állapot összefüggése</p>		<p>Órakeret 11 óra</p>
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> - A magatartáskutatás története: Darwin, Pavlov, Watson, Lorenz, Tinbergen, von Frisch, Csányi (a kutatók módszerei, tapasztalatai, magyarázatai). - Öröklött magatartásformák (feltétlen reflex, irányított mozgás, mozgásmintázatok). - Tanult magatartásformák (bevésődés, érzékenyítés, megszokás, feltételes reflex, operáns tanulás, belátásos tanulás). - Önfenntartással kapcsolatos viselkedések (tájékozódás, komfortmozgások, táplálkozási magatartás, zsákmányszerzés). - Fajfenntartással kapcsolatos viselkedések (udvarlás, párzás, ivadék-gondozás). - A társas viselkedés; a társas kapcsolatok típusai (időleges tömörülés, család, kolónia). - A tanulás és a gének szerepe az emberi viselkedésben. - Az emberi viselkedési komplexum, az 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az emberi viselkedés biológiai gyökereinek és emberi sajátosságainak elemzése az állatok viselkedésével történő összehasonlítás és az evolúciós megközelítés alapján - A stresszhatás mértékétől és időtartamától függő élettani, viselkedésbeli változások (vészreakció, szimpatikus túlsúly) felismerése és megkülönböztetése, a legális stresszoldás melletti érvelés - A gondolkodás folyamatát meghatározó tényezők bemutatása egy konkrét esetre (probléma megoldására) alkalmazva - A mentális egészséget is figyelembe vevő (saját, családtag, barát) egészségmegőrző program megtervezése, bemutatása, mobiltelefonos applikációk felhasználása - A drogok és más függőségek okozta hatások jeleinek és mechanizmusainak értelmezése - Az idegsejt ingerelhetőségének magyarázása, fő funkcióinak értelmezése (információfelvétel, -feldolgozás, - 	

<p>ember és a legfejlettebb állatok viselkedése közötti különbségek, személyes és csoportos agresszió, az emberi közösség, rangsor, szabálykövetés, az emberi nyelv kialakulása, az emberi hiedelmek, az ember konstrukciós és szinkronizációs képességének megnyilvánulása a társadalomban.</p> <p>- A gyermek fejlődése és szocializációja a családi közösségben.</p> <p>- Az idegsejt felépítése és működése (nyugalmi potenciál, akciós potenciál). Ingerületvezetés csupasz és velőshüvelyes axonon.</p> <p>- A szinaptikus jelátvitel mechanizmusa és típusai (serkentő, gátló).</p> <p>A szinapszisok összegződése és időzítése, a visszaterjedő akciós potenciál és szabályozó szerepe.</p> <p>- Függségek: narkotikumok, ópiátok, stimulánsok.</p>	<p>továbbítás, -átadás), kapcsolata a tanulási és emlékezési folyamatokkal</p> <p>Az idegsejtek hálózatokba szerveződésének megértése, a magasabb rendű működésekben játszott szerepük értékelése</p> <p>Esettanulmányok, mobiltelefonos applikációk, képek alapján annak megértése, hogy a halántéklebénynek a memória kialakításában, a homloklebénynek (neokortex) a kognitív funkciókban van kiemelkedő szerepe</p> <p>A tanulás biológiai funkcióinak bemutatása, az eltérő tanulási képesség lehetséges okainak és formáinak feltérképezése, a következmények megvitatása</p> <p>A függőségek összekapcsolása biológiai tényezőkkel (genetikai hajlamok, egyes agyterületek szinapszisainak megváltozása), a függőségekből eredő kockázatok, következmények felismerése esettanulmányok alapján</p>
<p>Fogalmak: öröklött és tanult viselkedési elemek, agresszió, altruizmus, stressz, gondolkodás, agykéreg, szinapszis, idegsejthálózat, mentálhigiéné, motiváció, tanulás, emlékezés, érzelmek, drog, függőség</p>	

<p>Témakör Az egészségügyi rendszer, elsősegélynyújtás</p>		<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>	
<p>- Az orvosi diagnosztika lehetőségei és feladatai</p> <p>- A laboratóriumi vizsgálatok célja és módszerei, képalkotó eljárások</p> <p>- Betegségek kockázati tényezői, megelőzés lehetőségei</p> <p>- Az egészségügyi ellátó rendszer felépítése</p> <p>- Gyakoribb fertőző betegségek, fertőzés,</p>	<p>- Az orvosi diagnosztika céljának, legfontosabb eljárásainak megismerése</p> <p>- A legfontosabb laboratóriumi vizsgálatok céljának, indokoltságának, egyes módszereinek és gyógyítással kapcsolatos jelentőségének értékelése</p> <p>- Egyes orvosi képalkotó eljárások céljának, alkalmazásuk indokoltságának megértése (példákon keresztül), szükségességüknek az előnyök és kockázatok mérlegelésén alapuló elfogadása</p> <p>- A különféle sugárzások okozta megbetegedések okainak elemzése, kialakulásuk csökkentésének megismerése</p> <p>- Konkrét példák, esettanulmányok és filmek alapján a különféle típusú orvosi ellátások (házi-, szakorvosi,</p>	

<p>járvány, - A mentőhívás lépéseinek és alapszabályainak megismerése - A klinikai halál és a biológiai halál fogalma - Az alapfokú újraélesztési eljárások - A félautomata defibrillátor működési mechanizmusa - A vérzések leggyakoribb okainak és a vérzéscsillapítás módjai - Sebtípusok és ellátásuk - Csonttörések típusai - Rándulás és ficam - Égési sérülés típusai, teendő égési sérülés esetén - Teendő mérgezés, áramütés esetén - Eszméletvesztést szenvedett egyén ellátási módjának megismerése</p>	<p>kórházi) céljának, egymással való összefüggésének megértése - A betegjogi képviselő lehetőségének, elérhetőségének ismerete, az igénybevétellel kapcsolatos tájékozottság megszerzése - A gyakoribb fertőző betegségek tüneteinek felismerése, az orvoshoz fordulás szükségességének felismerése, alapszintű járványügyi ismeretek megszerzése, a népe sségre kiterjedő védőoltások jelentőségének értékelése - Preventív szemléletű egészségműveltség kialakítása, a gyakoribb népbetegségek életmóddal összefüggő kockázati tényezőinek ismeretén alapuló életvitel kialakítása - A XXI. századi technológiákra alapozott egészségműveltség és -tudatosság, az önmegfigyelés, az otthoni mérések (testsúly, vérnyomás, vércukor) és mobiltelefonos applikációkon alapuló monitorozás lehetőségének megismerése - Az elsősegélynyújtás és életmentés elemi szabályainak gyakorlatban történő kivitelezése szimulációk során, telefonos applikációk alkalmazása - A mentőhívás lépéseinek és alapszabályainak megismerése, gyakorlása - A klinikai halál és a biológiai halál fogalmának értelmezése, annak megértése, hogy a halál nem pillanatnyi esemény, hanem folyamat, mely visszafordítható, ha az elsősegélynyújtó haladéktalanul és szakszerűen megkezdi az újraélesztést - A berendezés nélküli alapfokú újraélesztési eljárások megismerése és gyakorlati alkalmazása - A félautomata defibrillátor működési mechanizmusának megismerése és alkalmazásának gyakorlati elsajátítása - A vérzések leggyakoribb okainak és a vérzéscsillapítás módjainak megismerése, alkalmazásuk képességének megszerzése - Sebtípusok megismerése és a fertőtlenítés, sebellátás szabályainak gyakorlati elsajátítása - Csonttörések típusainak, valamint a nyílt és zárt törések ellátásának megismerése - Ficam, rándulás ellátási szabályainak megismerése - Égési sérülési fokozatok megismerése, összehasonlítása, az égési sérülések alapvető ellátási teendőinek megismerése - Áramütést szenvedett egyén ellátásakor szükséges alapvető teendők megismerése - Mérgezési tünetek megismerése és az ellátás lépéseinek gyakorlati alkalmazása</p>
---	---

	– Eszméletvesztést szenvedett egyén ellátási módjának megismerése
Fogalmak: laborvizsgálat, lelet, vérnyomás mérése, UH, röntgen, CT, MR, sugárbetegségek, betegjogok, népbetegség, fertőzés, járvány, újraélesztés, stabil oldalfekvés, defibrillátor, ájulás, sokkos állapot, vérzéstípusok, fertőtlenítés, csonttöréstípusok, ficam, égési sérülések fokozatai, mérgezőek típusai	

Témakör Az élet eredete és feltételei		Órakeret 8 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Az élet kialakulásának elméletei. - A koevolúció, a kooperációs evolúció alapjai. - A kémiai evolúció (Miller-kísérlet). - Prokariótából eukriótává válás. - A bioszféra evolúciójának néhány feltételezett kulcslépése. - Az ember evolúciója. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az élet kialakulására vonatkozó néhány elmélet összevetése vita során, önálló (tudományos érvekkel alátámasztott) vélemény megfogalmazása – A Miller-kísérletet bemutató ábrák, videók keresése, a modellrendszerként való értelmezés és az eredmények kritikai elemzése kiselőadás vagy házi dolgozat formájában – A sejtek kialakulása az ősóceánban – videó megtekintése, közös értelmezés – Az ősbaktériumok egy-egy jellegzetes csoportját és élőhelyét bemutató kiselőadás készítése (pl. Yellowstone parki hőforrások baktériumai, Holt-tengeri sókedvelő baktériumok, mélytengeri kénalapú életformák) – A földön kívüli élet kutatásáról szóló információk keresése, a célok, módszerek és eddigi eredmények összefoglalása (pl. üstökösszondák, Mars-kutatás, exobolygók felfedezése) 	
Fogalmak: ösléggör, ősóceán, RNS-világ, prokarióta sejt, anaerob anyagcsere, cianobaktérium, UV-sugárzás és ózonpajzs, kozmikus sugárzás és földmágnesség, ősbaktérium, földön kívüli életlehetőségek		

Témakör A biológiai evolúció		Órakeret 10 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A bioszféra evolúciójának néhány feltételezett kulcslépése. - Az ember evolúciója. - Mikro- és makroevolúció folyamata 	<ul style="list-style-type: none"> – A természetes változatosság példáinak bemutatása a DNS-szinttől az egyedszintű különbségekig – A genotípus és a fenotípus kapcsolata bonyolultságának (ritkán egyszerű 1:1 leképezésű) megértése – A fajok viszonylagos genetikai állandóságának magyarázása animációk segítségével 	

<p>- adaptív és nem adaptív evolúció - szelekció fogalma és típusai</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Példák bemutatása a fajok genetikai változatosságának eredetére - Darwin evolúciós elméletét alátámasztó fontosabb érvek ismerete (pl. elterjedési területek, csökevényes szervek, homológiák) - Az evolúciós változások egyszerű modelljében a változatosság eredetének (mutáció, rekombináció) és terjedésének (szelekció, sodródás, génáramlás) felismerése példák alapján, a folyamatok adaptív, nem adaptív jellegének ismertetése - Példák bemutatása makroevolúciós (faji szint feletti) változásokra: evolúciós újdonságok, kihalások, adaptív radiáció - Annak megértése, hogy az evolúció általános rendezőelv a természettudományokban - Internetes források alapján annak bemutatása, hogy a szelekció egysége nemcsak gén lehet, hanem gének közössége (egyed), egyedek közössége (populáció), populációk csoportja (metapopuláció), életközösségek (ökoszisztéma) is - Az evolúció lehetséges mechanizmusainak (pl. mutáció – szelekció és együttműködés – szelekció) bemutatása, a vitatott kérdések elemzése esettanulmányok alapján (pl. kihalási hullámok, emergencia, hiányzó láncszemek problémája) - Egyszerű biológiai adatbázisok, bioinformatikai programok használata származástani kapcsolatok elemzéséhez, törzsfák készítéséhez - Példák bemutatása internetes források segítségével: hogyan befolyásolta az ember eddig is az evolúciót (mesterséges szelekció, fajtanemesítés, géntechnológia), ezek előnyeinek és esetleges hátrányainak értékelése
<p>Fogalmak: evolúció, mikroevolúció, makroevolúció, mutáció, szelekció, természetes és mesterséges szelekció, génáramlás, sodródás, adaptív evolúció, törzsfák</p>	

Fizika

Általános célok:

Civilizációnk egyik alapja a természettudományos műveltség, mely jelentős mértékben a fizika által feltárt ismereteken nyugszik. Ezek megőrzése, továbbadása, bővítése az egymást követő generációk kiemelt feladata. A korszerű fizikatanítás célja részben azoknak az ismereteknek átadása és képességeknek fejlesztése, amelyek ennek megvalósulását lehetővé teszik. Emellett kiemelt feladat a korunkban fontossá vált, illetve a közeljövőben fontossá váló kulcskompetenciák fejlesztése, valamint a fizika és a technológia kapcsolatának, a fizika művelése sokoldalú társadalmi vonatkozásainak bemutatása. Ez úgy érhető el, ha a fizikai mennyiségek és törvények jelentése gyakorlati alkalmazások, illetve az egész emberiséget érintő határokon átívelő problémák (környezetszennyezés, globális éghajlatváltozás) kontextusában, a diákok életkori sajátosságainak megfelelően kerül megfogalmazásra.

Fontos feladata a fizika tantárgynak a diákok természettudományos szemléletének formálása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány átvett. A természettudományos szemlélet megismerése általános iskolában kezdődik, a középiskolában új elemek kapnak nagyobb hangsúlyt.

A természettudomány feladata elsősorban a világ működésének leírása, a „hogyan működik?” kérdésre való válaszok keresése egyre alapvetőbb és átfogóbb törvények segítségével, azokból kiindulva, sokszor hosszú logikai láncok felhasználásával. Ez jelenti azt, hogy a „miért, mi az oka?” kérdésekre is választ keres.

A megismerési folyamatban az empiria és az elmélet összhangja van jelen. A dolgok lehetséges működéséről, a megfigyelt jelenségek létrejöttének okáról hipotéziseket alkotunk, és ezek beválását megfigyelésekkel és kísérletekkel képesek vagyunk vizsgálni.

A természet leírásához, megismeréséhez egyszerűsítő feltételeket vezetünk be, analógiákat és modelleket alkalmazunk, a lényeges és lényegtelen momentumokat elkülönítjük, majd minél több tényezőt veszünk fokozatosan figyelembe.

Mai technikai világunk alapja a természettudomány. A technika egyben segítője a további természettudományi kutatásnak és az oktatásnak egyaránt. Elsősorban a számítógépek megjelenése és fejlődése fontos elem. A számítógép a megismerés egyik alapvető eszközévé vált egyrészt a számítások gyorsabb elvégzésével, a hatalmas adatbázisok kezelési lehetőségeivel, a szimulációknak a modellalkotásban és a modell tesztelésében való felhasználásával. Ezzel egyben kitágult a vizsgálható jelenségek köre. Az Internet elterjedése másrészt megteremtette a gyors tudásmegosztás lehetőségét is.

A tanári értékelés célja nem lehet eltérő a tantárgy céljától, azaz fontos a motiváció felkeltése, a fizika tárggyal való pozitív attitűd kialakítása. Mindez fejlesztő, tanulást támogató értékeléssel valósítható meg. Az értékelésnek az elvárt sokszínű tanulói tevékenységekre kell vonatkoznia, s kiemelt szerepe van benne az árnyalt, szöveges visszajelzésnek. Szerencsés lehet az önértékelés bevezetése, csoportmunka esetében egymás vagy a projekt értékelése. Egy-egy feladat kapcsán indokolt az értékelési szempontokat előre rögzíteni. Fontos az is, hogy az értékelés egy projektben, csoportmunkában annak a feladatrésznak a megítélésére irányul, melyet az értékelendő diák elvégzett. Így az értékelésnek a csoportmunkában egyénre szabottnak kell lennie. Az egyedi (tehát nem ötfokú skálát követő) értékelést indokolhatja az is, hogy a tanárnak – aki nem a tantárgyat, hanem a tanulót tanítja, irányítja – tisztában kell lennie azzal, hogy egy adott tanulót milyen típusú visszajelzésekkel lehet motiválni. A jól kialakított

értékelés növeli a motivációt, a végiggondolatlan, nem megfelelően kialakított, nem elegendően árnyalt értékelés viszont ellenében hat. Az értékelés nagymértékben képes befolyásolni a tárgy tanítási céljainak sikeres teljesítését.

A kerettanterv témaköreit, fejlesztési feladatait és ismereteit úgy alakítottuk ki, hogy az ezek figyelembevételével készített helyi tanterv, illetve tanmenet segítségével megvalósuljanak a Nat-ban megfogalmazott fejlesztési területek szerint csoportosított tanulási eredmények. Ezek egy része nem kötődik szorosan a tananyaghoz és témakörökhöz. A „Fizikai megfigyelések, kísérletek végzése, az eredmények értelmezése” –fejlesztési részterület tanulási eredményeinek megvalósulását segítik a megfigyeléssel, méréssel, kísérletezéssel a mért adatok elemzésével, egyszerű számításos feladatok megoldásával foglalkozó órák, amelyek megtartására minden témakörben nyílik alkalom. A fizika, mint természettudományos megismerési módszer - című első fejlesztési terület további tanulási eredményei a tudományos vitákkal gazdagított tanórák segítségével valósulnak meg, ezek lehetőségét – a megfelelő órakeretet biztosítva - külön jelezzük a kerettantervben. A digitális technológiák használatával kapcsolatos tanulás eredmények megvalósulása a megfelelő eszközök és programok tanári irányítás melletti önálló használatával biztosítható. Ezeket a tanulási eredményeket az alábbiakban soroljuk fel:

- A tanuló használ helymeghatározó szoftvereket, a közeli és távoli környezetünket leíró adatbázisokat, szoftvereket;
- a vizsgált fizikai jelenségeket, kísérleteket bemutató animációkat, videókat keres és értelmez;
- ismer magyar és idegen nyelvű megbízható fizikai tárgyú honlapokat;
- készségszinten alkalmazza a különböző kommunikációs eszközöket, illetve az internetet a főként magyar, illetve idegen nyelvű, fizikai tárgyú tartalmak keresésére;
- fizikai szövegben, videóban el tudja különíteni a számára világos, valamint nem érthető, további magyarázatra szoruló részeket;
- az interneten talált tartalmakat több forrásból is ellenőrzi;
- a forrásokból gyűjtött információkat számítógépes prezentációban mutatja be;
- az egyszerű vizsgálatok eredményeinek, az elemzések, illetve a következtetések bemutatására prezentációt készít;
- a projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző médiatartalmakat, prezentációkat, rövidebb-hosszabb szöveges produktumokat hoz létre a tapasztalatok, eredmények, elemzések, illetve következtetések bemutatására;
- a vizsgálatok során kinyert adatokat egyszerű táblázatkezelő szoftver segítségével elemzi, az adatokat grafikonok segítségével értelmezi;
- használ mérésre, adatelemzésre, folyamatelemzésre alkalmas összetett szoftvereket (például hang és mozgókép kezelésére alkalmas programokat).

A digitális eszközök használatának lehetőségére gyakran utalunk a fejlesztési feladatok között.

A fizika tantárgy tanítására a 9-10-11. évfolyamon heti 2 órában kerülhet sor. A kerettanterv témakörei a mindennapok gyakorlatában fontos kérdések köré szerveződnek arra biztatva a tanárt, hogy a diákok fizikai ismereteit a gyakorlathoz kapcsolódó témákból kiindulva, a gyakorlatban megfigyelt, megfigyelhető jelenségek magyarázata során mutassa be. Ilyen módon elkerülhető a főleg képletekre koncentráló és a gyakorlati alkalmazásokat csak érdekességként megemlítő elméleti fizika szemléletű képzés. Szó sincs ugyanakkor arról, hogy ez a tudományosság háttérbe szorulását, vagy az összefüggések teljes elhanyagolását jelentené. A kerettanterv hangsúlyozottan törekszik a fizikai gondolkodásmód, a tudomány művelésének közvetlen megmutatására fejlesztési területként megjelenítve a korunkat fokozottan érintő, illetve a mai fizikai kutatásokkal kapcsolatos tudományos vitát, támogatva a tudományos megismerési folyamat aktív tanulást, kísérletezés során történő élményszerű átélését. Ebben az életszakaszban a diákok jövővel kapcsolatos elképzelése még gyakran kialakulatlan. Nagyon fontos, hogy a tananyag – a tartalmakkal túlsúlyolt elméleti tanulás erőltetése helyett – adjon lehetőséget a tárgy megszeretésére, illetve a későbbi, szakirányú tanulást megalapozó kompetenciák (például az önálló tanulás, a csoportban történő munka, a kritikus gondolkodás, a kreativitás) fejlesztésére. Mindez adatok memorizálása helyett aktív, differenciált, projektszemléletű tevékenységek révén valósítható meg – szem előtt tartva azt is, hogy a legfontosabb fogalmak és törvények helyes megértése alapozhatja meg a későbbi fizika tanulmányokat. Javasolt lehet tehát a kerettantervben megadott minimális elvárások alapján a helyi tantervben egy projektlistát készíteni, s ezen projektek köré szervezni a tanulást. A szabad órakeretet az adott projekt által megkívánt kiegészítő ismeretek és tevékenységek időigényének kielégítésére célszerű felhasználni. A projekt mind a differenciálás, mind az érdeklődés szerinti motiváció, mind az aktív tanulás lehetőségét megadja.

A fizika tantárgy sajátosan komplex tartalmából, valamint az imént említett tevékenység- és kompetencia központúságból következik az is, hogy értékelésében nem a szabály- és képletismeretnek kell dominálnia. Tág teret kell kapnia az értékelés sokféleségének. A prezentációra alapuló szóbeli felelet, a teszt, az esszé, az önálló munka, az aktív tanulás közbeni tevékenység, illetve a csoportmunka csoportos értékelése mellett a középiskolában előtérbe kerülhet a mérési és kísérleti feladatok értékelése, az önálló vagy kis csoportokban végzett projektmunka, az életkori sajátosságoknak megfelelő komplexebb kutató munka is.

A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a témakör a Nat-ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

A 9–11. évfolyamon a fizika tantárgy alapóraszám: 216 (3x72) óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

A Nemzeti alaptanterv fő témakörei

1. A fizikai jelenségek megfigyelése, modellalkotás, értelmezés, tudományos érvelés
2. Mozgások a környezetünkben, a közlekedés kinematikai és dinamikai vonatkozásai
3. A halmazállapotok és változásuk, a légnemű, folyékony és szilárd anyagok tulajdonságai
4. Az emberi test fizikájának elemei
5. Fontosabb mechanikai, hőtani és elektromos eszközeink működésének alapjai, fűtés és világítás a háztartásban
6. A hullámok szerepe a képek és hangok rögzítésében, továbbításában
7. Az energia megjelenési formái, megmaradása, energiatermelés és -felhasználás
8. Az atom szerkezete, fénykibocsátás, radioaktivitás
9. A Föld, a Naprendszer és a Világegyetem, a Föld jövője, megóvása, az űrkutatás eredményei

9. évfolyam

Tematikai egység	Órakeret (óra)
Egyszerű mozgások	15
Ismétlődő mozgások	15
A közlekedés és sportolás fizikája	15
Az energia	13
A melegítés és hűtés következményei	14
Összes óraszám:	72

Témakör: Egyszerű mozgások		Órakeret 15
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A környezetben megfigyelt mozgások (közlekedés, sportolás) jellemzése az út és az elmozdulás mennyiségek valamint a hely és a pálya fogalmának használatával – A gépkocsi sebességmérője által mutatott értékek értelmezése: állandó és változó nagyságú sebesség, az átlagsebesség és pillanatnyi sebesség jelentése – Az elejtett test mozgásának megfigyelése, kísérleti vizsgálata. A sebesség változásának jellemzése a gyorsulás fogalmának segítségével, a gyorsulás értelmezése a testre ható nehézségi erő vizsgálatával – Adatgyűjtés Eötvös Loránдрól és az Eötvös-ingáról – Az elejtett test esési idejének mérése és számolása, a becsapódási sebesség kiszámítása – A csúszó test mozgásának megfigyelése, kísérleti vizsgálata, értelmezése a rá ható erők segítségével – 	<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű számítások az egyenes pályán, állandó sebességgel haladó gépjármű mozgásával kapcsolatban: Az elmozdulás, megtett út és a megérkezéshez szükséges idő kiszámolása – A közel állandó sebességű, egyenes vonalú mozgások (buborék a Mikola-csőben, mozgólépcső, csúszás jégen) megfigyelése, kialakulásának magyarázata – Az állandó gyorsulással elinduló autó mozgásának leírása és magyarázata – Az elmozdulás, a sebesség és a gyorsulás használata egyenes mentén zajló mozgások leírására 	
Fogalmak	Mozgás, sebesség, gyorsulás, erő, elmozdulás	

Témakör: Ismétlődő mozgások		Órakeret 15
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű körmozgás létrehozása, megfigyelése, kialakulásának értelmezése a centripetális erő és gyorsulás fogalmának segítségével – A mindennapokban gyakori körmozgások (például: ruha a centrifugában, a kerékpár szelepe, a Föld felszínének pontjai) fizikai hátterének elemzése – Különböző lengések felismerése a környezetben: hintázó gyerekek, artisták a trapézon – A környezetben lezajló csillapodó rezgések és lengések megfigyelése, jellemzése az amplitúdó, a frekvencia, illetve a csillapodás mértéke szempontjából 	<ul style="list-style-type: none"> – A periódusidő mérése, a fordulatszám és a kerületi sebesség meghatározása, a centripetális gyorsulás nagyságának kiszámolása – A rugóhoz kapcsolt test rezgésének megfigyelése, kvalitatív leírása, a kitérés-idő és a sebesség-idő függvény elemzése. 	
Fogalmak	körmozgás, centripetális erő, centripetális gyorsulás, periódusidő, frekvencia, rezgés, csillapodás, a rugó által kifejtett erő	

Témakör: A közlekedés és sportolás fizikája		Órakeret 15
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Rugalmatlan ütközések megfigyelése, a közös sebesség számítása egyszerű esetekben a lendület megmaradásának segítségével. A gyűrődési zóna szerepe ütközéskor – Labdák rugalmasságának vizsgálata a visszapattnás magasságának megfigyelésével – A hajók (vitorlás, illetve hajócsavaros) és tengeralattjárók működésének fizikai magyarázata, az áramvonalas test fontossága a vízben való haladás során – A repülőgépek fizikája, a szárnyra ható felhajtó erő magyarázata, az áramvonalas forma fontossága 	<ul style="list-style-type: none"> – A lendület szerepe fékezés és gyorsítás során. A fékút és a fékezési idő – Az autó gyorsulásának, illetve a fékezés folyamatának magyarázata az autóra ható erők és Newton törvényei segítségével – A kanyarodás fizikája, a kicsúszás megfigyelése (kanyarodó autó, motor, korcsolya) és okainak (súrlódási erő) vizsgálata – A testek úszásának és elmerülésének kísérleti vizsgálata, a tapasztaltak fizikai magyarázata a hidrosztatikai nyomás és a felhajtó erő segítségével 	
Fogalmak	a lendület megmaradása, a dinamika alaptörvénye, súrlódási erő, közegellenállás, hidrosztatikai nyomás, felhajtó erő	

Témakör: Az energia		Órakeret 13
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Adatgyűjtés az emberiség energiafelhasználásáról – A testek emelését és gyorsítását kísérő energiaváltozások vizsgálata: a helyzeti és mozgási energia, a munka – A szabadon eső test becsapódási sebességének meghatározása a munkatétel és az energiamegmaradás segítségével – Az elhajított kő mozgásának energetikai elemzése – Az energia megmaradása a súrlódás és közegellenállás hiányában és jelenlétében, a belső energia – A rugóhoz, gumiszalaghoz kapcsolt test mozgásának energetikai elemzése: a rugalmas energia – Energia átalakulások a háztartásban, a környezetben, az emberi szervezetben és az erőművekben (hőerőmű, szélenergia, vízi erőmű, atomerőmű, napkollektor), a hatásfok – Az energia szállításának lehetőségei – A Nap mint a Föld energiakészletének elsődleges forrása. Megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése, megnevezése, az energiatermelés és a környezet állapotának kapcsolata – Az energiaforrásaink kihasználásának lehetőségei a jövőben. 	<ul style="list-style-type: none"> – Az elhajított kő mozgásának energetikai elemzése – Az energia megmaradása a súrlódás és közegellenállás hiányában és jelenlétében, a belső energia – A rugóhoz, gumiszalaghoz kapcsolt test mozgásának energetikai elemzése: a rugalmas energia – Energia átalakulások a háztartásban, a környezetben, az emberi szervezetben és az erőművekben (hőerőmű, szélenergia, vízi erőmű, atomerőmű, napkollektor), a hatásfok 	
Fogalmak	munka, energia, helyzeti, mozgási, rugalmas energia, súrlódás, belső energia	

Témakör: A melegítés és hűtés következményei		Órakeret 14
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A hőtágulás jelenségének megfigyelése, értelmezése – Az anyagok hőmérsékletének mérése, a hőmérséklet kiegyenlítődésének kísérleti vizsgálata és értelmezése – Anyagok melegítésének és hűtésének megfigyelése például konyhai tevékenység során: a folyamat gyorsaságának vizsgálata, a fajhő és a felület nagyságnak szerepe – Az égéshő és fűtőérték fogalma, a lassú és gyors égés felismerése a mindennapokban – A kuktafazék működésének fizikai magyarázata – A dugattyú mozgásának értelmezése a hőtan első főtételének segítségével – A megfordítható és nem megfordítható folyamatok közötti különbség felismerése 	<ul style="list-style-type: none"> – Halmazállapotváltozások (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, a forrás és szublimáció) megfigyelése például konyhai tevékenység során. A fázisátmenetek vizsgálata a hőmérséklet változásának szempontjából – A halmazállapot-változások értelmezése és energetikai leírása, egyszerű számítások a mindennapi gyakorlatból, az olvadáshő a párolgáshő és a forráshő fogalma – 	
Fogalmak	hőmérséklet, fajhő, párolgáshő, olvadáshő, forráshő, időbeli egyirányúság a természetben, halmazállapotváltozás, melegítés, hűtés, fűtőérték	

10. évfolyam

Tematikai egység	Órakeret (óra)
Víz és levegő a környezetünkben	10
Gépek	9
Szikrák, villámok	10
Elektromosság a környezetünkben	14
Generátorok és motorok	10
Összes óraszám:	72

Témakör: Víz és levegő a környezetünkben		Órakeret 10
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A légnyomás kísérleti kimutatása, a légritkított tér néhány gyakorlati alkalmazása – A légnyomás és az időjárás kapcsolata – Az abszolút és relatív páratartalom. A relatív páratartalom és a hőmérséklet kapcsolata, páráképződés a természetben: harmatképződés, dér, zúzmara – Páráképződés a lakásban, ennek következményei. Fűtési rendszerek a lakásban – A hőterjedés gyakorlati példákon keresztül (hővezetés, hőáramlás, hősugárzás) – A hőszigetelés lehetőségei a lakásban. A hőszigetelő ablak működésének fizikai magyarázata – A víz rendhagyó hőtágulása, ennek következményei a természetben. Jégképződés a tavakon, jéghegyek – Egyszerű számítások végzése a levegő állapotváltozásainak megváltozásával kapcsolatban 	<ul style="list-style-type: none"> – A légnyomás és az időjárás kapcsolata – Az abszolút és relatív páratartalom. A relatív páratartalom és a hőmérséklet kapcsolata, páráképződés a természetben: harmatképződés, dér, zúzmara – Páráképződés a lakásban, ennek következményei. Fűtési rendszerek a lakásban 	
Fogalmak	Időjárás, éghajlat, relatív páratartalom, hővezetés, hőáramlás, hősugárzás	

Témakör: Gépek		Órakeret 14
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A libikóka és a mérleg egyensúlyának kísérleti vizsgálata és értelmezése – Egy jelentős gép és a kapcsolódó technológia fizikai lényegének ismertetése, történelmet és társadalmat átalakító hatásának bemutatása (Ilyen lehet: hajítógép, szövőgép, mechanikus számológép, belső égésű motor) – Anyaggyűjtés James Wattról és gőzgépéről – Beszélgetés a robotokról: elterjedésük, jövőbeli szerepük, mesterséges intelligencia, gépi tanulás, önvezérelt működés 	<ul style="list-style-type: none"> – Szerszámkulcsok és fogók működésének magyarázata az erőkar segítségével – Gépek összehasonlítása a teljesítmény és hatásfok adatok alapján – A kerékpár felépítésének és működésének fizikai magyarázata 	

Fogalmak	forogatónyomaték, forogatónyomatékok egyensúlya, erőkar, teljesítmény, hatásfok
-----------------	---

Témakör: Szikrák, villámok		Órakeret 12
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Az elektromos állapot kialakulásának magyarázata az atomról alkotott egyszerű elképzelés (elektron, atommag) segítségével – Az elektromos mező szemléltetése (pl. búzadarás kísérlettel), ez alapján a mező erővonalakkal történő érzékeltetése – Elektromos szikrák keltése, megfigyelése (pl. megosztó géppel vagy szalaggenerátorral), ennek segítségével a villámok kialakulásának alapvető magyarázata – A tanultak alkalmazása a villámok elleni védekezésben, illetve a villámcsapás-veszélyes helyzetekben való helyes magatartás kialakításában 	<ul style="list-style-type: none"> – A két fajta elektromos állapot, az elektromos vonzás és taszítás, az elektromos árnyékolás, a csúcshatás, az elektromos megosztás és a földelés megfigyelése kísérletezés közben, a tapasztaltak magyarázata – Coulomb törvénye, az elektromosan töltött testek között fellépő erő meghatározása 	
Fogalmak	elektromos állapot, elektromos töltés, elektromos mező, atom, elektron, Coulomb-törvény, elektromos árnyékolás, csúcshatás, földelés	

Témakör: Elektromosság a környezetünkben		Órakeret 22
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőinek megismerése kísérleti vizsgálatok alapján – A legfontosabb hőhatáson alapuló háztartási eszközök jellemzőinek összegyűjtése – A villanyszámla értelmezése, a háztartási áramfogyasztás költségeinek kiszámolása, a kWh és a joule kapcsolata – Az elektromos áramütés élettani hatása, érintésvédelmi, balesetvédelmi ismeretek – Lakás villamos hálózata és biztonsági berendezései (a biztosíték, az áram-védőkapcsoló és a földvezeték feladata) – Az EKG, EEG felvételek kapcsán az emberi idegvezetés egyes diagnosztikai alkalmazásainak bemutatása 	<ul style="list-style-type: none"> – Az elektromos áram fogalmának kialakítása egyszerű kísérletekkel (pl. víz elektromos vezetésének változása, konyhasó vagy sav hatására), az áramerősség mérése – A legfontosabb egyenáramú áramforrások (galvánelem, gépkocsi- mobiltelefon-akkumulátorok, napelemek), adatainak összegyűjtése és értelmezése – Ohm törvényének vizsgálata méréssel egyszerű áramkörben ellenálláshuzallal, az ellenállás, mint fizikai mennyiség és mint áramköri elem bevezetése – Egyszerű számítások elvégzése Ohm törvényének felhasználásával: a feszültség, az áramerősség és az ellenállás meghatározására 	
Fogalmak	elektromos áram, áramerősség, feszültség, ellenállás, Ohm-törvénye, soros és a párhuzamos kapcsolás, biztosíték, földvezeték	

Témakör: Generátorok és motorok		Órakeret 14
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Elektromágnes készítése egyszerű eszközökkel (pl. vasszegre tekert szigetelt drót), az előállított mágneses mező vizsgálata pl. iránytűvel) – Adatgyűjtés Michael Faraday életéről, a felfedezések jelentőségének megvitatása – A váltakozó áram keletkezése, és főbb jellemzői – A transzformátor működésének megfigyelése és magyarázata, az elektromos energia szállításában betöltött szerepének megismerése – A környezetünkben illetve technika eszközökben található transzformátorok felismerése – Generátorok és motorok működésének megfigyelése, fizikai magyarázata 	<ul style="list-style-type: none"> – Az elektromotor működési elvének megértése egyszerű modell vagy animáció tanulmányozása révén – Az elektromágneses indukció alapeseteinek megismerése, ez alapján egyszerű generátor modell készítése vagy tanulmányozása 	

Fogalmak	mágneses mező, mágneses indukcióvonalak, elektromágnes, elektromágneses indukció, generátor, elektromotor, transzformátor
-----------------	---

11. évfolyam

Tematikai egység	Órakeret (óra)
A hullámok szerepe a kommunikációban	14
Képek és látás	10
Az atomok és a fény	9
Környezetünk épségének megőrzése	12
A Világegyetem megismerése	14
Összes óraszám:	72

Témakör:		Órakeret
A hullámok szerepe a kommunikációban		18
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A környezetben előforduló mechanikai haladó hullámok megfigyelése, a terjedési mechanizmusának megértése – A megfigyelt mechanikai hullámok jellemzése a megfelelő fizikai mennyiségekkel (terjedési sebesség, hullámhossz, amplitúdó, a csillapodás jellege) – Az állóhullámok kialakulásának megfigyelése – Hangszerek és egyszerű hangkeltő eszközök megfigyelése, a keletkező hanghullámok jellemzése – Környezetünk hangterhelése, javaslatok a zajszennyezés csökkentésére – Interferencia képek létrehozása lézerrel, lefényképezése, egyszerű magyarázata – Anyaggyűjtés a hologramokról, Gábor Dénesről, a talált információk megosztása, megbeszélése – Tudományos vita a mobiltelefon használatának lehetséges ártalmairól 	<ul style="list-style-type: none"> – Az elektromágneses hullámok kialakulása és terjedése, a hullámokat jellemző fizikai mennyiségek – A hullámhossz, a terjedési sebesség és a frekvencia kapcsolata – A különböző frekvenciájú elektromágneses hullámok alkalmazásainak megfigyelése és fizikai magyarázata mindennapi eszközeink használata során: tolatóradar, mikrohullámú sütő, infrakamera, röntgengép, anyagvizsgálat – A képek és hangok továbbításának alapelvei (rádió, televízió), a mobiltelefon működése: wifi, bluetooth 	
Fogalmak	hanghullám, elektromágneses hullám, a hullám hullámhossza, terjedési sebessége, frekvenciája, lézer, holográfia	

Témakör: Képek és látás		Órakeret 13
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> – A síktükörben látott kép megfigyelése, jellemzése, kialakulásának magyarázata – Tükrök használata optikai eszközökben: reflektor, kozmetikai tükör, tükrök a közlekedésben – Néhány további optikai eszköz kipróbálása, a működés lényegi, kvalitatív magyarázata (optikai szál, mikroszkóp, távcsövek) – Galilei távcsővel végzett megfigyelései – Néhány kiválasztott esetben (pl. naplemente, kék égbolt, színkeverés) a természetben látott színek kialakulásának magyarázata, a szivárvány színei, a kiegészítő színek 		<ul style="list-style-type: none"> – A fény törésének megfigyelése és értelmezése a törésmutató segítségével. A fehér fény felbontása, a kialakult színek magyarázata – A fény fókuszálásának és a kézi nagyító képalkotásának kísérleti vizsgálata – A látás magyarázata, a szem felépítésének fizikája. A szemüveg szerepe a látás javításában
Fogalmak	fényvisszaverődés; fénytörés; teljes visszaverődés; fókuszpont; fókusz-, tárgy-, és képtávolság; valódi és látszólagos kép	

Témakör: Az atomok és a fény		Órakeret 11
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> – A fény elektromágneses hullám, jellemzése fizikai mennyiségekkel (amplitúdó, frekvencia, hullámhossz, terjedési sebesség) – A fotocella és a fénymérő működésének magyarázata a fényelektromos jelenség segítségével, a megvilágító fény és a foton energiája közötti kapcsolat – Digitális fényképek készítése különböző távolságban elhelyezett tárgyakról, a fényképezőgép beállításainak értelmezése, a képrögzítés elve – Jelenleg használt fényforrásaink számbavétele, működésük fizikai lényege (LED, izzó, fénycső, halogén izzó) 		<ul style="list-style-type: none"> – Elektronmikroszkóppal és fénymikroszkóppal készült képek összevetése. Az elektronmikroszkóp nagyobb felbontásának és működésének értelmezése az elektron hullámtermészetével – A vonalas színek kialakulásának magyarázata az atomok által elnyelt illetve kibocsátott fény frekvenciájának segítségével – A legfontosabb atommodellek (Thomson, Rutherford, Bohr, kvantumfizikai) fizikai lényegének ismerete, az atom körüli elektronok energiájának kvantáltsága – Rutherford szórás kísérletének szimulációja, anyaggyűjtés Rutherford és Bohr életével kapcsolatban
Fogalmak	fényelektromos jelenség; foton; atom; elektron; atommag	

Témakör: Környezetünk épségének megőrzése		Órakeret 12
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Az ózonpajzs szerepe a Földet ért ultraibolya sugárzással kapcsolatban, az ózonpajzs védelmében tett intézkedések és azok sikere – Az üvegházhatás fizikai magyarázata – Az energiatermelés alternatívái, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentési lehetősége – A periódusos rendszer alapján fontosabb elemek mag összetételének, kötési energiájának és stabilitásának tanulmányozása – Adatgyűjtés Wigner Jenő, Teller Ede és Szilárd Leó munkásságával kapcsolatban – Anyaggyűjtés a rádiumról és a Curie-család életéről – Tudományos vita a környezetbe került, vagy orvosi kezelés során alkalmazott radioaktív izotópok veszélyességéről 	<ul style="list-style-type: none"> – A maghasadás és magfúzió lényegének megértése magyarázó ábrák és animációk segítségével – Az atomerőművek, a hőerőművek és megújuló energiatermelés előnyeinek és hátrányainak előzetes adatgyűjtést követő összevetése – Az alfa-, béta- és gamma-sugárzások tulajdonságai, élettani hatásaik, az egyes sugárfajták elleni védekezés lehetőségei 	
Fogalmak	atommag, nukleon, izotóp, nukleáris kölcsönhatás, maghasadás, magfúzió, alfa-, béta-, és gamma-sugárzás; felezési idő, aktivitás, ózonpajzs, üvegházhatás	

Témakör: A Világegyetem megismerése		Órakeret 18
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A rakéták működési elve, a kozmikus sebességek jelentése – A súlytalanság jelensége, kialakulásának körülményei, a súly és a tömeg közötti különbség – A legfontosabb ismeretek az űrrepülőgépekről, a Holdraszállásról és a tervezett Mars utazásról – Néhány, a mindennapokban elterjedt és először az űrkutatásban használt technológia, eszköz ismertetése – A gravitáció szerepe a Világmindenségben – A csillagok és a Nap működése és változásai: fekete lyuk, neutroncsillag, szupernóva – A galaxisok, galaxishalmazok. A Tejútrendszer legfontosabb jellemzői. Távolságok az univerzumban – Az ősrobbanás elmélet kvalitatív leírása, a táguló univerzum – Az ősrobbanás elméletének születése, tudományos megalapozottsága, a tudományosság kritériumai – Tudományos vita a Földön kívüli élet kutatásáról, annak gyakorlati és filozófiai lehetőségeiről, az emberiség előtt álló kihívásokról 	<ul style="list-style-type: none"> – A bolygók és üstökösök mozgásának fizikai magyarázata, az általános tömegvonzás törvénye – Az általános tömegvonzás értelmezése a gravitációs mező segítségével – A Naprendszer jellemzői, példák a Naprendszer bolygóin és holdjain uralkodó jellemző fizikai környezetre, ezek kialakulásának magyarázata – A holdfogyatkozás és a napfogyatkozás fizikai magyarázata 	
Fogalmak	általános tömegvonzás, ellipszis pálya, súlytalanság, súly, Kepler törvényei, bolygók, üstökösök, csillag, galaxis, galaxishalmaz, ősrobbanás, táguló univerzum, fekete lyuk, fényév	

Földrajz

A földrajztudomány a természeti és a társadalmi-gazdasági környezet jelenségeit, folyamatait – a természet- és társadalomtudományok vizsgálati módszereire egyaránt építve – mutatja be, ezáltal sajátos helyet foglal el, és összekapcsolja a természet- és társadalomtudományokat. Ezen interdiszciplináris sajátosság alapján válik a földrajz szintetizáló, a természeti és társadalmi-gazdasági jelenségeket és folyamatokat összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban feldolgozó tantárggyá. A tanítás során különös hangsúlyt kap, hogy a tanulók megértsék Földünk mint egységes rendszer sérülékenységet, ahol az ember természeti és társadalmi lényként él, létezése és tevékenysége növekvő mértékben átalakítja és ezzel veszélyezteti ennek a rendszernek az egyensúlyát, amelynek következményei az emberiség jelene és jövője szempontjából igen súlyosak is lehetnek. A földrajz tantárgy komplex természet- és társadalomtudományi szemléletének köszönhetően feltárja az egyensúly megbomlásának természeti és társadalmi

okait, megoldást keres az egyensúly helyreállítására. Szemléletformálásra képes, ezért kiemelkedően fontos szerepet tölt be a környezettudatosság kialakításában.

A földrajz az a tantárgy, amelyből a tanulók megismerhetik szűkebb és tágabb természeti, társadalmi-gazdasági környezetünk jellemzőit, a körülöttük zajló folyamatokat – melyeknek önmaguk is részesei –, továbbá ezek összefüggéseit, kölcsönhatásait, a környezetben való tájékozódást, a benne történő eligazodást segítő alapvető eszközöket és módszereket. A földrajz a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágot képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai-csillagászati tudást, valamint megjelenít gazdaságtudományi, szociológiai, demográfiai, etikai, néprajzi, politológiai ismereteket is.

Bolygónkról és annak természeti és társadalmi-gazdasági folyamatairól összegyűjtött, mind pontosabb és sokrétűbb ismereteink, egyre összetettebbé váló világunk komplex problémáinak megértésére csak a megújult szemléletű földrajzoktatás képes. Az oktatási hagyományok újragondolását teszi szükségessé az információforrások, illetve az általuk közvetített adatmennyiség rohamos növekedése is. Ezért napjaink földrajzoktatása szakít a leíró jellegű, szigorúan ismeretközlő hagyományokkal, és a hangsúlyt az információk tudatos keresésére, értelmezésére, az összefüggések feltárására, a megszerzett információk alkalmazását lehetővé tevő képességek kialakítására helyezi. Az élményszerű, a hétköznapi megfigyeléseken, tapasztalatokon és információgyűjtésen alapuló földrajztanítás nem pusztán leírja a jelenséget, hanem annak okait és következményeit is feltárja. Mindez a természeti-környezeti és a társadalmi-gazdasági folyamatokat szintetizálva, a jelen eseményein túlmutatva értékelésre, problémamegoldásra, jövőképzésre ösztönöz.

A földrajzoktatás a különböző geoszférákban zajló jelenségek, folyamatok természet- és társadalomtudományi szempontú vizsgálatával a komplexitást szem előtt tartó, szintetizáló gondolkodás kialakítására törekszik. Az önálló földrajzi ismeretszerzés és -feldolgozás, valamint a problémaorientált, elemző és értékelő gondolkodás fejlesztésével hozzájárul az információs társadalomra jellemző hír- és információáradatban történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállalás kialakításához.

A földrajztanítás fontos feladata annak felismertetése és tudatosítása, hogy a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás és cselekvés az élhető jövő, a fenntartható környezet záloga. A Föld tűrőképességét veszélyeztető problémák felismertetése, a már észlelhető és várható következmények beláttatása, a lehetséges megoldások keresése és bemutatása döntő szerepet játszik a cselekvőképes, a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartás kialakításában.

A korszerű, a tanulók érdeklődését felkelteni képes földrajzoktatás alig képzelhető el a térinformatikai, illetve infokommunikációs eszközök használata nélkül, ez pedig hozzájárul a tanulók digitális kompetenciájának fejlődéséhez, tudatos eszközhasználóvá válásukhoz.

Mindennapjainkat, életvitelünket, szokásainkat jelentősen átalakította és folyamatosan formálja a globalizáció. Ezért is fontos feladat, hogy a tanulók megértsék, hogyan válnak globális folyamatokká, jelenségekké az egyes regionális történések, és ez a folyamat hogyan befolyásolja mindennapi életünket. A globális világ nyújtotta lehetőségek mellett fontos a nemzeti és az európai önazonosság felvállalása és ezek értékeinek megőrzése. Hazánk nemzeti értékeinek és a globális világban betöltött szerepének megismertetésével a földrajzoktatás hozzájárul a szülőföldhöz és a magyarsághoz való kötődés kialakításához és elmélyítéséhez.

A térbeli társadalmi egyenlőtlenségek által kiváltott folyamatok földrajzi okainak és lehetséges természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek bemutatása révén a földrajzoktatás

hozzájárul az empatikus, problémamegoldó gondolkodás, illetve az érvek ütköztetésére épülő vitakultúra kialakulásához.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, történéseire és azok jövőbeli következményeire fókuszál, így hozzájárul az érdeklődés felkeltéséhez az aktuális, a körülöttünk zajló társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok megismerése, megértése, megvitatása, továbbá a logikus érveken alapuló véleménynyilvánítás iránt. Napjaink társadalomföldrajzi, vallásföldrajzi és etnikai földrajzi folyamatainak bemutatása révén a tantárgy hozzájárul a toleráns és etikus, egymás tiszteletét szem előtt tartó magatartás kialakulásához is.

A földrajz a helyi, regionális és globális gazdasági-pénzügyi folyamatok megismertetésével elősegíti a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgári gondolkodás és szemléletmód kialakulását. Fontos feladatának tartja, hogy a mindennapi életben hasznosítható gazdasági és pénzügyi ismeretek bemutatásával hozzájáruljon az értő és felelős pénzügyi döntési képesség kialakításához. A tantárgy komplexitására, szintetizáló jellegére, a tantárgy által közvetített földrajzi-földtani, környezeti, gazdasági ismeretekre, gondolkodás- és szemléletmódra építve a tanulók ilyen irányú pályaorientációját is jelentősen támogatja.

A földrajz tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Szüntelenül változó és globalizálódó világunk megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, információszerzés és a nyitott gondolkodás, amely elképzelhetetlen a tanuló kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanulás-tanítási folyamatnak hozzá kell járulnia az információszerzés és -feldolgozás készségének fejlesztéséhez, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek kritikus felhasználására. A földrajztanulás célja, hogy elősegítse a megszerzett ismeretek alkalmazását a mindennapi élet különböző területein, támogassa az egyéni igényekkel összhangban lévő önirányító és önfejlesztő tanulás képességének fejlődését. Cél, hogy a tanuló képes legyen a földrajzi-földtudományi, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi jellegű információk felismerésére és összegyűjtésére a valós térben (például terepen) csakúgy, mint különböző információhordozókból (például újságcikkek, grafikonok, térképek, híradások, forrásszövegek, karikatúrák, képek, ábrák elemzése révén).

A kommunikációs kompetenciák: A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával a földrajztanítás segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A földrajzi információk értelmezése során fejlődik a tanuló érvelésen alapuló egészséges vitakészsége. A kommunikációs kompetenciák fejlesztését segítik a földrajzi tartalmú információk értelmezését elváró írásbeli és szóbeli – közöttük a prezentációhoz kapcsolódó – feladatok megoldása. A különböző forrásokból gyűjtött információk, leírások értelmezése és feldolgozása hozzájárul a szövegértési kompetencia fejlesztéséhez.

A digitális kompetenciák: A korszerű földrajzoktatás elképzelhetetlen a digitális világ nyújtotta aktuális információk tanításba való beépítése nélkül. Ehhez szükség van a tanuló digitális kompetenciáinak alkalmazására. A tanulási-tanítási folyamat tudatosan épít a digitális térképek, térinformatikai szoftverek alkalmazására, elemzések elvégzésére, földrajzi összefüggések felismerésére és megértésére. Az adatok összegyűjtése és felhasználása mellett fontos feladatnak tartja az adatbázisok, információforrások értő szemléletének kialakítását, a tudatos felhasználóvá válás támogatását. A projektfeladatok, önálló vagy csoportban végzett

kutatások fejlesztik a tudatos közösségi információáramlást, a tudás hálózatos megosztásának képességét. A földrajztanítás tudatosan építi a tanuló prezentációs képességére, ösztönzi a földrajzi folyamatok digitális eszközökkel történő bemutatását.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A földrajztanítás során a földrajzi problémák kezdetben közös, majd csoportos vagy önálló megoldásán keresztül lehetőség nyílik a gondolkodási készségek, elsősorban az elemzés, a rendszerezés, a valós vagy modellkísérleteken alapuló tapasztalást követő következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A földrajztanítás fontos célja az analógiás gondolkodás, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási készségének fejlesztése. A különböző földrajzi folyamatok vizsgálata során szükség van az analitikus és a szintetizáló gondolkodásra. Előtérbe kerül az új megoldási ötletek megfogalmazása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése, ezzel párhuzamosan pedig nagy hangsúlyt kap a tanulói döntéshozatal, az alternatívák végiggondolása, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb megoldási lehetőségek kiválasztása. Fontos feladat a mérlegelő gondolkodás megerősítése.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A földrajz elsősorban a társadalomföldrajzi témák feldolgozásával hozzájárul a világ társadalmi-kulturális sokszínűségének megismertetéséhez, ehhez társul a más kultúrák, szokások iránti érdeklődés és tisztelet kialakulásának támogatása. A csoportos és interaktív munkamódszerek alkalmazása során lehetőség nyílik az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítására. A kooperatív módszerek alkalmazása lehetővé teszi a tanuló szociális kompetenciáinak fejlesztését, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy későbbi élete során képes legyen hatékony és konstruktív módon részt venni a társadalmi életben, és szükség esetén kezelni tudja a felmerülő konfliktusokat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A világ társadalmi, kulturális sokszínűségének bemutatásával a földrajzoktatás segíti a kulturális értékek megismerését, emellett hozzájárul a kulturális identitás tudatosításához, a kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése iránti igény kialakításához. Az önállóan vagy csoportosan létrehozott produktumot (például modell, prezentáció) elváró feladatok hozzájárulnak a kreatív alkotás és önkifejezés képességének fejlődéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Modern földrajzoktatásunk révén napjaink társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a társadalmi-gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó állampolgárrá váláshoz. Az oktatás a modern gazdasági élet sikeres szereplőinek bemutatásával hozzájárul az innováció szerepének, a munkaerőpiac igényeinek megismeréséhez, ez pedig hatással van a munkavállalói és a vállalkozói kompetencia fejlődésére.

9 — 11. évfolyam

A 9–11. évfolyamos földrajz tananyag a természeti és társadalmi környezet összefüggéseivel, kölcsönhatásaival foglalkozik, és tudatosan épít az általános iskolában elsajátított földrajzi, természet- és társadalomtudományi ismeretekre. A középiskolai tananyag a múltból kiindulva a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges jövőbeli következményeire összpontosít, építve a hagyományos és digitális térképi, grafikus és szöveges adatforrásokból megszerzhető információkra.

A földrajzoktatás ebben a képzési szakaszban is fontosnak tartja a tananyag feldolgozása során elsajátított földrajzi tudás és a mindennapi élet történései, döntéshelyzetei közötti kapcsolatok bemutatását. Tudatosan épít a tanulók más forrásokból (média, világháló, utazások stb.) megszerzett földrajzi ismereteinek és a korábbi évfolyamokon kialakított készségek, képességek és saját tapasztalatok tanórai alkalmazására.

A középiskolai földrajzoktatás komplex és szemléletformáló ismeretanyaga révén segíti a tanuló pályaválasztását, eligazodását a munka világában, illetve felkészíti a szakirányú felsőfokú tanulmányokra. Hozzájárul ahhoz, hogy a középiskolai földrajzi tanulmányok befejezésekor a tanuló biztonsággal eligazodjon a természeti és társadalmi környezetben, illetve földrajzi ismereteit alkalmazni tudja a mindennapi életben. Fontos szerepet játszik abban, hogy a tanuló felnőtt élete során reálisan tudja értékelni a természeti veszélyeket és környezeti kockázatokat, ezzel összefüggésben tudjon helyes döntést hozni. Kialakítja a tanulóban a földrajzi problémák iránti érzékenységet, valamint az azokra való reflektálás, a tudatos és felelős véleménynyilvánítás képességét.

A földrajzoktatás ahhoz is hozzájárul, hogy az iskolából kilépő tanuló képes legyen felelős döntéshozatalra az állampolgári szerep gyakorlása során, valamint kialakuljon benne az igény arra, hogy későbbi élete folyamán önállóan tovább gyarapítsa földrajzi ismereteit.

A 9–11. évfolyamon a természet- és társadalomföldrajzi folyamatok közti kapcsolatrendszerek bemutatása révén továbbra is kiemelt feladat az analízis és szintetizáló földrajzi gondolkodás tudatos fejlesztése, a tanulók ismereteinek rendszerezése. További kiemelt feladat a geoszférák jellemzőinek, törvényszerűségeinek és változásainak, valamint az ember geoszférákat befolyásoló társadalmi és gazdasági tevékenységeinek megismerésén keresztül a rendszerben való gondolkodás, az egyéni és közösségi felelősségvállalás, a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás, valamint a felelős döntéshozatal fejlesztése. A 9., 10. és 11. évfolyamos földrajz tananyag témaköreinek feldolgozása során a tanuló:

- földrajzi tartalmú adatok, információk alapján következtetéseket von le, tendenciákat ismer fel és várható következményeket (prognózist) fogalmaz meg;
- feltárja a földrajzi folyamatok, jelenségek közötti hasonlóságokat és eltéréseket, különböző szempontok alapján rendszerezi azokat;
- földrajzi megfigyelést, vizsgálatot, kísérletet tervez és valósít meg, az eredményeket értelmezi;
- megkülönbözteti a tényeket a véleményektől, adatokat, információkat értékel;
- önálló, érvekkel alátámasztott véleményt fogalmaz meg földrajzi kérdésekben.

Ugyanígy minden témakör feldolgozásakor kiemelt figyelmet kell hogy kapjon a földrajzi tartalmú információszerzés és -feldolgozás, valamint a digitális eszköz-használat. Ennek megfelelően a tanuló:

- céljainak megfelelően kiválasztja és önállóan használja a hagyományos, illetve digitális információforrásokat és adatbázisokat;

- adatokat rendszerez és ábrázol hagyományos és digitális eszközök segítségével;
- földrajzi tartalmú szövegek alapján lényegkiemelő összegzést készít szóban és írásban;
- megadott szempontok alapján alapvető földrajzi-földtani folyamatokkal, tájakkal, országokkal kapcsolatos földrajzi tartalmú szövegeket, képi információhordozókat dolgoz fel;
- közvetlen környezetének földrajzi megismerésére terepvizsgálódást tervez és kivitelez;
- digitális eszközök segítségével bemutat és értelmez földrajzi jelenségeket, folyamatokat, törvényszerűségeket, összefüggéseket.

9. évfolyam

9. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
I. Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	15 óra
II. A kőzetburok	15 óra
III. A légkör	13 óra
IV. A vízburok	13 óra
V. A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	16 óra
Összesen:	72 óra

Témakör	Tájékozódás a kozmikus térben és az időben	Órakeret 15 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<ul style="list-style-type: none"> - A Föld helye a Naprendszerben, a Föld mozgásai és ennek földrajzi következményei - A Naprendszer bolygótípusainak általános jellemzése, összehasonlítása a Föld egyedi jellemvonásainak kiemelésével - A naptevékenység földi hatásai, a napenergia hasznosítási lehetőségei - Mesterséges égitestek (műholdak) szerepe a mindennapi életben - Időbeli léptékek a földrajzban: földtörténeti idő, az évi és napi időszámítás 	<ul style="list-style-type: none"> - A különböző léptékű és típusú térképek és műholdfelvételek összehasonlításával, valamint a segítségükkel történő környezeti változások megfigyelésével és elemzésével az analízáló és szintetizáló, valamint a problémaközpontú gondolkodás fejlesztése - A témakörhöz kapcsolódó online, szabad felhasználású szoftverek órai, frontális vagy csoportmunka keretek között és önálló munkában történő alkalmazásával a digitális kompetencia és a szociális készségek fejlesztése - A földrajzi térben való tájékozódás fejlesztése a különböző léptékű és típusú térképek és műholdfelvételek alkalmazásával - A műholdfelvételek, a GPS online alkalmazása kapcsán a digitális kompetencia fejlesztése - A csillagászati és időszámítási feladatok elvégzésével a matematikai és logikai gondolkodás fejlesztése - A Világegyetem és a Naprendszer jellemzőinek ismeretével és összehasonlításával a rendszerben és

	<p>összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> - A naptevékenység és a Föld mozgásainak részletes ismerete révén az analízis és szintetizáló gondolkodás fejlesztése - A csillagászattal kapcsolatos újdonságok (cikkek, hírek) önálló feldolgozása kapcsán az értékelő gondolkodás és a felelős véleményalkotás fejlesztése
<p>Fogalmak: Naprendszer, Világegyetem, Tejútrendszer, csillag, Föld-típusú bolygó (kőzetbolygó), Jupiter-típusú bolygó (gázbolygó), holdfázisok, nap- és holdfogyatkozás, naptevékenység, napenergia, helymeghatározás, helyi idő, zónaidő, időzóna</p>	

Témakör	A kőzetburok	Órakeret 15 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A Föld felépítésének törvényszerűségei - Lemeztektonika és az azt kísérő folyamatok (földrengések, vulkanizmus, hegységképződés), összefüggéseik - A földtani folyamatok mindennapi vonatkozásai és alkalmazkodási stratégiák (geotermikus energia hasznosítása, földtani kockázatok és veszélyek) - Alapvető ásványok és kőzetek felismerése, egyszerű vizsgálata és gazdasági hasznosításaik, a bányászott nyersanyagok 21. századi hasznosítási trendjei 	<ul style="list-style-type: none"> - A földtani folyamatok, kockázatok és veszélyek ismeretével a problémamegoldó, analízis és szintetizáló gondolkodás fejlesztése - A földtani folyamatok mindennapi vonatkozásainak és alkalmazási módjainak ismeretével a földrajzi térszemlélet, a rendszerben való gondolkodás és a környezettudatos, fenntarthatóságra törekvő magatartás fejlesztése - A lemezttektonika folyamatát bemutató ábrák, modellek és animációk elemzésével az ábraelemző képesség, a logikus gondolkodás fejlesztése - A földrengések folyamatát (okai, következményei, kármegelőzési lehetőségek) bemutató forrásszövegek feldolgozásával a szövegértési és -elemző képesség, valamint a mérlegelő gondolkodás és véleményalkotás fejlesztése 	
<p>Fogalmak: geoszféra, geotermikus energia, kőzetlemez, lemezttektonika, hegységképződés, földrengés, vulkanizmus, magma, láva, vulkáni utóműködés, földkéreg, földköpeny, földmag, kőzetburok, mélytengeri árok, óceánközépi hátság, gyűrődés, vetődés, hegységrendszer, cunami, ásvány, magmás, üledékes, átalakult kőzet, ásványi nyersanyag, érc, homok, lösz, mészkő, bazalt, gránit, homokkő, kvarc, kalcit, kősó, lignit, kőszén, kőolaj, földgáz, bauxit</p>		
<p>Topográfiai ismeretek Afrikai-lemez, Antarktisz-lemez, Ausztrál–Indiai-lemez, Csendes-óceáni-lemez, Dél-amerikai-lemez, Észak-amerikai-lemez, Eurázsiai-lemez, Fülöp-lemez (Filippínó-lemez), Nasca-lemez (Nazca-lemez); Japán-árok, Mariana-árok; Eurázsiai-hegységrendszer, Kaledóniai-</p>		

hegységrendszer, Pacifikus-hegységrendszer, Variszkuszi-hegységrendszer;
 Etna, Mount St. Helens, Popocatépetl, Vezúv

Témakör	A légkör		Órakeret 13 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
	<ul style="list-style-type: none"> - A légkör szerkezete, fizikai és kémiai jellemzői - A levegő felmelegedése és az azt befolyásoló tényezők - Légköri folyamatok és jelenségek (felhő- és csapadékképződés, légköri képződmények: ciklon, anticiklon, trópusi ciklonok, időjárási frontok) - A légköri folyamatok mint megújuló energiaforrások - Időjárási szélsőségek felismerése (pl.: tornádó, jégeső, aszály) - Időjárási jelenségek értelmezése (pl.: időjárás-jelentések) - Földi légkörzés, monszunszelek - A légkör globális változásai és problémái (ózonréteg elvékonyodása, savas esők, éghajlatváltozás, szmog): okok és következmények - Az éghajlatváltozás következményei Magyarországon, mérséklési és alkalmazkodási stratégiák 	<ul style="list-style-type: none"> - Az időjárás és az éghajlat közti különbségek és jellemzőik ismeretével a logikai és a rendszerben való gondolkodás fejlesztése - Az időjárás témaköréhez kapcsolódó műholdfelvételek online alkalmazása kapcsán a digitális kompetencia fejlesztése - A légkör témakörével kapcsolatos egyszerű kísérletek elvégzésének, adott szempontok szerinti megfigyelésének és értelmezésének fejlesztése - Az éghajlatváltozás globális és lokális okainak, következményeinek, mérséklési és alkalmazási stratégiáinak ismeretével a rendszerben való gondolkodás, az egyéni és közösségi felelősségvállalás, a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás, valamint a felelős döntéshozatal fejlesztése - Az éghajlatváltozással (okai, következményei, mérséklési stratégiák) kapcsolatos, hagyományos és online forrásszövegek elemzése és szóbeli értékelése kapcsán a szövegértési, kommunikációs és digitális kompetencia fejlesztése 	
<p>Fogalmak: troposzféra, sztratoszféra, üvegházhatás, üvegházgázok, izoterma, izobár, szél, ózonréteg, melegfront, hidegfront, ciklon, anticiklon, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták, időjárás-előrejelzés, globális felmelegedés, passzátszél, nyugati(as) szél, sarki szél, tájfun, monszunszél, savas eső, tornádó, hurrikán, aszály, napenergia, szélenergia</p>			

Témakör	A vízburok		Órakeret 13 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
	<ul style="list-style-type: none"> - A Föld vízkészlete, a felszíni és felszín alatti vizek főbb típusai és azok jellemzői - A víz mint erőforrás: a gazdasági és társadalmi folyamatokat befolyásoló szerepe (ivóvízkészlet, vízenergia, ipartelepítő tényező, mezőgazdaság, migráció) - A vízburokkal kapcsolatos környezeti veszélyek 	<ul style="list-style-type: none"> - A vízburok témakörével kapcsolatos ismeretek mindennapi életben történő alkalmazásának erősítése, ezáltal az analízis és szintetizáló gondolkodás, a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás, valamint az egyéni és közösségi felelősség fejlesztése 	

(belvíz, árvíz), a vízkészlet mennyiségi és minőségi védelme	<ul style="list-style-type: none"> - A vízburok témakörével kapcsolatos egyszerű kísérletek elvégzésével, adott szempontok szerinti megfigyelésével és értelmezésével a levegőburok és a vízburok összefüggéseinek igazolása, ezáltal a rendszerben történő gondolkodás fejlesztése - A vízburok témakörével kapcsolatos hagyományos és online hírek, cikkek elemzése kapcsán a mérlegelő gondolkodás és a felelős véleményalkotás fejlesztése
<p>Fogalmak: tenger, óceán, felszín alatti víz, talajvíz, vízfogó és víztartó réteg, artézi víz, hévíz, ásványvíz, belvíz, tó, fertő, mocsár, láp, hullámszél, tengerjárás, tengeráramlás, deltatorokolat, tölcés-torokolat, vízgyűjtő, vízváltó, vízhozam, vízállás, vízjárás, árvíz, holtág, öntözővíz, ivóvíz, ipari víz, szennyvíz, vízgazdálkodás, vízenergia</p>	
<p>Topográfiai ismeretek: Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán, Jeges-tenger Adriai-tenger, Balti-tenger, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, Japán-tenger, Karib (Antilla)-tenger, Kaszpi-tenger, La Manche, Mexikói-öböl, Perzsa (Arab)-öböl, Vörös-tenger Aral-tó, Bajkál-tó, Balaton, Boden-tó, Csád-tó, Fertő, Garda-tó, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Hévízi-tó, Holt-tenger, Ladoga-tó, Nagy-tavak, Szelidi-tó, Szent Anna-tó, Tanganyika-tó, Tisza-tó, Velencei-tó, Viktória-tó Boszporusz, Duna–Majna–Rajna vízi út, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szezei-csatorna Amazonas, Colorado, Duna, Elba, Jangce, Kongó, Mississippi, Ob, Pó, Rajna, Sárga-folyó, Temze, Volga</p>	

Témakör	A geoszférák kölcsönhatásai és összefüggései	Órakeret 16 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A talajképződés az éghajlati, hidrológiai, földtani és domborzati tényezők kölcsönhatásának tükrében - A talajok gazdasági jelentősége, talajpusztulás és talajvédelem - A külső erők felszínformálása (víz, szél, jég) - Az ember felszínformáló tevékenysége - Egyes kőzettípusokhoz kapcsolódó felszínformáló folyamatok - Karsztosodás, a karszterületek környezeti és turisztikai jelentősége - A földrajzi övezetesség: a tipikus éghajlati övek elhelyezkedése, jellemző tulajdonságai, függőleges övezetességű területek - A természeti és társadalmi környezet jellemző kölcsönhatásai az egyes földrajzi övezetekben 	<ul style="list-style-type: none"> - A geoszférák egymással kölcsönösen összefüggő folyamatainak komplex elemzésével a rendszerben történő gondolkodás, az analízis, szintetizáló és logikai gondolkodás fejlesztése - A geoszférák közötti kölcsönhatások kiemelésével a geoszférák fejlődésének időbeli szakaszaihoz kötődő, meghatározó jelentőségű földtörténeti események bemutatása - A természeti és társadalmi tényezők kölcsönhatásának ismerete által a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás fejlesztése - Az egyes geoszférák folyamataihoz, jelenségeihez kapcsolódó veszélyek, veszélyhelyzetek reális értékelésének kialakítása - Egyszerű talajtani kísérletek elvégzésével, értelmezésével és a geoszférák rendszerébe 	

	történi illesztésével a logikus és rendszerben történő gondolkodás fejlesztése
Fogalmak: földtörténeli idő, kormeghatározás, jégkorszak, külső erők, belső erők, aprózódás, mállás, zonális talaj, azonális talaj, humusz, talajszennyezés, talajerózió, magas part, lapos part, turzás, lagúna, meder, hordalékszállítás, sodorvonal, szurdok, sziget, zátony, árvízvédelem, villámáradás, karsztjelenség, karsztformák, gleccser, jégtakaró, moréna, fjord, erdőhatár, hóhatár, szoláris és valódi éghajlati övezetesség, függőleges övezetesség	

10. évfolyam

10. évfolyam		Órakeret
Tematikai egység		Órakeret
I.	Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	20 óra
II.	A pénz és a tőke mozgásai a világ gazdaságban	22 óra
III.	Magyarország és Kárpát-medence a 21. században	30 óra
Összesen:		72 óra

Témakör	Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században	Órakeret 20 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<ul style="list-style-type: none"> - A 21. század jellemző népességföldrajzi folyamatainak – pl. elvándorlás, városba áramlás, migráció – térbeli vonatkozásai, ezek okainak és összefüggéseinek feltárása - A világ nyelvi, vallási és kulturális sokszínűsége – a kulturális identitás és a kulturális globalizáció földrajzi összefüggései - A településtípusok szerepének, jellemzőinek átalakulása – tanya (farm), falu, város kapcsolatrendszerének bemutatása - A 21. századi nagyvárosi élet ellentmondásai - A Föld népességszámának növekedéséből, a területi különbségekből adódó globális problémák bemutatása, a kedvezőtlen következmények mérséklési lehetőségeinek feltárása 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktuális demográfiai adatok elemzésével és összehasonlításával a matematikai és logikai, valamint az összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése - Aktuális hírekre, információkra történő reflektálással a felelős véleményalkotás és a vitakultúra fejlesztése - A demográfiai szakaszok (átmenetek) jellemzői, a népességszám és a korösszetétel társadalmi-gazdasági következményeinek elemzésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése - A nagyvárosok növekedésének környezeti következményei, a környezetkárosítás mérséklésének lehetőségei, a problémák feltárásával a felelős környezeti szemlélet erősítése - Nyitottság az egyes térségek demográfiai eredetű problémáinak megismerése iránt, felelős és tényeken alapuló véleményalkotás
Fogalmak: a népesedési átmenet szakaszai, természetes szaporodás, népességrobbanás, népsűrűség, korfa, korszerkezet, világvallás, világnyelv, tanya, farm, falu, város, agglomeráció, világváros (globális város), urbanizáció (városodás, városiasodás), technopolisz, városszerkezet		
Topográfiai ismeretek: BosWash megalopolisz, Jeruzsálem, Mekka, Vatikán		

Témakör	A pénz és a tőke mozgásai a világgazdaságban	Órakeret 22 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A működőtőke és a pénztőke mozgásának, világgazdasági szerepének összehasonlítása - Konkrét, az életkori sajátosságnak megfelelő tevékenységekhez költségvetés készítése, a kiadások mérlegelése - A hitelfelvétel és a fejlesztés, illetve az eladósodási kockázat összefüggéseinek bemutatása, a mindennapok példái alapján, az egyén és a nemzetgazdaságok szintjén - A globalizáció és a globális pénzügyi krízisek kialakulásának összefüggései 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktuális gazdasági, pénzügyi adatsorok elemzésével, értelmezésével és összehasonlításával a matematikai és logikai, valamint az összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése - Aktuális pénzügyi hírekre, információkra történő reflektálással a felelős véleményalkotás és a vitakultúra fejlesztése - A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek megismertetésével és értelmezésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése - Az aktuális pénzügyi helyzetben elérhető befektetési lehetőségek összevetése az előnyök és a lehetséges veszélyek (befektetési háromszög) bemutatásával a felelős pénzügyi gondolkodás fejlesztése érdekében - A személyes pénzügyi döntésekkel kapcsolatos témák feldolgozása során a megalapozott véleményalkotás az aktív pénzügyi gondolkodás, illetve a vitakészség fejlesztése érdekében - A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepének bemutatása szituációs játékok, helyzetgyakorlatok, esetelemzések segítségével, a tényeken alapuló véleményformálás képességének fejlesztése 	
<p>Fogalmak: működőtőke, pénztőke, befektetés, vállalkozás, részvény, kötvény, fix és változó kamatozású hitel, kamat, hozam, kockázat, lekötöttség (likviditás), adósságcsapda, infláció, költségvetés, BUX-index, Dow Jones-index, THM, EBKM, IMF, Világbank, állami és EU-támogatás, támogatott hitel, önerő</p>		

Témakör	Magyarország és Kárpát-medence a 21. században	Órakeret 30 óra
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> - Adatok elemzésével és összehasonlításával értékeli Magyarország társadalmi-gazdasági szerepét annak szűkebb és tágabb nemzetközi környezetében, a Kárpát-medencében és az Európai Unióban - Magyarország természeti-társadalmi értékeinek bemutatásával és rendszerezésével a nemzeti identitás erősítése 		<ul style="list-style-type: none"> - Aktuális társadalmi és gazdasági folyamatok bemutatásával és rendszerezésével a véleményformálás és az értékelő gondolkodás fejlesztése - A régiók jellemzőinek összehasonlításával a tanulók aktív közreműködésén, munkáltatásán alapuló tudásépítés fejlesztése (Budapest és az agglomeráció, Észak- és Dél-Alföld régió, Középhegységi régiók, Nyugat- és Dél-Dunántúl régió)
<p>Fogalmak: régió, idegenforgalmi régió, ipari park, logisztikai központ, agglomerálódó térség, területi fejlettségi különbség, eurorégió</p>		
<p>Topográfiai ismeretek: Régiók, megyék Főbb települések: Ajka, Baja, Balassagyarmat, Balatonfüred, Békéscsaba, Budapest, Bük, Debrecen, Dunaújváros, Eger, Esztergom, Gyöngyös, Győr, Gyula, Hajdúszoboszló, Harkány, Hegyeshalom, Hévíz, Hódmezővásárhely, Hollókő, Jászberény, Kalocsa, Kaposvár, Kazincbarcika, Kecskemét, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Makó, Miskolc, Mohács, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Orosháza, Ózd, Paks, Pannonhalma, Pécs, Salgótarján, Sárospatak, Siófok, Sopron, Százhalombatta, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szentendre, Szentgotthárd, Szolnok, Szombathely, Tata, Tatabánya, Tihany, Tiszaújváros, Vác, Várpalota, Veszprém, Visegrád, Visonta, Záhony, Zalaegerszeg, Zalakaros</p>		

11. évfolyam

11. évfolyam		
Tematikai egység		Órakeret
I.	A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	50 óra
II.	Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	22 óra
Összesen:		72 óra

Témakör	A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig	Órakeret 50 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A globális világ kialakulásának és működésének feltételei, jellemző vonásai - A világpolitika és a világgazdaság működését befolyásoló nemzetközi szervezetek, együttműködések legfontosabb jellemzői - A centrum- és perifériatérsegek kapcsolatrendszerének bemutatásával a komplexitásban történő gondolkodás képességének fejlesztése - Az amerikai, az európai és az ázsiai erőter gazdaságilag meghatározó jelentőségű országainak, országcsoportjainak szerepe a globális világban - A világgazdaság újonnan iparosodó térségeinek bemutatása, a fejlődés tényezőinek elemzése - Egyedi fejlődési utak a sajátos szerepkörrel rendelkező országok példáján - A perifériatérsegek társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemző vonásai, a felzárkózás nehézségei - Más társadalmak kultúrájának megismerése iránti érdeklődés felkeltése, a különböző kultúrák iránti tolerancia fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - A társadalmi-gazdasági fejlettség összehasonlításával, a fejlettség területi különbségeinek elemzésével földrajzi problémák iránti érzékenység kialakítása, az azokra történő reflektálás képességének fejlesztése - A Föld különböző térségeiben kialakult eltérő társadalmi-gazdasági fejlettség okainak elemzése alapján az értékelő gondolkodás fejlesztése - A gazdaság szerveződését befolyásoló telepítő tényezők változó szerepének, a gazdaság gyors térbeli átalakulásának bemutatásával a komplex gondolkodás képességének fejlesztése - A gazdasági szektorok világgazdaságban betöltött szerepének bemutatásával a komplexitásban történő gondolkodás képességének fejlesztése - A piacgazdaság kialakulásának és működésének bemutatásával a mindennapi életben hasznosítható gazdasági, pénzügyi és vállalkozói ismeretek és képességek kialakítása és fejlesztése - A gazdasági integrációk és a regionális együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők elemzésével az összefüggésekben gondolkodás képességének fejlesztése - A nemzetközi szintű munkamegosztást kialakító okok és következmények értelmezésével a komplexitásban történő gondolkodás képességének fejlesztése - A globalizáció társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek, mindennapi életünkre gyakorolt hatásainak rendszerezésével a véleményformálás és az értékelő gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése - A centrum- és perifériatérsegek kapcsolatrendszerének bemutatásával a komplexitásban történő gondolkodás képességének fejlesztése - Más társadalmak kultúrájának megismerése iránti érdeklődés felkeltése, a különböző kultúrák iránti tolerancia fejlesztése 	

Fogalmak:

GDP, GNI, gazdasági szektorok, telepítő tényező, piac, piacgazdaság, munkamegosztás, transznacionális vállalat, beruházás, innováció, működőtőke, centrum, félperiféria, periféria, újonnan iparosodott országok, BRICS országok, ipari park, robotizáció

Topográfiai ismeretek:

Európa

Országok: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság (Nagy-Britannia), Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna

Városok: Bécs, Berlin, Bern, Birmingham, Brüsszel, Bukarest, Dublin, Frankfurt, Genf, Hága, Helsinki, Kijev, Koppenhága, Lisszabon, Ljubljana, London, Luxembourg, Madrid, Manchester, Marseille, Milánó, Moszkva, München, Oslo, Párizs, Prága, Riga, Róma, Rotterdam, Stockholm, Strasbourg, Stuttgart, Szentpétervár, Szófia, Tallinn, Torino, Trieszt, Varsó, Velence, Vilnius, Volgograd, Zágráb, Zürich

Közép-angliai iparvidék, olasz ipari háromszög, Randstad, Ruhr-vidék

Afrika

Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria, Algéria, Tunézia

Városok: Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó

Amerika

Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó, Venezuela, Panama, Chile, Kolumbia

Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC, Atlanta, Dallas, Seattle, Santiago, Bogotá

Ausztrália és Óceánia

Országok: Ausztrália, Új-Zéland

Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington

Ázsia

Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), Fülöp-szigetek, India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország

Városok: Ankara, Bagdad, Bangkok, Kalkutta, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Manila, Mekka, Osaka, Peking, Rijád, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

Témakör	Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái	Órakeret 22 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
- A globális problémákhoz vezető, Földünkön egy időben jelen lévő, különböző természeti és társadalmi-gazdasági eredetű folyamatok értelmezése, összefüggései, mérséklésük lehetséges módjai és azok nehézségei	- A földrajzi eredetű helyi, regionális és globális természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti veszélyhelyzetek kialakulásának magyarázata és megértése alapján az összefüggésekben történő gondolkodás	

<ul style="list-style-type: none"> - Az energiahatékony, az energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása - A hagyományos és elektronikus vásárlás fogyasztóvédelmi szempontú összevetése - A környezet védelmében, illetve humanitárius céllal tevékenykedő hazai és nemzetközi szervezetek, a nemzetközi összefogás szükségessége - Az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségei, a tevékeny közreműködés példái a környezet védelme érdekében 	<p>fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> - A geoszférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése és a folyamatok kölcsönhatásainak bemutatása alapján a környezettudatos és fenntartható szemléletű magatartás fejlesztése - A természetkárosítás és a természeti, illetve környezeti katasztrófák társadalmi következményeinek bemutatásával a veszélyek és kockázatok reális értékelési képességének kialakítása és fejlesztése - A környezetkárosodás életkörülményekre, életminőségre gyakorolt hatásának és a lokális szennyeződés globális következményeinek komplex értelmezése, a hatásaikra való felkészülés és védekezés képességének kialakítása és fejlesztése - A fogyasztói társadalom és a tudatos fogyasztói közösség jellemzőinek bemutatásával a tudatos fogyasztóvá válás fejlesztése - A fenntartható gazdaság, a fenntartható gazdálkodás jellemzőinek bemutatásával a fenntartható szemléletű magatartás fejlesztése
<p>Fogalmak: globális probléma, környezeti katasztrófa, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom, túlfogyasztás, tudatos fogyasztói magatartás, fogyasztóvédelem, energiatudatosság, vízlábnyom, ENSZ, UNESCO, WHO, elsivatagosodás, ózonritkulás, savas csapadék, globális klímaváltozás, népességrobbanás</p>	

Digitális kultúra

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel, eljárásokkal történő megoldását is. Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájának sokoldalú fejlesztését is igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani háttérrel és koherenciával a digitális kultúra tantárgy biztosítja.

A tanulók digitális kultúráját a középiskolában is elsősorban gyakorlati problémák tudatos és célszerű megoldásával fejlesztjük, amelyben nagy szerepet kell kapnia a tanulók kreativitásának és együttműködésének is. A problémák összetettségében építünk a korosztályra jellemző, magasabb absztrakciós szintre, és célként már megjelenik az elméleti tudás rendszerezése és mélyítése is. A középiskolás korosztálynál is fontos, hogy a hagyományos PC-

központú megközelítés helyett egy sokkal szélesebb spektrumot bemutató és használó rendszert írunk le. Az ismeretszerzés, kompetenciafejlesztés, tudásépítés és -alkalmazás szempontjából a mindennapokban megjelenő, a diákok életében jelen lévő hálózati, mobil- és webes eszközök is kiemelt szerepet kapnak.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamatainkban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat a középiskolában is négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az *informatikai eszközök használata* önálló tartalmi elemként csak a közép- és emelt szintű érettségi vizsgát közvetlenül előkészítő kurzusokban jelenik meg, elsősorban a 11-12. évfolyamon. Ezt a fejlesztési területet integráltan dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A tanuló ugyanakkor több olyan témakörrel is találkozhat, ahol az elméleti háttér fontos alapokat biztosít a feladatok gyakorlati megoldásához (pl. grafika, adatbázis-kezelés). A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon megszerzett tudására, melyet kiegészítünk, rendszerezünk. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.

A *digitális írástudás* a középiskolás tanulóktól a többi tantárgy tananyagának feldolgozása során, az iskolai élet egyéb területein, a hétköznapi életben és később, a felsőoktatásban is elvárják. A digitális írástudás alapjait a tanulók az általános iskolában megszerzték. A

középiskolában ezt a tudást a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően összetettebb problémákon – együttműködésben a többi tantárgy oktatóival – ismételjük, alkalmazzuk, illetve néhány ponton kiegészítjük (pl. körlevélkészítés, vektorgrafika, weblapkészítés). Nem egy szoftver részletes funkcionalitásának ismeretére kell törekednünk, hanem a tanulóknak minél több célprogrammal minél több szituációban érdemes találkozniuk. Ki kell alakítani a megfelelő szemléletet ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, alkalmazzon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának. A *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés, a felsőoktatás fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása és tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap.

Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. A középfokú oktatásban, az életkori sajátosságoknak megfelelően, fontos szerepet kap az algoritmusok megfogalmazása, létrehozása, és adott problémák megoldása során azok alkalmazása. Míg a tanulók az általános iskolában a blokkprogramozás eszközeivel ismerkedtek meg, középiskolai tanulmányaikban a grafikus felületet is kezelő fejlesztői környezetben egy könnyen tanulható programozási nyelvvvel találkoznak.

Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári jogok és kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe, egyéni adottságaikhoz, szükségleteikhez igazítva – beleértve ebbe a tanulók saját mobileszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

9–10. évfolyam

A 8. évfolyam végére a tanulók a *digitális írástudás* alapjainak elsajátítását lezárták. A 9–10. évfolyamon feladatunk a tanulók tudásának egy szintre hozása, felkészítése a középiskolában elvárt, a korábbinál bonyolultabb feladatok megoldására. Ugyancsak feladatunk az új környezetben a tanulók közötti együttműködés fejlesztése. A differenciált fejlesztés lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók egy-egy részterületen, egyéni érdeklődésüknek megfelelően elmélyültebb munkát végezzenek.

A *programozás és algoritmizálás* témaköreiben a tanulók új kihívással találkoznak. Míg korábban a blokkprogramozás segítségével gyakran közvetlenül vezéreltek eszközöket, most magasabb szintű absztrakciót igénylő feladatokat oldanak meg hagyományosnak nevezhető, azaz a programkód közvetlen beírását elváró fejlesztői környezetben. Célszerű a fejlesztői környezetet és a programozási nyelvet úgy megválasztani, hogy az lehetőséget adjon az elterjedt grafikus felületek alkalmazására, továbbá könnyen kezelhető és hiteles, azaz akár ipari környezetben is elterjedt legyen.

A 9. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Információs társadalom, e-Világ	8
Mobiltechnológiai ismeretek	10
Szövegszerkesztés	30

Multimédiás dokumentumok készítése	5
Online kommunikáció	5
Adatbázis-kezelés	7
A digitális eszközök használata	7
Összes óraszám:	72

Témakör		Órakeret
Információs társadalom, e-Világ		8 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különbség adat és információ között – Hiteles adatok fellelhetőségének helyei – Személyes adatok megadásának szükségszerűsége, nyilvántartásának helyei – Digitális személyazonosság ismerete – Törvényi szabályozás ismerete – Az e-szolgáltatások főbb ismérvei 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az információ megjelenési formái, jellemzői – Az információhitelesség ellenőrzésének egyszerű módjai – A személyes adatok védelmének fontosabb szabályai – Személyhez köthető információk és azok védelme – A személyes adatokkal kapcsolatos etikai szabályok és törvényi előírások – Az egyén és a közösség kapcsolata az információs társadalomban 	
<p>Fogalmak adat, információ, csatorna, személyes adat, e-ügyintézés, e-személyi igazolvány, e-kereskedelem, e-szolgáltatások, elektronikus aláírás, álhír, láncclevél</p>		

Témakör		Órakeret
Mobiltechnológiai ismeretek		10 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mobileszközök körének ismerete – Mobileszköz operációs rendszerének kezelése – Hálózati kapcsolat, -kommunikáció megvalósításának ismerete – 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A mobiltechnológia körébe tartozó eszközök ismerete – Mobileszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása – Mobileszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok használata – Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés 	
<p>Fogalmak mobiltechnológia, mobileszköz, alkalmazás, applikáció, alkalmazás telepítése, alkalmazás eltávolítása, kezelőfelület, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat</p>		

Témakör		Órakeret
Szövegszerkesztés		30 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Betű- és bekezdésformázás – Oldal felépítésének ismerete – Különböző dokumentumfajták szerkezeti kialakításának, tartalmi összetevőinek ismerete – Körlevélkészítés céljának, lépéseinek ismerete – Nagyméretű dokumentumok kezelése: navigáció, egyidejű formázási megoldások ismerete, szakaszonként eltérő formázások ismerete 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tipográfiai ismeretek – Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése – Adatok kezelése, szűrése, rendezése körlevél készítése céljából. Körlevél készítése – Hosszú dokumentumok készítése, formázása. Élőfej és élőláb kialakítása, lábjegyzet, tartalomjegyzék létrehozása – Más tantárgyhoz kapcsolódó feladatok 	
<p>Fogalmak karakterformázás, bekezdésformázás, élőfej és élőláb, oldal elrendezése, stílus, sablon, körlevél, lábjegyzet, tartalomjegyzék, szakasztörés, hasáb</p>		

Témakör		Órakeret
Multimédiás dokumentumok készítése		5 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kép, hang- és videófájlok rögzítése, alapvető szerkesztési műveletek ismerete – Multimédiás dokumentumok létrehozásának ismerete gyűjtött elemek felhasználásával – Dokumentummegosztás ismerete 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Multimédia állományok manipulálása – Az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása – Más tantárgyak projektfeladatainak bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával 	
<p>Fogalmak fénykép, video, hangállomány készítése; fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő; digitális képfeldolgozás, -megosztás</p>		

Témakör		Órakeret
Online kommunikáció		5 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Online kommunikációs módok előfordulási formáinak ismerete – Keresés, a találati lista szűkítésének ismerete – Konkrét alkalmazás magabiztos felhasználásának ismerete 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az online kommunikáció jellemzői – Az identitás kérdésének összetettebb problémái az online kommunikáció során – Az online közösségek szerepe, működése 	
<p>Fogalmak chat, online közösség, kiegészítő lehetőségek (az operációs rendszerben), digitális identitás, önérvényesítés, tolerancia</p>		

Témakör		Órakeret
Adatbázis-kezelés		7 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző adattípusok tárolásának ismerete táblázatkezelőben – Különböztétel táblázat és tábla között – Különböző adattípusok tárolása táblában – Adatbázis, tábla létrehozásának ismerete – Adatok kinyerése adatbázis táblából – Lekérdezés megvalósítása online adatbázisokból 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Strukturált adattárolás – Adattípusok: szöveg, szám, dátum és idő, logikai – Szűrési feltételek megadása – Hozzáférési jogosultság szerint adatlekérés – Közérdekű adatbázisok elérése, adatok lekérdezése 	
<p>Fogalmak adatbázis, adattábla, sor, rekord, oszlop, mező, adattípus, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; szűrés, szűrési feltétel</p>		

Témakör		Órakeret
A digitális eszközök használata		7 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Előnyök és hátrányok a különböző informatikai eszközök használatában – Egységek, részek- és alapvető működési elvek ismerete – Operációs rendszer fájlkezelési műveleteinek ismerete – Vírusvédelem jelentőségének ismerete – Cloud-szolgáltatások igénybevétele fájlmegosztás céljából 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése – Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése – A digitális eszközök főbb egységei – Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei – Operációs rendszer segédprogramjai – Állomány- és mappatömörítés – Digitális kártevők elleni védekezés – Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés – Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában – Állományok kezelése és megosztása a felhőben 	
<p>Fogalmak ergonómia, periféria, kommunikációs eszközök; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, etikus információkezelés</p>		

A 10. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Publikálás a világhálón	15
Táblázatkezelés	35
Számítógépes grafika	15
Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	7
Összes óraszám:	72

Témakör	Órakeret
Publikálás a világhálón	15 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – HTML alapú adatok tárolásával összefüggő fogalmak ismerete – HTML dokumentum szerkezetének és tartalmi összetevőinek ismerete – Alapvető betű- és bekezdésformázási műveletek ismerete – Táblázatban történő adatelhelyezés szerkezeti- és formázási beállításainak ismerete – Eltérő fájlformátumok ismerete – Különböző információhordozó struktúrák statikus elhelyezése a weboldalon – Többoldalas weboldal létrehozása, formázása meglévő stílusokkal – Publikálási szabályok ismerete 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egy webes tartalomkezelő rendszer önálló használata – Webdokumentum szerkezetének és alapelemeinek ismerete – Webdokumentum tartalmának és stílusának szerkesztési lehetőségei, szétválasztásuk jelentősége – Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok, fájlformátumok – Az internetes publikálás módszereinek megismerése, szabályai – Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása tartalomkezelő rendszerben – Weblapkészítés HTML nyelven weblapszerkesztővel – Stíluslap csatolása weblaphoz, és a benne lévő stílusok használata a dokumentum formázásához – Összetett webdokumentum készítése
<p>Fogalmak böngészőprogram, tartalomkezelő rendszer, weblap részei, weblap szerkezete, címsorok, bekezdések, felsorolások, táblázat, link, képek elhelyezése, stílusok, weblap szerkezeti elemek, weblap elemeinek formázása stílusokkal, szín és háttér beállítása, szövegformázás, táblázatok használata, hivatkozás készítése</p>	

Témakör		Órakeret
Táblázatkezelés		35 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Táblázat összetevőinek ismerete – Adatelérés hivatkozás segítségével: hivatkozási módok ismerete – Szerkesztési műveletek alkalmazása: a tárolási szerkezet-, valamint az adatok tartalmi módosítása közötti különbség ismerete – Fgv.-t tartalmazó képletek szerkesztésének ismerete a tanult cellahivatkozások alkalmazásával – Fgv.-ek létrehozása, argumentumkezelés fgv.-varázsló felhasználásával – Statisztikai számítások elvégzését biztosító fgv.-ek ismerete – Adatkezelési megoldások (keresés, rendezés, szűrés) ismerete nagyméretű táblázatok esetén – Adatok grafikus ábrázolásának lehetőségei különböző típusú diagramok megválasztásával – Diagramok tartalmi összetevőinek-, formázási beállításainak ismerete – Fgv. a fgv.-ben ismerete 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Adatok táblázatos elrendezése – Adatok bevitele, javítása, másolása, formázása – Szám, szöveg, logikai típusok – Számformátumok alkalmazása. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása. Egyéni számformátum kialakítása – Számítási műveletek adatokkal, saját képletek szerkesztése, cellahivatkozások használata – Függvények használata, paraméterezése – Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel. Statisztikai függvények, adatok keresése – Adatok bevitele különböző forrásokból – Adatok elemzése, csoportosítása – Nagy adathalmazok kezelése. Keresés, rendezés, szűrés – Számítások végzése nagy adathalmazokon – Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei – Diagram létrehozása, szerkesztése – Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével 	
<p>Fogalmak</p> <p>cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, szöveg, szám- és logikai típus, számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum; relatív, vegyes és abszolút cellahivatkozás; saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, függvények egymásba ágyazása, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők</p>		

Témakör		Órakeret
Számítógépes grafika		15 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – Grafikus képek jellemzői, raszter- és vektorgrafikus képek tulajdonságai – Alakzatok létrehozása, formázása dokumentumszerkesztő programban – Alakzatok létrehozása, elhelyezése, formátumának megváltoztatása bittérképes képszerkesztő programban – Alakzatok létrehozása, elhelyezése, formátumának megváltoztatása vektorgrafikus képszerkesztő programban – Alakzatok szerkesztési műveleteinek alkalmazása 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Digitális képek jellemzőinek és tárolásának megismerése – A rasztergrafikus kép jellemzői: felbontás, színmélység – Rasztergrafikus rajzolóprogram használata – Színrendszerek, alakzatok színezése, átlátszóság, takarás, vágás – Dokumentumszerkesztő program alakzataival ábra készítése minta vagy leírás alapján – Rasztergrafikus és vektorgrafikus ábra tárolási módszerének ismerete – Alakzatok egymáshoz képest történő elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk – Vektorgrafikus szerkesztőprogram használata – Alakzatok rajzolása: rajzolóeszközök, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap – Alakzat tulajdonságainak módosítása: méret, szegély, kitöltés, feliratozás, átlátszóság, transzformációk: elforgatás, tükrözés – Alakzatok egymáshoz viszonyított elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, eltolás, forgatás, csoportosítás, kettőzés, klónozás 	
<p>Fogalmak rajzolóeszközök, színrendszerek, képfájlformátumok, felbontás, színmélység, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap, átlátszóság, takarás, vágás, elforgatás, eltolás, tükrözés, feliratozás, igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk, rasztergrafika, vektorgrafika, vonal, kör, ellipszis, sokszög, törött vonal, spirál, csillag, szín, színátmenet, vastagság, vonalvégződés, szaggatottság, csoportosítás, kettőzés, klónozás</p>		

Témakör		Órakeret
Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata		7 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait; – szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre szöveges vagy szimbolikus leíróeszközzel. 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata – Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója – A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései – A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuslemek megismerése. Algoritmus leírása egy lehetséges módjának megismerése 	
<p>Fogalmak algoritmuslemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírasi mód, szekvencia, elágazás, ciklus</p>		

Testnevelés

A harmadik nevelési-oktatási szakaszba lépve az előző években megkezdett sokoldalú alapozó és sportági jellegű pszichomotoros, kognitív, affektív-emocionális irányú képzés tovább folytatódik. A testnevelés – szenzitív időszakokhoz igazított – tartalmi kerete a mozgáshoz fűződő felnőttkori pozitív viszonyulást, az egészségtudatos magatartás igényének, napi életritmusba ágyazott struktúrájának kiépülését teszi lehetővé. A Nat-ban megfogalmazott nevelési célok mentén az Európai Unió által kialakított kulcskompetenciák kialakítása a középfokú nevelési-oktatási szakaszban is folytatódik, a Nat-ban meghatározott tanulási kompetencia-összetevők fejlesztésével.

A testnevelés tanulása során kiemelt szerepet kap a testi-lelki egészségre nevelés, ezen belül az egészségtudatos magatartás kialakítása, a primer prevenció jelentőségének, módszereinek hangsúlyozása, a mindennapi stresszel történő megküzdés pozitív stratégiáinak elsajátítása, tudatos alkalmazása. Az egyéni érdeklődéshez, adottságokhoz igazodó önálló mozgásprogramok kialakítása a konstruktív tanulás alapelvein keresztül realizálódik, mely az autonóm tanulásra és tudatos életpálya-építésre nevelés célját valósítja meg. A testnevelés sajátos társas környezetben megvalósuló mozgástartalmai az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelik a tanulókat a társas kapcsolataikban.

A mozgástanuláson keresztül megvalósuló motorikus fejlesztés mellett ebben az időszakban kiemelt hangsúlyt kap az alapvető kondicionális képességek fejlesztése, azok gyakorlati hasznának tudatosítása. A mozgással kapcsolatos pozitív attitűd mellett szükséges kialakítani a mozgásszegény életmód rizikó tényezőivel szembeni egészséges félelmet. A tanuló megismeri az egészségorientált képesség-összetevőket, azok jelentőségét az egészségmegőrzésben. Tudatos lépéseket tesz egészsége megőrzése érdekében, amelynek megvalósításához a sport eszközrendszerének felhasználását stratégiai fontosságúnak tartja. Ismeri a testi-lelki jóllét fogalmát, jelentőségét. Sokoldalú mozgástapasztalatai birtokában képes választani a különböző rekreációs mozgásformák közül, önálló és tudatos sporttevékenységet végez. Értéknek tartja a

természetben folytatott mozgást, tudja és tapasztalja annak pozitív, egészségmegőrző hatását, ami erősíti a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettségét.

A korosztály kondicionális fejlesztésében kiemelt szerepet kap a teljes nevelési szakaszon átívelő aerob állóképesség-fejlesztés, melynek módszereit, különböző lehetséges mozgásformáit, a biztonságos fejlődést elősegítő alapelveit, eljárásait megismeri és egyre tudatosabban alkalmazza.

A kondicionális képesség fejlesztésénél figyelembe kell venni a nemi különbségekből fakadó biológiai-élettani eltéréseket. Míg a fiúk esetében a szervezetben lezajló változások kedvezően hatnak a teljesítmény fejlődésére, a lányok helyzetében a 15-16 éves korra elért teljesítmény maximum szinten tartása is relatív fejlődésként értelmezhető, mivel fejlesztő hatások nélkül jelentős a visszaesés mértéke.

A koordinációs képesség fejlesztésében a 15–18 éves kor a differenciáló-irányító képesség fejlődésének kiemelt szenzitív időszaka. Ez elsősorban a nyílt jellegű mozgásvégrehajtások során megmutatkozó kreativitásban, a játékszituációkhoz történő gyors alkalmazkodásban ölt testet.

A tanulási terület nevelési-oktatási stratégiájában egyre fontosabb szerepet játszanak az egyéni tanulási útvonalakra épülő, kognitív dominanciájú, tanulóközpontú indirekt módszerek. Itt fokozatosan megjelenik a tanulók által szervezett, tervezett tanulás.

A tanár-diák kapcsolatokban egyre kevésbé a hierarchián alapuló tekintélyelvű, mindinkább a mentor jellegű viszony kap hangsúlyos szerepet. A korosztály nevelését koordináló pedagógiai kultúra legfontosabb részét továbbra is a tanulók pozitív énképét, önismereti folyamatait alakító, a pedagógustól érkező formatív értékelés képezi, melyet az ön- és társértékelés egészít ki.

A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpiikonjainak megismerésével a tanulókat az általános iskolában megkezdett személyiségformáló tevékenység folytatásaként a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás kiemelt szerepet kap.

A digitális technológiák segítségével a tanulói teljesítmények monitorozásán keresztül erősíthetjük a tanulói motivációt és igényt az egészségorientált fittségösszetevők fejlesztésére. A technológia adta lehetőségek további felhasználásával az elméleti ismeretek elmélyítésére nyílik mód, különböző projektek megvalósításával, az aktív tanulás alapelvét követve.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik,

amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkiifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékkeént kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejleszti teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerőkölszi tulajdonságok (például fegyelmezetttség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljeség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a

monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkézség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A fő célok mellett kiemelt rész cél a 15–18 éves korosztály körében nagyobb arányban megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal és belgyógyászati betegségekkel rendelkező tanulók adaptív testedzésének, mozgásműveltségük bővítésének biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és tudatos, rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása. A tanulók kiválaszthatják a betegségüktől, elváltozásuktól függetlenül végezhető különböző testgyakorlatokat, szabadidős és sportjátékokat.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése, ami egyre növekvő tanulói felelősségen alapuló eljárások (ön- és társértékelés) megjelenésével válik módszertanilag változatos repertoárrá. A teljesítmények méréséhez ebben az életkori szakaszban is fontosak a különböző kritériumokra vagy normákra vonatkoztatott pontérték-táblázatok, melyeket a tanulók tudatosan nyomon követnek, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények nem lehetnek kizárólagos eszközei a tanulói teljesítmény értékelésének. A motoros tanulói teljesítmények mellett az értékelés részét képezik még az érzelmi-akarati tényezők is. A minősítésbe beszámítható a tanuló által önállóan választott és rendszeresen gyakorolt szabadidős vagy versenyszerű sporttevékenység, valamint a különböző sporteseményeken való szurkolói, szervezői és versenybírói aktivitás. Ez nemcsak emocionális, hanem pedagógiai és sportszakmai kérdés is.

9–10. évfolyam

A pubertáskor viharos évei és annak fokozatos lecsengése tehető erre az időszakra. A 9. évfolyamba lépve a fiúk egy jelentős növekedési szakaszban vannak, melynek során koordinációs képességeik átmeneti visszaesése folyamatosan megszűnik. A tanulók között biológiai fejlettségük tekintetében jelentős eltérések tapasztalhatók, ami fokozott odafigyelést, gondos tervezést és differenciált terhelésadagolást igényel a pedagógus részéről. A lányok 7–8. évfolyamban elkezdődött testösszetétel-változási szakasza tovább folytatódik. Az egészségorientált képességösszetevők közül az aerob állóképesség fejlődése az előző évekhez hasonlóan sok tanulónál megtorpanást mutat, melynek befolyásoló tényezője a testalkati átrendeződés és a motivációs bázis jelentős átalakulása. Itt hangsúlyossá válik a kognitív folyamatok szabályozó szerepe a rendszeres mozgás kialakításában. A nyílt jellegű mozgásformák iránti – a szituációkhoz kötött és a személyiségvonást érintő – érdeklődés csökken, viszont a hatékony pedagógiai folyamatok eredményeként a különböző mozgásformák összetett hatásainak elérésére irányuló autonóm külső motiváció növekszik, mely idővel belső hajtóerővé válhat. A belépő tevékenységként ezen iskolafokon megjelenő ritmikus gimnasztika és az aerobik jól illeszkedik a lányok megváltozott érdeklődéséhez. Az eredményesség, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd kialakítása tekintetében a teljes középfokú nevelési-oktatási időszakban kulcsfontosságú tényezővé válnak a kortársak visszajelzései.

A sportjátékok oktatása terén nagy kihívást jelent a tanulók eltérő általános iskolai előképzettségének összehangolása; oktatásmódszertani szempontból fokozott jelentőséget kap a társtanítás, társtutorálás. Az előző években kialakított sokoldalú, széles körű mozgásműveltség az eltérő sportágspecifikus tudástartalmak problematikáját hatékonyan képes feloldani. A cél elsősorban a fair play szabályai melletti folyamatos játék kialakítása, melynek során fokozatosan formálódik a tanulók önszabályozó képessége. A tanulók egyre inkább felismerik a sportjátékok rekreációs célú, a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló lehetőségeit.

Serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat alkotó módon, a testedzés és a sportolás minden területén használja;
- a testedzéshez, a sportoláshoz kívánatosnak tartott jellemzőknek megfelelően (fegyelmetten, határozottan, lelkiismeretesen, innovatívan és kezdeményezően) törekszik végrehajtani az elsajátított mozgásformákat;
- sporttevékenységében spontán, automatikus forma- és szabálykövető attitűdöt követ;
- nyitott az alapvető és sportágspecifikus mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- olyan szintű motoros képességekkel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik a tanult mozgásformák alkotó módon történő végrehajtását;
- relatív erejének birtokában a tanult mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten kivitelezzi;

- a különböző sportágspecifikus mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten hajtja végre;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat önállóan, tanári ellenőrzés nélkül alkalmazza;
- tanári ellenőrzés mellett digitálisan méri és értékeli a kondicionális és koordinációs képességeinek változásait, ezekből kiindulva felismeri saját motoros képességbeli hiányosságait, és ezeket a tulajdonságokat tudatosan és rendszeresen fejleszti.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére, erre társait is motiválja;
- az egyéni képességeihez mérten, mindennapi szokásrendszerébe építve fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten, belső igénytől vezérelve, alkotó módon, rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- mindennapi életének részeként kezeli a testmozgás, a sportolás közbeni higiéniai és tisztálkodási szabályok betartását;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelő pozitív, egészségtudatos, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A 9–10. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszámja: 288 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám/tanév
Sportjátékok	40
Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	30
Atlétika jellegű feladatok	40
Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	10
Önvédelem és küzdősportok	4
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	20
Összes óraszám:	144

Témakör Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret 20 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok ismerete – gimnasztikai szabadgyakorlatok önálló bemutatása – rendgyakorlatok pontos végrehajtása – a prevenciót szolgáló gyakorlatok elsajátítása, alkalmazása – szaknyelv ismerete – szabadgyakorlatfüzér zenére történő bemutatása 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemekből gyakorlatok tervezése segítséggel, azok önálló végrehajtása – 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok tervezése segítséggel – Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása – Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban – Mozgékonyság, hajlékonyág fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas, kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal) – A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok önálló összeállítása, azok önálló gyakorlása – A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló hosszabb távú edzésprogramok, tervek tanári segítséggel történő összeállítása, célzott alkalmazása – A gyakorlatvezetési módok megértése, elsajátítása, egyszerűbb gyakorlatok esetén azok alkalmazása – Légzőgyakorlatok végrehajtása – A különböző sportsérülések megelőzésével, rehabilitációjával összefüggő elemi szintű eljárások tudatos alkalmazása tanári segítséggel – Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása és végrehajtása – Terhelések után a különböző testrészek izomzatának nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal – A sportágspecifikus bemelegítések önálló összeállítása, levezetése társaknak tanári kontrollal – A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák önálló alkalmazása – Relaxációs technikák tudatos alkalmazása

	– Zenés bemelegítés összeállítása tanári segítséggel
Fogalmak	
légzőgyakorlatok, relaxáció, utasítás, szóban közlés, dinamikus és statikus gimnasztika, szergyakorlatok, sor- és oszlopalakzat, kéziszergyakorlatok	

Témakör	Órakeret
Atlétika jellegű feladatok	40 óra
<p style="text-align: center;">Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok ismerete – Prevenációs gyakorlatok ismerete – teljesítményorientált megvalósítás az összehasonlító felmérések során – főbb sport- és olimpiai események ismerete – koordinációs gyakorlatok ismerete – atlétikai számok főbb szabályainak ismerete, gyakorlatanyagának minél pontosabb, gazdaságosabb végrehajtása 	<p style="text-align: center;">Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképeség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása – Az egészségmegőrzést, a testtömegkontrollt támogató intenzitászónában végzett tartós futások tanári segítséggel történő rendszeres végrehajtása – Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása és azok összevetése korábbi saját eredményekkel – Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása – Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése – Futások: <ul style="list-style-type: none"> ● Futóiskolai gyakorlatok (térdemelés, saroklendítés, taposó futás, ollózó futás, keresztezőfutás) és futófeladatok (repülő- és fokozófutások kar- és lábmunkájának fejlesztése, dinamikai jellemzőinek növelése, különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással ● Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből 20–30 m távolságra, térdelőrajt rajttámlából versenyszerűen, időre 20–40 m kifutással. Vágtafutások 60–100 m-en

	<p>ismétléssel, mozgáskéesség-fejlesztéssel</p> <ul style="list-style-type: none">● Váltóversenyek rövidített (pl.: 4×50 m, 4×200 m) távokon alsó vagy felső botátadással. Váltórend és váltótávolság segítségével történő kialakítása● Folyamatos futások 10-12 percen keresztül egyenletes ritmusban és tempóváltással● Egyenletes futások tempótartással megadott időre, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban <p>– Ugrások:</p> <ul style="list-style-type: none">● Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből, az elrugaszkodás és lendítések dinamikus mutatóinak és térbeli irányának javítása (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, váltott lábú elugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon)● Hasmánt, átlépő és flop felugrások gumiszalagra emelt elugró helyről (svédsekreány tető, dobbantó). Hasmánt, átlépő és flop magasugrás 5–9 lépés nekifutásból gumiszalagra, lécre● Távolugrás lépő technika dinamikai és technikai javítása 10–14 lépés nekifutással. Versenyszerű ugrások eredményre. Ismerkedés a homorító és ollózó technika alapjaival emelt elugró helyről, közepes távolságról (4–8 lépés nekifutással)● Ismerkedés a hármassugrás technikájával, elugrások a gödörtől 4-8-mre kijelölt sávból. <p>– Dobások (tárgyi feltételektől függően a hajítás mellé egy lökő vagy vető technika választása kötelező):</p> <ul style="list-style-type: none">● Lökő, vető és hajító mozgások különböző testhelyzetekből, helyből és lendületből medicinlabdával, könnyített és nehezített dobószerekkel, egy és két kézzel
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ● Kislabda- vagy gerelyhajítás helyből, 1 és 2 keresztlépéssel járásból és lendületből célra és távolságra. Ismerkedés a lekészítés mozdulatával ● Súlylökés 3 kg-os (lányok) és 5 kg-os (fiúk) szerrel, oldalt beszőkkenéssel vagy háttal becsúszással. Ismerkedés a forgással történő lökés technikájával ● Egy- és kétkezes vetések szemből, oldal- és háttal felállással. Ismerkedés a diszkosztetés és kalapácsvetés forgómozgásával könnyített vagy kiegészítő szerek alkalmazásával (pl.: gumilabda, frizbi, hulahoppkarika, ugrókötel)
<p>Fogalmak álló- és térdelőrajt, edzés módszer, hajítás, vetés, lökés, lendületszerzés, nekifutási távolság, induló jel, lépéshossz, lépésfrekvencia, sebesség, gyorsulás, tempó, kézi időmérés, elektromos időmérés, előkészítő gyakorlat, rávezető gyakorlat, állóképesség, gyorsaság, erő, aerob, anaerob, hajlékonyság, biomechanika, futóiskola, futófeladatok, keresztlépés, kimért pálya, dobószektor</p>	

Témakör Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	Órakeret 30 óra
<p style="text-align: center;">Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző gyakorlatok hatásmechanizmusainak ismerete – mérhető, megvalósuló mozgásfejlődés megjelenése – a torna mozgásanyagának megfelelő koordinációs- és kondicionális gyakorlatok ismerete – segítségadás biztonságos és szakszerű módjainak ismerete, alkalmazása – Prevenációs gyakorlatok ismerete – A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása – A testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően differenciált gyakorlás – Mászókulcsolással mászás 4–5 m magasságig (lányok), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek 3–5 m magasságig (fiúk) felfelé-lefelé, mászóversenyek – A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállításának tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása 	<p style="text-align: center;">Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása – A korábbi követelményeken túlmutató mozgásanyag tanulása és gyakorlása. Az elemek nehézségi fokának emelése differenciáltan – A téri tájékozódó képesség és az egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyosság, izomérzékenység) további fejlesztése – A segítségadás biztonságos és szakszerű módjainak megismerése és elsajátítása a

<p>– Talajon:</p> <ul style="list-style-type: none">● Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is● Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal● Emelés fejállásba – kísérletek● Fellendülés kézállásba, a kézállás megtartása 1-2 mp-ig● Kézenátfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel, kézen- és fejenátfordulás segítségével, tarkóbillenés segítségével● Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)● Híd, mérlegállás különböző kiinduló helyzetekből, a spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése● Vetődések, átuggolások● A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek alkalmazása● Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel <p>– Ugrószekevényen:</p> <ul style="list-style-type: none">● A korábban elsajátított ugrások továbbfejlesztése, az első és második ív növelése● Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással● Hosszába állított ugrószekevényen felguggolás, leterpesztés● Lányoknak keresztbe, fiúknak hosszába állított ugrószekevényen terpeszátugrás <p>Lányoknak:</p> <p>– Gerendán:</p> <ul style="list-style-type: none">● Érintőjárás; hármás lépés fordulatokkal, szökdelésekkel; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás● Ülések, térdelések, térdelő- és fekvőtámaszok, támadóállások, lebegőállások● Járások előre, hátra, oldalra utánlépésekkel, különböző kartartásokkal és karlendítésekkel● Fordulatok állásban, guggolásban● Tarkóállási kísérletek segítségével● Leugrások feladatokkal● Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok <p>Fiúknak:</p> <p>– Gyűrűn:</p> <ul style="list-style-type: none">● Magas gyűrűn: alaplendület, lebegőfüggés, emelés lefüggésbe, ereszkedés hátsó lefüggésbe, emelés lebegőfüggésbe● Vállátfordulás előre● Lebegőfüggésből lendületvétel, homorított leugrás	<p>különböző tornaszereken, tanári felügyelettel történő alkalmazás</p> <p>– A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése</p>
---	--

Fogalmak

kézenátfordulás, fejenátfordulás, emelés fejállásba, tarkóbillenés, átguggolás, támaszugarások első és második íve, utánlépés, térdelőállások, lebegőállások, vállátfordulás, hajlított támasz, lebegőtámasz

Témakör		Órakeret 40 óra
Sportjátékok		
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A választott sportjátékok alapvető sportágspecifikus technikai, alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű ismerete – A választott sportjátékok történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése – Prevenációs gyakorlatok ismerete 	<ul style="list-style-type: none"> – A választott sportjátékok alapvető sportágspecifikus technikai, alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása – A folyamatos csapatjáték kialakítása a tanulók által meghatározott szabálmódosítások mellett – A nagyobb létszámú (5–7 fő/csapat) sportjátékoknál az ellenfél erős és gyenge oldalának felismerése, a támadó taktika tudatos igazítása az ellenfél védekező magatartásához – A sportjátékokban az 1-1, 2-1, 2-2 elleni játékhelyzetek jelentőségének, a hatékony csapatjátékkal történő összefüggéseinek tudatosítása – A játékhelyzetnek megfelelő 1-1, 2-1, 2-2 elleni technikai és taktikai elemek felismerése, tudatos gyakorlása a folyamatos sportjátékokban – Sportjáték előkészítő kisjátékaiban a labda nélküli játékosok üres területre történő szélességi és mélységi mozgásába a kooperatív elemek bekapcsolása – A dinamikusan változó helyzetű, típusú és méretű célfelületet alkalmazó kisjátékokban a védekező játékos gyors helyezkedése a megváltozott játékhelyzethez – Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása – Mérkőzésjátékokban és az azokat előkészítő kisjátékokban a divergens gondolkodásra épülő feladatmegoldások gyakorlása 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Tanári irányítással tanulói szabályalkotás – Szabályok tudatos alkalmazása (játékvezetés gyakorlása) – A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
<p>Fogalmak</p> <p>játékrendszer, egyéni és csapattaktika, területvédekezés, emberfogás, elzárás, felső egyenes nyitás, sáncolás, forgásszabály, alapfelállás, gyorsindulás, lerohanás, pozíciós játék, alakzatbontás és alakzatépítés, területvédekezés, emberfogásos védekezés, helyezkedés</p>	

Témakör	Órakeret
Önvédelem és küzdősportok	4 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő, páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával – Küzdőtávolság megtartására és csökkentésére irányuló összetett játékok, sarok- és oldalszituáció megoldását segítő, támadást és védekezést segítő küzdőjátékok – Térérzékelést segítő összetett játékok küzdőtechnikák alkalmazásával, eszköz nélkül és eszközzel – A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása – A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása – A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra, védekezésekre, ellentámadásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása – Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása – A grundbirkózás alaptechnikáinak, szabályrendszerének jártasságszintű alkalmazása a küzdőfeladatokban 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett – Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva – Konfliktuskerülő magatartás kialakítása, a támadások tudatos megelőzése, kikerülése – Egy és több választásos reakciót fejlesztő páros játékok küzdőtechnikák alkalmazásával – Az ellenfél mozgásritmusának érzékelését fejlesztő játékok – Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átisméltése, elméleti tudatosítása – Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák jártasságszintű elsajátítása – Különböző támadási technikák (lefogások, ütések) elleni megfelelő védekező mozgás jártasságszintű elsajátítása

<ul style="list-style-type: none"> – A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása 	
<p>Fogalmak fair play, társas felelősségvállalás, egyéni határok megismerése, rézsútleszorítások, oldalsó leszorítások, bokasöpítés, nagy külső horogdobás, nagy belső horogdobás, karateállások és -lépések, karatevédek, karatetámadások kézzel és lábbal</p>	

Témakör	Órakeret
<p>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</p> <p style="text-align: center;">Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A sporttevékenységek és a környezeti hatások összefüggésrendszerének ismeretében a pozitív beavatkozási stratégiák megismerése, tanári segítséggel történő alkalmazása – A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismerete, törekvés azok alkalmazására a mindennapos életvezetésben – Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrázás, túrakenuzás, kerékpártúra) – Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek, fitnesztermek tudatos használata. Egyszerűbb edzéstervök önálló összeállítása, tanári segítséggel, azok végrehajtása – Az alternatív környezetben űzhető sportágak specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása 	<p style="text-align: center;">Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismeretének elmélyítése a mindennapos életvezetésben – A környezetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása a társak körében – A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése – Egyszerűbb túrák szervezése – A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása – Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése
<p>Fogalmak görhoki, nordic walking, túrakenu, kajak, lövészet, kerékpártúra, életmód, vándortábor, sáortábor</p>	

11–12. évfolyam

Az ifjúkor küszöbéhez érkezett diákok testalkati változásai lelassulnak, kialakulnak a felnőttkori testarányok, ami a mozgáskoordináció jelentős minőségi javulásában ölt testet. Személyiségük kiegyensúlyozottabbá válik, a pubertáskori érzelmi labilitás fokozatosan megszűnik, kialakul a tanulóknál a sajátos egyedi értékrend, mely áthatja mindennapi tevékenységüket. A tanulóknál tudatosan a sport egészségmegőrzésben betöltött szerepe, módszerei. Az előző években elsajátított széles körű és sokoldalú mozgásműveltségük birtokában többé-kevésbé kialakult érdeklődési körrel rendelkeznek a mozgás területén.

A 11. évfolyamba lépő tanulók nevelésének fontos feladata, hogy az őket érő pedagógiai hatásrendszerek eredményeként olyan sportágat válasszanak és űzzenek rendszeresen, amely a felnőtté válást követően hosszú évekre, évtizedekre meghatározza életminőségüket. Ezt a törekvést az önálló tanulói kezdeményezéseket preferáló, indirekt oktatásmódszertani eljárások, tanítási stílusok hatékonyan támogatják, egyúttal a tanulók belső motivációját jelentősen növelik. A fokozatosan előtérbe kerülő tanulói döntések sorozatára épülő módszerek egyre inkább kiterjednek a tanulási célok kijelölésén keresztül a megvalósítás lépéseinek kidolgozásáig, valamint az értékelés módszereinek meghatározásáig, végrehajtásáig. Ebben a tanár szerepe a konstruktív szemléletnek megfelelően átalakul egyfajta segítővé, facilitátorrá. A pedagógus nevelési stílusát a tanulót egyre inkább felnőttként kezelő bizalomteljes légkör uralja.

A tanuló társakkal történő versengő és együttműködő mozgásformáiban a nagyfokú tolerancia, a fair play szellemisége már természetes módon kirajzolódik. Ismeri és önállóan végrehajtja a különböző sportmozgások általános és speciális bemelegítő gyakorlatait, edzettséget fejlesztő eljárásait és sportági mozgástechnikáit. Szívesen és otthonosan mozog az uszodai környezetben, értékkel kezeli a természetben, a szabad levegőn végzett mozgásformákat. A nevelési-oktatási szakasz végére kész megküzdési stratégiákkal rendelkezik a civilizációs ártalmak elhárítására.

A megfelelő pedagógiai tevékenység hatására a felnőttkor küszöbén a köznevelésből kilépő tanulóifjúság a testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület eszköz- és hatásrendszereit felhasználva az egészséget értékkel kezelő, élete természetes részének tekintő magatartásformákat alakít ki. A magas szintű jóllét elérésével olyan személyiségvonásokat alakít ki, melyekkel a társadalom pozitív szemléletű, rugalmas, innovatív és hasznos tagjává válik.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat alkotó módon, a testedzés és a sportolás minden területén használja;
- a testedzés, a sport személyiségjellemzői mentén (fegyelmezetten, határozottan, lelkiismeretesen, innovatívan és kezdeményezően) hajtja végre az elsajátított mozgásformákat;
- sporttevékenységében spontán, automatikus forma- és szabálykövető attitűdöt követ;
- nyitott az alapvető és sportágspecifikus mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- olyan szintű motoros képességekkel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik a tanult mozgásformák alkotó módon történő végrehajtását;

- relatív erejének birtokában a tanult mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten kivitelezzi;
- a különböző sportágspecifikus mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten hajtja végre;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat önállóan, tanári ellenőrzés nélkül alkalmazza;
- tanári ellenőrzés mellett digitálisan méri és értékeli a kondicionális és koordinációs képességeinek változásait, ezekből kiindulva felismeri saját motoros képességbeli hiányosságait, és ezeket a képességeket tudatosan és rendszeresen fejleszti.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére, erre társait is motiválja;
- az egyéni képességeihez mérten, mindennapi szokásrendszerébe építve fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten, belső igénytől vezérelve, alkotó módon, rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- mindennapi életének részeként kezeli a testmozgás, a sportolás közbeni higiéniai és tisztálkodási szabályok betartását;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelő pozitív, egészségtudatos, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A 11. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 108 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Sportjátékok	32
Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	24
Atlétika jellegű feladatok	34
Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	5
Önvédelem és küzdősportok	3
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	10
Összes óraszám:	108

A 12. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszám: 93 óra

Témakör neve	Javasolt óraszám
Sportjátékok	31
Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	24
Atlétika jellegű feladatok	24

Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	5
Önvédelem és küzdősportok	1
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	8
Összes óraszám:	93

Témakör Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció		Órakeret 11/12. évf. 10/8 óra
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> – 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszer-gyakorlatok ismerete – gimnasztikai szabadgyakorlatok önálló bemutatása – rendgyakorlatok pontos végrehajtása – a prevenciót szolgáló gyakorlatok elsajátítása, alkalmazása – szaknyelv ismerete – szabadgyakorlatfüzér zenére történő bemutatása 		<ul style="list-style-type: none"> – Leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemekből gyakorlatok tervezése segítséggel, azok önálló végrehajtása – 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszer-gyakorlatok tervezése segítséggel – Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása – Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban – Mozgékony, hajlékony fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas, kéziszer- és egyszerű szerygyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal) – A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok önálló összeállítása, azok önálló gyakorlása – A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló hosszabb távú edzésprogramok, tervek tanári segítséggel történő összeállítása, célzott alkalmazása – A gyakorlatvezetési módok megértése, elsajátítása, egyszerűbb gyakorlatok esetén azok alkalmazása – Légzőgyakorlatok végrehajtása – A különböző sportsérülések megelőzésével, rehabilitációjával összefüggő elemi szintű eljárások tudatos alkalmazása tanári segítséggel – Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása és végrehajtása – Terhelések után a különböző testrészek izomzatának nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal

	<ul style="list-style-type: none"> – A sportágspecifikus bemelegítések önálló összeállítása, levezetése társaknak tanári kontrollal – A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák önálló alkalmazása – Relaxációs technikák tudatos, önálló alkalmazása – Zenés bemelegítés összeállítása tanári segítséggel – A cél, a gimnasztika mozgásanyagának minél pontosabb, magasabb szintű elsajátítására való törekvés gyakorlás útján.
<p>Fogalmak légzőgyakorlatok, relaxáció, utasítás, szóban közlés, dinamikus és statikus gimnasztika, szergyakorlatok, sor- és oszlopalakzat, kéziszergyakorlatok</p>	

Témakör Atlétika jellegű feladatok		Órakeret 11/12. évf. 34/24 óra
<p style="text-align: center;">Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok ismerete – Prevenációs gyakorlatok ismerete – teljesítményorientált megvalósítás az összehasonlító felmérések során – főbb sport- és olimpiai események ismerete – koordinációs gyakorlatok ismerete – atlétikai számok főbb szabályainak ismerete, gyakorlatanyagának minél pontosabb, gazdaságosabb végrehajtása 	<p style="text-align: center;">Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgáskéesség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása – Az egészségmegőrzést, a testtömegkontrollt támogató intenzitászónában végzett tartós futások tanári segítséggel történő rendszeres végrehajtása – Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása és azok összevetése korábbi saját eredményekkel – Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása – Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és 	

	<p>magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése</p> <p>– Futások:</p> <ul style="list-style-type: none">● Futóiskolai gyakorlatok (térdemelés, saroklendítés, taposó futás, ollózó futás, keresztezőfutás) és futófeladatok (repülő- és fokozófutások kar- és lábmunkájának fejlesztése, dinamikai jellemzőinek növelése, különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással)● Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből 20–30 m távolságra, térdelőrajt rajttámlából versenyszerűen, időre 20–40 m kifutással. Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgásképesség-fejlesztéssel● Váltóversenyek rövidített (pl.: 4×50 m, 4×200 m) távokon alsó vagy felső botátadással. Váltórend és váltótávolság segítségével történő kialakítása● Folyamatos futások 10-12 percen keresztül egyenletes ritmusban és tempóváltással● Egyenletes futások tempótartással megadott időre, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban <p>– Ugrások:</p> <ul style="list-style-type: none">● Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből, az elrugaszkodás és lendítések dinamikus mutatóinak és térbeli irányának javítása (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés saszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, váltott lábú elugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon)● Hasmánt, átlépő és flop felugrások gumiszalagra emelt elugró helyről (svédsekreény tető, dobbantó). Hasmánt, átlépő és flop magasugrás 5–9 lépés nekifutásból gumiszalagra, lécre
--	--

	<ul style="list-style-type: none">● Távolugrás lépő technika dinamikai és technikai javítása 10–14 lépés nekifutással. Versenyszerű ugrások eredményre. Ismerkedés a homorító és ollózó technika alapjaival emelt elugró helyről, közepes távolságról (4–8 lépés) nekifutással● Ismerkedés a hármasugrás technikájával, elugrások a gödörtől 4-8-mre kijelölt sávból.– Dobások (tárgyi feltételektől függően a hajítás mellé egy lökő vagy vető technika választása kötelező):<ul style="list-style-type: none">● Lökő, vető és hajító mozgások különböző testhelyzetekből, helyből és lendületből medicinlabdával, könnyített és nehezített dobószerekkel, egy és két kézzel● Kislabda- vagy gerelyhajítás helyből, 1 és 2 keresztlépéssel járásból és lendületből célra és távolságra. Ismerkedés a lekészítés mozdulatával● Súlylökés 3 kg-os (lányok) és 5 kg-os (fiúk) szerrel, oldalt beszőkkenéssel vagy háttal becsúszással. Ismerkedés a forgással történő lökés technikájával● Egy- és kétkezes vetések szemből, oldal- és háttal felállással. Ismerkedés a diszkoszvetés és kalapácsvetés forgómozgásával könnyített vagy kiegészítő szerek alkalmazásával (pl.: gumilabda, frizbi, hulahoppkarika, ugróköté)l– A cél, a sportág technikájának, szabályainak, mozgásanyagának minél pontosabb, magasabb szintű elsajátítására való törekvés gyakorlás útján.
Fogalmak	álló- és térdelőrajt, edzésmódszer, hajítás, vetés, lökés, lendületszerzés, nekifutási távolság, induló jel, lépéshossz, lépésfrekvencia, sebesség, gyorsulás, tempó, kézi időmérés, elektromos időmérés, előkészítő gyakorlat, rávezető gyakorlat, állóképesség, gyorsaság, erő, aerob, anaerob, hajlékonyság, biomechanika, futóiskola, futófeladatok, keresztlépés, kimért pálya, dobószektor

Témakör Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	Órakeret 11/12. évf. 24 óra
<p style="text-align: center;">Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző gyakorlatok hatásmechanizmusainak ismerete – mérhető, megvalósuló mozgásfejlődés megjelenése – a torna mozgásanyagának megfelelő koordinációs- és kondicionális gyakorlatok ismerete – segítségadás biztonságos és szakszerű módjainak ismerete, alkalmazása – Prevenációs gyakorlatok ismerete – A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása – A testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően differenciált gyakorlás – Mászókulcsolással mászás 4–5 m magasságig (lányok), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek 3–5 m magasságig (fiúk) felfelé-lefelé, mászóversenyek – A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása – Talajon: <ul style="list-style-type: none"> ● Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is ● Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal ● Emelés fejállásba – kísérletek ● Fellendülés kézállásba, a kézállás megtartása 1-2 mp-ig ● Kézenátfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel, kézen- és fejenátfordulás segítséggel, tarkóbillenés segítséggel ● Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk) ● Híd, mérlegállás különböző kiinduló helyzetekből, a spárka kísérletek végrehajtásának tökéletesítése ● Vetődések, átuggolások ● A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek alkalmazása ● Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel 	<p style="text-align: center;">Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása – A korábbi követelményeken túlmutató mozgásanyag tanulása és gyakorlása. Az elemek nehézségi fokának emelése differenciáltan – A téri tájékozódó képesség és az egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyosság, izomérzékelés) további fejlesztése – A segítségadás biztonságos és szakszerű módjainak megismerése és elsajátítása a különböző tornaszereken, tanári felügyelettel történő alkalmazás – A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése – A cél, a sportág technikájának, szabályainak, mozgásanyagának minél pontosabb, magasabb szintű elsajátítására való törekvés gyakorlás útján.

<p>– Ugrószekevényen:</p> <ul style="list-style-type: none">● A korábban elsajátított ugrások továbbfejlesztése, az első és második ív növelése● Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaskodással● Hosszába állított ugrószekevényen felguggolás, leterpesztés● Lányoknak keresztbe, fiúknak hosszába állított ugrószekevényen terpeszátugrás <p>Lányoknak:</p> <p>– Gerendán:</p> <ul style="list-style-type: none">● Érintőjárás; hármás lépés fordulatokkal, szökdelésekkel; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás● Ülések, térdelések, térdelő- és fekvőtámaszok, támadóállások, lebegőállások● Járások előre, hátra, oldalra utánlépésekkel, különböző kartartásokkal és karlendítésekkel● Fordulatok állásban, guggolásban● Tarkóállási kísérletek segítséggel● Leugrások feladatokkal● Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok <p>Fiúknak:</p> <p>– Gyűrűn:</p> <ul style="list-style-type: none">● Magas gyűrűn: alaplendület, lebegőfüggés, emelés lefüggésbe, ereszkedés hátsó lefüggésbe, emelés lebegőfüggésbe● Vállátfordulás előre● Lebegőfüggésből lendületvétel, homorított leugrás	
<p>Fogalmak</p> <p>kézenátfordulás, fejenátfordulás, emelés fejállásba, tarkóbillenés, átguggolás, támaszugrások első és második íve, utánlépés, térdelőállások, lebegőállások, vállátfordulás, hajlított támasz, lebegőtámasz</p>	

Témakör Sportjátékok	Órakeret 11/12. évf. 32/31 óra
<p style="text-align: center;">Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A választott sportjátékok alapvető sportágspecifikus technikai, alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű ismerete – A választott sportjátékok történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése – Prevenciós gyakorlatok ismerete 	<p style="text-align: center;">Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A választott sportjátékok alapvető sportágspecifikus technikai, alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása – A folyamatos csapatjáték kialakítása a tanulók által meghatározott szabálmódosítások mellett – A nagyobb létszámú (5–7 fő/csapat) sportjátékoknál az ellenfél erős és gyenge oldalának felismerése, a támadó taktika tudatos igazítása az ellenfél védekező magatartásához – A sportjátékokban az 1-1, 2-1, 2-2 elleni játékhelyzetek jelentőségének, a hatékony csapatjátékkal történő összefüggéseinek tudatosítása – A játékhelyzetnek megfelelő 1-1, 2-1, 2-2 elleni technikai és taktikai elemek felismerése, tudatos gyakorlása a folyamatos sportjátékokban – Sportjáték előkészítő kisjátékaiban a labda nélküli játékosok üres területre történő szélességi és mélységi mozgásába a kooperatív elemek bekapcsolása – A dinamikusan változó helyzetű, típusú és méretű célfelületet alkalmazó kisjátékokban a védekező játékos gyors helyezkedése a megváltozott játékhelyzethez – Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása – Mérkőzésjátékokban és az azokat előkészítő kisjátékokban a divergens gondolkodásra épülő feladatmegoldások gyakorlása – Tanári irányítással tanulói szabályalkotás – Szabályok tudatos alkalmazása (játékvezetés gyakorlása) – A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása

	– A cél, a sportágak technikájának, szabályainak, mozgásanyagának minél pontosabb, magasabb szintű elsajátítására való törekvés gyakorlás útján.
Fogalmak	
játékrendszer, egyéni és csapattaktika, területvédekezés, emberfogás, elzárás, felső egyenes nyitás, sáncolás, forgásszabály, alapfelállás, gyorsindulás, lerohanás, pozíciós játék, alakzatbontás és alakzatépítés, területvédekezés, emberfogásos védekezés, helyezkedés	

Témakör	Órakeret 11/12. évf.
Önvédelem és küzdősportok	3/1 óra
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő, páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával – Küzdőtávolság megtartására és csökkentésére irányuló összetett játékok, sarok- és oldalszituáció megoldását segítő, támadást és védekezést segítő küzdőjátékok – Térérzékelést segítő összetett játékok küzdőtechnikák alkalmazásával, eszköz nélkül és eszközzel – A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása – A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása – A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra, védekezésekre, ellentámadásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása – Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett – Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva – Konfliktuskerülő magatartás kialakítása, a támadások tudatos megelőzése, kikerülése – Egy és több választásos reakciót fejlesztő páros játékok küzdőtechnikák alkalmazásával – Az ellenfél mozgásritmusának érzékelését fejlesztő játékok – Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átisméltése, elméleti tudatosítása – Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák jártasságszintű elsajátítása – Különböző támadási technikák (lefogások, ütések) elleni megfelelő védekező mozgás jártasságszintű elsajátítása – A cél, a sportág technikájának, szabályainak, mozgásanyagának minél pontosabb, magasabb szintű elsajátítására való törekvés gyakorlás útján.

<ul style="list-style-type: none"> – A grundbirkózás alaptechnikáinak, szabályrendszerének jártasságszintű alkalmazása a küzdőfeladatokban – A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása 	
<p>Fogalmak fair play, társas felelősségvállalás, egyéni határok megismerése, rézsútleszorítások, oldalsó leszorítások, bokasöprés, nagy külső horogdobás, nagy belső horogdobás</p>	

Témakör	Órakeret 11/12. évf.
Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	5 óra
<p style="text-align: center;">Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A sporttevékenységek és a környezeti hatások összefüggésrendszerének ismeretében a pozitív beavatkozási stratégiák megismerése, tanári segítséggel történő alkalmazása – A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismerete, törekvés azok alkalmazására a mindennapos életvezetésben – Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrázás, túrakenuzás, kerékpártúrák) – Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek, fitnesztermek tudatos használata. Egyszerűbb edzéstervek önálló összeállítása, tanári segítséggel, azok végrehajtása – Az alternatív környezetben űzhető sportágak specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása tanári segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása 	<p style="text-align: center;">Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismeretének elmélyítése a mindennapos életvezetésben – A környezetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása a társak körében – A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése – Egyszerűbb túrák szervezése – A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása – Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése – A cél, a szabadidős tevékenységek mozgásanyagának minél pontosabb, magasabb szintű elsajátítására való törekvés gyakorlás útján.
<p>Fogalmak tervezés, tudatosság, kihívás, kitartás, rekreáció, stresszkezelés, teljesítménytúra, Országos Kéktúra</p>	

Német nyelv

9–10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek kialakítása mellett egyre hangsúlyosabbá válnak a társadalom és a nyelvhasználat valamint a jel- és szabályrendszerek kapcsolatai, melyek fejlesztése összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének lehetőségét, az ismeretek, a tudás átadásának igényét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint fejlessze a digitális kompetenciákat.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb valós kommunikációs helyzetben tudja használni a nyelvről megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa, és egyre inkább kész lesz arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit. Ezért a nyelvről segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvről. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon is. Érzékenységből, (ön)kritikusságából adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, és az a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját és mások hibáit felismerni és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is. Az egyéni érdeklődés és igények figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvről be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvről kívül szívesen foglalkozik, ennek megfelelően az osztálytermi vonatkozások súlya ebben a szakaszban tovább csökken.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. A tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal, személyes élményeihez kapcsolódó szövegekkel – ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, lehetőség szerint autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a tanuló szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik. Új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció és az utazás és turizmus. A már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettévál a személyes és környezeti témakör, a személyes témakör kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód,

valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a kereszttantervi, a kibővített közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási tematartományok. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a tematartományok feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1 nyelvi szintet.

Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 9-10. évfolyamokra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti B1 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók a német mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- öröm kifejezése (Ich freue mich, dass ... / Es freut mich, dass ...)
- sajnálat kifejezése (Es tut mir leid!)
- elégedettség / elégedetlenség kifejezése (Es ist prima! / Schade, dass ...)
- csodálkozás kifejezése (Oh, das ist aber ... ! / Das kann doch nicht wahr sein!)
- remény kifejezése (Ich hoffe, du kannst kommen!)
- bánat / bosszúság kifejezése (Schade, dass... / Das ist aber schlimm!)
- ígéret kifejezése (Ich mache das schon!)
- szándék, terv kifejezése (Ich will / werde schnell abwaschen.)
- elismerés és dicséret kifejezése és arra reagálás (Das ist toll! Die Torte schmeckt phantastisch. Danke.)
- ítélet, kritika kifejezése (Blödsinn! Das ist nicht richtig/wahr)
- elvárás kifejezése (Ich soll pünktlich zu Hause sein.)
- bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht. Ich bin mir nicht sicher, wann ich zu Hause ankomme.)
- események leírása (Zuerst erreichten wir den Berg, dann stiegen wir hoch, und zum Schluss besichtigten wir die Burg.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte? Können Sie es wiederholen, bitte?)
- felkérés lassúbb, hangosabb beszédre (Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?)
- bemutatás (Ich möchte Ihnen Herrn Schulze vorstellen.)
- gratuláció kifejezése és arra reagálás (Ich gratuliere Ihnen zum Geburtstag! Danke, sehr nett von Ihnen.)
- együttérzés és arra reagálás (Es tut mir Leid für dich. Danke.)
- hála kifejezése (Wir sind Ihnen sehr dankbar dafür, dass Sie uns geholfen haben.)
- félelem kifejezése (Ich habe Angst, dass er es vergessen hat.)
- egyetértés, egyet nem értés kifejezése (Ich bin der gleichen Meinung. Ich bin anderer Meinung.)
- véleménykérés kifejezése (Sind Sie damit einverstanden, dass...)

- ellenvetés kifejezése és visszautasítása (Sie haben Recht, aber... / Das stimmt zwar, aber ...)
- szemrehányás kifejezése (Konntest du wirklich nicht früher kommen?!)
- emlékezés, nem emlékezés kifejezése (Ich erinnere mich (nicht) daran, dass/ob/wie...)
- reklamálás (Entschuldigung, ich habe ein Problem mit / Ich möchte mich über ... beschweren.)
- tanácskérés és -adás, ajánlattétel kifejezése (Was sagst du dazu? Ich schlage dir vor, ...)
- segítség felajánlása, elfogadása (Kann ich Ihnen helfen? Danke, ich schaffe es schon., Was kann ich für dich tun? – Danke, es geht schon.)
- beszélgetési szándék jelzése, félbeszakítás (Dabei fällt mir ein, .../Darf ich hier hinzufügen, ...)
- megerősítés kifejezése (Ja, aber natürlich. Völlig recht.)
- körülírás, példa megnevezése (Das ist also ein Gegenstand, der ...)
- érdeklődés, érdektelenség (Ich interessiere mich für Sport. – Das finde ich langweilig.)
- elismerés, dicséret és arra reagálás (Das ist toll! Die Torte schmeckt phantastisch. – Danke.)
- közömbösség (Das ist mir egal.)
- indoklás (Ich kann nicht kommen, weil...)
- szóbeli üdvözlőküldés (Liebe Grüße an Ihre Frau.)
- megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Sehr geehrter Herr/Sehr geehrte Frau ..., Mit freundlichen Grüßen, Mit herzlichen Grüßen)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Ich möchte etwas hinzufügen.)
- elemek összekapcsolása szóban (Zuerst, dann, danach, schließlich)
- mondandó összefoglalása (Insgesamt, zusammenfassend)
- beszélgetés lezárása (Danke für das Gespräch.)
- segítségkérés és arra reagálás (Könntest du mir bitte helfen? Ja, sehr gerne.)
- engedélykérés és arra reagálás (Darf ich ... ? Ja, natürlich. / Ja, es ist erlaubt.)
- feltételezés, kétely kifejezése (Ich vermute..., Ich weiß nicht, ob)
- magyarázat kifejezése (Wir funktioniert es? Es funktioniert mit Strom., Wozu braucht man dieses Programm? Das braucht man zum Lernen.)
- bánat, elkeseredés kifejezése (Das ist wirklich traurig zu hören., Ich bin enttäuscht.)

Nyelvi elemek, struktúrák a német mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- személytelenség (Es ist warm. Es schneit.)
- függő beszéd jelen időben (Sie sagte, dass sie heute ins Kino geht.)
- vonzatos igék (Ich denke viel an den Sommer), névmási határozószók (Woran denkst du viel? Ich denke daran, ...)
- főnévként használt melléknév (der Bekannte, ein Bekannter, der Verwandte, ein Verwandter), melléknévi igenév (der Reisende, der Angestellte)
- modalitás: módbeli segédigék Präteritumban (Er konnte nicht schwimmen. Der Kranke durfte nicht aufstehen.), brauchen zu + Inf. (Heute brauchst du nicht mitzukommen.)

- műveltetés jelen időben és első múltban: lassen (Wir lassen / ließen unser Auto reparieren.)
- szenvedő szerkezet jelen és múlt időben (Sie werden/wurden vom Flughafen abgeholt. Sie sind eingeladen worden.)
- zu + Inf. szerkezet (Es ist schön, hier zu sein.)
- mellékmondatok: alanyi mellékmondat (Es freut mich, dass du hier bist.), tárgyi mellékmondat (Ich weiß, dass du viel zu tun hast., Ich weiß nicht, ob er morgen Zeit hat.), helyhatározói mellékmondat (Du sollst dort arbeiten, wo du wohnst.), időhatározói mellékmondat egyidejűségre (Als ich Kind war, las ich sehr gerne Märchen.) és elő- és utóidejűségre (Nachdem Liza die Hausaufgabe gemacht hatte, kochte sie einen Tee.) vonatkozóan, okhatározói mellékmondat (Ich kann an dem Ausflug nicht teilnehmen, weil ich krank bin.), célhatározói mellékmondat (Ich bin ins Kino gekommen, um mir den neuen Film anzuschauen.), vonatkozó mellékmondat (Ich mag dieses Lied, das du singst.)
- névmások szövegben betöltött funkcionális használata: mutató névmás (dieser, diese, dieses, derselbe, dieselbe, dasselbe), vonatkozó névmás (der, die, das)
- feltételeesség jelen időben (Wenn wir Zeit haben, putzen wir die Fenster.), wäre, hätte, würde (Was würden Sie tun, wenn sie eine Million hätten?), módbeli segédigék feltételes módban (könnte, müsste stb.)
- kollokációk, Funktionsverbgefüge (eine Reise machen, zur Verfügung stehen)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott témartományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témartományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témartományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

9. évfolyam

9. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil, Mensch und Gesellschaft	45
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	25
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	12
Reisen und Urlaub, Tourismus	12
Öffentliches Leben, Unterhaltung	25
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	25
Összesen:	144

Témakör	Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil, Mensch und Gesellschaft	Órakeret 45 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, Freizeitorte, Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Persönliche Dienstleistungen – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, Haushalts- und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, tägliche Aufgaben, – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten und Verletzungen, medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause, positive und negative 	<ul style="list-style-type: none"> – beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő jellemzésével; – leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban; – megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát; – megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; – megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; – a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is; – előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban; – a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit; – a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő helyzetekben alkalmazza; 	

<p>Charakterzüge Wohlstand, Lebensphasen, Zukunftspläne, persönliche Erfolge und Misserfolge, Jungsein, Frauenrolle-Männerrolle</p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes élethez tartozó információk átadása – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata – Interakció a személyes tématerületen 	<ul style="list-style-type: none"> – digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban; – szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során; – a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématerületen belül; – a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre; – véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával; – információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.
---	--

Témakör	Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen Personen im Dienste des Umweltschutzes – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande geografische Orte, Weltall, die Erde – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Wetter und Klima, Jahreszeiten – A környezeti és természeti tématarományhoz tartozó információk átadása – Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos tématarományban 	<ul style="list-style-type: none"> – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; – véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően; – összefüggő, folyékony előadásmódot szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket; – megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben. 	

Témakör	Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule – A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Schulsystem in Ungarn und in den DACHL-Ländern – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens – Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során 	<ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb tanári magyarázatokat a nyelvórákon; – a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit; – részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi; – kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban; – megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát; – alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során; – alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során; – véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket; – visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt 	

<p>– Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során</p>	<p>folyamatos és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;</p> <p>– váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.</p>
--	--

Témakör	Reisen und Urlaub, Tourismus	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>–A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal</p> <p>–A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen öffentliche Dienstleistungsbetriebe in Ungarn und im Ausland</p> <p>–A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte</p> <p>–A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland</p> <p>–A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt Stadtführung</p> <p>–A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle</p>	<p>– papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;</p> <p>– megérti és értelmezi az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;</p> <p>– véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;</p> <p>– véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;</p> <p>– egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;</p> <p>– összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott témartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;</p> <p>– összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-</p>	

Unterschiede Währungen, Wirkung des Tourismus auf Menschen und Wirtschaft –Az utazás és turizmus témartományhoz tartozó egyszerű információk átadása –Interakció az utazás és turizmus témartományban	eszközökkel támogatva mondanivalóját; – megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.
---	---

Témakör	Öffentliches Leben, Unterhaltung	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dienstleistungen – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: Freizeitaktivitäten, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, 	<ul style="list-style-type: none"> – megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát; – célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra; – megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; – digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra; – kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel; – írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban; – összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően; – megérti és értelmezi az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget; 	

<p>filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára</p> <ul style="list-style-type: none"> – A közéleti tématarományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje – Interakció a közéleti tématarományban 	<ul style="list-style-type: none"> – egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz; – információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír; – nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.
--	---

Témakör	Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, autonomes Lernen, – A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata – Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> – beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat; – nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel; – céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik; – céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik; – használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére; – egyre tudatosabban használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére; – körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri; – ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az 	

	<p>ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;</p> <ul style="list-style-type: none">– félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;– a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újrakezdi a mondandóját;– a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;– nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;– a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédszándékokat fejez ki;– digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;– digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;– használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;– hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;– megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;– társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;– kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;– törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének,
--	---

	<p>szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;</p> <ul style="list-style-type: none">– használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;– összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;– a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ;– alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;– digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;– megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;– a szövegekörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;– egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;– nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;– kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó témákban;– nyelvi haladását fel tudja mérni;– hibáit az esetek többségében is tudja javítani.
--	---

10. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Interkulturelle und landeskundliche Themen	40
Fächerübergreifende Themen und Situationen	25
Aktuelle Themen	22
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	32
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	25
Összesen:	144

Témakör	Interkulturelle und landeskundliche Themen		Órakeret 40 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok		
<ul style="list-style-type: none"> – Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen – Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten Kunst, Geschichte – A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása – Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása – Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról 	<ul style="list-style-type: none"> – alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában; – ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között; – felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között; – tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban; – a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja. 		

Témakör	Fächerübergreifende Themen und Situationen	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból – Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban 	<ul style="list-style-type: none"> – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel; – használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból. 	

Témakör	Aktuelle Themen	Órakeret 22
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra. 	<ul style="list-style-type: none"> – használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban; – megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét. 	

Témakör	Wissenschaft und Technik, Kommunikation	Órakeret 32 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Technik im Haushalt, Handy, Computer, Internet – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke – Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématerületében – Egyszerű interakció a tudomány és technika tématerületében 	<ul style="list-style-type: none"> – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összetettebb, a tématerülethez kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; – véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématerülethez tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően; – összefüggő, folyékony előadásmódot szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket; – megérti és értelmezi a lényegét az ajánlott tématerületekhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben. 	

Témakör	Wissenserwerb, Wissensvermittlung		Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok		
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű információ megszerzése – Információ megosztása német nyelven 	<ul style="list-style-type: none"> – összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során; – környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti; – írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben; – digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra; – összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket; – nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket; – nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel. 		

11–13. évfolyam

A 11. évfolyamra a tanuló már B1 nyelvtudással érkezik az első idegen nyelvből, és célja, nyelvtudása további fejlesztése mellett, legalább a középszintű, de felősktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeres teljesítése. Középiskolai tanulmányai végére már elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és –cserére, valamint valós kommunikációra, kapcsolatépítésre.

A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap. A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, feltételek vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma vagy egymáshoz viszonyított státusza), a mentális kontextus (például a motiváció, a lelkiállapot) vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, a kommunikációs témák vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukciónál ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítani. Írásprodukciónál is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukciónál érzelmeit, személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információ átadást és -cserét. Szóbeli diskurzust hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja, céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.

A tanult nyelvi elemek segítségével már ismeretlen témákat és szituációkat is felismer, mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott, köznyelvi kommunikációs tevékenységekre is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben meglesli a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.

Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókinccsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevésbé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hanglejtésében közelíti a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.

A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd)

már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását keresztntanervi témákban is fejleszti.

Ebben a szakaszban a témakörök óraszámja kifejezi a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat: a középiskola elején a személyes témataromány még kiemelkedő szerepét felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az országismeret és interkulturális ismeretek, vagy egyes keresztntanervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és absztraktabb nyelvi gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is, melyeket az érettségi vizsgára történő felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, az egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-13. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezek az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie a német nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. A középiskola utolsó két évében mindezek elérése érdekében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.

Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B2 nyelvi szintet és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott 3 évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, célnyelvi példákkal. A 11-13. évfolyamokra vonatkozó listákban megjelenhetnek a korábbi elemek összetettebb nyelvi példákkal és újonnan belépő funkciók és struktúrák is.

Nyelvi funkciók a német mint első idegen nyelvre a 11-13. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- álláspont, vélemény kifejezése (Ich vertrete die Meinung / den Standpunkt, ...)
- érvek felvezetése (Ich halte das für besonders wichtig, weil..., Wenn man bedenkt, dass..., Man sollte auf alle Fälle berücksichtigen, dass...)
- egyetértés mások érveivel (Das finde / glaube / meine ich auch., Da haben Sie Recht.)

- kétely, bizonytalanság kifejezése (Da bin ich mir nicht sicher. Das bezweifle ich. Sie haben teilweise Recht, aber...)
- mások érveivel való egyet nem értés (Da bin ich ganz anderer Meinung / Ansicht, weil..., Dem kann ich nicht zustimmen, weil..., Das kann ich überhaupt nicht nachvollziehen, weil...)
- javaslat (Ich bin dafür, dass..., Ich schlage vor, wir..., Wir könnten vielleicht ..., Was halten Sie davon, ..., Ich hätte eine andere Idee., Ich würde einen anderen Vorschlag machen.)
- konklúzió levonása (Alles in allem zeigt sich, dass...)
- statisztikai adatok elemzése grafikon, diagramm segítségével (Aus dem Schaubild geht hervor, ... An letzter Stelle steht ...)
- reklamáció, panasz kifejezése (Hiermit möchte ich mich wegen der von Ihnen organisierten Reise beschweren.)
- érdeklődés kifejezése (Ich möchte mich danach erkundigen, ..., Könnten Sie mir weitere Informationen über ... geben?)
- hogylét iránti érdeklődés (Was kann ich für dich/Sie tun?)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigen Sie bitte.../Verzeihen Sie bitte..., kein Problem)
- érzések kifejezése (ich befürchte, dass...)
- egymást követő események leírása (zuerst, zweitens, zum Schluss)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Kann/darf ich dich/Sie kurz unterbrechen)

Nyelvi elemek és struktúrák a német mint első idegen nyelvre a 11-13. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- feltételes mód (Wenn ich nicht so viel Schokolade äße, wöge ich nicht 70 Kilo/Wenn ich nicht so viel Schokolade essen würde, würde ich nicht 70 Kilo wiegen.), feltételes mód módbeli segédigével, múlt időben (Jan hätte den Test besser schreiben können, wenn er mehr gelernt hätte.)
- óhajtó és irreális óhajtó mondatok (Wenn ich doch Steven noch einmal sähe! Wenn ich bloß nichts gesagt hätte!)
- mellékmondatok: módhatározói mellékmondat (Er erzählt so spannend, dass alle ihn bewundern.), hasonlító mellékmondat (Er sieht so aus, als ob er wieder gesund wäre.), következtető mellékmondat (Sie ist weggegangen, ohne dass sie etwas gesagt hätte.), megengedő mellékmondat (Obwohl er viele Probleme hat, steht uns immer zur Verfügung.)
- cselekvőpasszív módbeli segédigékkel jelen és múlt időben (Deine Schrift kann nicht gelesen werden./Alle Geschenke konnten schön eingepackt werden)
- Állapotpasszív (Die Fenster sind weiß und blau gestrichen.)
- főnévi és melléknévi vonzatok (zweifeln an, angewiesen auf)
- folyamatos és beálló melléknévi igenevek (das schreibende Kind, das zu lesende Buch)
- módbeli segédigék másodlagos jelentése (Der Zug muss in 5 Minuten ankommen. Er will den Unfall gesehen haben.)

- elváló és nem elváló igekötők (Der Schüler hat das unbekannte Wort schön umgeschrieben. Mein Text gefällt mir nicht, ich umschreibe den ganzen.)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

- az adott tématarományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;
- létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;
- életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.

11. évfolyam

11. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	30
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	12
Reisen und Urlaub, Tourismus	12
Öffentliches Leben und Unterhaltung	12
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	12
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10
Fächerübergreifende Themen und Situationen	10
Aktuelle Themen	10
Összesen:	108

Témakör	Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	Órakeret 30 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte, Generationen in der Familie, Liebe, Ehe, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal, Gleichberechtigung von Mann und Frau, alte und neue Familienmodelle – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, 	<ul style="list-style-type: none"> – beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével; – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi

<p>Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Wohnorte, Freizeitorte, Persönliche Dienstleistungen</p> <ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste (Familienfeste, Kirchenfeste, Nationalfeste) Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten, – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Haushalts –und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, Hausarbeiten, tägliche Aufgaben – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, Rollenverteilung in der Familie, Wohlstand, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, Kleidung als Ausdruck der gesellschaftlichen Zugehörigkeit, Lebensphasen, Beziehungen, Zukunftspläne, häufige Krankheiten und Verletzungen, Gesundheitswesen (medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause), positive und negative Charakterzüge, persönliche Erfolge und Misserfolge, Freundschaft – Személyes élethez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása 	<p>kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget; – értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; – megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon; – megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben; – társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématarományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is; – érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza; – mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával; – digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban; – szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;
--	--

<ul style="list-style-type: none"> – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématarományban 	<ul style="list-style-type: none"> – beszéd- és írásprodukciónját tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni; – szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématarományban és az idetartozó érettségi témákban.
---	---

Témakör	Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen, Personen im Dienste des Umweltschutzes – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Land, geografische Orte, Kontinente, Weltall, die Erde – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne, Möglichkeiten vom Umweltschutz, – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókinccs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wetter und Klima, Jahreszeiten, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Ökologisch wohnen, erneuerbare Energien 	<ul style="list-style-type: none"> – beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével; – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is; – megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; – megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon; – megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben; – társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématarományon 	

<ul style="list-style-type: none">– Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása– A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématarományban	<ul style="list-style-type: none">– belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;– szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítja;– beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;– környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;– érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;– érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;– digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;– szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématarományban és az idetartozó érettségi témákban;– összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;– papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;– megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématarományhoz
--	---

	<p>kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket; – megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; – véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.
--	---

Témakör	Reisen und Urlaub, Tourismus	Órakeret 12 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen, öffentliche Dienstleistungsbetriebe – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sehenswürdigkeiten, Denkmäler, 	<ul style="list-style-type: none"> – összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus témartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve; – összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít

<p>Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte</p> <ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland, Festivals – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt, Stadtführung – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, Währungen, kulturelle Unterschiede, Wirkung des Tourismus auf Menschen, Bedeutung des Tourismus auf die Wirtschaft, Neue Tourismuszweige (Wellness, Sprachtourismus u.s.w) – A nyaralás, utazás, turizmus tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása <p>A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus tématarományban.</p>	<p>önállóan vagy kooperatív munkaformában;</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben; – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; – véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.
--	---

Témakör	Öffentliches Leben und Unterhaltung	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 	<ul style="list-style-type: none"> – beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével; – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét 	

<p>Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben</p> <ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dienstleistungen – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: Freizeitaktivitäten, Bücher, Filme, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára – A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématerományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématerományban. 	<p>számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában; – megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is; – megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon; – megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort; – megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben; – megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématerományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; – társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is; – a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz; – digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel; nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.
--	---

Témakör	Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	Órakeret 12 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, Akzente und Dialekte, autonomes Lernen – A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben – A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése – Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> – tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére; – hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával; – céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik; – használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére; – használja az ön-, tanári, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére; – társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra; – kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban; – törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából; – a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondatot; – a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével

	<p>érzéseit és beszédzándékait világosan és érthetően fejezi ki;</p> <ul style="list-style-type: none">– a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;– digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;– digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;– alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;– digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;– megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;– hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;– elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;– egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;– céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;– nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;– hibáit általában önállóan is tudja javítani;– nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket.
--	--

Témakör	Interkulturelle und landeskundliche Themen	Órakeret 10 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen – Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten, Kunst, Geschichte, Literatur – Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete: Das Heilige Römische Reich Deutscher Nation, Kaiserreich, Das Dritte Reich, BRD, DDR, Wende, Mauerfall – Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása (Tschüß, sehr geehrte..., Hallo u.s.w) – Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven – A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása – Célnyelvi kultúráról információk átadása – Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása – Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről 	<ul style="list-style-type: none"> – alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában; – ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait; – interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban; – megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között; – alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában; – szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson; – interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik; – tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban; – ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket; – tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat; – átadja célnyelven a magyar értékeket; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.
--	---

Témakör	Fächerübergreifende Themen und Situationen	Órakeret 10 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<ul style="list-style-type: none"> – Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból – Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban 	<ul style="list-style-type: none"> – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven; – használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

Témakör	Aktuelle Themen	Órakeret 10 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<ul style="list-style-type: none"> – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra 	<ul style="list-style-type: none"> – használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban; – felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

12. évfolyam

12. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	20
Mensch und Gesellschaft, Sucht und Abhängigkeit	20
Wirtschaft und Finanzen	22
Arbeitswelt und Karriere	26
Wissenserwerb und Wissensvermittlung	20
Összesen:	108

Témakör	Wissenschaft und Technik, Kommunikation	Órakeret 20 óra
	Ismeretek	Fejlesztési feladatok
	<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Wissenschaftler, Forscher, Erfinder, Ingenieure – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geräte für Alltagsmenschen/Wissenschaftler/IT-Fachleute, (Teile von) IT-Geräten, – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Messen, Konferenzen – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit, wesentliche Innovationen – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke, Forschung, Erfindungen – A tudomány és technika tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása 	<ul style="list-style-type: none"> – összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématarományhoz tartozó alapvető témákban; – összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben; – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématarományhoz kapcsolódó

<ul style="list-style-type: none"> – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématerületében. 	<p>összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;</p> <ul style="list-style-type: none"> – véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.
---	---

Témakör	Mensch und Gesellschaft, Sucht und Abhängigkeit	Órakeret 20 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angehörige der Gesellschaft (Teenagers, Erwachsene, ältere Generationen), die Öffentlichkeit, Ämter und Behörden, Angestellte im Dienstleistungssektor – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Heimat, öffentlicher Raum, Ämter – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände des Alltags, Mode und Kleidung – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienfeste und Veranstaltungen in der Familie, nationale und internationale Veranstaltungen bzw. Feiertage – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einkaufen, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, alltägliche Angelegenheiten erledigen, Teilnahme am Leben einer Gemeinschaft, freiwillige Arbeit, Zivildienst 	<ul style="list-style-type: none"> – összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématerülethez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve; – összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerülethez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben; – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématerülethez kapcsolódó 	

<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: Handysucht, Internetabhängigkeit – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: grundlegende Geschlechterrollen, Toleranz, Freundschaft, Aussehen und Persönlichkeit, individuelle Unterschiede, Beziehung zwischen Generationen, Verbrechen und Bestrafung, Abhängigkeiten-Suchtbehandlungen – Az ember és társadalom témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása <p>A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom témakörében</p>	<p>összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;</p> <ul style="list-style-type: none"> – véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.
--	--

Témakör	Wirtschaft und Finanzen	Órakeret 22 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Arbeitgeber, Arbeitnehmer, Angestellte und Arbeiter – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: öffentliche Dienstleistungsbereiche, Bank, Post, Wechselstube – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geld, Bankkarte, Kreditkarte, Konto, Währungen, Formulare in der Bank, Anzeigen, Werbungen – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geld sparen, Geld überweisen, Geld abheben, Geld ausgeben und 	<ul style="list-style-type: none"> – összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság témaköréhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve; – összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projekt munkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság 	

<p>verschwenden, Banking, online kaufen, Geld wechseln</p> <ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienbudget, Geld sparen, ausgeben und verschwenden, Kredite – A pénzügyek és gazdaság tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság tématarományban 	<p>tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;</p> <ul style="list-style-type: none"> – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; – véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.
--	--

Témakör	Arbeitswelt und Karriere	Órakeret 26 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Berufe, Arbeitgeber, Arbeitnehmer, Kollegen – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Arbeitsplätze, Büros – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände in unterschiedlichen Berufen – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorstellungsgespräch, Besprechungen – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Planung, lebenslanges Lernen, Bewerbung um einen Job – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 	<ul style="list-style-type: none"> – összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás tématarományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve; – összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó 	

<p>Lebenslauf, Berufswahl, Sommerjobs, Schülerjob Arbeitszeiten, Teilzeitjobs, Arbeitslosigkeit, Arbeitslosenhilfe, Teamarbeit, individuelle Aufgaben, Kooperation, kritisches Denken, Mobilität</p> <ul style="list-style-type: none"> - A karrier és munkavállalás tématarományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása - A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás tématarományban 	<p>összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; - véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat; - véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.
---	--

Témakör	Wissenserwerb und Wissensvermittlung	Órakeret 20 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Német nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése - Akár elvontabb információ megosztása német nyelven - Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre 	<ul style="list-style-type: none"> - összetett információkat ad át és cserél; - összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; - egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; - szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során; - környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti; - összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket; - írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben; – célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra; – digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra; – nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket; – nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel; – használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre; – használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra; – használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.
--	--

13. évfolyam

Középiskolai tanulmányai végére megfelelő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerezésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolatépítésre.

A szakasz célja, hogy a 9-12 évfolyamban megismert és elsajátított témaköröket az érettségi vizsga követelményeihez igazítva, rendszerezzük és készségszintre emeljük, új ismeretek bevezetése nélkül. Fókuszba helyezzük a már ismert és elsajátított témák, készségek gyakorlatias feldolgozását.

13. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Persönliche Beziehungen, Familie	10
Mensch und Gesellschaft	10
Unsere Umwelt	10
Schule	10

Arbeitswelt	10
Lebensweise	10
Freizeit, Kultur, Unterhaltung	10
Reisen, Tourismus	10
Wissenschaft und Technik	10
Wirtschaft	10
Vorbereitung auf das Abitur	8
Összesen:	108

Ismeretek	Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> – közép- és emelt szintű nyelvi érettségi feladatok megoldása – a szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása – a folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása – az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése 	<ul style="list-style-type: none"> – a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit; – alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat; – a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi; – megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten; – összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban; – megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát; – megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat; – megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat; – informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is; – aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciókban és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben; – véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

	<ul style="list-style-type: none">– véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;– szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;– megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;– egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;– nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;– egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;– közép- és emelt szintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;– közép- és emelt szintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;– az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja; az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten
--	---

Az idegen nyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőihöz a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek, másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven kommunikálni, ismereteket szerezni.

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

A 9-13. évfolyamon az idegennyelv-tanítás szervesen épül a korábbi évfolyamokon megkezdett nyelvi fejlesztésre, valamint annak eredményeire. Továbbra is fontos szerepet játszik a nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre inkább középpontba kerül a valós élethelyzetekben, valamint a pályaválasztás és a továbbtanulás

során felhasználható nyelvtudás és a nyelvi tudatosság fejlesztése. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban folytatódik az eddig megszerzett nyelvi ismeretek bővítése, illetve az idegen nyelv felépítésének és szerkezetének még mélyebb és árnyaltabb megismerése.

A diák aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válása elengedhetetlen feltétele az egész életen át tartó nyelvtanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák egyre tudatosabb elsajátítására, további útmutatásra az önálló tanuláshoz, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak folyamatos megteremtésére.

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő idegen nyelv gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy

nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Az idegen nyelv-oktatás a középiskolában is tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő helyzeteket teremt, amelyekben a nyelvet eszközként, hatékonyan használja, a nyelvi funkciókat kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza, és birtokában van a megfelelő szókincsnek.

Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben felkészítsük. Mindezek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás fontos szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében. A nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése tehát a felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, valamint általában a nyelvórakon kívüli nyelvtanulási lehetőségek, (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.), amelyek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást. Ennek kialakítása és megalapozása a nyelvórak egyik fontos feladata. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. A nyelvoktatói munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.

A nyelvtanítás folyamatában szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák már képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértse és létrehozzon szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen angol nyelven. Az idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúrának, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, és ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága erősödik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el. E tapasztalatok által a nyelvtanuló a nevelési-oktatási szakasz végére képes saját nemzeti sajátosságait és értékeit a célnyelven közvetíteni.

A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. A változatos munkaformák, a projektmunkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései, a különféle értékelési formák a középiskolában is segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórai feladatokban. Önbizalma erősödik, nyitott és motivált marad nyelvtudása hosszú távú fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, és egyre inkább szívesen és tudatosan használja nyelvtudását. Képes saját hibáit észrevenni, javítani, valamint saját és társai haladását értékelni.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű szöveg, mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó lehet. E nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia tudatos fejlesztése egyre elvontabb és összetettebb szövegek révén. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, és az azokból kinyert információkat fel tudja használni saját kommunikációs céljainak megvalósítására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazottan kell, hogy megjelenjenek. A nyelvtanulót arra is képessé kell tenni, hogy a szövegértés és a szövegalkotás során a nyelvi eszközök szövegben betöltött funkcióját tudatosan kezelje, és szövegkohéziós, valamint figyelemvezető eszközöket használjon.

A nyelvi tartalmak és eszközök átadása továbbra is kontextusba ágyazottan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben akár nonverbális és/vagy vizuális elemekkel megsegítve történik. A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében továbbra is integráltan kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket.

Tanulási eredmények

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 13. évfolyam végére a KER szerinti B1-B2 nyelvi szint a kimeneti cél, ezen belül a továbbtanulni szándékozó tanulóknak emeltszintű vizsgára kell sikeresen felkészülni, a továbbtanulni nem szándékozó tanulónak fel kell készülnie legalább a középszintű idegen nyelvi érettségi követelményeinek sikeres teljesítésére. A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló témakörtől függetlenül ismer és tudatosan alkalmaz nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, képessé válik arra, hogy nyelvtudását valós, személyes, tanulással kapcsolatos vagy szakmai céljaira alkalmazza, valamint készül az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra. Ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére.

ANGOL NYELV

9 — 10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek, valamint egyre hangsúlyosabban a társadalom és nyelvhasználat, a jel- és szabályrendszerek és az interkulturális kompetenciák együttes fejlesztése a feladat, és mindez továbbra is összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb, valós kommunikációs helyzetben tudja használni a nyelvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa. Egyre inkább kész arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül is. Érzékenységből adódóan különösen fontos az irányító tanár támogató visszajelzése, a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját, és mások hibáit felismerni, és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is.

Az egyéni érdeklődés figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik. A 9-10. évfolyamon új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció, az utazás és turizmus, és a már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettévál a személyes és a környezeti témakör, a személyes témakör kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a keresztantervi, a kibővített közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási témakörök. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a témakörök feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik.

A szakasz végére a tanuló elérheti a KER szerinti B1 nyelvi szintet.

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- bemutatás (Let me introduce myself. This is Jack, an old friend of mine. Let me introduce Mr Smith to you.)
- telefonálás (XY speaking. Can I speak to XY? I'll call you later. Thanks for calling.)
- elismerés kifejezése (Well done. It's a good idea. I'm proud of you.)
- ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- aggodás, félelem kifejezése (I'm worried about it, I fear..., I'm afraid that...)
- üdvözlőküldés (Give my best regards to...)
- megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Dear Sir/Madam, Dear Mr. Smith, I look forward to hearing from you. Yours faithfully/sincerely,)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (I've just got an idea. I'll tell you what. Why don't we...?)
- elemek összekapcsolása szóban (First..., then, after that...finally)
- kiemelés, hangsúlyozás (It's cats that are very active at night. The biggest problem is that the weather is horrible.)
- mondandó összefoglalása (All in all... To sum up... In short...)
- beszélgetés lezárása (Right. OK. It was nice talking to you.)
- együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no! What a shame!)
- szemrehányás kifejezése (It's your fault. You shouldn't have said that.)

- segítségkérés és arra reagálás (Will you help me? Sure, no problem. Can you do the washing-up instead of me? Not now, I am afraid, I'm busy.)
- segítség felajánlása és elfogadása (Shall I bring you something from the shop? Yes, please. I'll help you with your homework. Thanks, that sounds great.)
- tanács kérése és adása (What shall I do? I think you should take a rest. Should I see a doctor? You'd better ..., That's a good idea. ..., I think you should/ought to do this.)
- reklamálás (This soup is cold. The driver was rude. I'd like to make a complaint.)
- engedélykérés és arra reagálás (May I use your phone? Sure, go ahead. Do you mind if I open the window? Please, don't, I'm cold.)
- feltételezés, kétely kifejezése (I don't think he did it. He might be right. I wonder where he is.)
- ok-okozat kifejezése (Why is that? Because..., How come he didn't take part? He's ill, that's why.)
- magyarázat kifejezése (What is it good for? It's used for cooking., How does it work? It works with a battery.)
- emlékezés, nem emlékezés kifejezése (I remember seeing her at the party last year. I can't remember locking the door.)
- elkeseredés kifejezése (I am disappointed/ devastated.)
- érdeklődés, érdektelenség kifejezése (I am interested in... I don't care.)
- bosszúság kifejezése (Oh, no! I am fed up with it.)

Nyelvi elemek, struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige; Present Simple; Present Continuous; Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.) Present Perfect Continuous (I've been learning English for 3 years. Have you been waiting for a long time?);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (Past Tense); Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?); Past Continuous (I was listening to her. Were they crying?) Past Perfect (I had seen her before.);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.); Future Simple (When will you be sixteen? I'll help you.) Future Continuous (This time tomorrow I will be skiing in Austria.)
- modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim.); 'could', 'may' (Can/could/may I join you?) 'should/shouldn't' (You should ask her.); 'mustn't' (You mustn't smoke here.); 'can', 'could', 'be able to' (I could swim when I was 5. I was able to pass the exam.); 'must', 'may', 'might', 'can't' (Clara must be at school, she can't be on holiday. She might like you); 'should have /might have' (She should have done it sooner. He might have passed the exam.)
- múltbeli szokások kifejezése: 'used to' / 'would' (I used to cry a lot when I was a child. My mum would always tell us stories.)
- feltételezés kifejezése (We'll stay at home if it rains. We would buy it if we had money.)
- függő beszéd kifejezése jelenidőben (He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.)
- függő beszéd múlt idejű igével (He said he was tired. She told me not to leave.)
- szenvedő szerkezet: (The school was renovated during the summer. My car will be repaired tomorrow.)

- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám; számok, sorszámok; megszámlálható főnevek; megszámlálhatatlan főnevek; 'all', 'both', 'none', 'neither', 'every', 'each', 'enough', 'too', 'quite' (It isn't good enough. The cake tastes quite good.)
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (more intelligent, She is the most intelligent of all.); leírás (What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, outside, inside, indoors, outdoors, upstairs, downstairs, abroad)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day); időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.); 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it, yet. She has just entered the room.); időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.); időpont meghatározása (soon, afterwards, later, next, then, the day before yesterday, the day after tomorrow, the other day, during the winter)
- logikai viszonyok: célhatározás kifejezése (He went to Rome to study Italian)
- szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those); kötőszavak (and, or, but, because), személyes névmások; 'some/any'; határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody); további kötőszavak (e.g. however)
- birtoklás kifejezése múlt időben (I didn't have many friends at school.); jövő időben (At the age of 25 I will have a car.); genitive 's' (Joe's brother..., Whose...?)
- visszakérdezés: (She's ill, isn't she? She hasn't met you before, has she?).

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott témartományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témartományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
- az adott témartományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

9. évfolyam

9. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Personal topics: family relations, lifestyle, people and society	45
Environment and nature	25
School and education	12
Holidays, travelling, tourism	12
Public matters, entertainment	25
English and language learning	25
Összesen:	144

Témakör	Personal topics: family relations, lifestyle, people and society	Órakeret 45 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<p>- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people</p> <p>- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime</p> <p>- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories</p> <p>- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations</p> <p>- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores</p> <p>- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics</p>	<p>- beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő rövid jellemzésével;</p> <p>- leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;</p> <p>- érthetően tud folyamatosan beszélni, kisebb szünetek beiktatásával;</p> <p>- megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;</p> <p>- megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;</p> <p>- megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;</p> <p>- a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;</p> <p>- előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;</p> <p>- a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejtje gondolatait, véleményét és érzéseit;</p> <p>- a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;</p> <p>- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;</p> <p>- szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;</p> <p>- a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématarományon belül;</p> <p>- a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;</p> <p>- véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról</p>	

	<p>interakciót folytat; - véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; - mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával; - információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír</p>
--	---

Témakör	Environment and nature	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants - A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside - A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns - A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather and climate, seasons 	<ul style="list-style-type: none"> - papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában; - megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; - véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; - véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; - egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; - összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématarományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően; - összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; - értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.
--	---

Témakör	School and education	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language – A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Educational systems in Hungary and in the UK – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, different ways of learning – Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben 	<ul style="list-style-type: none"> – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során. – a tématarományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit; – részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart akár önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi; – kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban; – megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát; – alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során; – alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során; – véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket; – visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatosan és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve; – váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.
--	--

Témakör	Holidays, travelling, tourism	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests both in Hungary and around the world – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour 	<ul style="list-style-type: none"> – Az utazás és turizmus tématerományhoz tartozó egyszerű információk átadása – Interakció az utazás és turizmus tématerományban. – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összetettebb, a tématerományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; – véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; 	

<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, effects of tourism on people and economy 	<ul style="list-style-type: none"> – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématerülethez tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően; – összefüggő, folyékony előadásmódot szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématerületekhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.
---	--

Témakör	Public matters, entertainment	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights 	<ul style="list-style-type: none"> – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, sports, books, apps, media, computer games – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára – megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát; – célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra; 	

<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture 	<ul style="list-style-type: none"> - megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématarományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; - digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra; - kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel; - írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban; - összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően; - megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget; - egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz; - információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír; - nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel
---	---

Témakör	<i>English and language learning</i>	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: - language skills, - language learning strategies, - languages, autonomous learning 	<ul style="list-style-type: none"> - A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata - Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása. 	

	<ul style="list-style-type: none"> – nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel; – céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik; – körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri; – ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését; – a szövegekörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
--	--

10. évfolyam

10. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Intercultural topics	40
Cross-curricular topics and activities	25
Current topics	22
Science and technology, communication	32
Gaining and sharing knowledge	25
Összesen:	144

Témakör	Intercultural topics	Órakeret 40 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions in the different countries – Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions – ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között; 	<ul style="list-style-type: none"> – A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása – Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása – Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról. – alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában; – a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja. 	

Témakör	Cross-curricular topics and activities	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból - Sport, képzőművészet, filmművészet, földrajz, zeneművészet témaköreinek feldolgozása, szókincs bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> – Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban. – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel; 	

Témakör	Current topics	Órakeret 22 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven 	<ul style="list-style-type: none"> – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven – Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra. 	

Témakör	Science and technology, communication	Órakeret 32 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks 	<ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématerületben – Egyszerű interakció a tudomány és technika tématerületben. – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összetettebb, a tématerülethez kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; – véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával 	

	<p>kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;</p> <ul style="list-style-type: none"> – összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tematartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően; – összefüggő, folyékony előadásmódot, szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket; – megérti és értelmezi a lényegét az ajánlott tematartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.
--	---

Témakör	Gaining and sharing knowledge	Órakeret 25 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanult témákhoz kapcsolódó szókincs ismétlése, rendszerezése, és megfelelő használata a célnyelven 	<ul style="list-style-type: none"> – A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése – Információ megosztása angol nyelven. – összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában; – egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően; – szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során; 	

	<ul style="list-style-type: none">– környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;– írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;– digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;– összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;– nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;– nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.
--	--

11–13. évfolyam

A 11. évfolyamra a tanuló már B1 nyelvtudással érkezik, és célja - nyelvtudása további fejlesztése mellett -, hogy legalább a középszintű, de felősktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeresen teljesítse. Középszintű tanulmányai végére már elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolatépítésre.

A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap. A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma vagy egymáshoz viszonyított státusza), a 'mentális kontextus' (például a motiváció, a lelkiállapot), vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukciónak ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő

érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatóságához igazítani. Írásprodukcója is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukcójában érzelmeit, személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információátadást és -cserét. Szóbeli beszélgetést hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.

A tanult nyelvi elemek segítségével ismeretlen témákat és szituációkat is felismer mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott köznyelvi társalgásra is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben meg tudja érteni a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, és ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.

Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókincsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevéssé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hangjelzésében közelít a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.

A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását keresztntantervi témákban is fejleszti.

Ebben a szakaszban a témakörök óraszámai kifejezik a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat. A középiskola elején a személyes témataromány még kiemelkedő szerepet játszik. Ezt itt felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az országismeret és az interkulturális ismeretek vagy egyes keresztntantervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és elvontabb gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is, melyeket az érettségi vizsgára történő felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, a különböző és egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-13. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt

az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezeken az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie az angol nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. Mindezek elérése érdekében a középiskola utolsó két évében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.

Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B2 nyelvi szintet, és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott két évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra célnyelvi példákkal. A 11-13. évfolyamokra vonatkozó listákban megjelenhetnek korábbi elemek összetettebb nyelvi példákkal és újonnan belépő funkciók és struktúrák is.

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a 11-13. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- álláspont, vélemény kifejezése (In my view ..., As I see it ..., Personally, I think ...)
- érvek felvezetése (I find it extremely important ..., When we consider..., Considering ..., We should keep it in mind that ..., I suppose we all agree that ...)
- egyetértés mások érveivel (I completely agree. I couldn't agree more. That's exactly what I think, You've persuaded me.)
- kétely, bizonytalanság kifejezése (I'm not entirely sure, Yes, maybe, but..., I see what you mean, but ... I agree to some extent, but...)
- mások érveivel való egyet nem értés (I am afraid I disagree/can't agree with you. I don't see why/how ..., Actually, ... Surely you don't think that ... I partly agree. I agree up to a point. I completely disagree. You must be joking.)
- konklúzió levonása (The point I'm trying to make is ..., All in all it shows ...)
- statisztikai adatok elemzése grafikon, diagramm segítségével (Judging from the examples ..., The diagram proves that ...)
- reklamáció, panasz kifejezése (I'd like to make a complaint about ..., I'd like to return this ..., It doesn't fit. It's not my size. It won't work properly. Can I have a refund?)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I apologise. I feel/am sorry for ...)
- érzések kifejezése (I'm satisfied. I'm frightened. I'm embarrassed.)
- szükségesség kifejezése (It is necessary/unnecessary to ...)
- dicséret, kritika kifejezése (Congratulations! I congratulate you on doing it.)
- javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend.... Yes, that would be excellent. That's a good idea, but...)

- információkérés (Could you please tell me when the next train leaves? You wouldn't know the time, would you?)
- egymást követő események leírása (Firstly, secondly, thirdly, later on, in the end, eventually)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Can I interrupt you for a second? May I say something?)
- segítségkérés és arra reagálás (Could you do me a favour? Could you give/lend me a hand? Sure. No problem.)

Nyelvi elemek és struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a 11-13. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés kifejezése jövő időben: future continuous, future perfect (I'll be cooking then. I'll have finished cooking by then.)
- jövőidejűség kifejezése a múltban: 'was/were going to', 'was/were about to', 'was/were to have' (I was going to help her. I was about to leave.)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: past perfect continuous (I had been learning English for two years before I passed my exam.)
- feltételes mód kifejezése: third conditional, 'I wish', 'if only' (I would have done it if I had had the time. I wish you were here. If only he could have helped me.)
- függő beszéd: statements, questions, requests, offers, orders, reporting verbs (She threatened to leave me there. She asked me if she should leave. She asked me to take her home. She offered to take me home. She told me to take him home.)
- vonatkozó névmások / mellékmondatok: relative pronouns and clauses (She's a girl who can sing really well. I won't eat the banana which was on the floor.)
- közvetett kérdések: indirect questions (Could you tell me what the time is, please?)
- műveltetés kifejezése: causative (I have my hair cut every month.)
- igei vonzatok (gerunds and infinitives)
- szövegkohéziós elemek (in addition, furthermore, in fact, so as, since, although, even though, however...)
- inverzió: inversion (Not only did they listen to me, they also followed my orders. Never have I seen such a beautiful landscape.)
- képzők: negative prefixes (uneducated, impolite), adjective suffixes (dangerous, professional, hopeful) noun suffixes (teacher, bakery, difference)
- visszaható névmások: reflexive pronouns (myself, yourself, herself...)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

- az adott témartományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;
- létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;
- életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.

11. évfolyam

11. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Personal topics: family relations, lifestyle	30
Environment and nature	12
Holidays, travelling, tourism	12
Public matters, entertainment	12
English and language learning	12
Intercultural topics	10
Cross-curricular topics and activities	10
Current topics	10
Összesen:	108

Témakör	Personal topics: family relations, lifestyle	Órakeret 30 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating 	<ul style="list-style-type: none"> – beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével; – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is; – megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget; – értelmezi az összefüggéseket; – megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon; 	

<p>in different places (home, canteen, restaurants) keeping fit, going to the doctor's, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilities</p> <p>– A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans</p>	<ul style="list-style-type: none"> – megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben; – társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes témakörön belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is; – érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat; – a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza; – mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával; – digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban; – beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni; – szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókincssel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes témakörön belül és az ide tartozó érettségi témákban.
--	---

Témakör	Environment and nature	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons, recycling and reusing 	<ul style="list-style-type: none"> – beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével; – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is; – megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tematartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket; – megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon; – megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben; – társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tematartományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is; – szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatósághoz igazítja; – környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt; – érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban 	

	<p>megfogalmazza és arról interakciót folytat;</p> <ul style="list-style-type: none">– digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;– szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti témartományban és az idetartozó érettségi témákban;– összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;– papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;– megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a témartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;– megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott témartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;– véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;– véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;– egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan
--	---

Témakör	Holidays, travelling, tourism	Órakeret 12 óra
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning 	<ul style="list-style-type: none"> – A nyaralás, utazás, turizmus témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus témakörében. – összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus témaköréhez tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve; – összefüggő, folyékony előadásmódot szöveges prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; 	

Témakör	Public matters, entertainment	Órakeret 12 óra
Ismeretek		Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 	<ul style="list-style-type: none"> – Életkorak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára – A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témakörhöz tartozó 	

<p>cultural institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life</p> <ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services – Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media – 	<p>összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása</p> <ul style="list-style-type: none"> – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományban. – beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével; – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is; – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában; – megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is; – megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort; – megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématarományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; – társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is; – a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben
--	--

	interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
--	--

Témakör	English and language learning	Órakeret 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning – A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben 	<ul style="list-style-type: none"> – Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása. – hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával; – kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban; – törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédképességének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából; – a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését; – a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki; – digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére; – elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket; – egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;
--	---

Témakör	Intercultural topics	Órakeret 10 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions – Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature – Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete – Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása – Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven 	<ul style="list-style-type: none"> – A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása – Célnyelvi kultúráról információk átadása – Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása – Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről. – ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait; – interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban; – szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson; – interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik; – tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban; – tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat; – átadja célnyelven a magyar értékeket; 	

Témakör	Cross-curricular topics and activities	Órakeret 10 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból - Sport, képzőművészet, filmművészet, földrajz, zeneművészet, üzleti élet, gazdasági alapismeretek és egészségügy témaköreinek feldolgozása, szókincs bővítése. 	<ul style="list-style-type: none"> - Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban - Szakmai ismeretekkel, és közismereti tantárgyakkal összefüggő témakörökben interakciót folytat - papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában; - egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan 	

Témakör	Current topics	Órakeret 10 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> - Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven 	<ul style="list-style-type: none"> - Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven - Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra. - használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban; 	

12. évfolyam

12. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Science and technology, communication	18
People and society	18
Financial matters	17
Career and employment	18
Gaining and sharing knowledge	17
Final exam preparation	20
Összesen:	108

Témakör	Science and technology, communication	Órakeret 18 óra
	<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> – összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématerületéhez tartozó alapvető témákban; – összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját; – papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában; – megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématerületéhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben; – megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématerületekhez kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben; 	<p>Fejlesztési feladatok</p> <ul style="list-style-type: none"> – véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat; – véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat; – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete

	<p>célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tudomány és technika tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématerületében.
--	---

Témakör	People and society	Órakeret 18 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service 	<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment. – Az ember és társadalom tématerületéhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom tématerületében 	

Témakör	Financial matters	Órakeret 17 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money 	<ul style="list-style-type: none"> – A pénzügyek és gazdaság témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság témakörében. 	

Témakör	Career and employment	Órakeret 18 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings 	<ul style="list-style-type: none"> – A karrier és munkavállalás témaköréhez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása – A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás témakörében 	

<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life long learning, applying for a job – A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV 	
---	--

Témakör	Gaining and sharing knowledge	Órakeret 17 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése – Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven 	<ul style="list-style-type: none"> – Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre. 	

Témakör	Final exam preparation	Órakeret 20 óra
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	
<ul style="list-style-type: none"> – Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása – A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása 	<ul style="list-style-type: none"> – A folyamatos beszéd és gondolat kifejtés gyakorlása Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése 	

0

13. évfolyam

Középiskolai tanulmányai végére megfelelő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolatépítésre.

A szakasz célja, hogy a 9-12 évfolyamban megismert és elsajátított témaköröket az érettségi vizsga követelményeihez igazítva, rendszerezzük és készségszintre emeljük, új ismeretek bevezetése nélkül. Fókuszba helyezzük a már ismert és elsajátított témák, készségek gyakorlatias feldolgozását.

13. évfolyam	
Tematikai egység	Órakeret
Personal topics: family relations, lifestyle	10
Environment and nature	10
Holidays, travelling, tourism	10
Public matters, entertainment	10
English and language learning	10
Intercultural topics	10
Cross-curricular topics and activities	10
Current topics	10
Science and technology, communication	10
People and society	10
Financial matters	10
Career and employment	10
Gaining and sharing knowledge	10
Final exam preparation	25
Összesen:	155

Ismeretek	Fejlesztési feladatok
<ul style="list-style-type: none"> – A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven. – A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven – A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven. – A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven. – A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven. A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven. 	<ul style="list-style-type: none"> – beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével; – a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is; – megérti és értelmezi az összetettebb, a tématarományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget; – értelmezi az összefüggéseket;

	<ul style="list-style-type: none">– megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;– megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;– társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématerületen belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;– érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;– érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;– a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;– mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;– digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;– beszéd- és írásprodukciónak tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;– szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématerületen és az idetartozó érvelési témákban.
--	---

2. KÖTELEZŐ, KÖTELEZŐEN VÁLASZTANDÓ VAGY SZABADON VÁLASZTHATÓ
FOGLALKOZÁSOK MEGNEVEZÉSE, SZÁMA, VALAMINT MEGSZERVEZÉSÉNEK ÉS
VÁLASZTÁSÁNAK ELVEI
ÓRATERVEK

2020/2021. tanévtől technikai képzés közismereti tantárgyai
(a szakmai tantárgyak óraszámának részleteit ágazatonként külön táblázat tartalmazza)

Tantárgyak		9. évfolya m	10. évfolya m	11. évfolya m	12. évfolya m	13. évfolya m	9-13. óraszám összesen
Közismereti oktatás	Magyar nyelv és irodalom	4	4 (5-1)	4 (3+1)	3+1	0	556
	Idegen nyelv	4	4	3	3	3	644
	Matematika	4	4	3	3+1	0	520
	Történelem	3	3	2	2	0	350
	Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0	31
	Digitális kultúra	1+1	+2	0	0	0	144
	Testnevelés	4	4	3	3	0	489
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	170
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0	108
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: földrajz/fizika/biológia	+2	2	2	0	0	216
	Érettségire felkészítő tantárgy	0	0	2	2	+6	258
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0	36
Összes közismereti óraszám	27	25	20	20	10	3522	
Ágazati alapoktatás	7	9	0	0	0	576	
Szakirányú oktatás	0	0	14	14	24	1682	
Tanítási hetek száma	36	36	36	31	31		
Éves összes óraszám	1224	1224	1224	1054	1054	5780	
Rendelkezésre álló órakeret/hét	34	34	34	34	34		

Csoportbontásban tanított közismereti tantárgyak:

- matematika
- digitális kultúra
- idegen nyelvek

HSZC Szentesi Boros Sámuel Technikum
Oktatási program – 2022 / 2023

23.	Általános laboratóriumi alapismeretek	60										36+18	0,5	1				
24.	Rehabilitációs alapismeretek és fizioterápia	25										54	1	0,5				
25.	Szociológia alapjai	0					18-18					0+18	0,5					
26.	Pszichológia alapjai	0					36	1										
27.	Népegészségtan, egészségfejlesztés	0					18-18					0+36	1					
28.	Pedagógiai - betegoktatási alapismeretek	0					18-18					0+18	0,5					
29.	Belgyógyászat és ápolástana	25					54	1	0,5									
30.	Sebészet és ápolástana	25					54	1	0,5									
31.	Kisklinikumi ismeretek és ápolástanuk	30										36	0,5	0,5				
32.	Szülészet -nőgyógyászat klinikuma	0										18	0,5					
33.	Neurológia klinikuma	0										18	0,5					
34.	Pszichiátria klinikuma	0										18	0,5					
35.	Geriatríia klinikuma	0										18	0,5					
36.	Klinikai gyakorlat	100					112+104			6		77-41		1				
37.	Szakmai klinikai gyakorlat	100														961 945+16		31
Összes szakmai óraszám			252	7	0	324	6	3	504 (436+68)	5,5	2,5	6	504 (419+85)	10,25	3,75	961 (945+16)	0	31
Szabadsáv			0		0		0			0			0					
Összefüggő nyári gyakorlat			0		140		140			160			0					
Rendelkezésre álló órakeret			34		34		34			34			34					

Gazdálkodás és menedzsment – 5 0411 09 01 – pénzügyi-számviteli ügyintéző

Szakmai óraszámok

Sorszám	Tantárgy	Gyakorlat % PTT szerint	9.			10.			11.				12.				13.			
			Éves óraszám	Elmélet Heti	Gyakorlat Heti	Éves óraszám	Elmélet Heti	Gyakorlat Heti	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti	Duális képzőhely	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Duális képzőhely	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Duális képzőhely
1.	Munkavállalói ismeretek	0	18	0,5																
2.	Munkavállalói idegen nyelv	0														62	2			
3.	Gazdasági és jogi alapismeretek	0	108	3		108	3													
4.	Vállalkozások működtetésének alapismeretei	0				144	4													
5.	Kommunikáció	0	36	1																
6.	Digitális alkalmazások	0	90	2,5		72	2													
7.	Gazdálkodási ismeretek	0							66+6	2			54+18	2		36-5	1			
8.	Gazdasági számítások	0							18+18	1			36	1						
9.	Pénzügy	0							162+18	5			166+14	5		67-5	2			
10.	Irodai szoftverek alkalmazása	0														93	3			
11.	Adózás	0											36	1		92+1	3			
12.	Elektronikus bevallás	0														109-0,5	3,5			
13.	Számvitel	0							136+8	4			128+16	4		114+10	4			
14.	Számviteli esettanulmányok	0							72	2			36	1		36-5	1			
15.	Számítógépes könyvelés	0														144-4,5	4,5			
Összes szakmai óraszám			252	7	0	324	9	0	504 (454+50)	14			504 (456+48)	14		744 (753-9)	24			
Szabadsáv			0			0			1,4				1,3				-0,3			
Összefüggő nyári gyakorlat			0			0			0				0				0			
Rendelkezésre álló órakeret			34			34			34				34				34			

Gazdálkodás és menedzsment – 5 0411 09 02– VÁLLALKOZÁSI ÜGYVITELI ÜGYINTÉZŐ

Szakmai óraszámok

Sorszám	Tantárgy	Gyakorlat % PTT szerint	9.			10.			11.				12.				13.			
			Éves óraszám	Elmélet Heti	Gyakorlat Heti	Éves óraszám	Elmélet Heti	Gyakorlat Heti	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti	Duális képzőhely	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Duális képzőhely	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Duális képzőhely
16.	Munkavállalói ismeretek	0	18	0,5																
17.	Munkavállalói idegen nyelv	0														62	2			
18.	Gazdasági és jogi alapismeretek	0	108	3		108	3													
19.	Vállalkozások működtetésének alapismeretei	0				144	4													
20.	Kommunikáció	0	36	1																
21.	Digitális alkalmazások	0	90	2,5		72	2													
22.	Üzleti adminisztráció	0							108	3			54	1,5						
23.	Pénzforgalmi nyilvántartások	0													124	4				
24.	Kis és középvállalkozások gazdálkodása	0							72	2			36	1		124	4			
25.	Munkaerő-gazdálkodás	0											72	2		62	2			
26.	Adózási ismeretek	0							36+36	2			54	1,5		140	4,5			
27.	Könyvviteli alapismeretek	0											36+36	2		77	2,5			
28.	Szövegbevitel számítógépen	0							72	2			36	1		31	1			
29.	Dokumentumszerkesztés	0							36	1			108	3						
30.	Titkári ügyintézés	0							54	1,5			36	1		62	2			
31.	Ügyfélszolgálati kommunikáció	0							72	2										
32.	Kommunikáció a titkári munkában								18	0,5			36	1		62	2			
Összes szakmai óraszám			252	7	0	324	9	0	504 (468+36)	14			504 (468+36)	14		744	24			
Szabadsáv			0			0			1				1				0			
Összefüggő nyári gyakorlat			0			0			0				0				0			
Rendelkezésre álló órakeret			34			34			34				34				34			

Közlekedés és szállítmányozás – 5 1041 15 06 – logisztikai technikus																				
Szakmai óraszámok																				
Sorszám	Tantárgy	Gyakorlat % PTT szerint	9.			10.			11.				12.				13.			
			Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Duális képzőhely	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Duális képzőhely	Éves óraszám	Elmélet Heti óraszám	Gyakorlat Heti óraszám	Duális képzőhely
1.	Munkavállalói ismeretek	0	18	0,5																
2.	Munkavállalói idegen nyelv	0														62	2			
3.	Gazdasági ismeretek	0	108	3		108	3													
4.	Vállalkozások működtetése	0				72	2													
5.	Kommunikáció	0	36	1		72	2													
6.	Digitális alkalmazások	0	90	2,5		72	2													
7.	Közlekedési alapok	0							108	3										
8.	Közlekedés technikája és üzemvitele	0							144	4										
9.	Külkereskedelmi és vámismeretek	0							72	2										
10.	Általános szállítmányozás	0													108+18	3,5		72-10	2	
11.	Ágazati szabályozások	0													144+18	4,5				
12.	Szállítmányozói feladatok	50																		
13.	Raktározási alapok	50							72+36	1,5	1,5							174+12	3	3
14.	Raktári tárolás és anyagmozgatás	50							72	1	1									
15.	Raktári mutatószámok	0													72+18	2,5				
16.	A raktárirányítás rendszere	50																60+2	1	1
17.	Raktárvezetés	50																48-17	0,5	0,5
18.	Logisztikai alapok	20													36	0,75	0,25	50-3,5	1	0,5
19.	Beszerezési logisztika	20													36	0,75	0,25	46,5+0,5	1	0,5
20.	Készletezési logisztika	20													18	0,25	0,25	54+8	1,5	0,5
21.	Termelési logisztika	20													18	0,25	0,25	54-7,5	1	0,5
22.	Elosztási logisztika	20													18	0,25	0,25	68+9,5	2	0,5
23.	Minőség a logisztikában	20																60+2	1,5	0,5
Összes szakmai óraszám			252	7	0	324	9	0	504 (468+36)	11,5	2,5				504 (450+54)	12,75	1,25	744 (702+42)	16,5	7,5
Szabadsáv			0			0			1				1,5				1,4			
Összefüggő nyári gyakorlat (Duális partnernél)			0			0			0				140				0			
Rendelkezésre álló órakeret			34			34			34				34				34			

2.1. Szakképző iskola (felmenő rendszerben 9. évfolyamon a 2020/2021. tanévtől)

2.2. Szakgimnázium (kifutó rendszerben)

A 2018/2019-es tanévtől bevezetésre kerülő óratervek

(26/2018. (VIII. 7.) EMMI rendelet)

MELLÉK-SZAKKÉPESÍTÉS 11. ÉVFOLYAMON LETANÍTVA

Egészségügy ágazat Gyakorló ápoló szakképesítés (Általános ápolási és egészségügyi asszisztens 52720 01 mellék-szakképesítés)

Tantárgyak		9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	9-12. órasz. össz.	13. évf.	13. évf. órasz. z. össz.
Magyar nyelv		2	1	1	1	175		
Irodalom		2	3	3	3	381		
Idegen nyelv		4	4	4	4	556		
Matematika		3	3	3	3	417		
Történelem		2	2	3	3	345		
Etika		-	-	-	1	31		
Informatika		2	2	-	-	144		
Művészetek		1	-	-	-	36		
Testnevelés		5	5	5	5	695		
Osztályfőnöki		1	1	1	1	139		
<i>Komplex természettudományos tantárgy</i>		3	-	-	-	108		
<i>Ágazathoz kapcsolódó természettudományos tantárgy: Biológia</i>		2	2	2	-	216		
<i>Kötelezően választható tantárgy: Érettségi tantárgy, Idegen nyelv, Kémia vagy Fizika, Informatika, Szakmai tantárgy vagy Katonai alapismeretek</i>		-	-	2	2	134		
Pénzügyi és vállalkozói ismertetek		-	1	-	-	36		
Munkahelyi egészség és biztonság		0,5	-	-	-	18		
<i>Egészségügyi alapismeretek</i>	Egészségügyi alapismeretek	1	3,5	-	-	162		
	Szakmai kommunikáció	1	1	-	-	72		
<i>Alapápolás</i>	Ápolástan – gondozástan	1,5	3,5	-	-	180		
<i>Klinikumi ismeretek</i>	Klinikumi alapozó ismeretek	3,5	1	-	-	162		
	Klinikumi szakismeretek	-	-	-	3,5	116		
	Diagnosztikai és terápiás alapismeretek	-	2	-	-	72		
	Klinikumi gyakorlat	-	-	1,5	4	178		
<i>Egészségügyi asszisztensi feladatok (mellék)</i>	Egészségügyi asszisztensi feladatok	-	-	5,5	-	193		
	Egészségügyi asszisztálás gyakorlata	-	-	4	-	129		
<i>Diagnosztikus és terápiás</i>	Diagnosztikus és terápiás szakismeretek	-	-	-	-		3,5	108

<i>beavatkozások felnőtt betegeknél</i>	Diagnosztikus és terápiás beavatkozások	-	-	-	-	2	62
	Klinikai gyakorlat	-	-	-	-	17,5	543
<i>Egészségnevelő és fejlesztő tevékenység</i>	Egészségnevelés - egészségfejlesztés	-	-	-	-	2,5	77
	Egészségnevelés – egészségfejlesztés gyakorlat		-	-	-	3	108
Foglalkoztatás II. (munkajog)		-	-	-	-	0,5	16
Foglalkoztatás I. („szakmai” kommunikáció)		-	-	-	-	2	62
Szabadon tervezhető órakeret						4	124
Ágazati szakmai kompetenciák erősítése		0,5	1	0	4,5		
Általános képzés összes óraszám		27	24	24	23		
Fő szakképesítés összes óraszám		7,5	11	1,5	7,5		
Mellék szakképesítés összes óraszám		0	0	9,5	0		
Órakeret/hét		35	36	35	35	35	
Tanítási hetek száma		36	36	36	31	31	

Csoportbontásban tanítjuk a következő tantárgyakat:

- a magyar nyelvtant
- a matematikát
- az informatikát
- az idegen nyelveket
- szakmai kommunikáció tantárgyon belül orvosi latin témakörét
- ápolástan-gondozástan tantárgyon belül a csecsemő- és kisgyermekgondozás, betegmegfigyelés, ápolási beavatkozások témaköreit
- klinikumi ismeretek tantárgyon belül az elsősegélynyújtás - első ellátás, anatómia, belgyógyászat gyakorlat, sebészet, traumatológia gyakorlat, csecsemő és gyermekosztályos gyakorlat témaköreit
- művészetek

Ágazati szakmai kompetenciák erősítése alatt a következőket oktatjuk:

- 9. évfolyam: 0,5 óra Ápolástan – gondozástan tantárgyon belül Csecsemő- és kisgyermekgondozás
- 10. évfolyam: 1 óra Szakmai kommunikáció tantárgyon belül Orvosi latin
- 12. évfolyam: 4,5 óra Egészségügyi alapismeretek 1 óra, Alapápolás 1 óra, Klinikumi ismeretek 2,5 óra
- 13. évfolyam: 2 óra Ápolástan – gondozástan, 2 óra Emberi test és működése

1.3.2 XXIV. Közgazdaság ágazat

MELLÉK-SZAKKÉPESÍTÉS 11. ÉVFOLYAMON LETANÍTVÁ

Pénzügyi-számviteli ügyintéző szakképesítés (Pályázati-támogatási asszisztens 52 345 06)

Tantárgyak		9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	9-12. órasz. össz.	13. évf.	13. évf. órasz. össz.
Magyar nyelv		2	1	1	1	175		
Irodalom		2	3	3	3	381		
Idegen nyelv		4	4	4	4	556		
Matematika		3	3	3	3	417		
Történelem		2	2	3	3	345		
Etika		-	-	-	1	31		
Informatika		2	2	-	-	144		
Művészetek		1	-	-	-	36		
Testnevelés		5	5	5	5	695		
Osztályfőnöki		1	1	1	1	139		
<i>Komplex természettudományos tantárgy</i>		3	-	-	-	108		
<i>Ágazathoz kapcsolódó természettudományos tantárgy: Földrajz</i>		2	2	2	-	216		
<i>Kötelezően választható tantárgy: Érettségi tantárgy, Idegen nyelv, Fizika, Informatika, Szakmai tantárgy</i>		-	-	2	2	134		
Pénzügyi és vállalkozói ismertetek		-	1	-	-	36		
<i>Gazdálkodási alaptevékenység ellátása</i>	Gazdasági és jogi alapismeretek	4	2	-	-	216		
	Ügyviteli gyakorlatok	4	-	-	-	144		
	Általános statisztika	-	3	-	-	108		
	Pénzügyi alapismeretek	-	3	-	3	206		
	Pénzügy gyakorlat	-	1	-	1	72		
	Adózási alapismeretek	-	-	-	1	36		
	Adózás gyakorlat	-	-	-	1	31		
	Számviteli alapismeretek	-	2	-	2	139		
Számvitel gyakorlat	-	1	-	2	103			
<i>Projekttervezés</i>	Támogatási alapismeretek	-	-	3	-	103		
	Gazdálkodási statisztika	-	-	3	-	103		
	Folyamat- és pénzügyi tervezés	-	-	2	-	62		
<i>Támogatáskezelés</i>	Támogatási ügyvitel	-	-	3	-	103		
	Támogatási menedzsment	-	-	-	2	62		
<i>Gazdálkodási feladatok ellátása</i>	Gazdálkodási ismeretek						2,5	77
<i>Vállalkozásfinanszírozási és adózási feladatok</i>	Vállalkozásfinanszírozás						3	93
	Vállalkozásfinanszírozás gyakorlat						1	31
	Adózás						3	93
	Elektronikus adóbevallás gyakorlata						2	62

<i>Könyvvezetés és beszámoló készítés</i>	Számvitel						6	186
<i>Könyvelés számítógépen</i>	Könyvelés számítógépen gyakorlat						4	124
<i>Projektfinanszírozás</i>	Projektfinanszírozás						2	62
	Projektfinanszírozás gyakorlata						2	62
<i>Projektfolyamatok követése</i>	Projektfolyamatok követése						2	62
	Projekttervezés gyakorlata						1	31
Foglalkoztatás II. (munkajog)							0,5	16
Foglalkoztatás I. („szakmai” kommunikáció)							2	62
Szabadon tervezhető órakeret							4	124
Ágazati szakmai kompetenciák erősítése		0	0	0	0			
Általános képzés összes óraszám		27	24	24	23			
Fő szakképesítés összes óraszám		8	12	0	10			
Mellék szakképesítés összes óraszám		0	0	11	2			
Órakeret/hét		35	36	35	35		35	
Tanítási hetek száma		36	36	36	31		31	

Csoportbontásban tanított tantárgyak:

- számvitel gyakorlat
- adózási gyakorlat
- ügyvitel gyakorlat
- statisztika gyakorlat
- pénzügyi gyakorlat
- támogatási ügyvitel
- informatika
- magyar nyelv
- idegen nyelv,
- művészetek
- matematika

Az 5/13. évfolyam szabadon tervezhető órakeret heti 4 órájában a következő tantárgyakat oktatjuk:

- Vállalkozásfinanszírozás 2 óra
- Számvitel 2 óra

1.3.3 XL. Közlekedés, szállítmányozás és logisztika ágazat

MELLÉK-SZAKKÉPESÍTÉS 11. ÉVFOLYAMON LETANÍTVÁ

Logisztikai és szállítmányozási ügyintéző szakképesítés (Vállalkozási ügyintéző 51 344 11)

Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	9-12. órasz. össz.	13. évf.	13. évf. órasz. össz.
Magyar nyelv	2	1	1	1	175		
Irodalom	2	3	3	3	381		
Idegen nyelv	4	4	4	4	556		
Matematika	3	3	3	3	417		
Történelem	2	2	3	3	345		
Etika	-	-	-	1	31		
Informatika	2	2	-	-	144		
Művészetek	1	-	-	-	36		
Testnevelés	5	5	5	5	695		
Osztályfőnöki	1	1	1	1	139		
<i>Komplex természettudományos tantárgy</i>	3	-	-	-	108		
<i>Ágazathoz kapcsolódó természettudományos tantárgy:</i> Fizika	2	2	2	-	216		
<i>Kötelezően választható tantárgy:</i> Érettségi tantárgy, Idegen nyelv, Kémia, Informatika, Szakmai tantárgy	-	-	2	2	134		
Pénzügyi és vállalkozói ismertetek	-	1	-	-	36		
<i>Gazdálkodási alaptervekenység ellátása</i>	Gazdasági és jogi alapismeretek	-	-	1	-	36	
	Ügyviteli gyakorlatok	-	-	0,5	-	18	
	Általános statisztika	-	-	0,5	-	16	
	Pénzügyi és alapismeretek	-	-	1	-	36	
	Adózási alapismeretek	-	-	0,5	-	18	
	Számviteli alapismeretek	-	-	1	-	31	
<i>Vállalkozásfinanszírozási és adózási feladatok</i>	Vállalkozásfinanszírozás	-	-	1	-	36	
	Vállalkozásfinanszírozás gyakorlat	-	-	0,5	-	18	
	Adózás	-	-	1	-	31	
	Elektronikus adóbevallás gyakorlata	-	-	1	-	31	
<i>Kis- és középvállalkozások gazdálkodása</i>	-	-	0,5	-	18		

<i>ok gazdálkodási feladatai</i>	Üzleti terv készítése	-	-	1	-	36		
<i>Könyvviteli feladatok</i>	Könyvvetés	-	-	0,5		16		
	Pénzforgalmi könyvvitel gyakorlat	-	-	1		31		
<i>Munkaerő-gazdálkodás</i>	Munkaerő-gazdálkodás	-	-	-	1	36		
	Bérszámfejtési gyakorlat	-	-	-	1	31		
<i>Közlekedés-szállítási alapok</i>	Közlekedési alapfogalmak	3	-	-	-	108		
	Közlekedés technikája	-	3	-	1	144		
	Közlekedés üzemvitel	-	-	-	1	36		
	Közlekedés üzemvitel gyakorlat	-	-	-	2	62		
<i>A raktáros feladatai</i>	Raktározási folyamatok	2	2	-	-	144		
	Raktározás gyakorlat	-	1	-	2	108		
<i>Raktárvezető feladatai</i>	A raktározás szerepe és mutatószámai	-	2	-	-	36		
	Raktárvezetés gyakorlat	-	2	-	-	72		
<i>Munkahelyi kommunikáció</i>	Kommunikáció alapjai	3	-	-	-	108		
	Üzleti kommunikáció gyakorlat	-	1-	-	-	36		
<i>Vezetési, jogi, gazdasági és marketing ismeretek</i>	Vezetési, jogi, gazdasági, és marketing elméleti ismeretek	-	-	-	2	62		
	Marketing, vezetés, szervezés gyakorlat	-	-	-	2	62		
<i>Szállítmányozási ügyintézői feladatok</i>	Általános szállítmányozási ismeretek						4	124
	Ágazati szállítmányozási ismeretek						7	217
	Szállítmányozási ismeretek gyakorlat						5	155
<i>Logisztikai ügyintéző feladatai</i>	Logisztika						7	217
	Logisztikai tervezés gyakorlat						5,5	170
Foglalkoztatás II. (munkajog)							0,5	16

Foglalkoztatás I. („szakmai” kommunikáció)						2	62
Szabadon tervezhető órakeret						4	124
Ágazati szakmai kompetenciák erősítése	0	0	0	0			
Általános képzés összes óraszám	27	24	24	23			
Fő szakképesítés összes óraszám	8	11	0	10			
Mellék szakképesítés összes óraszám			11	2			
Órakeret/hét	35	36	35	35		35	
	36	36	36	31		31	

Csoportbontásban tanított tantárgyak:

- ügyviteli gyakorlatok
- elektronikus adóbevallás gyakorlata
- üzleti kommunikáció gyakorlat
- raktározási folyamatok
- raktározás gyakorlat
- raktárvezetés gyakorlat
- raktározás szerepe és mutatószámai
- közlekedés technikája
- matematika • informatika
- magyar nyelv
- idegen nyelvek
- művészetek

A képzés feltétele az összefüggő szakmai gyakorlat teljesítése 5 évfolyamos képzés esetén: a 10. évfolyamot követően 140 óra, a 11. évfolyamot követően 140 óra; a 2 évfolyamos képzés esetén: az első szakképzési évfolyamot követően 160 óra.

Az 5/13. évfolyam szabadon tervezhető órakeret heti 4 órájában a következő tantárgyakat oktatjuk:
 - Logisztika 4 óra

1.3.3 XL. Közlekedés, szállítmányozás és logisztika ágazat

MELLÉK-SZAKKÉPESÍTÉST NEM TANULÓK
Logisztikai és szállítmányozási ügyintéző szakképesítés

Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	9-12. órasz. össz.	13. évf.	13. évf. órasz. z. össz.
Magyar nyelv	2	1	1	1	175		
Irodalom	2	3	3	3	381		
Idegen nyelv	4	4	4	4	556		
Matematika	3	3	3	3	417		
Szakmai matematika	-	-	1	-	36		
Történelem	2	2	3	3	345		
Etika	-	-	-	1	31		
Informatika	2	2	-	-	144		
Művészetek	1	-	-	-	36		
Testnevelés	5	5	5	5	695		
Osztályfőnöki	1	1	1	1	139		
<i>Komplex természettudományos tantárgy</i>	3	-	-	-	108		
<i>Ágazathoz kapcsolódó természettudományos tantárgy: Fizika</i>	2	2	2	-	216		
Szakmai fizika	-	-	1	-	36		
<i>Kötelezően választható tantárgy: Érettségi tantárgy, Idegen nyelv, Kémia, Informatika, Szakmai tantárgy</i>	-	-	2	2	134		
Pénzügyi és vállalkozói ismertetek	-	1	-	-	36		
<i>Gazdálkodási alaptevékenység ellátása</i>	Gazdasági és jogi alapismeretek	-	-	-	-		
	Ügyviteli gyakorlatok	-	-	-	-		
	Általános statisztika	-	-	-	-		
	Pénzügyi és alapismeretek	-	-	-	-		
	Adózási alapismeretek	-	-	-	-		
	Számviteli alapismeretek	-	-	-	-		
<i>Vállalkozásfinanszírozási és adózási feladatok</i>	Vállalkozásfinanszírozás	-	-	-	-		
	Vállalkozásfinanszírozás gyakorlat	-	-	-	-		

	Adózás	-	-	-	-	-		
	Elektronikus adóbevallás gyakorlata	-	-	-	-	-		
<i>Kis- és közép vállalkozások gazdálkodási feladatai</i>	Kis- és közép vállalkozások gazdálkodása	-	-	-	-	-		
	Üzleti terv készítése	-	-	-	-	-		
<i>Könyvvezetési feladatok</i>	Könyvvezetés	-	-	-	-	-		
	Pénzforgalmi könyvvitel gyakorlat	-	-	-	-	-		
<i>Munkaerőgazdálkodás</i>	Munkaerőgazdálkodás	-	-	-	-	-		
	Bérszámfejtési gyakorlat	-	-	-	-	-		
<i>Közlekedésszállítási alapok</i>	Közlekedési alapfogalmak	3	-	-	-	108		
	Közlekedés technikája	-	3	2	2	242		
	Közlekedés üzemvitel	-	-	2	2	134		
	Közlekedés üzemvitel gyakorlat	-	-	-	2	62		
<i>A raktározási feladatai</i>	Raktározási folyamatok	2	2	-	-	144		
	Raktározás gyakorlat	-	1	-	2	108		
<i>Raktárvezető feladatai</i>	A raktározás szerepe és mutatószámai	-	2	-	-	36		
	Raktárvezetés gyakorlat	-	2	2	-	144		
<i>Munkahelyi kommunikáció</i>	Kommunikáció alapjai	3	-	-	-	108		
	Üzleti kommunikáció gyakorlat	-	1-	-	-	36		
<i>Vezetési, gazdasági marketing ismeretek</i>	Vezetési, jogi, gazdasági, és marketing elméleti ismeretek	-	-	-	2	62		
	Marketing, vezetés, szervezés gyakorlat	-	-	-	2	62		

<i>Szállítmányozási ügyintézői feladatok</i>	Általános szállítmányozási ismeretek	-	-	-	-	-	4	124
	Ágazati szállítmányozási ismeretek	-	-	-	-	-	7	217
	Szállítmányozási ismeretek gyakorlat	-	-	-	-	-	5	155
<i>Logisztikai ügyintéző feladatai</i>	Logisztika	-	-	3	-	108	7	217
	Logisztikai tervezés gyakorlat	-	-	-	-	-	5,5	170
Foglalkoztatás II. (munkajog)							0,5	16
Foglalkoztatás I. („szakmai” kommunikáció)							2	62
Szabadon tervezhető órakeret							4	124
Ágazati szakmai kompetenciák erősítése		0	0	0	0			
Általános képzés összes óraszama		27	24	24	23			
Fő szakképesítés összes óraszama		8	11	11	12			
Mellék szakképesítés összes óraszama				0	0			
Órakeret/hét		35	36	35	35		35	
Tanítási hetek száma		36	36	36	31		31	

Csoportbontásban tanított tantárgyak:

- ügyviteli gyakorlatok
- elektronikus adóbevallás gyakorlata
- üzleti kommunikáció gyakorlat
- raktározási folyamatok
- raktározás gyakorlat
- raktárvezetés gyakorlat
- raktározás szerepe és mutatószámai
- közlekedés technikája
- matematika
- informatika
- magyar nyelv
- idegen nyelvek
- művészetek

A képzés feltétele az összefüggő szakmai gyakorlat teljesítése 5 évfolyamos képzés esetén: a 10. évfolyamot követően 140 óra, a 11. évfolyamot követően 140 óra; a 2 évfolyamos képzés esetén: az első szakképzési évfolyamot követően 160 óra.

Az 5/13. évfolyam szabadon tervezhető órakeret heti 4 órájában a következő tantárgyakat oktatjuk:

- Logisztika 4 óra

2.3. Felnőttképzés (Lásd a Képzési programban)

2.4. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében az oktatóválasztás szabályai

Oktatási programjaink

A szakképző intézmény egyes évfolyamain az elkövetkező tanévekben az alábbi tantervek, törvények, rendeletek alapján folyik az oktatás:

- Kerettanterv a szakközépiskolák számára (2/2008. (II. 8.) OKM rendelettel beépítve a 17/2004. 3. számú mellékletébe
- A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet
- 14/2013 (IV.05) NGM rendelet 2-6. mellékletei
- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
- 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról
- 12/2020. (II.7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

2.5. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Csoportbontásokra abban az esetben kerülhet sor, ha azt a tanulók létszáma indokoltá teszi, figyelembe véve az érintett tanulók tudásszintjét, a helyi sajátosságokat, az érintett tantárgyat és a rendelkezésre álló humán erőforrást.

A csoportbontásokra az oktatói testület tesz javaslatot, jóváhagyása a tantárgyfelosztás jóváhagyásával történik meg.

2.6. A testnevelés megvalósításának módja

A mindennapos testnevelést a 2012/2013. tanév 9. évfolyamától kezdve, felmenő rendszerben a szakgimnáziumi osztályok esetében heti öt testnevelés óra megtartásával biztosítjuk.

A testnevelés órák tananyagát osztályokra, tanulócsoporthoz tanévenként elkészített tanmenetekben rögzítjük, amelyek 2020. szeptember 1-től a 10-12. évfolyamok esetében kifutó rendszerben, a NAT 2012 és az ehhez illeszkedő, a szakgimnáziumok részére a testnevelés és sport műveltségterület kerettanterve alapján elkészített helyi tantervre épülnek.

A 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben 9-10. évfolyamon heti 4-4, 11-12. évfolyamon heti 3-3 órában mozoghatnak testnevelés órák keretében tanulóink a NAT 2020 és a gimnáziumi kerettantervek alapján kidolgozott helyi tantervekre alapozott testnevelés tanmenetek szerint. A 9. évfolyamra belépő technikumi osztályok esetében azokon a napokon, amelyeken az ágazati alapoktatás, valamint a szakirányú oktatás folyik, igény szerint tanórán kívüli mozgáslehetőségeket kínálunk. Iskolánk a mindennapi testedzést a kötelező tanórai foglalkozások mellett az iskolai sportkörök működésének támogatásával biztosítja. Az iskola biztosítja továbbá, hogy az őszi és tavaszi időszakban a sportudvar, téli időszakban a tornaterem – igény szerint – tanári felügyelettel a tanulók rendelkezésére álljon. A délutáni sportfoglalkozásokon az intézmény minden tanulója jogosult részt venni.

A testnevelés órákból heti kettő

a) iskolai sportkörben való sportolással

b) versenyszerűen sporttevékenységet folytató, sportszervezetben sportoló tanuló, illetve képzésben részt vevő személy kérelme alapján a sportszervezet által az adott félévben kiállított igazolás

birtokában a sportszervezet keretei között szervezett, legalább heti két órának megfelelő edzéssel váltható ki.

A külsős sportszervezetben versenyző vagy sportoló tanuló szülői kérelem és az adott félévre kiállított sportszervezeti igazolás birtokában a munkatervben meghatározott határidő betartásával kérheti mentesítését heti két testnevelés óra látogatása alól.

A mindennapos testnevelést azokon a napokon, amikor közismereti oktatás folyik, testnevelésóra megtartásával kell biztosítani.

3. A KÖZISMERETI KERETTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI

3.1. Az erkölcsi nevelés

Célja:

- fejleszteni a tanulók erkölcsi érzékét,
- elmélyíteni a tanulóknál a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatot,
- elősegíteni közösségi beilleszkedésüket,
- segíteni a tanulókat az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésére.

Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás.

Feladataink, tevékenységeink:

- Tanórákon pozitív példamutatás, hogy a diákok a legfontosabb erkölcsi értékeket láthassák csak maguk előtt az iskolánkban.
- fejleszteni az erkölcsi gondolkodást a számítógépen történő biztonságos adattárolás, az egyéni felelősségvállalás és az illetéktelen adathozzáférés megismertetésével,
- fejleszteni a kritikus gondolkodást és az etikus viselkedés betartásának igényét a média működésének megismertetése és az információk kritikus értelmezése révén,
- megismertetni az információs társadalomban az információszerzés, –kezelés jogi és etikai normáit, értékeit,
- közvetett módon hatni az erkölcsi gondolkodásra az informatikai eszközök megfelelő módon történő használatával, a számítógépteremben lévő szabályok betartásával, az egészséges számítógépes munkakörnyezet kialakításával,
- megvitatni tanulóinkkal, hogy minden állampolgár részére alapvető jog az információhoz való hozzáférés,
- tudatosítani tanulóinkban, hogy az információ megszerzése és megértése társadalmi érdek, azonban felhasználásakor a jogi és az erkölcsi tényezőket figyelembe kell venni,
- Egymás tisztelete, az emberi értékek megbecsülése.
- A helyes viselkedés alakítása, a fegyelmessé, önuralommal rendelkező egyén kimunkálása, a jellem akarati tulajdonságainak fejlesztése.
- A döntéseikben, viselkedésükben, önmagukkal és a társaikkal szembeni felelősségérzet kialakítása.
- A problémamegoldás, a konfliktuskezelés lépéseinek megismertetése, alkalmazása.
- A kisebb és nagyobb közösségek értekeinek, hagyományainak és szokásainak megőrzése, a közösségi érzés erősítése
- Irodalmi kultúra, irodalmi művek megismerésével segíteni a tanulók pozitív erkölcsiségének kialakítását.
- Szóbeli és írásbeli számonkérések során fejleszteni viselkedéskultúrájukat, egymás iránti toleranciájukat.

- A magyarórán irodalmi hősök magatartásán, irodalmi művek mondanivalóján keresztül foglalkozunk erkölcsi neveléssel. Pl. Szophoklész-, Shakespeare-drámák, Arany-balladák, Mikszáth-novellák.
- Magyarórákon érvelés, vita gyakorlásával foglaljon állást egy-egy hős pozitív vagy negatív tulajdonsága mellett.
- Osztályfőnöki és viselkedéskultúra-órákon a tananyag része.
- Szövegalkotás a különböző életérzésekről pl. boldogság, bánat.
- Kommunikációs órákon szituációs játékokban erkölcsi problémák felvetése pl. őszinteség, tolerancia, irigység.
- Tudjon különbséget tenni irodalmi művek alátámasztásával a jog és az erkölcsi törvények között pl.: Szophoklész: Antigoné, Katona József: Bánk bán, Móricz Zsigmond: Barbárok.
- Történelemórán a vitatott történelmi alakok pl. Martinovics, Görgey, Horthy több szempontú megítélése forráskritikák alapján.
- Magyarórán és történelemórán példaképek állítása a diákok elé ismert irodalmi és történelmi alakok bemutatásával, aktualizálásával.
- Ünnepek, évfordulók, megemlékezések kapcsán kialakítani a tanulók pozitív értékrendjét.
- A döntés, a választás fontosságának elmélyítése, a véleményalkotás szabályainak megtanulása.
- Tanulmányi kiránduláson és az iskolán kívüli életben viselkedési normák betartása.
- A gazdasági órákon adott projektmunkák segítségével fejlődik a diákok együttműködési képessége: munkához való hozzáállásuk, csapatban történő munkavégzésük, kommunikációs készségeik, toleranciájuk.
- Az adórendszer és a gazdasági folyamatok összefüggéseinek megismertetésével megértik az adók szükségességét, az elosztás, redisztribúció folyamatát.
- A munkaerőpiaci ismeretek során nagy hangsúlyt kap a legális foglalkoztatás kérdése, a „szürke” és „fekete” gazdaság veszélyei.
- A szakképző osztályokban a könyvvezetés és beszámolókészítés modul során megtanulják a diákok a számlaadással kapcsolatos követelményeket, és a gazdasági életre ható következményeit

Megvalósítás szabályai:

- osztályfőnöki órákon hangsúlyozottan megjelennek az erkölcsi tartalmak, ennek megfelelően dolgoztuk ki az iskola osztályfőnöki tanmeneteit, mely megtalálható az iskola pedagógiai programjában; a haladási naplóban a tanmenetnek megfelelően írják az osztályfőnökök az osztályfőnöki órák témáját;

3.2. A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában, ezért fontos a családi életre nevelés. Ezen a területen céljaink:

- megismertetni a család értékeit a diákokkal, hiszen a szűkebb és tágabb környezet változik, az értékrend átrendeződik, a családok egy részének működésében zavarok következnek be.

Feladataink, tevékenységeink:

- ismereteket közvetíteni a családról, az optimális családszerkezetről, a családi kapcsolatok fontosságáról
- ismereteket közvetíteni a családi életben előforduló konfliktusok kezeléséről,
- nyújtunk ismereteket a család és társadalom viszonyáról,
- formáljuk a tanulóink érzelmi és értelmi életét,
- kialakítjuk a helyes erkölcsi szemléletet a nemek kapcsolatáról,
- az irodalmi művekben megtalálható magatartásformák, minták által kialakítani a diákokban, hogy a család a legfontosabb mikroközösség,
- nyelvtanórákon a kommunikációs témakörön keresztül megismertetni a diákokat azzal, hogy a családon belüli kommunikációnak is meghatározott szabályai vannak.
- epikai, drámai és lírai műveken keresztül megismertetni a tanulókat a család hagyományos értékeivel, szerepével,
- osztályfőnöki órán beszélgetés a családalapításról és a családról.
- konfliktuskezelési technikák elsajátíttatása,
- osztályfőnöki órára vendég előadó hívása pl. szülész- nőgyógyász.

Megvalósítás szabályai:

- a család, a családi élet fontossága megjelenik például az idegen nyelv tanulása során, megismerkednek a tanulók a más kultúrák családmódeljeivel. A helyi tanterv adott tantárgyi tartalmaiban, illetve a tanmenetekben megjelenik a család témaköre. Az érettségi vizsgán témakör a család,
- az osztályfőnöki órák keretében is sor kerül ezen tartalmak oktatására.
- a helyi tantervi tartalmak között a pozitív és negatív családtervezés fogalma, az újszülött gondozása, a testi, szellemi és szociális fejlődés sajátosságai, illetve a pozitív viselkedési minták. Ezen tartalmak alapján készül el a tanmenet és kerülnek az órák dokumentálásra a haladási naplókban,
- a gazdasági tantárgyak tanulása során is megjelenik a család, illetve a családi munkamegosztás fogalma a helyi tantervi tartalomban, illetve a tanmenetekben,
- megalapozzuk a család mindennapi életének megszervezéséhez, a család közösségé fejlesztéséhez, a családi szerepek (házastársi, apai, anyai) betöltéséhez, a családtervezéshez és a gyermekek neveléséhez szükséges felelősséget, érzelmeket, ismereteket és készségeket.
- aktív egészségneveléssel megelőzzük a családtagok egészségét veszélyeztető ártalmakat,
- beszélünk barátság, szerelem, gyermek és tinédzserszerelem viszonyairól, a szerelmesek viselkedésének sajátosságairól,
- ismereteket adunk a nemiség biológiai folyamatairól, anatómiáról, a nemiséggel kapcsolatos pszichés tényezőkről.
- elmondjuk a szexualitás fajfenntartó és örömszerző jellegét (szaporodás, fogamzás, fogamzásgátlás),
- felhívjuk a figyelmet a nemi higiénéire,
- megismertetjük a diákokat a párválasztás folyamatáról (ismerkedés, udvarlás, randevú, jegyesség, házasság, családtervezés, gyermeknevelés).

3.3. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Céljaink:

- kialakítani a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy megismerik ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét
- fejleszteni is az együttérzés, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás képességét tanulóknál

Feladataink, tevékenységeink:

- Tanulópárok kialakításával, a csoportmunkákhoz különböző szempontú csoportok kialakításával segítjük egymás elfogadását, a segítségnyújtás fontosságát.
- Tanórákon tanulópárok és csoportok alakításával történő munkavégzés után a csoport értékelése, ami segít abban hogy megtapasztalják a munkamegosztás, egyes társak segítése a végeredményben sokat jelenthet, fontosabb önértékeink elé helyezni a csoport érdekeiket.
- A tanulók ismerjék meg a segítő szervezeteket (civil és egyházi karitatív szervezetek munkáját)
- A közösségi szolgálat megszervezése.
- Az irodalmi hősök és történelmi személyiségek élete, tettei mint példák.
- Együttérzés fejlesztése irodalmi alakokon keresztül.
- Tananyagrészek feldolgozása csoportmunkában, és ezen keresztül az együttműködés, a problémamegoldás a segítő magatartás fejlesztése.
- Irodalmi alkotások példáin keresztül elfogadtatni a másságot, a fogyatékkal élő embereket.
- Gazdasági jellegű órákon a tananyagba beépítjük a segítő jellegű magatartást, mivel a tananyag elsajátításában lemaradó tanulókat a szaktanár koordinálásával az osztálytársak segítik, ezzel fejlesztjük a más képességek elfogadását, a segítő munka élményének megismerését.

Megvalósítás szabályai:

- A közösségi szolgálat megszervezésének első lépéseként felvesszük a kapcsolatot olyan egészségügyi, szociális, oktatási, kulturális, fogyatékos, idős emberekkel foglalkozó intézményekkel, ahol közösségi szolgálat végezhető. Az ifjúságvédelmi felelős feladata a kapcsolattartás ezekkel az intézményekkel, illetve a szerződések megkötésének előkészítése. A 9. osztályos tanulókat az 1. félév folyamán tájékoztatjuk az önkéntesség törvényi kötelezettségéről, lehetőség szerint tájékoztató előadásokat szervezünk a számukra. Az osztályfőnök, illetve az ifjúságvédelmi felelős segítenek a diáknak a számára optimális terület kiválasztásában. A tanulók megkapják a közösségi szolgálatról szóló naplót, melyet a tanévek során vezetniük kell. Az elvégzett órákról a fogadó intézményben kijelölt munkatárs aláírása szolgál igazolásként az órák tartalmának megjelölése mellett. Az osztályfőnök feladata lesz a naplóban és a törzslapban a közösségi szolgálat tényének dokumentálása. A naplót az iskola igazgatója tanév végén aláírja és aláírásával igazolja az elvégzett önkéntes szolgálati órák számát. A tanulóknak folyamatosan kell kapcsolatot tartaniuk az osztályfőnökükkel, illetve az ifjúságvédelmi felelőssel az önkéntes szolgálattal kapcsolatban.
- Saját élményű tanuláson keresztül fejleszteni a tanulóknál a szociális érzékenységet és számos képességet (együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.
- Társadalmi szervezetekkel (helyi, országos) partnerség kialakítása (pl.: Gondozási Központ, idősek otthona, Vöröskereszt).
- A fogyatékoság mértékét figyelembe véve segítjük a tanuló beilleszkedését, felzárkózását és iskolai munkáját. Az osztályfőnök javaslatot tehet az igazgatónál a tanuló egyes tantárgyakból történő felmentésére. Minden eset egyedi elbírálást igényel. A szaktanár a tanuló adott fogyatékoságát figyelembe véve egyéni fejlesztési tervet dolgoz ki, mely alapján a tanuló teljesítheti a követelményeket.
- Az iskola iskolán kívüli programjaiban (általános iskoláknak szóló verseny, bemutató, projekt) részt vesznek iskolánk tanulói önkéntesen. A szakmai tantárgyak oktatásért felelős szaktanárok

felkéri a diákokat a bemutatókon való részvételre, továbbá segítséget nyújtanak a produktumok elkészítésében.

3.4. Pályaorientáció

Céljaink

- átfogó képet nyújtani a munkáról
- fejleszteni a tanulóban a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését
- A szakma aktív tanulói magatartást és tanulási élményeket is eredményező bemutatásával hívja fel a tanulók figyelmét az egyes szakképesítések sajátosságaira, keltse fel az érdeklődésüket azok iránt, mutassa be a pályák szépségeit, nehézségeit, hasznosságukat, fejlődésük irányát, az ezen a pályán dolgozók tevékenységeit, távlatait

Feladataink, tevékenységeink:

- tevékenységeket biztosítása, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken
- segíteni a tanulókat pályaválasztási döntésükben
- ismerjék meg a választott szakmacsoportban választható szakmákat, fel tudják mérni, hogy milyen pályára alkalmasak
- segíteni az érettségi vizsga, illetve a felvételi előtt álló tanulóknak a számukra helyes pálya kiválasztásában.
- Segítjük végzős tanulóinkat a felvi.hu internetes oldal használatában, valamint minden év januárjában elkísérjük az érdeklődőket az Educatio Kiállításra.

Megvalósítás szabályai:

- a pályaorientáció tartalma a helyi tanterv több tantárgyában is megjelenik, ezek alapján készülnek a tanmenetek, illetve az órák dokumentálása a naplókban
- A 9-11. és a szakképző évfolyamokon nyári gyakorlatot szervezünk, együttműködési megállapodást kötünk a gyakorlócégekkel, majd a nyári szakmai gyakorlat végén értékeljük a tanulók szakmai gyakorlati naplóját. A következő évfolyam megkezdésének feltétele az, ha a tanuló a nyári szakmai gyakorlatot teljesítette.
- Az iskola alapító okirata, illetve a szakmai programja tartalmazza az indítható szakképesítéseket, illetve ezek számát. Az indítható szakképesítések, OKJ-követelmények, illetve a szakmai és vizsgakövetelmények központi előírásait az iskolavezetés folyamatosan figyelemmel kíséri. Az iskola szakképzési kínálatáról, a következő tanévben indítandó szakképzésekről az iskolavezetés a fenntartóval való egyeztetés után tájékoztatja a nyolcadikos és a végzős évfolyam diákjait. A jelentkezések időpontja a törvényi előírásokhoz igazodik.
- 9-12. évfolyamon és a szakképző osztályokban egyaránt üzemlátogatást építünk be a gazdasági órák tanmenetébe. A gyárlátogatások során a diákok megismerkedhetnek a szakmájukhoz szorosan, illetve kevésbé szorosan kapcsolódó tevékenységek gyakorlati megvalósításával. Ez által szemléletesebbé válhat az eddig elméletben megszerzett tudás, valamint hamarabb tapasztalhatják meg azokat a körülményeket, feltételeket, amelyekkel csak a végzésük után találkozónának. A vállalatok a gyárlátogatások által könnyen felkelthetik a diákok érdeklődését maguk iránt, és ez által pontosabb kép alakulhat ki a diákokban a cég tevékenységével kapcsolatban. A szakmai tárgyakat tanító kollégák veszik fel a kapcsolatot a szakmai élet képviselőivel és az iskolavezetéssel való egyeztetés után valósulhat meg a látogatás.
- A diákok a tanirodai gyakorlat órák keretében gyakorlócégeket alapítanak, melyekben a diákoknak pozíciót kell választani és a tanév folyamán ennek megfelelően végzik az osztályokon a munkájukat. A gazdasági munkaközösség tanév elején meghatározza a helyi tantervnek megfelelően a tanítandó tartalmakat.
- Adjunk példát arra, hogy a szakmai életutunk során nélkülözhetetlenek a nagyon alapos és pontos szakmai ismeretek, de ezek alkalmazásakor nem tudjuk nélkülözni a közismereti tárgyak tanulása

révén megszerzett ismereteket és azok alkalmazását a szakmai kompetenciák napi gyakorlása alkalmával. A szakmai kifejezések pontosságát megköveteljük a diákjainktól mind az írásbeli és szóbeli feleleteknél, az érettségi vizsgán. Ezeket tantárgyspecifikusan értékeljük.

- Az idegen nyelv tanítása során érintjük a munka témáját, ezen belül megtanulják a diákok a főbb foglalkozásokat, ezek jellemző tevékenységeit, illetve az elsajátítandó kompetenciákat. A tanulónak képesnek kell lennie arra, hogy a korosztálya munkával kapcsolatos attitűdjeiről idegen nyelven is megnyilatkozzon.
- A szakmai idegen nyelv tanulása is elősegíti a helyes pályaválasztást és nagyon hasznos információkat szerezhet az irodai, gazdasági életben a szaknyelvi kommunikációról.
- A gazdasági élet különböző területeiről meghívott előadók életszerűen számolnak be az adott szakma-terület aktuális feladatairól, nehézségeiről-örömeiről, így a diákok nem csak elméletben találkoznak a „munka világával”. Ezen előadók meghívása a gazdasági munkaközösség vezetőjének feladata, aki egyeztet munkaközösségével és az iskolavezetéssel, amely a tényleges lebonyolítás megszervezésében játszik szerepet.
- Az egészségügyi szakmát tanuló diákok számára lehetővé tesszük, hogy egészségügyi, szociális intézményeket látogassanak meg és az ottani látogatások megerősíthetik a tanulók választását.
- A szakmai élet valós szereplőinek bemutatkozás példaként áll a diákok előtt. A szakmai tanárok szervezik meg ezeket a látogatásokat, de az iskolavezetéssel minden esetben egyeztetni kell.

3.5. Gazdasági és pénzügyi nevelés

Céljai:

- a tanulók rendelkezzenek ismeretekkel a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról
- a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén
- elősegíteni, hogy a tanulók lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát
- megismertetni a fogyasztóvédelmet a tanulókkal

Feladataink, tevékenységeink:

- A matematika órákon a gazdasági tananyaghoz, hétköznapi gazdasággal kapcsolatos feladatokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldásával, a gyakorlati életből vett példák megoldásával segítjük a diákokat.
- A tanulóknál alakuljon ki, hogy el tudjanak igazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között
- A tanuló lássa, hogy a nemzetközi integrációk – pl. Európai Unió – különböző szervezeteiben is nélkülözhetetlen feladatokat látnak el a gazdasági szakemberek, ami kiváló lehetőséget teremt a jól felkészült szakember szakmai karrierjének megalapozására
- A kezdeményezőkézséget, illetve a vállalkozói kompetenciát fejlesztjük a tantervi gyakorlat óráin a diákvállalkozások megalapításával és működtetésével.
- Olyan ismereteket nyújtani a tanulóknak, amelyek révén képesek lesznek tájékozódni a pénz és a banki ismeretek világában.

Megvalósítás szabályai:

- A fogyasztóvédelem tartalma megjelenik minden szakmacsoport tananyagtartalmában, ezek helyet kapnak a helyi tantervben, illetve a tanmenetek ezek alapján készülnek. A naplókba a tartalmak dokumentálása folyamatosan történik.
- A gazdasági szakmák oktatása során olyan tantárgyakat tanítunk, melyek olyan tudást adnak a tanulók számára a gazdálkodás és a pénz világára vonatkozóan, amelynek ismeretében megérthetik az őket körülvevő világ folyamatainak jelentős hányadát. Ezáltal a tanulók váljanak a gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javakkal okosan gazdálkodni képes állampolgárokká, mert ilyen emberek nélkül nem képzelhető el egyetlen működő demokrácia,

vagy életképes és sikeres piacgazdaság sem. Ezért a tanulás során a mindennapi életből vett példákkal kell színesíteni, gazdasági tartalmú újságcikkeket elemeztetünk a diákokkal, illetve előírjuk számukra ezen tartalmak folyamatos figyelését.

- Tanulmányi kirándulást szervezünk a Magyar Nemzeti Bank Látogatóközpontjába, ahol a magyar bankrendszerrel kapcsolatos információkat kapnak a diákok. Ez a látogatás része a gazdasági munkacsoport éves munkatervének és a naplóban is dokumentálásra kerül.
- Lehetőség szerint gazdasági jellegű versenyt szervezünk az iskola diákjai számára.
- A szakképző évfolyamokon való tanításban kapcsolatot keresünk a vállalati, pénzügyi szférában dolgozó szakemberekkel és az ő szakértelmükre is építünk a tanítás folyamán. A diákok tanulnak gazdasági, jogi, protokollismereteket, illetve megtanulják az üzleti vállalkozás működésének alapjait, szabályszerűségeit, pénzügyi, számviteli, adózási ismereteket. A szakképzések szakmai programját a központi vizsgakövetelményeknek megfelelően dolgozzuk ki.
- Minden évben szervezünk Boros-expót, ahol a diákok diákvállalkozásai mutatkoznak be. A cégek azokat a termékeket adják el, amelyekre specializálódtak a tanév folyamán végzett munkájuk során.
- Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeivel is. Ezeket a tartalmakat is megtanulják diákjaink, hiszen a tartalom megjelenik a helyi tantervben.

3.6. Médiatudatosságra nevelés

Céljaink:

- a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét
- felkészíteni a tanulókat az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására
- megismertetni a tanulókat a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával

Feladataink, tevékenységeink:

- Statisztikai feladatok értelmezése, értékelése, gyakorlása, összevetése a médiában megjelenő adatokkal, eredményekkel
- Időt szánni arra a megfelelő témákkal foglalkozó órákon, hogy a különböző közösségi médiumokat kritikusan és megfelelő módon kezeljék. Tudják, mi etikus, illetve mit szabad közzétenni, ezeken a fórumokon saját maguk érdekében.
- elősegíteni, hogy a tanulók számára az információszerzés, a tanulás, a szórakozás és a kapcsolattartás elsődleges forrása az elektronikus média, a digitális média legyen,
- kifejleszteni a tanulóban, hogy az információs társadalom aktív és kritikusan gondolkodó részvevője legyen,
- képes legyen kiválasztani elképesztő mennyiségű információból a hiteles információkat,
- felkészíteni a helyes médiahasználatra,
- helyes viselkedésmintákat közvetíteni, hogy az e-média használatából eredő káros függőség kialakulása megelőzhető legyen,
- kifejleszteni a tanulóban az önálló döntéshozatalon alapuló mértéktartást az eszközök használatakor,
- felismertetni azokat a helyzeteket, melyekben elkerülhetetlen a segítségkérés,
- Az ismeretszerzés technikáinak minél szélesebb alkalmazására megtanítani a diákokat - írott sajtó, elektronikus adatbázisok használata, tájékozódás kézikönyvekben, folyóiratokban, az interneten, filmélmények hasznosítása
- A tanórák keretében megtanítjuk az informatikai eszközök használatának lehetőségeit (internet, kommunikációs eszközök, televízió, rádió csatornák közötti szelektálás, stb).
- Foglalkozunk tanórákon és tanórákon kívül a média hatásával és a médiatudatosság kérdésével

- Irodalmi művek különböző feldolgozásainak bemutatása által pl. film, zenei mű ösztönözzük a tanulókat az értékes vizuális kultúra kialakítására.
- Nyelvtanórán a tömegkommunikációs témakör kapcsán megismertetjük diákjainkat ezek hatásmechanizmusával. Az írott és szóbeli média befolyásoló tényezőivel és a kritikai válogatás szempontjaival.
- Önálló Power Point-os bemutatóanyagok készítése, előadása.
- Állampolgári ismeretekhez tartozó alapjogok megismertetésével pl. sajtószabadság, szólásszabadság, véleményalkotási szabadság hozzásegítjük a tanulókat a tudatos médiafogyasztáshoz.
- Széles látókörök kialakítása érdekében minél több médiumot ismerjenek, és tudják ezt a mindennapokban hasznosan alkalmazni.
- Segítjük őket a médiumokban megjelenő értékes információk kiválogatásában

Megvalósítás szabályai:

- magyar nyelv tanórákon a diákok tanulnak a különféle médiumokról, ez a tartalom megjelenik a helyi tantervben, az ez alapján készített tanmenetekben, illetve a naplókban is;
- Az irodalom határterületét képező művészeti terület része az, hogy a diákoknak tudniuk kell összehasonlítani, illetve értelmezni irodalmi művek filmadaptációit. Az irodalom órák keretében ezért sor kerül filmek megtekintésére, valamint az érettségi vizsgán is tudniuk kell bemutatni egy ilyen alkotást. Tudniuk kell összehasonlítani több művet.
- A tanórák egy részét interaktív módon, a lehetséges médiák felhasználásával szervezzük.

3.7. Fenntarthatóság, környezettudatosság

Céljaink:

- megismertetni és megbecsültetni a tanulókkal az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában
- megtanítani a tanulókat, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja
- tudatosítani a tanulóknak, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá számukra

Feladataink, tevékenységeink:

- megismertetni és tudatosítani tanulóinkban a számítógép és eszközei környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódjait
- a tanulók ismerjék meg azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő
- felhívni a tanulók figyelmét a környezetvédelem, a környezet megóvásának fontosságára, illetve a környezetet károsító magatartásformák minimalizálására
- példát mutatni a tanulóknak, hogy mindennapi életükben, viselkedésükben legyenek képesek a környezet épségének megőrzésére, felelős legyen környezetük iránt
- a tanulók tanulják meg annak a fontosságát, hogy az egészséges környezet megőrzése az emberiség közös felelőssége.
- tanulóinkat környezetvédelemre neveljük a környezetvédelmi technológiák megismertetésével, esetleges üzem- és gyárlátogatásokkal, hulladékhasznosítási módszerek elsajátításával, szelektív hulladékgyűjtéssel, területrendezési módszerek feltérképezésével
- a természet megismerése is fontos feladat. Ennek során az önálló ismeretszerzés igényének, egyéni módszereinek kialakítására törekszünk
- a természet egységére vonatkozó koncepció tudatos alkalmazása. Az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata. A jelentkező társadalmi problémák előtérbe állítása, a problémák megoldását célzó

- 9. osztályban megismerkednek a diákok a vállalatok által alkalmazott gazdaságossági elvekkel, melyet 11. osztályra kibővítünk hatékonysági vizsgálatokkal. Hangsúlyt kap a természeti tényezők szűkössége is.
- összehasonlítjuk különböző kultúrák, országok ökológiai lábnyomát, módszereket kínálunk a csökkentésére,
- előtérbe helyezzük a környezetbarát csomagolás fontosságát,
- fókuszba helyezzük a fenntartható fejlődést a gazdasági tárgyak tanítása során.

Megvalósítás szabályai:

- A környezettudatosság tartalma megjelenik a környezetvédelmi ismeretek tanítása során, mely több tantárgy (biológia, idegen nyelvek) tematikájában is megjelenik a helyi tantervben, a tanmenetekben, illetve a naplókban kerülnek dokumentálásra.
- A környezetvédelmi versenyek versenykiírásait figyeljük és a természettudományos munkaközösség jelentkezteti a tanulókat ezekre a versenyekre.
- A pedagógiai program részét képezi az iskola környezetvédelmi programja. A környezeti nevelés színterei az összes tantárgy tanórai foglalkozásai, a nem hagyományos tanórai foglalkozások, táborok. Az iskola környezettudatos működésének részét képezi, hogy használt elem gyűjtőt helyeztünk el az iskola előterében. A környezettudatos nevelés részeként felhívjuk a tanulók figyelmét az iskola környezetének rendben tartására
- Az egészségügyi szakmát tanuló diákok környezettanulmányt végeznek lakóhelyük élettereiről, a tapasztalataikról az órák keretein belül beszámolnak, projektmunkát készítenek és bemutatják diáktársaiknak. A kézzelfogható projektmunkákat a természettudományos tanteremben ki kell függeszteni.
- Tapasztalatokat gyűjtetünk a diákokkal a konkrét környezetből, figyelemmel kísérik a lejátszódó eseményeket, egyénileg beszámolókat, kiselőadásokat készítenek konkrét témákról, ezeket tanórákon közösen megvitatják (pl. ózonlyuk, levegő- és vízszennyezés, stb.). Egyéni méréseket végeznek a levegő és a víz szennyeződésének megállapítására, a kapott eredményeket elemzik, megvitatják a helyzet javítására vonatkozó lehetőségeket. A Föld napja alkalmából szemétyűjtést, virágültetést, parkosítást terveznek. A környezetszennyezés minden fajtájának elítélésére előadásokat tartanak, videofilmeket elemeznek.
- A természeti környezettel való harmonikus együttélés keretében diákjainktól elvárjuk a Magyarországon fellelhető ásványi anyagok lelőhelyeinek és vegyi összetételének az ismeretét, illetve ezek lehetséges hasznosításának tudatosítását.
- Osztálykirándulásokon (a részvétel önkéntes) a diákok megfigyelik az általuk ismert védett állatokat, növényeket, a nemzeti parkok élővilágát, a látottakról, tapasztaltakról tanórán, osztályfőnöki órán számot adnak.
- Csoportmunkában egy-egy környezeti hatás folyamatos vizsgálatát végeztetjük tanítványainkkal.
- A társadalmi korszakok életmódjának tanulmányozása alapján ismerjék és óvják meg az általuk létrehozott szimbolikus és tárgyi értékeket.
- A tanulók és környezetük lakói között kapcsolatot alakítunk ki a megismerési, kutatási folyamat révén, a fiatalok kutatják, megismerik a népszokásokat.

3.8. Természettudományos nevelés

Céljaink:

- elősegíteni az egyén, a közösségek és a természet harmóniáját
- Cél, hogy a természettudomány ismeretei és módszerei úgy épüljenek be a diákok gondolkodásába és tevékenység-repertoárjába, hogy előhívhatók legyenek a mindennapi problémák értelmezése és megoldása során

Feladataink, tevékenységeink:

- Felhívni a tanulók figyelmét a természettudományos tantárgyak fontosságára.
- A természettudományok törvényszerűségeiben szereplő összefüggések, kapcsolatok felismerését, a számítások elvégzéshez szükséges eszköztár biztosítását segítjük a matematikaórákon megtanultakkal.
- Hétköznapi életből vett példák feldolgozása, megoldása, a matematika határterületeiről vett feladatok gyakorlása.
- Kialakuljon a cselekvőképesség és akarat a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása érdekében lokális és globális vonatkozásban egyaránt.
- Az emberi tevékenység okozta változások megértése.
- A környezet megóvása, az élő természet fennmaradásának és a társadalmak fenntartható fejlődésének elősegítése.
- A fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősség.
- Az élő és az élettelen természet szoros kapcsolatának, az élővilág egységének, fejlődésének és rendszerszerű működésének, az élőlények állandóságának és változékonyságának megismerése.
- A természet megszerettetése, meggyőződésből fakadó, tudatos, aktív környezetvédelemre nevelés.
- A tudomány és a technika, valamint a társadalom fejlődésének kapcsolatát érintő meggyőzések formálása;
- A természettudomány szerepének megismertetése a társadalmi folyamatokban, a személyes sorsok alakulásában, arra nevelve, hogy az így szerzett tudás, felelős cselekvésben nyilvánuljon meg.
- Mindennapi problémák értelmezése a természettudományos ismeretek alapján

Megvalósítás szabályai:

- A kerettantervnek megfelelő tartalmakat beépítjük az iskola helyi tantervébe, a tanmeneteket ezek alapján dolgozzuk át és a naplóban is ez alapján történik az órák dokumentálása. A rendelkezésre álló természettudományos tankönyvet a tankönyvlistán ennek megfelelően választjuk ki.
- A természettudományos tantárgyak tanítása során nagy figyelmet fordítunk arra, hogy hétköznapi életből vett példákkal is szemléltessük a tantárgyak fontosságát.

3.9. Az idegennyelv-oktatás

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, vélemények, érzések megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban. Ez a terület olyan képességeket igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az idegen nyelvi tanterveink (angol, német) felölelik a kommunikációhoz szükséges képességek fejlesztését, így a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések kezdeményezését, folytatását és lezárását, valamint a szövegolvasást, szövegértést és szövegalkotást. A nyelvtanulás során megtanítjuk tanulóinkat arra, hogy képesek legyenek a segédeszközök megfelelő használatára és az egész életen át tartó tanulás részeként a nyelv nem formális keretekben történő elsajátítására. A történelem, földrajz tantervek keretein belül is igyekszünk kialakítani azt a pozitív attitűdöt, mely magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

3.10. A technikai oktatás

2020. szeptember 1-jén induló technikai oktatás

Jogszabályok	Egyéb szabályozó dokumentumok
<p>110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról</p> <p>2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről (Szkt.)</p> <p>A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet (Szkr.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók: kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf • Programterv a 02. Egészségügy ágazathoz tartozó 5 0913 03 01 azonosító számú Általános ápoló szakmához • Az Általános ápoló szakma képzési és kimeneti követelményei • Programterv a 02. Egészségügy ágazathoz tartozó 5 0913 03 04 azonosító számú Csecsemő- és gyermekápoló szakmához • A Csecsemő- és gyermekápoló szakma képzési és kimeneti követelményei • Programterv a 02. Egészségügy ágazathoz tartozó 5 0913 03 04 azonosító számú Gyakorló ápoló szakmához • A Gyakorló ápoló szakma képzési és kimeneti követelményei • Programterv a 09. Gazdálkodás és menedzsment ágazathoz tartozó 5 0411 09 02 azonosító számú vállalkozási ügyviteli ügyintéző szakmához • A vállalkozási ügyviteli ügyintéző szakma képzési és kimeneti követelményei • Programterv a 09. Gazdálkodás és menedzsment ágazathoz tartozó 5 0411 09 01 azonosító számú Pénzügyi-számviteli ügyintéző szakmához • A Pénzügyi-számviteli ügyintéző szakma képzési kimeneti követelményei • Programterv a 15. Közlekedés és szállítmányozás ágazathoz tartozó 5 1041 15 06 azonosító számú Logisztikai technikus szakmához • A Logisztikai technikus szakma képzési kimeneti követelményei

3.11. A kollégiumi nevelés kapcsolata az iskolai neveléssel-oktatással

A Terney Béla Középiskolai Kollégium nevelőivel igény szerint találkoznak az osztályfőnökök a tanév során felmerülő problémák megbeszélésével kapcsolatban. Rendkívüli esetben írásban vagy telefonon tájékoztatják egymást.

3.12. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Céljaink

Általános cél:

A tanuló pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása, a gyermek fejlődését, felkészülését, továbbhaladását veszélyeztető okok feltárása és azok megszüntetésében való közreműködés.

A személyiségzavarok, tanulási nehézségek, társas beilleszkedési problémák, deviáns jelenségek korai felismerése és a megoldásban történő közreműködés (osztályfőnök feladata).

Közvetlen cél:

Segítséget nyújtani:

- a magatartási panaszok, mint beilleszkedési nehézség, kommunikációs zavar, szülő-gyerek konfliktus, pedagógus-diákkonfliktus, kapcsolatteremtési nehézségek kortársakkal és felnőttekkel, csavargás, iskolakerülés, agresszivitás, indulatkitörés;
- tanulási nehézségek: lassúbb előrehaladás, fejlődési elakadás, teljesítőképesség hullámzása, fáradékonyság, kudarc, motiválatlanság;
- érzelmi krízisállapotok: depresszió, öngyilkosságra és súlyos agresszivitásra való készítés, indulathullámzás okainak feltárásában és terápiájában.

Stratégiánk (azok a tevékenységek, amelyekkel céljaink elérhetők)

Pedagógiai (elsősorban osztályfőnöki) segítséget adni a tanulónak, a szülőknek. Az oktató segítségnyújtása mellett szükség van olyan társintézményekre is, ahol pedagógiai, pszichológiai segítséget kaphat a gyerek, a rászoruló. Súlyosabb – a pedagógusok kompetenciáját meghaladó – esetekben a tanulónak, szülőnek ajánljuk:

- az ifjúságvédelmi tanácsadó,
- a nevelési tanácsadó (igénybevétele önkéntes, kivéve, ha az eljárás a gyámhivatal kérésére indul),
- pszichológus vagy más szakember felkeresését.

Az iskola által nyújtott **pedagógiai támogatás** történhet egyéni vagy csoportos formában.

- Az együttműködési készség kialakítása és erősítése a csoportban, az osztályban. Minél több csoportos tevékenységre kerüljön sor. A tanulók tanulják meg és gyakorolják a közös munka közös szabályainak szerepét. Ennek érdekében órákon szaktantárgyhoz kapcsolódó gyűjtőmunkát végeztetünk, könyvtárlátogatást szervezünk, segítjük a tanítványok felkészülését a karácsonyi műsorra, iskolánapi rendezvényekre. Olyan versenyeken indítjuk tanulóinkat, ahol a csapat teljesítményétől függ a siker. Felhívjuk a figyelmüket a csoportok által megpályázható pályázati kiírásokra, ösztönözzük és segítjük a pályázatok megírását.
- Az értékek tisztelésére, megbecsülésére nevelés olyan pedagógusi feladatokat tartalmaz, amelyek segítségével a gyerekek képesek és készek mások értékeinek felismerésére és elismerésére. A nevelés színterei a tanulmányi kirándulások, színházlátogatások, minden iskolai tevékenység értékelése, a pozitív tanulói megnyilvánulások, tevékenységek jutalmazása.
- Fejlesztjük a diákok konfliktuskezelő képességét a szaktárgyakból adott versenyfeladatokkal, az osztályfőnöki órákon szerepjátékokkal.

- Igyekszünk tanulóinkkal elsajátíttatni a demokratikus magatartás szabályait. Az intézményi szabályozás diákokat érintő előírásait megbeszéljük velük, kikérjük véleményüket. Bevonjuk őket az iskolai házirend elkészítésébe, betartatásába.

Alkalmazott módszereink, eljárásaink

A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló problémáját a következő módszerekkel próbáljuk megoldani:

- Négyszemközti beszélgetés a diákkal.
- A diákot tanító oktatók konzultálnak egymással, szükség esetén mikroértekezletet rendezünk az osztályban tanító oktatók számára.
- Kapcsolattartás az iskola védőnőjével, illetve az ifjúságvédelmi felelőssel.
- A gyermekkel való foglalkozás hatékonysága jelentős mértékben attól is függ, hogy abban milyen módon és mélységig vesznek részt a tanuló szülei. Többször felmerülő probléma esetén kapcsolatfelvétel szülővel.
- A módszer kiválasztása a gyermek problémájához igazított, s a szülővel való együttműködés, valamint az oktatóval való kapcsolattartás során módot kell biztosítani arra, hogy sikertelenség esetén más jellegű segítséget is kaphasson a gyermek, pl.: nevelési tanácsadó.
- Adott osztályban több ilyen probléma felmerülése esetén rendkívüli szülői értekezletet tartunk, melyen részt vesznek az osztályban tanító oktatók is, ha szükséges az osztály tanulói is.

Értékelés

Sikeresnek tekintjük a gyermekkel való foglalkozást, ha érzékelhető a haladás a tanulmányi eredményében, a magatartásában; csökkentek a konfliktusok mind az osztálytársakkal, mind az oktatókkal.

Sikertelenek a módszerek, ha érdemleges változás nem történt a gyermek viselkedésében, magatartásában, tanulmányi munkájában.

3.13. A beilleszkedési és tanulási nehézséggel küzdő tanulók nevelésének-oktatásának elvei

Céljaink

Általános cél:

A tanuló pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása, a gyermek fejlődését, felkészülését, továbbhaladását veszélyeztető okok feltárása és azok megszüntetésében való közreműködés.

A személyiségzavarok, tanulási nehézségek, társas beilleszkedési problémák, deviáns jelenségek korai felismerése és a megoldásban történő közreműködés (osztályfőnök feladata).

Közvetlen cél:

Segítséget nyújtani:

- a magatartási panaszok, mint beilleszkedési nehézség, kommunikációs zavar, szülő-gyermek konfliktus, pedagógus-diákkonfliktus, kapcsolatteremtési nehézségek kortársakkal és felnőttekkel, csavargás, iskolakerülés, agresszivitás, indulatkitörés;
- tanulási nehézségek: lassúbb előrehaladás, fejlődési elakadás, teljesítőképesség hullámlása, fáradékonyság, kudarc, motivátlanság;
- érzelmi krízisállapotok: depresszió, öngyilkosságra és súlyos agresszivitásra való készítés, indulathullámlás okainak feltárásában és terápiájában.

Stratégiánk (azok a tevékenységek, amelyekkel céljaink elérhetők)

Pedagógiai (elsősorban osztályfőnöki) segítséget adni a tanulónak, a szülőnek. A pedagógus segítségnyújtása mellett szükség van olyan társintézményekre is, ahol pedagógiai, pszichológiai segítséget kaphat a gyerek, a rászoruló. Súlyosabb – a pedagógusok kompetenciáját meghaladó – esetekben a tanulónak, szülőnek ajánljuk:

- az ifjúságvédelmi tanácsadó,
- a nevelési tanácsadó (igénybevétele önkéntes, kivéve, ha az eljárás a gyámhivatal kérésére indul),
- pszichológus vagy más szakember felkeresését.

Az iskola által nyújtott **pedagógiai támogatás** történhet egyéni vagy csoportos formában.

- Az együttműködési készség kialakítása és erősítése a csoportban, az osztályban. Minél több csoportos tevékenységre kerüljön sor. A tanulók tanulják meg és gyakorolják a közös munka közös szabályainak szerepét. Ennek érdekében órákon szaktantárgyhoz kapcsolódó gyűjtőmunkát végeztetünk, könyvtárlátogatást szervezünk, segítjük a tanítványok felkészülését a karácsonyi műsorra, iskolanapi rendezvényekre. Olyan versenyeken indítjuk tanulóinkat, ahol a csapat teljesítményétől függ a siker. Felhívjuk a figyelmüket a csoportok által megpályázható pályázati kiírásokra, ösztönözzük és segítjük a pályázatok megírását.
- Az értékek tisztelésére, megbecsülésére nevelés olyan pedagógusi feladatokat tartalmaz, amelyek segítségével a gyerekek képesek és készek mások értékeinek felismerésére és elismerésére. A nevelés színterei a tanulmányi kirándulások, színházlátogatások, minden iskolai tevékenység értékelése, a pozitív tanulói megnyilvánulások, tevékenységek jutalmazása.
- Fejlesztjük a diákok konfliktuskezelő képességét a szaktárgyakból adott versenyfeladatokkal, az osztályfőnöki órákon szerepjátékokkal.
- Igyekszünk tanulóinkkal elsajátíttatni a demokratikus magatartás szabályait. Az intézményi szabályozás diákokat érintő előírásait megbeszéljük velük, kikérjük véleményüket. Bevonjuk őket az iskolai házirend elkészítésébe, betartatásába.

Alkalmazott módszereink, eljárásaink

A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló problémáját a következő módszerekkel próbáljuk megoldani:

- Négy szemközti beszélgetés a diákkal.
- A diákot tanító pedagógusok konzultálnak egymással, szükség esetén mikroértekezletet rendezünk az osztályban tanító tanárok számára.
- Kapcsolattartás az iskola védőnőjével, illetve az ifjúságvédelmi felelőssel.
- A gyermekkel való foglalkozás hatékonysága jelentős mértékben attól is függ, hogy abban milyen módon és mélységig vesznek részt a tanuló szülei. Többször felmerülő probléma esetén kapcsolatfelvétel szülővel.
- A módszer kiválasztása a gyerek problémájához igazított, s a szülővel való együttműködés, valamint a pedagógussal való kapcsolattartás során módot kell biztosítani arra, hogy sikertelenség esetén más jellegű segítséget is kaphasson a gyerek, pl.: nevelési tanácsadó.
- Adott osztályban több ilyen probléma felmerülése esetén rendkívüli szülői értekezletet tartunk, melyen részt vesznek az osztályban tanító pedagógusok is, ha szükséges az osztály tanulói is.

Értékelés

Sikeresnek tekintjük a gyerekekkel való foglalkozást, ha érzékelhető a haladás a tanulmányi eredményében, a magatartásában; csökkentek a konfliktusok mind az osztálytársakkal, mind a pedagógusokkal.

Sikertelenek a módszerek, ha érdemleges változás nem történt a gyerek viselkedésében, magatartásában, tanulmányi munkájában.

3.14. Kompetenciafejlesztés, műveltségközvetítés, tudásépítés

Az iskolai műveltség tartalmát a társadalmi műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség és a globalizáció kihívásai is alakítják.

Az iskolánkban is fontosnak tartjuk a kulcskompetenciák elsajátíttatását, mely fontos ahhoz, hogy felelős európai polgárokat neveljünk.

A kiemelten fontosak a következő kulcskompetenciák fejlesztése:

Anyanyelvi kommunikáció

Ez az anyanyelv elsajátításának eredménye. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete.

Ezen a téren a cél:

- a tanulók legyenek képesek anyanyelvükön is a helyzetnek megfelelően kommunikálni szóban és írásban; képesek legyenek kommunikációt kezdeményezni, fenntartani
- ismerjék az irodalmi és nem irodalmi típusú szövegek, a különböző nyelvi stílusok fő sajátosságait
- képesek megérteni szövegekben információkat és azt megfelelően képesek összegyűjteni, feldolgozni
- képesek a helyzetnek megfelelően érvelni

Idegen nyelvi kommunikáció

Ezen a téren célunk:

- a tanulók legyenek képesek hallott szöveg értése, beszédkésztség, olvasott szöveg értése, íráskésztség és beszédkésztség terén saját adottságainak megfelelően adekvát módon kommunikálni
- a tanulók megismerik az általuk tanult idegen nyelv kultúráját
- képesek lesznek írásban és szóban kommunikációt kezdeményezni, fenntartani és lezárni

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodásmód (logikus és térbeli gondolkodás) és a valóság magyarázatára és leírására egyetemesen használt matematikai kifejezésmód (képletek, modellek, geometriai ábrák, görbék, grafikonok) használatára való képesség és készség az adott kontextusnak (körülménynek) megfelelően.

Ezen a téren a célunk:

- nyilvánvalóvá kell tenni a matematika gyakorlati hasznosságát; tanítani kell mint eszközt;
- illetve azt szeretnénk, hogy olyan tanulók kerüljenek iskolánk padjaiból, akik rendelkeznek a képességgel, hogy alkalmazni tudja az alapvető matematikai elveket és folyamatokat az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, a mindennapokban, otthon és a munkahelyen.

Természettudományos kompetencia

Ez a kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket.

E téren célunk:

- a tanulók ismerjék a természeti világ alapelveit, az alapvető tudományos fogalmakat, módszereket, valamint a mindezek emberi alkalmazása során kifejtett tevékenységek természetre gyakorolt hatását
- ki kell alakítani a tanulóban a kritikus és kíváncsi attitűdöt, az etikai kérdések iránti érdeklődést, valamint a biztonság és a fenntarthatóság tiszteletét egyaránt magában foglalja – különösen a tudományos és technológiai fejlődés saját magunkra, családjunkra, közösségünkre és az egész Földre gyakorolt hatásával kapcsolatban

Digitális kompetencia

MI: Ez a kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Segít abban, hogy a diákok majdani életük, munkájuk során hozzájuthassanak szükséges információkhoz, rendszerezék, elemezzék és feldolgozzák azokat.

Céljaink:

- olyan tanulók hagyják el iskolánkat, akik ismerik és magabiztosan alkalmazzák a főbb számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, ...)
- a digitális eszközöket és az általuk kínált lehetőségeket az élet minden területén képesek legyennek alkalmazni
- algoritmusokat legyenek képesek létrehozni, és értelmezni
- legyenek képesek hatékonyan információt keresni, összegyűjteni, feldolgozni és kritikusan alkalmazni akár digitális, akár nyomtatott formájú dokumentumokból is
- a tanulók ismerjék és tartásuk be az információs társadalom normáit és szabályait, ismerjék fel szabályszerűségeit

Önálló tanulás

Ez a kompetencia azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is.

E téren célunk:

- olyan tanulókat nevelni, akik előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használják, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt
- a tanulók ismerjék saját tanulási stratégiáikat
- képesek legyenek fenntartani az adott feladat elvégzéséhez szükséges belső motivációt
- képesek legyenek a figyelmüket összpontosítani
- képesek legyenek megosztani munkájuk eredményét másokkal

Szociális és állampolgári kompetencia

Ez a kompetencia a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltétele, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén a tanuló az életben hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani.

E téren célunk:

a tanulók

- tanuljanak meg empátikusak lenni

- értsék meg az általánosan elfogadott magatartási szabályokat,
- tanuljanak meg csoportban hatékonyan együttműködni
- alakuljon ki a tanulóknál a nemzeti és európai öntudat
- képesek legyenek legyőzni személyes előítéleteiket
- alakuljon ki bennük a kompromisszumra való hajlam
- ismerjék az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem fő eseményeit és tendenciáit

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében a diák terveket készít és hajt végre. Azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek az alapja, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

E téren célunk:

olyan tanulókat nevelni,

- akik tisztában vannak a gazdasági alapfogalmakkal,
- képesek tájékozódni a pénz világában
- akiket a kreativitás és az innováció jellemez mind a személyes, mind a társadalmi életben
- akikben kialakul a motiváció az adott tevékenység elvégzése iránt

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Ez a kompetencia magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

E téren feladatunk

- olyan tanulókat nevelni, akik esztétikai igénnyel lépnek fel mindennapjaikban is
- a tanulók legyenek képesek műalkotások és irodalmi művel megértésére, elemzésére

4. AZ ÉRETTSÉGI VIZSGÁVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN AZ EGYES ÉRETTSÉGI VIZSGATÁRGYAKBÓL A KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA TÉMAKÖREI

A középszintű érettségi vizsgatárgyak általános követelményeit a 100/1997. (VI.13.) Kormányrendelet melléklete tartalmazza.

A 100/1997. (VI.13.) Kormányrendelet 2. § Az érettségi vizsga központi vizsgakövetelményeit a 3. számú melléklet szerinti általános követelmények, valamint az Nkt. 6. § (1a) bekezdése szerint kiadott részletes vizsgakövetelmények alkotják.

2011. évi CXCV. törvény 6. § (1a) Az érettségi vizsga részletes vizsgakövetelményeit a köznevelésért felelős miniszter az iskolák által kötelezően alkalmazandó hivatalos kiadványként a Kormány által a köznevelésért felelős miniszter köznevelési feladatkörébe tartozó egyes feladatainak ellátására kijelölt szerv (a továbbiakban: hivatal) honlapján teszi közzé.

Az egyes tantárgyak részletes vizsgakövetelményei tartalmazzák az adott vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit és vizsgaleírását, továbbá a középszintű, illetve az emelt szintű érettségi vizsga témaköreit.

Az egyes vizsgatantárgyak vizsgaleírása - külön a középszinten, illetve külön az emelt szinten tehető érettségi vizsgára – tartalmazza.

Részletes vizsgakövetelmények:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/kozismereti_vizsgatargyak_2023ig

A módosítás előtti Nat szerint tanulóknak a korábban a 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben szabályozott és alább közölt részletes vizsgakövetelmények szerint kell érettségi vizsgát tenniük.

https://www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/kozismereti_vizsgatargyak_2024tol

5. VÁLASZTHATÓ ÉRETTSÉGI VIZSGATÁRGYAK MEGNEVEZÉSE KÖZÉP VAGY EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA ESETÉBEN

- magyar nyelv és irodalom közép- és emelt szinten
- matematika közép- és emelt szinten
- történelem közép- és emelt szinten
- angol nyelv közép- és emelt szinten
- német nyelv közép- és emelt szinten
- digitális kultúra középszinten
- biológia közép- és emelt szinten
- ágazati szakmai vizsgatárgyak közép- és emelt szinten,
- ágazaton belüli specializáció közép- és emelt szinten
- földrajz közép- és emelt szinten
- fizika közép- és emelt szinten

6. AZ EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGIRE TÖRTÉNŐ FELKÉSZÍTÉS SZABÁLYAI

A 11-12., és 13. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények a NAT és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2012. (V.24.) OM rendelet alapján

Az emelt szintű érettségire való felkészítés célja a felsőoktatási intézményekbe való bejutás és ott az eredményesebb tanulás. A tanulóknak joguk és lehetőségük van 11-12., és a technikumi képzésben 13. évfolyamon emelt szintű érettségire való felkészítő foglalkozásokon részt venni.

A 10. évfolyamos tanulók és szüleik februárban szóbeli tájékoztatást kapnak az emelt szintű érettségi lehetőségéről. Április végéig írásban is tájékoztatjuk őket a foglalkozásokról és a jelentkezés módjáról. A jelentkezés egy teljes tanévnyi kötelezettségvállalást jelent. Az emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítés igazodik az OM honlapján meghirdetett emelt szintű érettségi követelményekhez. Így a feladatok és fejlesztési követelmények nem helyben kidolgozott követelmények, hanem teljes egészében átvesszük a központi követelményeket.

6.1. Az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények

A 11-12., és 13. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények a NAT és az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2012. (V.24.) OM rendelet alapján

7. A TANULÓ TELJESÍTMÉNYÉNEK ÍRÁSBAN, SZÓBAN VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJÁT, DIAGNOSZTIKUS, SZUMMATÍV, FEJLESZTŐ FORMÁI

7.1. Az ellenőrzés és az értékelés alapelvei

Az írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának alapelvei, ezzel kapcsolatos feladatok:

- Folyamatos megfigyelés eredményeként a helyes tanulási technikák kiválasztása, fejlesztése.

- Minden tanuló számára a leoptimalisabb – életkori szintjének és aktuális szükségletének megfelelő - tanulási módszerek megismerése, az egyéni tanulásban az önállóság fokozása.
- A figyelem, akarat fejlesztése, irányítása.
- A tanulók természetes érdeklődésének felkeltése, ébrentartása, elmélyítése, az egyéni érdeklődés és egyéni képességek kibontakoztatása.
- Az önművelési igény felkeltése, az önművelés legfontosabb jártasságainak, készségeinek, képességeinek kialakítása, fejlesztése, önálló ismeretszerzésre ösztönzés.
- A tanórai keretben folyó nevelő-oktató munka speciális foglalkozások keretében történő megszilárdítása, kiegészítése, bővítése.
- A hátránnyal induló tanulók következetes fejlesztése, felzárkóztatása, a gyengébb képességűekkel való differenciált foglalkozás.
- A tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása, fejlesztése.
- Önképzésre nevelés.
- Önálló gyűjtőmunka végzése.
- Csoportos feladat elvégzése a tanítási időn kívül.
- Önellenőrzésre, önértékelésre nevelés.
- A tantárgyakhoz kötődő, differenciált képességfejlesztést szolgáló feladatok.

Az írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának korlátai:

Az írásbeli feladat

- legyen változatos,
- legyen előkészített,
- segítse az elmélyítést,
- gyakoroltasson,
- szoktasson csoportos munkára,
- az összes házi feladat kevesebb, mint felét tegye ki.

A szóbeli feladat:

- fejlessze a szövegértést,
- fejlessze a beszédképességet,
- teremtsen lehetőséget együttműködésre,
- fejlessze a verbális memóriát,
- tegye eredményessé a csoportos/kooperatív órai munkát,
- az összes házi feladat több mint felét tegye ki.

Hétvégére és az iskolai szünetekre csak annyi házi feladat adható fel, mint általában egyik tanóráról a másikra.

A tanulók heti átlagos otthoni tanulmányi munkája nem haladja meg a tantárgy heti óraszámának felét.

7.2. Az ellenőrzés és az értékelés célja

Az iskolai értékelés alapelvei, célja

Az iskolai értékelés elsődleges célja, hogy a tanulót magasabb teljesítményre készítse, s közben kialakítsa az önértékelés képességét. Ki kell fejleszteni a tanulóban az önálló munkára törekvést és az önálló tanulási képességet. Az értékelést nem kell mindig érdemjegyben kifejezni, de biztosítani kell, hogy a tanuló tisztában legyen teljesítményével. Az írásbeli számonkérés nem lehet fegyelmező vagy büntető eszköz, és nem szoríthatja ki, illetve nem pótolhatja a szóbeli számonkérés formáit. Az írásbeli számonkérések különböző formái az egyes tantárgyi sajátosságok figyelembevételével, a követelményrendszerekhez igazodva járuljanak hozzá a tanulók tanulási folyamatának teljes körű értékeléséhez, tanulságai mutassanak irányt az eredményesség erősítésére, a hiányosságok pótlására, a gyengeségek kiküszöbölésére.

Az iskolai értékelés kiterjed

- a tanuló tanórai és tanórán kívüli magatartására, szorgalmára, munkához való hozzáállására,
- az ismeretek elsajátításának szintjére,

- a korábbi ismereteihez mért fejlődésére.

Az értékelés feladata

- tárgyilagosan minősítse a tanulók tudását,
- ösztönözze a tanulót magasabb teljesítményre,
- adjon felvilágosítást a szülőknek és a tanulóknak arról, hogy milyen a tanuló viszonya az iskolai követelményekhez és az iskolához.

7.3. Az ellenőrzési és értékelési rendszer követelményei

- A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola oktatási programjában előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.
- A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:
 - A tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.
- A félévi osztályzatot az első félév során szerzett érdemjegyek, az év végi osztályzatot az egész tanév tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
- Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).
- A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe.
- A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító oktató értesíti az elektronikus naplón keresztül.
- A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre váltása történik.

Tanév közben

- A tanulók szóban és írásban felelnek.
- Teljesítményüket az oktató 1—5-ig terjedő skálán érdemjegyekkel értékeli.
- Félévkor, év végén, feleléskor, dolgozatjavításkor, osztályfőnöki órán, szülői értekezleten, fogadóórán az oktató szövegesen is értékeli a tanuló/tanulók munkáját.

A tanév végén

Az oktató osztályoz/ minősít az éves teljesítmény alapján. A továbblépésről az oktatói testület dönt.

Az értékelésbe vont tanulói megnyilvánulások a tantárgyi teljesítmények értékelésénél

- szóbeli felelet
- kiselőadás
- házi dolgozat
- röpdolgozat
- feladatlap
- memoriter felmondása
- referátum készítése
- órai munka
- nagydolgozatok
- alapvizsga eredménye
- projektkészítés

7.4. Az ellenőrzés formái

Az értékelés formái

Az írásbeli dolgozatok típusai

Röpdolgozat:

- írásbeli felelet,
- legfeljebb 20 perces időtartamú,
- kisebb témából íratható,
- a tanítás folyamatának az ellenőrzésére szolgál,
- bejelentés nélkül is íratható.

Témazáró dolgozat

- 1-2 tanórás
- összefoglalás és rendszerezés után íratható,
- időpontját egy héttel előbb be kell jelenteni.

Az íratható témazáró száma

Írásbeli témazárót naponta maximum kettőt lehet íratni a tanulóknak való előzetes bejelentés (és a naplóban való jelölés) után. Az előzetes bejelentésre azért is szükség van, mert az osztály csak annak ismeretében kérheti a dolgozat áthelyezését, ha a bejelentett dolgozatok száma már elérte a kettőt. A témazáró dolgozatok előtt összefoglaló, rendszerező órát kell tartani, a tudás elmélyítése és a problémák felderítése, megbeszélése céljából. A témazáró eredményét súlyozott jegynek (2-szer számítjuk) tekintjük, vagyis a végső osztályzat kialakításában, a kerekítésnél, döntő szerepe van. Egy írásbeli felelet (röpdolgozat) nem minősülhet témazáró dolgozatnak.

7.5. A szakképző intézmény értékelési és vizsgarendszere

7.5.1. A tanulói értékelés fajtái

- Szummatív: dolgozat, beszámoló, vizsga
- Formatív: portfólió, csoportmunka, projektmunka
- Diagnosztikus: órai munka, teszt

7.5.2. Az értékelés módjai

A tanuló érdemjegyet kaphat

- szóbeli feleletre (lehet részletes számadás és összefoglaló, tételszerű),
- írásbeli munkára (röpdolgozat, esszé, házi dolgozat, témazáró nagydolgozat),
- önálló kiselőadásra,
- óraközi, tanórai munkára,
- tantárgyi tanulmányi versenyen való eredményes részvétel· hosszabb projekt esetén a projektben való teljesítésre.

7.5.3. Az értékelés formái

Az oktatók változatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati módszerekkel mérhetik a tanulók tudását. Az oktatónak törekednie kell arra, hogy a tanuló tudását szóbeli felelet formájában is számon kérje a beszédkészség és a kommunikációs képesség javítása érdekében. Az értékelés szöveges értékeléssel, vagy 1-től 5-ig terjedő érdemjeggyel történik. A tanulók jegyeit az oktatók naplóban vezetik. A tárgyhó érdemjegyeit a következő hónap 15-éig be kell vezetni a naplóba. Az egyes tantárgyakból minimumkövetelmény, hogy – a készségtárgyak kivételével – félévenként legalább annyi érdemjegyük legyen a tanulóknak, mint a heti óraszám +2.

Röpdolgozat:

- írásbeli felelet,
- legfeljebb 20 perces időtartamú,
- kisebb témából íratható,
- a tanítás folyamatának az ellenőrzésére szolgál,
- bejelentés nélkül is íratható.

Témazáró dolgozat

- 1-2 tanórás
- összefoglalás és rendszerezés után íratható,
- időpontját egy héttel előbb be kell jelenteni.

7.5.4. A tanulmányi munka értékelése (százalékok az értékelésnél)

Témazáró dolgozatra és nagydolgozatra, írásbeli feleletre nem adható törtjegyet, hanem a ponthatárok egyértelműen adják meg az elért pontérték alapján a jeles és az elégtelen között a dolgozat minősítését.

A TANÉV KÖZBENI TANTÁRGYI (JAVÍTÓ- ÉS OSZTÁLYOZÓ) VIZSGÁK MEGSZERVEZÉSÉNEK ÉS LEBONYOLÍTÁSÁNAK SZABÁLYAI

A szabályzat elsődleges jogforrása a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (1)-(2) bekezdései, valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64-78. § szakaszai, a 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről, valamint a 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról.

A vizsgák fajtái intézményünkben: osztályozó-, javító -, és ágazati vizsga. A tanítási év iskolai munkaterve tartalmazza a vizsgaidőszakokat.

Az osztályozó- és a javító vizsga esetében, ha a tanuló nem megengedett segédeszközt használt, és erről a „rendkívüli esemény”-ről jegyzőkönyv készült, melyet a vizsgabizottság tagjai és a vizsgázó is aláírt, akkor a tanuló teljesítménye elégtelennek minősül.

BIOLÓGIA TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓ VIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam az oktatási program jának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	Nem programozható számológép
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	Növényismeret Állatismeret

Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--
----------------------------	----	----------	----	----

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- Nem programozható számológép
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap
- Növényismeret, Állatismeret könyv

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtene. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre.

A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt, ha a tételhez szükséges, Növényismeret és Állatismeret könyvet használhat.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok alapján:

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

Az A) feladat értékelése:

1. Feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 20 pont

A B) feladat értékelése:

2. Feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 25 pont

3. Előadásmód, szaknyelv alkalmazása, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége – 5 pont

A vizsga értékelésére vonatkozó szabályok megegyeznek az érettségi vizsga szabályzatában foglaltakkal.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12,5 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam az oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli és szóbelirészből áll az javító vizsga. Az adott évfolyam az oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	számológép
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	Növényismeret Állatismeret

Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--
----------------------------	----	----------	----	----

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számológép
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap
- Növényismeret, Állatismeret könyv

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre.

A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt, ha a tételhez szükséges, Növényismeret és Állatismeret könyvet használhat.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok alapján:

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

Az A) feladat értékelése:

1. Feladat megértése, témataartás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 20 pont

A B) feladat értékelése:

2. Feladat megértése, témataartás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 25 pont

3. Előadásmód, szaknyelv alkalmazása, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége – 5 pont

–

A vizsga értékelésére vonatkozó szabályok megegyeznek az érettségi vizsga szabályzatában foglaltaknak.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye a gyakorlati vizsgán nem éri el az összes pontszám 12 %-át, akkor a javító vizsga minősítése elégtelen.

FIZIKA TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Írásbeli vizsga	--	90 pont	60 perc	Nem programozható számológép, Négyjegyű függvénytáblázat
Szóbeli vizsga	30 perc	60 pont	15 perc	Nem programozható számológép, Négyjegyű függvénytáblázat
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- Nem programozható számológép
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap
- Négyjegyű függvénytáblázat

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok alapján:

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

A két feladatra 30-30 pont adható.

A vizsga értékelésére vonatkozó szabályok megegyeznek az érettségi vizsga szabályzatában foglaltaknak.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Írásbeli vizsga	--	90 pont	60 perc	Nem programozható számológép, Négyjegyű függvénytáblázat
Szóbeli vizsga	30 perc	60 pont	15 perc	Nem programozható számológép, Négyjegyű függvénytáblázat
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- Nem programozható számológép
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap
- Négyjegyű függvénytáblázat

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtnie. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok alapján:

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

A két feladatra 30-30 pont adható.

A vizsga értékelésére vonatkozó szabályok megegyeznek az érettségi vizsga szabályzatában foglaltakkal.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye a gyakorlati vizsgán nem éri el az összes pontszám 12 %-át, akkor a javító vizsga minősítése elégtelen.

FÖLDRAJZ TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	- középiskolai földrajzi atlasz, - szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, - körző és vonalzó.
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	középiskolai földrajzi atlasz.
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- középiskolai földrajzi atlasz,
- szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép,
- körző és vonalzó
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejeznie. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli és szóbelirészből áll az javító vizsga. Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	- középiskolai földrajzi atlasz, - szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép, - körző és vonalzó.
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	középiskolai földrajzi atlasz.
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- középiskolai földrajzi atlasz,
- szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép,
- körző és vonalzó
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejeznie. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre.

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégseges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye a gyakorlati vizsgán nem éri el az összes pontszám 12 %-át, akkor a javító vizsga minősítése elégtelen.

KOMPLEX TERMÉSZETTUDOMÁNY TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbeli részből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	Nem programozható számológép Négyjegyű függvénytáblázat
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	Növényismeret Állat ismeret Nem programozható számológép, Négyjegyű függvénytáblázat
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- Nem programozható számológép
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap
- Növényismeret, Állat ismeret könyv
- Négyjegyű függvénytáblázat

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtene. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre.

A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt, ha a tételhez szükséges, Növényismeret és Állat ismeret könyvet, Négyjegyű függvénytáblázatot, nem programozható számológépet használhat.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok alapján:

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

Az A) feladat értékelése:

1. Feladat megértése, témataartás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 20 pont

A B) feladat értékelése:

2. Feladat megértése, témataartás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 25 pont
3. Előadásmód, szaknyelv alkalmazása, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége – 5 pont

A vizsga értékelésére vonatkozó szabályok megegyeznek az érettségi vizsga szabályzatában foglaltakkal.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12,5 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli és szóbeli részből áll az javító vizsga. Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbeli részből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	Nem programozható számológép Négyjegyű függvénytáblázat
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	Növényismeret Állatismeret Nem programozható számológép, Négyjegyű függvénytáblázat

Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--
----------------------------	----	----------	----	----

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számológép
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap
- Növényismeret, Állatismeret könyv

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre.

A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt, ha a tételhez szükséges, Növényismeret és Állatismeret könyvet, Négyjegyű függvénytáblázatot, nem programozható számológépet használhat.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok alapján:

Az értékelés az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik.

Az A) feladat értékelése:

1. Feladat megértése, témataartás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 20 pont

A B) feladat értékelése:

2. Feladat megértése, témataartás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 25 pont
3. Előadásmód, szaknyelv alkalmazása, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége – 5 pont

A vizsga értékelésére vonatkozó szabályok megegyeznek az érettségi vizsga szabályzatában foglaltakkal.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye a gyakorlati vizsgán nem éri el az összes pontszám 12 %-át, akkor a javító vizsga minősítése elégtelen.

TESTNEVELÉS TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint gyakorlati részből áll az osztályozó vizsga.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Gyakorlati vizsga	15 perc	50 pont	60 perc	--
Szóbeli vizsga	--	--	--	--

Összesen elérhető pontszám	--	50 pont	--	--
----------------------------	----	---------	----	----

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- az iskola biztosítja a szükséges sportszereket,
- a vizsgázó a saját öltözékében /fekete alsó, fehér felső/ hajtja végre az előírt gyakorlatokat.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA (GYAKORLATI) ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint gyakorlati részből áll az osztályozó vizsga.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés, használható segédeszközök
Gyakorlati vizsga	15 perc	50 pont	60 perc	--
Szóbeli vizsga	--	--	--	--
Összesen elérhető pontszám	--	50 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- az iskola biztosítja a szükséges sportszereket,
- a vizsgázó a saját öltözékében /fekete alsó, fehér felső/ hajtja végre az előírt gyakorlatokat.

A JAVÍTÓVIZSGA (GYAKORLATI) ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

MATEMATIKA TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA SZAKGIMNÁZIUMI TANULÓK SZÁMÁRA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és adott esetben szóbelirészből áll az osztályozó vizsga.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számológép
- vonalzó, körző, szögmérő
- négyjegyű függvénytáblázatok
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

A vizsga során használt eszközökről a vizsgázó maga gondoskodik.

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

Javítókulcs alapján történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

Abban az esetben van csak szóbeli vizsga, ha az írásbeli teljesítmény 12-24% között van.

A szóbeli tétel tartalmaz három egyszerű, az elméleti anyag elsajátítását számon kérő kérdést (definíció, illetve tétel kimondását, vagy a definíció közvetlen alkalmazását megkívánó egyszerű feladatot), valamint 3 feladatot. A tétel egyes elemei más-más témakörből kerüljenek kiválasztásra.

Az értékelés az alábbi szempontok alapján történik.

1. Az elméleti kérdések összesen– 15 pont
2. A három feladat összesen 30 pont
3. Önálló teljesítményre való képesség, a feladatok logikus előadása, illetve a matematikai kommunikációs képesség 5 pont

A VIZSGA ÉRTÉKELÉSE:

100% - 80%	jeles (5)
79% - 60%	jó (4)
59% - 40%	közepes (3)
39% - 25%	elégséges (2)
24% -	elégtelen (1)

Ha az írásbeli vizsga eredménye 12% alatti, akkor a szóbeli részt nem kezdheti meg. Ha az írásbeli teljesítmény 12-24% között van, akkor van szóbeli vizsga. Ha a szóbeli vizsgarész 12% alatti, akkor póttételt húzhat, melynek elért pontszáma 50%-ban kerül beszámításra.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA TECHNIKUMI TANULÓK SZÁMÁRA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	

Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--
----------------------------	----	----------	----	----

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számológép
- vonalzó, körző, szögmérő
- négyjegyű függvénytáblázatok
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

A vizsga során használt eszközökről a vizsgázó maga gondoskodik.

AZÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

Javítókulcs alapján történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli tétel tartalmaz három egyszerű, az elméleti anyag elsajátítását számon kérő kérdést (definíció, illetve tétel kimondását, vagy a definíció közvetlen alkalmazását megkívánó egyszerű feladatot), valamint 3 feladatot. A tétel egyes elemei más-más témakörből kerüljenek kiválasztásra. Az értékelés az alábbi szempontok alapján történik.

4. Az elméleti kérdések összesen– 15 pont
5. A három feladat összesen 30 pont
6. Önálló teljesítményre való képesség, a feladatok logikus előadása, illetve a matematikai kommunikációs képesség 5 pont

A VIZSGA ÉRTÉKELÉSE:

100% - 80%	jeles (5)
79% - 60%	jó (4)
59% - 40%	közepes (3)
39% - 25%	elégséges (2)
24% -	elégtelen (1)

Ha az írásbeli vizsga eredménye 12% alatti, akkor a szóbeli részt nem kezdheti meg. Ha a szóbeli vizsgarész 12% alatti, akkor póttételt húzhat, melynek elért pontszáma 50%-ban kerül beszámításra.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA SZAKGIMNÁZIUMI TANULÓK SZÁMÁRA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és adott esetben szóbelirészből áll a javítóvizsga.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számológép
- vonalzó, körző, szögmérő
- négyjegyű függvénytáblázatok
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

A vizsga során használt eszközökről a vizsgázó maga gondoskodik.

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

Javítókulcs alapján történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

Abban az esetben van csak szóbeli vizsga, ha az írásbeli teljesítmény 12-24% között van.

A szóbeli tétel tartalmaz három egyszerű, az elméleti anyag elsajátítását számon kérő kérdést (definíció, illetve tétel kimondását, vagy a definíció közvetlen alkalmazását megkívánó egyszerű feladatot), valamint 3 feladatot. A tétel egyes elemei más-más témakörből kerüljenek kiválasztásra.

Az értékelés az alábbi szempontok alapján történik.

7. Az elméleti kérdések összesen–	15 pont
8. A három feladat összesen	30 pont
9. Önálló teljesítményre való képesség, a feladatok logikus előadása, illetve a matematikai kommunikációs képesség	5 pont

A VIZSGA ÉRTÉKELÉSE:

100% - 60%	közepes (3)
59% - 25%	elégséges (2)
24% -	elégtelen (1)

Ha az írásbeli vizsga eredménye 12% alatti, akkor a szóbeli részt nem kezdheti meg. Ha az írásbeli teljesítmény 12-24% között van, akkor van szóbeli vizsga. Ha a szóbeli vizsgarész 12% alatti, akkor póttételt húzhat, melynek elért pontszáma 50%-ban kerül beszámításra.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA TECHNIKUMI TANULÓK SZÁMÁRA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll a javítóvizsga.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	--	100 pont	60 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számológép
- vonalzó, körző, szögmérő
- négyjegyű függvénytáblázatok
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

A vizsga során használt eszközökről a vizsgázó maga gondoskodik.

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

Javítókulcs alapján történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli tétel tartalmaz három egyszerű, az elméleti anyag elsajátítását számon kérő kérdést (definíció, illetve tétel kimondását, vagy a definíció közvetlen alkalmazását megkívánó egyszerű feladatot), valamint 3 feladatot. A tétel egyes elemei más-más témakörből kerüljenek kiválasztásra.

Az értékelés az alábbi szempontok alapján történik.

10. Az elméleti kérdések összesen–	15 pont
11. A három feladat összesen	30 pont
12. Önálló teljesítményre való képesség, a feladatok logikus előadása, illetve a matematikai kommunikációs képesség	5 pont

A VIZSGA ÉRTÉKELÉSE:

100% - 60%	közepes (3)
59% - 25%	elégséges (2)
24% -	elégtelen (1)

Ha az írásbeli vizsga eredménye 12% alatti, akkor a szóbeli részt nem kezdheti meg. Ha a szóbeli vizsgarész 12% alatti, akkor póttételt húzhat, melynek elért pontszáma 50%-ban kerül beszámításra.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA oktatási programjának tantervének tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll a nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	-	100 pont	60 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	-	150 pont	-	-

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- A memoriterek átismétléséhez szöveggyűjtemény
- A téma kidolgozásához szöveggyűjtemények és kötetek

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által megoldott feladat kijavítása a megoldókulcs alapján, és értékelőlap felhasználásával történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek az írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A vizsgázó számára legfeljebb 30 perc biztosított a felkészülésre, és 15 perc a feleletre. A vizsgáztató tanár a felelet végén a témához kapcsolódó kérdéseket tesz fel. A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt az engedélyezett segédeszközöket használhatja.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok szerint történik:

1. Feladat megértése, témataratás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 25 pont
2. Felépítés, memoriterek beépítése a feleletbe és a vizsgázó irodalmi, nyelvtani tájékozottsága, az összefüggések felismerése 10 pont
3. Előadásmód, szaknyelv alkalmazása, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége – 15 pont

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell értékelni.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA (ÍRÁSBELI, SZÓBELI) ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli és szóbeli részből áll a javítóvizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll a nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	-	100 pont	60 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	50 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	-	150 pont	-	-

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- A memoriterek átismétléséhez szöveggyűjtemény
- A téma kidolgozásához szöveggyűjtemények és kötetek.

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által megoldott feladat kijavítása a megoldókulcs alapján, és értékelőlap felhasználásával történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek az írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben a javító vizsga elégtelen minősítésű. A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A vizsgázó számára legfeljebb 30 perc biztosított a felkészülésre, és 15 perc a feleletre. A vizsgáztató tanár a felelet végén a témához kapcsolódó kérdéseket tesz fel. A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt az engedélyezett segédeszközöket használhatja.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok szerint történik:

1. Feladat megértése, témataratás, a lényeg kiemelése, témakörben fontos tényezők feltárása, téma problémaközpontú feldolgozása – 25 pont
2. Felépítés, memoriterek beépítése a feleletbe és a vizsgázó irodalmi, nyelvtani tájékozottsága, az összefüggések felismerése 10 pont
3. Előadásmód, szaknyelv alkalmazása, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége – 15 pont

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el az összes pontszám 12 %-át, akkor a javító vizsga minősítése elégtelen.

TÖRTÉNELEM TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA oktatási programjának tantervének tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozóvizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll a nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	-	50 pont	45 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	25 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	-	75 pont	-	-

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- A vizsgabizottság által kiadott források
- A Középiskolai Történelem Atlasz

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által megoldott feladat kijavítása a megoldókulcs alapján, és értékelőlap felhasználásával történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek az írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A vizsgázó számára legfeljebb 30 perc biztosított a felkészülésre, és 15 perc a feleletre. A vizsgáztató tanár a felelet végén a témához kapcsolódó kérdéseket tesz fel. A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt az engedélyezett segédeszközöket használhatja.

A szóbeli vizsga értékelése az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik:

A feladat megértése; Tájékozódás térben és időben; Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása; Ismeretszerzés, források használata; Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell értékelni.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA (ÍRÁSBELI, SZÓBELI) ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli és szóbelirészből áll a javítóvizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll a nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	-	50 pont	45 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	25 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	-	75 pont	-	-

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- A vizsgabizottság által kiadott források
- A Középiskolai Történelem Atlasz

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által megoldott feladat kijavítása a megoldókulcs alapján, és értékelőlap felhasználásával történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek az írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át éri. Ellenkező esetben a javító vizsga elégtelen minősítésű. A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtene. A vizsgázó számára legfeljebb 30 perc biztosított a felkészülésre, és 15 perc a feleletre. A vizsgáztató tanár a felelet végén a témához kapcsolódó kérdéseket tesz fel. A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt az engedélyezett segédeszközöket használhatja.

A szóbeli vizsga értékelése az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik:

A feladat megértése; Tájékozódás térben és időben; Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása; Ismeretszerzés, források használata; Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el az összes pontszám 12 %-át, akkor a javító vizsga minősítése elégtelen.

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozóvizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll a nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	-	50 pont	45 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	25 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	-	75 pont	-	-

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- A vizsgabizottság által kiadott források
- A Középiskolai Történelem Atlasz

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által megoldott feladat kijavítása a megoldókulcs alapján, és értékelőlap felhasználásával történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek az írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A vizsgázó számára legfeljebb 30 perc biztosított a felkészülésre, és 15 perc a feleletre. A vizsgáztató tanár a felelet végén a témához kapcsolódó kérdéseket tesz fel. A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt az engedélyezett segédeszközöket használhatja.

A szóbeli vizsga értékelése az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik:

A feladat megértése; Tájékozódás térben és időben; Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása; Ismeretszerzés, források használata; Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell értékelni.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA (ÍRÁSBELI, SZÓBELI) ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli és szóbelirészből áll a javítóvizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll a nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga	-	50 pont	45 perc	
Szóbeli vizsga	30 perc	25 pont	15 perc	
Összesen elérhető pontszám	-	75 pont	-	-

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- A vizsgabizottság által kiadott források
- A Középiskolai Történelem Atlasz

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által megoldott feladat kijavítása a megoldókulcs alapján, és értékelőlap felhasználásával történik.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek az írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12 %-át eléri. Ellenkező esetben a javító vizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A vizsgázó számára legfeljebb 30 perc biztosított a felkészülésre, és 15 perc a feleletre. A vizsgáztató tanár a felelet végén a témához kapcsolódó kérdéseket tesz fel. A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt az engedélyezett segédeszközöket használhatja.

A szóbeli vizsga értékelése az alábbi szempontok és kompetenciák alapján történik:

A feladat megértése; Tájékozódás térben és időben; Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása; Ismeretszerzés, források használata; Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el az összes pontszám 12 %-át, akkor a javító vizsga minősítése elégtelen.

SZAKMAI TANTÁRGYAK MINDEN ÁGAZATBAN

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli részből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap, és a feladatok megoldásához szükséges bizonylatok.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás-, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli /gyakorlati	--	100 pont	45 perc	Gyakorlati tantárgyaknál bizonylatkitöltéssel kiegészítve

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számológép (közgazdaság, logisztika)
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

AZ OSZTÁLYOZÓ VIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli részből áll az javító vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll nyomtatott feladatlap és a feladatok megoldásához szükséges bizonylatok

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás időtartama	Megjegyzés
Írásbeli /gyakorlati	--	100 pont	45 perc	Gyakorlati tantárgyaknál bizonylatkitöltéssel kiegészítve

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számológép (közgazdaság, logisztika),
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

IDEGEN NYELV TANTÁRGY

ANGOL, NÉMET

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll az osztályozó vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll a nyomtatott feladatlap. Az íráskészség feladatrésznél a vizsgázó tulajdonát képező nyomtatott egynyelvű, illetve kétnyelvű szótárát használhatja.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga (olvasott szövegértési feladat, nyelvhelyességi feladat, hallott szövegértési feladat, íráskészség-levélírás)	-----	110 pont	60 perc	(A feladatokat a nyomtatott feladatlapon kell megoldani.)
Szóbeli vizsga	-----	40 pont	15 perc	(egyéni értékelőlap alapján)

Összesen elérhető pontszám	-----	150 pont	-----	-----
----------------------------	-------	----------	-------	-------

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK AZ ÍRÁSKÉSzsÉG FELADATNÁL

- egynyelvű, illetve kétnyelvű nyomtatott szótár
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által kitöltött feladatlap, illetve levél megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek az írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12,5 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli tételsor legalább 10 tételt tartalmaz.

A szóbeli vizsga angol nyelvből három részből áll:

- társalgás,
- szerepjáték,
- önálló téma kifejtés verbális vagy vizuális segédanyagok alapján.

Értékelés:

A szóbeli vizsgán elérhető maximális pontszám 40 pont. Feladatrészeként külön értékeljük.

Társalgás jártasság a témában, interakció	4 pont
szókincs, kifejezésmód	4 pont
nyelvtan	4 pont
Szituációs feladat kommunikációs cél elérése	4 pont
szókincs, kifejezésmód	4 pont
nyelvtan	4 pont
Önálló téma kifejtés összefüggő téma kifejtés	4 pont
szókincs, kifejezésmód	4 pont
nyelvtan	4 pont
A három feladatban együttesen értékelendő	
beszédtempó, kiejtés, hanglejtés	4 pont
Szóbeli vizsgarész összesen	40 pont

A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre. A szóbeli vizsgán a vizsgázó semmilyen segédeszközt sem használhat.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12,5 százalékát, akkor a vizsgabizottság engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA (ÍRÁSBELI, SZÓBELI) ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12,5 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint írásbeli- és szóbelirészből áll a javító vizsga. Az írásbeli vizsgán a vizsgázó rendelkezésére áll a nyomtatott feladatlap.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Írásbeli vizsga (olvasott szöveg- értési feladat, nyelvhelyességi feladat, hallott szövegértési feladat, írás-készség-levélírás)	-----	110 pont	60 perc	(A feladatokat a nyomtatott feladatlapon kell megoldani.)
Szóbeli vizsga	-----	40 pont	15 perc	(egyéni értékelőlap alapján)
Összesen elérhető pontszám	-----	150 pont	-----	-----

AZ ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által kitöltött feladatlap, illetve levél megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek az írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12,5 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli tételsor legalább 10 tételt tartalmaz. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre. A szóbeli vizsgán a vizsgázó semmilyen segédeszközt sem használhat.

A szóbeli vizsga angol nyelvből három részből áll:

- társalgás,
- szerepjáték,
- önálló téma kifejtés verbális vagy vizuális segédanyagok alapján.

Értékelés:

A szóbeli vizsgán elérhető maximális pontszám 40 pont. Feladatrészeként külön értékeljük.

Társalgás jártasság a témában, interakció	4 pont
szókincs, kifejezőmód	4 pont
nyelvtan	4 pont
Szituációs feladat kommunikációs cél elérése	4 pont
szókincs, kifejezőmód	4 pont
nyelvtan	4 pont
Önálló téma kifejtés összefüggő téma kifejtés	4 pont
szókincs, kifejezőmód	4 pont
nyelvtan	4 pont
A három feladatban együttesen értékelendő	
beszédtempó, kiejtés, hanglejtés	4 pont
Szóbeli vizsgarész összesen	40 pont

A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre. A szóbeli vizsgán a vizsgázó semmilyen segédeszközt sem használhat.

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12,5 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével, egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

A JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye a gyakorlati vizsgán nem éri el az összes pontszám 12,5 %-át, akkor a javító vizsga minősítése elégtelen.

DIGITÁLIS KULTÚRA TANTÁRGY

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint gyakorlati- és szóbeli részből áll az osztályozó vizsga. A gyakorlati vizsgán (az írásbeli vizsga helyett) a vizsgázó rendelkezésére nyomtatott feladatlap, és a feladatok megoldásához szükséges forrásállományok állnak rendelkezésre. A megoldás alapját képező állományokat az erre kijelölt helyre (helyi lemezegység) a megadott néven kell elmenteni.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás, felelet időtartama	Megjegyzés
Gyakorlati / írásbeli vizsga	--	120 pont	60 perc	(tananyag alapján és számítógépen megoldandó feladatok)
Szóbeli vizsga	30 perc	30 pont	15 perc	(egyéni értékelőlap alapján)
Összesen elérhető pontszám	--	150 pont	--	--

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számítógép (csak gyakorlati),
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

A GYAKORLATI / ÍRÁSBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által elkészített feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A SZÓBELI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12,5 %-át eléri. Ellenkező esetben az osztályozóvizsga elégtelen minősítésű.

A szóbeli vizsga egy szóbeli tétel ismertetéséből áll, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A szóbeli tételsor tíz tételt tartalmaz. A vizsgázó számára legfeljebb 15 perc biztosított a feleletre, a vizsgáztató tanár a felelet végén a témához kapcsolódó kérdéseket tesz fel, melynek során a vizsgázó kommunikatív készségét értékeli.

A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt és a felelete során számítógépet nem használhat.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok szerint történik:

Logikai felépítés	6 pont
Kifejezőkészség, szaknyelv használat	6 pont
Tartalom	12 pont
Kommunikatív készség	6 pont

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot mutat, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12,5 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

AZ OSZTÁLYOZÓVIZSGA (GYAKORLATI, SZÓBELI) ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
80-100 %	jeles (5)
60-79 %	jó (4)
40-59 %	közepes (3)
25-39 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye bármely vizsgarészből nem éri el a vizsgarész összes pontszám 12,5 %-át, akkor az osztályozó vizsga minősítése elégtelen.

A JAVÍTÓ VIZSGA LEÍRÁSA

Az adott évfolyam oktatási programjának tartalma és követelményei szerint alapvetően gyakorlati részből áll a javító vizsga. Azonban azokat a tananyagrészeket, amelyeknek nincs számítógépen megoldható gyakorlati vonatkozása, írásban (papír alapú, online teszt) kell számonkérni, mely a gyakorlati vizsga összetevőjét képezi. A gyakorlati vizsgán a vizsgázó rendelkezésére nyomtatott feladatlap, és a feladatok megoldásához szükséges forrásállományok állnak rendelkezésre. A megoldás alapját képező állományokat az erre kijelölt helyre (helyi lemezegység) a megadott néven kell elmenteni.

A vizsga részei	Felkészülési idő	Elérhető pontszám	Megoldás időtartama	Megjegyzés
Gyakorlati / írásbeli vizsga	--	120 pont	60 perc	(tananyag alapján és számítógépen megoldandó feladatok)
Szóbeli vizsga	15 perc	30 pont	15 perc	(egyéni értékelőlap alapján)

Összesen elérhető pontszám	--	145 pont	--	--
----------------------------	----	----------	----	----

A VIZSGÁN HASZNÁLHATÓ SEGÉDESZKÖZÖK

- számítógép (csak gyakorlati),
- vonalzó,
- íróeszköz,
- iskolai bélyegzővel ellátott papírlap

AZ ÍRÁSBELI, GYAKORLATI VIZSGARÉSZ ÉRTÉKELÉSE

A vizsgázó által megoldott, a feltett kérdésekre adott válaszok, valamint az elkészített gyakorlati feladat elektronikus megoldásának kijavítása a megoldókulcs előírásai alapján, és értékelőlap felhasználásával valósul meg.

A JAVÍTÓVIZSGA (ÍRÁSBELI, GYAKORLATI) ÉRTÉKELÉSE

Teljesítmény	Osztályzat
60-100 %	közepes (3)
25-59 %	elégséges (2)
0-24 %	elégtelen (1)

Abban az esetben, ha a vizsgázó teljesítménye a gyakorlati vizsgán nem éri el az összes pontszám 12,5 %-át, akkor a vizsgázó szóbeli javító vizsgán vesz részt.

A SZÓBELI JAVÍTÓVIZSGA ÉRTÉKELÉSE

A szóbeli vizsgára csak az a tanuló bocsátható, akinek a gyakorlati/írásbeli vizsgán elért teljesítménye a vizsgarész összes pontjának 12,5 %-át eléri. Ellenkező esetben az javítóvizsga elégtelen minősítésű. A szóbeli vizsga 2-3 kérdés megválaszolását igényli témakörönként, melyet a tanulónak önállóan kell kifejtenie. A szóbeli kérdések 8-10 kérdést tartalmaznak. A vizsgázó számára a felkészülési idő, és a felelet időtartama legfeljebb 15 perc, a vizsgáztató tanár a felelet végén a témához kapcsolódó kérdéseket tesz fel, melynek során a vizsgázó kommunikatív készségét értékeli. A szóbeli vizsga helyszínén a vizsgázó a felkészülés ideje alatt és a felelete során számítógépet nem használhat.

A szóbeli vizsgarész értékelése az alábbi szempontok szerint történik:

Logikai felépítés	6 pont
Kifejezőkészség, szaknyelv használat	6 pont
Tartalom	12 pont
Kommunikatív készség	6 pont

Ha a vizsgázó a tétel kifejtésében teljes tájékozatlanságot mutat, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 12,5 százalékát, akkor a vizsgabizottság elnökének engedélyével egy alkalommal póttételt húzhat. Póttétel húzása esetén a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felelni, majd a kerekítés szabályai szerint kell kerekíteni.

Ágazati alapvizsga (lásd a Képzési programban)

7.6. Az ellenőrzés elvei

A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzése folyamatos, előre meghatározott normákhoz viszonyít. Az ellenőrzés következetesen végzett tényfeltáró tevékenység, amely során az empatikus készség fejleszthető. Egyensúlyban van a szóbeli és írásbeli ellenőrzés.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése magában foglalja a minősítést, az értékek biztosítását, tájékoztatást, viszonyítást, motiválást.

Az értékeléssel dinamikusan lehet következtetni a tanítás és tanulás hatékonyságára.

Olyan ellenőrzési, értékelési és visszacsatolási módokat, eljárásokat tartunk jónak, amelyek egyénenként lehetővé teszik a tanulók felzárkóztatását és tehetségük kibontakoztatását.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelésében az értékelés alapelvei, hogy:

- személyre szóló legyen,
- feleljen meg az életkori sajátosságoknak,
- komplex legyen, vagyis az emlékezeti teljesítmény mellett az ismeretek, készségek, képességek alkalmazását, a tudást is mérje,
- fejlesztő legyen,
- ösztönző, bátorító jellegű legyen,
- rendszeres legyen,
- folyamatosságot biztosítson, rendszeres, kiszámítható, tervszerű és mindig aktuális legyen,
- az iskolai követelményrendszerre épüljön,
- biztosítsa a szóbeli és írásbeli értékelés egészséges arányát,
- legyen tárgyyszerű, - félelemmentes légkörben történjen,
- SNIs tanulók esetében alapvető szempont legyen a tanuló önmagához mért fejlődésének értékelése,
- járuljon hozzá a tanulók önértékelési képességének kialakulásához.

Iskolánkban rendszeresen értékeljük és folyamatosan ellenőrizzük tanulóink szaktárgyi munkáját, a készségek terén mutatott fejlődését, a tanulói teljesítményben az előző értékeléshez képest bekövetkező változásokat, és az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez viszonyított tanulmányi előrehaladását.

A tanulók értékelése –speciális esetektől eltekintve– érdemjegyekkel történik, melyeket az oktatók havi rendszerességgel az e-naplóban rögzítenek.

8. A NEMZETISÉGHEZ NEM TARTOZÓ TANULÓK RÉSZÉRE A TELEPÜLÉSEN ÉLŐ NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG

9. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ELVEK, PROGRAMOK, TEVÉKENYSÉGEK

9.1. Az egészségnevelés az iskola mindennapi tevékenységében

Az **egészségvédelem**, mint kulcsfolyamat magában foglalja az egészségnek mint kiemelt értéket képviselő adottságnak, illetve állapotnak ismeretét, megőrzését.

Jelenti egyrészt az egészséggel kapcsolatos ismeretek –

- az egészség, betegség fogalma,
- az egészséget befolyásoló tényezők,
- az egészséget veszélyeztető tényezők,
- a betegségek megelőzésének lehetőségei,
- az életvitel szerepe az egészség megőrzésében,
- az egészséges életmód – elsajátítását.

Továbbá jelenti az egészségmegőrzést lehetővé tevő, egészségtudatos magatartást eredményező képességek, készségek fejlesztését és az eredményes tanulást.

Együttműködést jelent a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola minden szempontból egészséges környezet legyen.

Olyan oktatási-nevelési gyakorlat folytatását jelenti, ami tekintetbe veszi az alkalmazottak és a tanulók jól-létét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást.

Jelenti a törekvést arra, hogy segítse diákjainak, az iskola alkalmazottainak, a családoknak, valamint a helyi közösség tagjainak egészségük megőrzését. Továbbá jelenti a helyi közösség vezetőivel az együttműködést annak érdekében, hogy az érintettek megértsék azt, hogy a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészségmegőrzést.

Egészségfejlesztési céljaink

Általános cél

Tudatosítani az iskolai közösség tagjaiban, hogy:

- az egészség érték, megőrzése tudást feltételező felelősségteljes feladat,
- mindenkinek érdeke elkerülni a balesetet, betegséget, vészhelyzetet,
- vigyázni kell magunk és mások testi-lelki épségére, és tennünk kell érdekében.

A cél érdekében a helyes egészségfelfogást, az egészséges életmódra és a testi-lelki, szellemi és szociális harmóniára való törekvést szükséges formálni.

Konkrét célok

A nemzeti egészségfejlesztési program alapján:

- A dohányzás visszaszorítása
- Az alkohol- és drogfogyasztás megelőzése

- Az egészséges táplálkozás érvényesítése
- Az aktív testmozgás elterjesztése
- A lelki egészségvédelem megerősítése
- A környezet védelme

Hosszú távon

- A 9. évfolyamos diákjaink számára személyre szabott egészségfejlesztési célok kijelölése.
- A formálás érdekében egészségügyi ismeretek elsajátíttatása.
- Jártasságok, készségek kialakítása, fejlesztése az egészségmegőrzés, az egészségtudatos magatartás érdekében, így felkészíteni a közösség tagjait, kiemelten a tanulókat
 - a veszély felismerésére, elhárítására, és következményeinek megelőzésére, az ártalom csökkentésére,
 - az egészséges életvitel kialakításának képességére, a testi-lelki, szellemi és szociális harmónia igényére

Közép távon

- Az egyéni fejlődés rögzítése, nyomon követése kétévenkénti mérésekkel történik.
- A hosszú távú célok megvalósulásához a módosítás, ha szükséges, elvégzése.

Rövid távon

- Megismerni az iskolai közösség, az iskola és környezete egészséggel kapcsolatos aktuális jellemzőit. Az egészségmagatartás, a szociális helyzet felmérése, nyomon követése.

Célszemélyek, résztvevők

- Diákjainkra szeretnénk elsősorban hatni.
- A pedagógus, a tantestület a minta.
- Az iskola: élettér, amilyenné tesszük, úgy hat diákjainkra, azok szüleire, az alkalmazottakra.

A cél érdekében az egészségfejlesztésben együttműködik a tanár, a diák, a szülő, az iskola-egészségügyi hálózat (iskolaorvos, védőnő és más, erre kijelölt szakember).

Az egészségmegőrző munkát segítő partnerek:

- az iskolaorvos, a védőnő
- a rendvédelmi szerv ifjúságvédelmi felelőse
- a szülői szervezet
- az ÁNTSZ szakembere
- a gyermekjóléti szolgálat, a nevelési tanácsadó, a családsegítő szakemberei

Az egészségnevelés területei

- Önmagunk ismerete, az egészségi állapotunk jellemzői, befolyásolásának lehetőségei
- A természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége
- Az egészségtudatos magatartás fontossága, alakítása, a személyi és környezeti higiénia nevelés.
- Az egészséges táplálkozás: optimumra törekvés (korszerű technika, ritmus, szokások, eltérő sajátosságok) preferálása.
- Az egészséges mozgásfejlődés: a rendszeres testmozgás, a testedzés biztosítása. A sportolás mint életszükséglet, a mozgás esztétikumának, örömszerző funkciójának megerősítése. Az erőnlét, terheléstűrés, fittség, állóképesség mértéke, ismerete és egyéni fejlesztése iránti igény erősítése.
- A tanulás, a tanulás technikái, a tanulási környezet alakítása.
- Az idővel gazdálkodás szerepe.
- A baleset-megelőzés, a betegségek megelőzése, az egészség megóvása.
- A betegségek kialakulása, a gyógyulási folyamat.
- A barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben.

- A lelki egészséget befolyásoló tényezők és a lelki egészségvédelmet segítő eszközök, módszerek ismerete, használata.
- A személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete.
- A rizikóvállalás és határai.
- A szenvedélybetegségek elkerülése.
- A szociális körülmények és befolyásolói, az ártalomcsökkentés lehetőségei.

Az iskolai egészségfejlesztés módszerei, eszközei, eljárásai

Az egészségi állapotot alapvetően a genetikai adottságok, a környezeti tényezők, az életmód és az egészségügyi ellátó rendszer működése határozza meg. Mivel az iskola a szocializáció kitüntetett színtere, érdemi hatás az iskola tárgyi és pszicho-szociális környezetének célirányos alakításával, valamint az iskolai közösség tagjai életvitelének befolyásolásával érhető el.

Egészségnevelés

A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amelyek az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkézségeket bővítik az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség- és cselekvésorientált tevékenység. Eredményként a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkeznek egészségük megőrzése és védelme érdekében.

A hagyományos egészségnevelés, felvilágosítás

Ismeretátadás, bemutatás, előadás, brosúrák, intézménylátogatás

A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel

- a táplálkozás,
- az alkohol- és kábítószer-fogyasztás, a dohányzás, a szenvedélybetegségek,
- az aktív életmód, a sport,
- a személyes higiénia,
- a személyes biztonság,
- a családi és kortárskapcsolatok,
- a szexuális fejlődés, a családtervezés,
- a betegség és a gyógyulást segítő magatartás,
- a környezeti ártalmak, a környezet védelme – területén.

A kompetenciaalapú képesség- és készségfejlesztés

Sajátélmény-alapú foglalkozások, irányított beszélgetés, vita, közös programok.

- Egészség szemléletű magatartás, az egészséges és esztétikus környezet iránti szükséglet kialakítása
- Információközlés
- Önismeret-fejlesztés
- Társismeret-fejlesztés
- Döntéshozóképeség-fejlesztés
- Stresszkezelési képesség fejlesztése

Tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az életvitel egészséges módját szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat.

Prevenációs tevékenység

Az egészségmagatartás vizsgálata, a szociális helyzet felmérése, egészségügyi szűrővizsgálatok és a veszélyeztetettek számára célzott programok szervezése, lebonyolítása.

A prevenció, a megelőzés három szinten valósulhat meg. Az elsődleges megelőzés – melynek kiemelt színtere az iskola – a betegség első megjelenésének megakadályozására, az egészség megőrzésére irányul. Ez a korai szűrés eredményeként feltárt egészségi problémákkal, illetve sajátos háttérváltozókkal jellemezhető csoportok körében folytatott megelőző tevékenységet jelent.

Érzelmi nevelés

Készségfejlesztő, önismereti csoportfoglalkozások, osztályfőnöki órák, tanórák.

Az érzelmi nevelés mint eszköz hatékonysága abban a felismerésben rejlik, hogy az egészségkárosító magatartásformák hátterében a személy konfliktuskezelési eszköztárának gyengeségei húzódnak meg. A szocializációs lehetőségek bemutatásával, a feltételek biztosításával, a társas-kommunikációs készségek fejlesztésével igyekszünk hatni elsősorban.

Kortárshatások befolyásának felhasználása

Kortárs-képzés, tréning, klub

A tanulóközösségekben a kortársak befolyásának kiemelt szerepe van. A képzett kortársak segíthetnek barátaiknak vagy osztálytársaiknak, de modell-szereplőként is képviselhetik a kortársnormát. Hatásukat direkt és indirekt módon egyaránt kifejthetik.

9.2. A mindennapos testnevelés megvalósításának módja

Tanórai testnevelés:

2012/2013. tanévtől felmenő rendszerben heti 5 óra

Az iskolai diáksportkör foglalkozásai:

A délutáni órarend szerint a tanulóknak lehetőségük van a sportcsoportok munkájában részt venni, illetve háziversenyeken, városi és megyei diákolimpiai, valamint meghívásos versenyeken indulni.

Tanórán kívüli testedzés:

Az iskola tanulói részére igény szerint egyéb sportolásra is lehetőség van /kosárlabdázás, röplabda, stb./, a tornateremben. Erre az iskola igazgatójához benyújtott kérelemre van szükség. Kedvező elbírálás után a tanulók saját felelősségükre igénybe vehetik az iskola sportolásra alkalmas helyiségeit.

A tanulók igényei szerint a testnevelők a szentesi műjégpályára, valamint az uszodába, illetve kenuzni elviszik a tanulókat, önköltséges alapon.

9.3. Elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos terv

Az iskolai elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításának célja az ismeretek átadása, a készségfejlesztés és a pozitív egészségmagatartás támogatása.

Az elsősegélynyújtás célja a segítség adása addig, amíg a szakszerű segítség meg nem érkezik. A laikus elsősegély nyújtónak nem gyógyítania kell, hanem csökkentenie kell a baleset, vagy rosszullét következményeit, lehetőleg megelőzni a további állapotromlást.

A program a következő értékek kidolgozását vezérli:

- Az élet, egészség alapvető emberi jog
- Az egyenlőtlenségek csökkentése és a szolidaritás
- Az egyének, csoportok, intézmények és közösségek részvétele és felelőssége az egészség fejlesztésében.

Az iskolai elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításának feladatai

- A tanulók egészségi ismereteinek, műveltségének fejlesztése meglévő ismereteikre alapozva.
- Pozitív egészséges életfelfogás megalapozása, előkészítése.
- A biztonság és veszélyhelyzetek felismertetése, a helyes döntés elősegítése.
- Az egészséget megőrzendő értékneként felfogó szemlélet kialakítása diákokban.

Az iskolai elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításának erőforrásai

Humán erőforrások

Az iskolai team tagjai:

- intézményvezető vagy megbízottja,
- egészségnevelő,
- iskolaorvos, védőnő,
- testnevelők,
- diákönkormányzatot segítő pedagógus,
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős,
- osztályfőnöki munkaközösség képviselője.

Külső kapcsolatok:

- Család, szülő
- Iskolaorvos, védőnő
- Szentesi Mentőállomás szakdolgozói
- Légimentő Bázis Szentés
- Magyar Vöröskereszt területi szervezete
- ÁNTSZ

Tárgyi erőforrások

Iskolánk felszereltségét tárgyi eszközökkel való ellátottságát közepesnek minősíthetjük. Az iskolában megtalálhatók:

- szemléltető képek
- fóliák, modellek
- szakkönyvek, videokazetták, CD-ROM-ok
- multimédiás eszközök (laptop...)
- szaktantermek (biológia, számítástechnika., taniroda,)
- audiovizuális eszközök
- könyvtár
- iskolarádió.

Anyagi erőforrások

Anyagi lehetőségeink elég szűkösek, a pályázatokból az egészségfejlesztés feladataira a támogatás biztosított.

Munkaterv

A tartalmi elemeket a tantárgyi programokba és tanórán kívüli tevékenységekbe beépítve a tantestület közösen tudja megvalósítani.

A feladatokat tanórán és tanórán kívüli keretek között valósítjuk meg.

Tanórai színterek az egyes évfolyamok vonatkozó tantárgyi órái és az osztályfőnöki órák.

10.KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK, PROGRAMOK, TEVÉKENYSÉGEK

10.1. Környezeti nevelés az iskola mindennapi tevékenységében

Környezeti nevelés programja

A környezetvédelem mint kulcsfolyamat a környezeti nevelésen alapszik.

Az iskolai környezetvédelem környezeti neveléssel valósul meg.

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Alapelvek, célok

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozásnak feladata.

A környezeti nevelés

- az emberben eredendően benne rejlő természetes erények kibontakoztatása,
- a természet- és embertisztelő szokásrendszer kialakítása,
- a belső késztetések esztétikai, érzelmi, erkölcsi megalapozása,
- a szokásrendszerek elmélyítése intellektuális és érzelmi hatások által, s mindezeknek eredményeképpen kialakul az ökológiai gondolkodás és a környezettudatos szemlélet.

Alapelv az egyetemes természetnek (a világegyetem egészének) mint létező értéknek a tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak maga alkotta környezetével és kultúrájával együtt.

Általános célok

- a fenntarthatóságra nevelés (élethosszig tartó) az ökológiai szemléletmód segítségével
- a rendszerszemléletre való nevelés
- a holisztikus (a világ oszthatatlan egész) és globális szemléletmód kialakítása, a szerves kultúra fontossága
- a tolerancia és a segítő életmód, az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- a környezettudatos magatartás és életvitel segítése, kialakítása
- az egészség és a környezet összefüggéseinek vizsgálata
- a helyzetfelismerés, az ok-okozati összefüggések, a problémamegoldó gondolkodás, a döntésképeség fejlesztése
- a globális összefüggések megértése
- a fogyasztás helyébe életminőség helyezése
- a létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása

Konkrét célok

- Szentés város és környékének természeti, épített, szociális környezetének megismerése, megismertetése, óvása, fejlesztése
- a helyi értékek és problémák feltérképezése

- a helyi célok megfogalmazása (pl. iskolai büfé választékának bővítése, energiatakarékosság, helyi védettség, az iskola és környezetének gondozása)
- a lakóhely megismerése (értékek, gondok, a megoldás módjai)
- a hagyományörzés (család – iskola – település – nemzet szinteken)
- a pozitív értékrend, az egészséges életvitel iránti igény alakítása kiemelt feladatunk
- a fenntartható fejlődés fogalmának és lényegének megismerése
- az ökológiai lábnyom fogalmának ismerete, számítása, csökkentésének lehetőségei

Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése,
- a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása,
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegítik,
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak a környezet megóvása szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
 - a környezet fogalmával,
 - a földi rendszer egységével,
 - globális problémákkal,
 - fenntartható fejlődéssel,
 - ökológiai lábnyommal,
 - a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
 - a környezetvédelem lehetőségeivel,
 - lakóhelyünk természeti értékeivel,
 - lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival.

A célokhoz kapcsolódó feladatok és felelőseik

Az iskolavezetőség

- támogatja a környezeti nevelési programokat
- aktívan részt vesz az egyes programokban

A pedagógusok kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják az egyes környezeti tartalmakat.

Az osztályfőnöki munkaközösség évfolyamokra lebontva foglalkozik az egészségneveléshez kötődő környezeti nevelési tartalmak feldolgozásával.

A nem pedagógus alkalmazottak támogatják a tanári munkát az egyes programok háttérének biztosításával (pl. hivatalos levelek, pénzügyi adminisztráció, pályázati elszámolások).

A technikai dolgozók biztosítják a programok tárgyi feltételeit (környezetbarát takarítószer, világítási hálózat karbantartása, hőszigetelés).

A diákok a tervezett éves programokon nagy számban és sokoldalúan vesznek részt (hallgatóság, tevékeny szerepvállalás, önálló kutatások és kezdeményezések).

Kapcsolattartás a környezetvédelem intézményeivel

A partnerekkel való kapcsolattartás szabályzata szerint.

Az iskolai környezeti nevelés szinterei

Hagyományos tanórai foglalkozások keretében

Minden tantárgy tanításához a szaktanárok (munkaközösségek) kidolgozzák a helyi tanterv, illetve tanmenetek mélységében a környezeti nevelési tartalmakat és azok megvalósítására használt tevékenységi formákat, módszereket.

Módszerek

Célunk a környezeti nevelés szempontjából kiemelkedő jelentőségű élmény- és tevékenység alapú, érzékenyítő, interaktív módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása.

Taneszközök

Az iskolai könyvtárban a csoportmunkához használhatóak: határozók, ökológiai vizsgálatok elvégzéséhez kiadványok, térképek, ismeretterjesztő kiadványok

Mérés, értékelés, eredményesség

A környezeti nevelés az oktatás, nevelés valamennyi területén megjelenik.

A helyi tantervben és a tanmenetekben konkrétan megjelölik a feladatokat és az alkalmazni kívánt módszereket.

Eredmény az, ha

- több a környezeti nevelési tartalom a tanórákon,
- változatos környezeti nevelési módszereket alkalmaznak.
- Erősödnek a tantárgyközi kapcsolatok, a tanulók egységben látják az egy témához tartozó ismereteket.
- Különböző projektek kidolgozásával a széttagolt tanulói ismeretek rendszerszemléletűvé válnak.
- Egyre több tanuló vesz részt a környezetvédelemhez kapcsolódó projektmunkában,
- örömmel készülnek a következő projektre is.
- Az iskola alkalmazottai személyes példájukkal hiteles terjesztői a környezettudatos életvitelnek.
- Az adott témában képzések, továbbképzések, szülői értekezletek tartása.
- Egyre több szülő, tanár vesz részt a programokon,
- ismereteik, hozzáértésük és személyiségvonásaik alapján mintaként szolgálnak.
- Az iskolai programok tervezésekor szempont, hogy a lehetőségekhez képest minél környezetkímélőbb legyen a program.
- Ha az iskola életében, környezetében is látható jelei vannak a környezettudatos életvitelnek

11.A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

A tanulókkal kapcsolatos védelmi feladatok

- Minden tanév szeptemberében tájékozik az osztályfőnök és az ifjúságvédelmi feladatokat ellátó tanár a tanulók szociális helyzetéről.
- Az osztályfőnök tájékoztatja a tanulókat az osztályfőnöki órán, a szülőket pedig a szülői értekezleten arról, hogy milyen anyagi segítséget igényelhetnek rászorultság esetén.
- Probléma felmerülése esetén felvesszük a kapcsolatot a különböző szakszolgálatokkal.
- Az Útravaló - Út az érettségihez pályázati lehetőséget folyamatosan figyelemmel kísérjük, folyamatosan pályáztatjuk a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű diákokat és mentortanárok segítik a tanulók tanulmányi előmenetelét.

A szülők bevonásával végzendő feladatok

- Ha bármilyen problémát tapasztalunk, személyesen is felvesszük a kapcsolatot a szülővel (telefon, levél útján értesítjük), megkérjük, jöjjön be az iskolába, beszéljen a gyermek előrehaladását gátló körülményekről – betegség a családban, rossz lakáskörülmények, életmódbeli problémák, speciális gondok).
- Az osztályfőnök egy-egy tanuló esetében családlátogatást tehet a családi háttér megismerésére.
- Kollégiumi elhelyezést kezdeményezünk.
- A felmérés alapján a szociálisan hátrányos helyzetű tanulókat tanulmányi éveik alatt folyamatosan segítjük, figyelemmel kísérjük.
- Gyermekbántalmazás, védelmi vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezzük, hogy az iskolaigazgató értesítse a gyermekjóléti szolgálatot.
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken az ifjúságvédelmi felelős és az osztályfőnök.

Az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzétesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelkeség telefon, gyermekek átmeneti otthona, stb.) címét, telefonszámát, valamint az ifjúságvédelmi feladatokat ellátó személy nevét és fogadóórájának idejét.

A szociális hátrányok enyhítését, a támogatások megszerzését segítő tevékenység

A szociális hátrányokkal küzdő fiatalok feltérképezése, problémáik megismerése

Hátrányos helyzetű fiatalok azok, akiknek alapvető szükséglet-kiegészítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlagtól eltér, elsősorban szociális, kulturális téren elmarad. Kialakulásához vezető tényezők többek között az alacsony jövedelemszint, a rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsága, műveltségi szintje vagy az a tény, hogy a jegyző védelembe vette ezeket a diákokat.

A szociális hátrány enyhítése, megszüntetése

Veszélyeztetett gyermekek és fiatalok azok, akiknek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja. Kialakulásához vezethetnek a következők: a tanuló családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás, a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény).

Célunk segíteni szakemberek által is nyújtott tartós támogatással, hogy életesélyeik, fejlődési lehetőségeik javuljanak.

Figyelemmel kísérjük a pályázati lehetőségeket (pl. Útravaló) és ezeken való részvételt javasoljuk az érintett tanulók szüleinek.

Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon

A szociális juttatások lehetőségei:

- állami segélyek,
- iskolai juttatások.

Állami segélyek (polgármesteri hivatalokban igényelhetők):

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (kiegészítő családi pótlék szülői kérvény alapján).
- Rendkívüli, gyermekvédelmi támogatás szülői kérvény alapján.

Iskolai támogatások:

- Az iskolai diákbizottság által odaítélt támogatás (hozzájárulás a tanulmányi kirándulás, a sikeres nyelvvizsga költségeihez, rendkívüli segély),
- Iskolai alapítványi támogatás (tanulói kérvény alapján),
- Kollégiumi elhelyezés esetén a kollégiumi díj mérséklésének támogatása.
- Tankönyv és taneszköz ellátás támogatása.

Külső szervezetek segítsége:

- Nagycsaládosok Egyesülete
- Vöröskereszt helyi, országos szervezete
- Máltai Szeretetszolgálat

Helyi, regionális, országos támogatások megszerzése

Általános célunk

- az oktatás–nevelést segítő pályázati lehetőségek maximális kihasználása;
- az ösztöndíjak megpályázásához a figyelem felkeltése;
- a pályázati szemlélet kialakítása, pályázatok készítése.

Közvetlen célunk

- a hátrányos anyagi helyzetben lévő diákok tanulási feltételeinek javítása,
- a szociális hátrányban lévők segítése,
- képességek kibontakoztatása:
 - felvételi előkészítő tanfolyamok támogatása,
 - nyelvvizsgák ösztönzése,
 - iskolán kívüli tevékenységek támogatása (sport, művészet),
 - szakkörök, diákkörök, rendezvények finanszírozása.

Stratégiánk

- jó kapcsolatot kell kialakítani a szülőkkel is (szülői értekezleteken felhívni a figyelmüket a lehetőségekre).

Értékelés:

- Akkor jó a pályázati munka, ha egyre több tanuló, tanár próbálkozik az adódó lehetőségek kihasználásával.
- Az iskolavezetés és a tanárok folyamatosan figyelemmel kísérik a pályázati kiírásokat, és a diákokat érintőkről tájékoztatják a diákokat, illetve a DÖK-segítő tanárt.
- Ha az előző évekhez képest nőtt a pályázási kedv és vannak sikeres pályázatok.

12.A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ SZABÁLYOK

12.1. A magatartás értékelése és minősítése

12.1.1. A magatartásjegy kialakításának elvei

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket ill. osztályzatokat használjuk. A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az osztályban tanító tanárok véleményének figyelembevételével állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

12.1.2. A tanulók magatartását minősítő osztályzatok elbírálásának szempontjai

Magatartás

Példás:

- a tanuló az osztályban, az iskolában, iskolai rendezvényeken példamutatóan viselkedik,
- diáktársaival és a felnőttekkel helyes magatartást alakít ki, lehetőség szerint jó kezdeményezéseivel hozzájárul az osztályközösség munkájához,
- nincs igazolatlan órája, indokolatlanul nem késik,
- szorgalma legalább változó,
- csak indokolt esetben hiányzik a tanításról.

Jó:

- a tanuló az osztályban, az iskolában, iskolai rendezvényeken az elvárásoknak megfelelően viselkedik
- az iskolai magatartása jó,
- a rábízott feladatokat igyekszik becsületesen teljesíteni,
- igazolatlan órája maximum 2 óra,
- indokolatlanul nem késik (1-2 késés elfogadható)

Változó:

- a tanuló nehezen illeszkedik az osztály- és az iskolai közösségbe,
- a megbízásoknak csak részben tesz eleget,
- viselkedése nem mindig megfelelő,
- többször indokolatlanul késik,
- igazolatlanul hiányzik,
- a házirend szabályai ellen vét,
- osztályfőnöki, szaktanári figyelmeztetésben részesült.

Rossz:

- a tanuló fegyelmezetlen magatartásával diáktársainak rossz példát mutat,
- az igazolatlan hiányzásának a száma meghaladja a nyolc órát,
- tagintézmény-vezetői, tantestületi figyelmeztetésben részesült

12.2. A szorgalom értékelése és minősítése

12.2.1. A szorgalomjegy kialakításának elvei

A tanulók szorgalmának értékelésénél, a minősítésénél a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk. A tanuló szorgalmát az osztályfőnök az érdemjegyek

és az osztályban tanító tanárok véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

12.2.2. A tanulók szorgalmát minősítő osztályzatok elbírálásának szempontjai

Szorgalom értékelése

Példás:

- a tanuló szorgalma példamutató,
- a tanuló tanulmányi munkája pontos, rendszeres,
- lehetőség szerint részt vesz tanulmányi versenyeken,
- a tanítási órákon aktívan részt vesz,
- jegyei között egyetlen közepes érdemjegy van.

Jó:

- a tanuló szorgalma jó,
- többnyire rendszeresen és pontosan dolgozik,
- jegyei között maximum egy elégséges osztályzat szerepel.

Változó:

- a tanuló teljesítménye változó,
- feladataiban pontatlan, figyelmetlen,
- osztályzatai kettő, vagy annál több elégségesek.

Hanyag:

- egy vagy több tantárgyból bukott,
- pontatlan, megbízhatatlan.

12.3. Az iskolában adható elismerések, dicséretek

A tanulók jutalmazásának elvei, a jutalmazás formái

Az iskola jutalmazza azokat a tanulókat, akik

- tanulmányi versenyeken eredményeket érnek el, akik regionális vagy országos versenyen helyezést ér el;
- tanulmányi munkáját kiemelkedően végzi és kiváló vagy jeles eredménnyel rendelkezik;
- kitartó magatartása, példamutató szorgalommal rendelkezik;
- példamutató közösségi magatartást tanúsít,
- jó szervező és irányító tevékenységet végez az osztály- és iskola közösségének fontos eseményein;
- mindezzel hozzájárul az iskola hírnevének öregbítéséhez,
- kimagasló sportteljesítményt ér el,
- aki érettségi vagy szakmai vizsgán az írásbeli vagy szóbeli teljesítménye alapján erre jogosult, illetve kiváló érettségi vizsgát tesz;

A dicséret formái:

- szaktanári dicséret szóban és írásban,
- osztályfőnöki dicséret szóban és írásban,
- tantestületi dicséret,
- igazgatói dicséret írásban,
- vizsgabizottsági.

A jutalmazást a naplóba be kell írni.

A jutalmazás történhet oklevéllel, könyvvel, egyéb kisebb ajándéktárggyal, illetve szóbeli és írásbeli formában.

Boros-díjban részesülnek azok az érettségi előtt álló végzős diákok, akik kiváló tanulmányi eredménnyel rendelkeznek, tesznek a közösségért és tanulmányi versenyeredményekkel rendelkeznek.

13.AZ OKTATÓI TESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK

13.1. A tanulók fegyelmezésének elvei és formái (Izd. Házirend)

A szabályzat alapjául a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről, valamint a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról jogszabályok szolgáltak.

- Büntetésben, elmarasztalásban és kártérítési kötelezettségben kell részesíteni azt a tanulót, aki kötelezettségeit vétkesen, vagy súlyosan megszegi.
- Ennek hatálya kiterjed az iskolába beiratkozott valamennyi tanulóra, a tanulóviszony kezdetétől, annak megszűntéig.
- Az iskola az első fokú fegyelmi jogkör gyakorlója.
- Törvényi előírások és értelmezések szerint az alábbi eljárásokat kell alkalmazni:
 - I. Fegyelmező intézkedések
 - II. Fegyelmi intézkedések
 - III. Kártérítési intézkedések

Ezen intézkedéseket az alább felsoroltak tehetik meg:

- szaktanár;
- osztályfőnök;
- tagintézmény-vezető;
- tantestület.
- A fegyelmező intézkedés történhet szóban és írásban, de a szóbeli figyelmeztetést is rögzíteni kell az elektronikus naplóban.
- Osztályfőnök szakoráján csak szaktanári figyelmeztetést adhat.

Fegyelmező intézkedések

1. A szaktanár által történő fegyelmező intézkedések:

a.) Írásbeli szaktanári figyelmeztetés

- a tanóra zavarása esetén;
- kihívó magatartás, trágár beszéd, viselkedés esetén;
- berendezések, eszközök szándékos rongálása esetén
- a munkavédelmi szabályokat sértő öltözékben való megjelenéskor

2. Osztályfőnök által történő fegyelmező intézkedések:

- a) osztályfőnöki figyelmeztetés (szóbeli, írásbeli)
- b) intés
- c) osztályfőnöki megrovás
- d) osztálykiránduláson való részvételtől való eltiltás

a) Osztályfőnöki figyelmeztetés szóban

- Berendezések, eszközök szándékos rongálása esetén, kártérítési kötelezettség terhével.
- Az iskola engedély nélküli elhagyása első esetben.
- A dohányzási tilalom megszegése első alkalommal.
- Indokolatlan késés esetén harmadik alkalommal.
- Egy óra igazolatlan hiányzás esetén

Osztályfőnöki figyelmeztetés írásban

- A dohányzási tilalom 2. alkalommal történő megszegése esetén.
- Az iskola engedély nélküli elhagyása (2. alkalommal) esetén.
- Tanóráról történő rendszeres indokolatlan késés (5 alkalom, ~~vagy 45 perc~~) esetén.
- Ha az igazolatlan hiányzás eléri a 3. órát.
- Szándékos rongálás esetén (kártérítési kötelezettség mellett).

b) Osztályfőnöki intés

- A dohányzási tilalom 3. alkalommal történő megszegése esetén.
- Az iskola engedély nélküli (3. ~~több~~ alkalommal) elhagyása esetén.
- Tanóráról történő indokolatlan késés (10 alkalom) esetén.
- 5 óra igazolatlan hiányzás esetén

c) Osztályfőnöki megrovás

- A dohányzási tilalom 5. alkalommal történő megszegése esetén.
- Az iskola engedély nélküli (5. alkalommal) elhagyása esetén.
- Tanóráról történő indokolatlan késés (15. alkalom) esetén.
- 8 óra igazolatlan hiányzás esetén
- Közbotrányokozás iskolán belül, illetve kívül hatósági jelzés alapján is, ha a hatóság az intézménynek adja át a felelősségre vonás lehetőségét.

d) Osztálykiránduláson való részvételtől való eltiltás

- az a tanuló, akinek tagintézmény-vezetői figyelmeztetése vagy intése van, az nem vehet részt az osztálykiránduláson
- osztályfőnök javaslatára az a tanuló, akiért nem tud felelősséget vállalni, eltiltható az osztálykirándulástól, de ezt a diákot tanító kollégák mikroértekezletének és tagintézmény-vezetői határozatnak kell alátámasztania

3. Tagintézmény-vezető által történő fegyelmező intézkedések:

Tagintézmény-vezetői figyelmeztetés

- A dohányzási tilalom 6. alkalommal történő megszegése esetén.
- Az iskola engedély nélküli (6. alkalommal) elhagyása esetén.
- 15 óra feletti igazolatlan hiányzás esetén
- A 3. különböző szaktanártól kapott szaktanári figyelmeztetés megszerzésekor.

Tagintézmény-vezetői intés

- A dohányzási tilalom 7. alkalommal történő megszegése esetén.
- Az iskola engedély nélküli (7. alkalommal) elhagyása esetén
- 20 óra feletti igazolatlan hiányzás esetén

Fegyelmi büntetések

- Ha a tanuló kötelezettségeit vétkesen vagy súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján írásbeli fegyelmi büntetésben részesíthető, illetve ha a fegyelmező intézkedések fokozatai során elérte az tagintézmény-vezetői intés fokozatát, a következő fokozat a fegyelmi büntetés.
- A fegyelmi tárgyalás nyilvános. A nyilvánosságot a tanuló és képviselője kérésére korlátozhatják, ill. kizárhatják.
- A fegyelmi tárgyalás megindításáról és időpontjáról a szülőt, ill. a gondviselőt írásban értesíteni kell, függetlenül attól, hogy a tanuló tankötelezettsége fennáll-e, a tárgyalást megelőzően legalább egy héttel.

Ezen a tárgyaláson részt vevők köre:

- tagintézmény-vezető;
 - osztályfőnök;
 - szülő vagy gondviselő, vagy törvényes képviselő;
 - tanuló;
 - esetleg más személyek, akik az ügygel szoros kapcsolatban állnak.
- Fegyelmi feljegyzést írásban kell előterjeszteni az tagintézmény-vezető felé az osztályfőnöknek, ideértve más pedagógusi munkakörben dolgozó által írt feljegyzéssel együtt.

Iskolánkban a fegyelmi eljárás lefolytatására és a fegyelmi büntetés kiszabására a nevelőtestület megbízásából a Fegyelmi Bizottság jogosult.

A közoktatási törvény alapján fegyelmi büntetések a következők:

- megrovás
- szigorú megrovás,
- kedvezmények, juttatások csökkentése, illetőleg megvonása,
- áthelyezés másik osztályba, tanulócsoportha, vagy iskolába,
- eltiltás a tanév folytatásától,
- kizárás az iskolából.

13.2. A mulasztás és késés (lsd. Házirend)

Az iskola a felnőttoktatásban résztvevők hiányzását az osztályfőnök összesíti. A felnőttoktatásban résztvevők tanulói jogviszonnyal rendelkeznek, iskolai rendszerű szakképzésben vesznek részt, ezért ugyanúgy igazolniuk szükséges a hiányzásait, mint a nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevőknek. A felnőttoktatásban résztvevők tanulói jogviszonya megszűnik, ha a szorgalmi időszakban **20 óránál többet mulasztanak igazolatlanul.** (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 143. § (7)-(10)) **vagy a gyakorlati hiányzása eléri a 20%-ot. Így a tanév érvénytelen, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. (Szt. 39.§ (3)).**

Összefüggő szakmai („nyári gyakorlat”) gyakorlat teljesítésére csak a szorgalmi időszak után van lehetőség.

Az igazolás módja:

- orvosi igazolás
- hatósági igazolás
- munkahelyi igazolás
- rendkívüli eset vagy súlyos okból való távolmaradást az osztályfőnök mérlegelés alapján igazol
- előzetes bejelentés alapján az osztályfőnök engedélyével

Az igazolásokat a mulasztást követő 8 napon belül be kell mutatni az osztályfőnöknek. Az osztályfőnök a tanév végéig megőrzi az igazolásokat!

Ha hiányzik a tanuló az iskolai foglalkozásokról, akkor a tanuló vagy szülei kötelesek jelezni az osztályfőnöknek telefonon vagy személyesen a távolmaradást.

Ha a tanuló késik az óráról, foglalkozásról, köteles a késés okát igazolni. A szaktanár a naplóba köteles beírni azt, hogy mennyi a késés. A késések időtartama összeadódik. A késés igazolását az osztályfőnöknek kell bemutatni. Felróható okból történő késés igazolatlannak számít. Amennyiben ez eléri a 45 percet, az igazolatlan késés egy igazolatlan órának megfelelő fegyelmi büntetést von maga után.

Igazolt a hiányzás, ha:

- az igazolás, a mulasztást követő első napon, a legközelebbi osztályfőnöki órán, de legkésőbb a hiányzás utolsó napjától számított 8 munkanapon belül az osztályfőnöknek bemutatásra kerül,
- az igazolások az ellenőrző könyvbe beírásra kerültek,
- az orvosi igazolást aláírta a szülő,
- a szülő által igazolható 3 tanítási nap igénybevétele, ha azt a szülő az ellenőrző könyvben aláírásával igazolja,
- az tagintézmény-vezető, az osztályfőnök engedélyt ad a hiányzásra, és igazolja azt,
- nyelvvizsgára készülés, felkészülésre és a vizsganapokra igénybe vehető 1–1 tanítási nap az tagintézmény-vezető, az osztályfőnök és a szülők tudtával úgy, hogy azt a szülők, valamint a vizsgáztató intézmény igazolja,
- országos, megyei és területi tanulmányi versenyen, sportversenyen való részvétel esetén, mentességet kap a tanuló az aznapi tanítás alól; ha bekerül a döntőbe, a versenyre való felkészülési idő hosszát az tagintézmény-vezető és a szaktanár állapítja meg,
- iskolán kívüli vállalkásokból adódóan a tanítás alól felmentés kapható hivatalos kikérővel. A kikérést írásban és előzetesen kell hozni, sürgős esetben személyesen vagy telefonon kérhető.
- gépjármű-vezetési vizsgán való részvétel esetén a hivatalos igazolás bemutatásával.

Igazolatlan a hiányzásod, ha:

- nincs igazolásod,
- a mulasztás végét követő 8. napon túl kerül bemutatásra az igazolás az osztályfőnöknek, a szaktanárnak.

Az osztályfőnök már az első igazolatlan órától köteles a szülőket írásban értesíteni. A tizedik órát követően az ifjúságvédelmi feladatokat ellátó személy a lakhely szerinti illetékes gyámhivatalt és gyermekjóléti szolgálatot köteles írásban értesíteni.

Ha beteg a tanuló:

- nem jöhet be dolgozatot írni sem
- többhetes betegség után egy hét áll rendelkezésre, egy-két napos hiányzás után egy nap alatt kell pótolni a hiányzó tananyagot.
- A 9–11. osztályokban a hiányzás (igazolatlan és igazolt együtt) nem haladhatja meg a 250, 12. osztályban a 210 tanítási órát.
- Ha egy tantárgyból a tanítási órák törvényben meghatározott %-át meghaladja a hiányzások száma, akkor az adott tantárgyból nem osztályozható a tanuló, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi az osztályozó vizsga letételét.
- A 30-nál több igazolatlan óra esetén a tanulói jogviszony megszűnik, amennyiben már nem tanköteles korú a tanuló. Ha a tankötelezettség még nem teljesített, úgy eltanácsolnak az iskolából.

- A gyakorlati képzés foglalkozásain való részvétel kötelező.

A 20/1012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. §, és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 39. § tartalmazza a hiányzásokkal kapcsolatos rendelkezéseket.

A tanuló köteles mulasztását igazolni az iskola házirendjében meghatározottak szerint, és a tanuló hiányzása nem haladhatja meg a házirendben meghatározott mértéket. A szakképző iskola minden mulasztás esetén az iskola házirendjében a mulasztás következményeire vonatkozó szabály szerint jár el.

13.3. A közösségi szolgálat (Isd. Szervezeti és működési szabályzat melléklete)

Az érettségi vizsgára bocsátás feltétele 50 óra közösségi szolgálat teljesítése. Az közösségi szolgálat megszervezésében az iskola segít.

A közösségi szolgálat során

- az egészségügyi,
- a szociális és jótékonyági,
- az oktatási,
- a kulturális és közösségi,
- a környezet- és természetvédelemi,
- a katasztrófavédelmi,
- az óvodás korú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, tanulókkal, az idős emberekkel közös sport- és szabadidős,
- az egyes rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerveknél bűn- és baleset-megelőzési területen folytatható tevékenység.

Ezen tevékenységi területekhez tartozó intézményekkel és szervezetekkel a kapcsolatfelvétel a közösségi koordinátor feladata, az együttműködés az iskola és a fogadó intézmény közötti együttműködési megállapodás megkötésével lép hatályba.

A közösségi szolgálatot a közösségi szolgálati naplóban kell vezetni. A fogadóintézménynél a mentor aláírásával igazolja, hogy a tanuló teljesítette a szolgálatot. A törzslapban és a bizonyítványban is adminisztráljuk a közösségi szolgálat teljesítésének tényét.

13.4. A tanulók fizikai állapotának mérése

A 20/2012. EMMI rendelet 81.§-a értelmében tanévenként valamennyi évfolyamra kiterjedően szervezi meg az iskola a tanulók fizikai állapotának mérését.

A mérés eredménye alapján a testnevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, és ezt a szülői értekezleten, fogadóórán, egyéb megkeresés alkalmával a szülők tudomására hozzák.

A 2014/2015-ös tanévtől kezdve a NETFIT® rendszer segítségével mérik fel a testnevelők a diákok fittségi állapotát az adott tanév meghatározott mérési időszakában.

A NETFIT, vagyis a magyar Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt az iskolarendszerben egységesen működtethető, egészségközpontú fittségmérési-értékelési rendszer.

A NETFIT 4 fittségi profilban 9 mérés segítségével jellemzi a tanulók állóképességét, erejét, hajlékonyságát és testösszetételét. A mérések eredményei tesztől függően két illetve három zónába kerülhetnek. Egészségzónába, fejlesztési zónába, fokozott fejlesztési zónába.

A NETFIT szoftveres alkalmazása olyan személyre szabott értékelési lehetőséget kínál minden tanuló számára, amely vizuálisan is szemlélteti a fittségi állapotot, valamint konkrét ajánlásokat fogalmaz meg a fejlesztés érdekében.

13.5. A házi feladatok kitűzésének elvei és gyakorlata

A hétfői házi feladat szabályai

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- a házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása;
- a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;

13.6. A felnőttképzésre vonatkozó speciális szabályok (Isd. képzési program)

14.A TANULÓ MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉSÉNEK FELTÉTELEI

- Az iskolára jellemző, továbblépés szempontjából meghatározó periódus a tanév.
- A tanévtől eltérő továbbhaladási engedélyt kérhetnek a tehetséges tanulók. Egyéni továbbhaladási engedélyt a tanulót tanító tanárok véleményét figyelembe véve az igazgató adhat.
- A tanuló magasabb évfolyamra léphet, ha teljesítette a tanévben a számára előírt követelményeket.
- A tanévben elért teljesítmény megállapításának módja:
 - a tanév során szerzett folyamatos értékelések alapján kialakított szaktanári vélemény valamennyi tantárgyból
 - a 10–(11). év végén a kijelölt tantárgyakból tett alapvizsga-eredmények. Az alapvizsga tantárgyai: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, ágazati szakmai tantárgy. Az alapvizsga eredménye a tanév végi jegyen egy egész jegyet módosíthat mindkét irányban.
- A továbbhaladásról döntő személyek:
 - a tantárgyi követelmény teljesítéséről a szaktanár (félévkor, év végén)
 - az alapvizsga eredményéről a vizsgabizottság
 - a magatartás és szorgalom minősítéséről az adott osztályban tanító tanárok
 - a felsőbb évfolyamra lépésről a tantestület dönt
- Az elmarasztaló értékelést követő utólagos, egyedi korrekció lehetőségei:
 - Ha a tanuló nem teljesítette a követelményeket, a tanév végén javítóvizsgát tehet a mindenkori törvényi szabályozásoknak megfelelően (20/2012 EMMI Rendelet alapján).

Beiratkozás a felsőbb évfolyamra a bizonyítvány leadásával történik.

15.A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ TANULÓ ÉS A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ VAGY FOGYATÉKKAL ÉLŐ SZEMÉLY

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Céljaink

Általános cél:

A tanuló pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása, a gyermek fejlődését, felkészülését, továbbhaladását veszélyeztető okok feltárása és azok megszüntetésében való közreműködés.

A személyiségzavarok, tanulási nehézségek, társas beilleszkedési problémák, deviáns jelenségek korai felismerése és a megoldásban történő közreműködés (osztályfőnök feladata).

Közvetlen cél:

Segítséget nyújtani:

- a magatartási panaszok, mint beilleszkedési nehézség, kommunikációs zavar, szülő-gyerek konfliktus, pedagógus-diákkonfliktus, kapcsolatteremtési nehézségek kortársakkal és felnőttekkel, csavargás, iskolakerülés, agresszivitás, indulatkitörés;
- tanulási nehézségek: lassúbb előrehaladás, fejlődési elakadás, teljesítőképeség hullámzása, fáradékonyság, kudarc, motiválatlanság;
- érzelmi krízisállapotok: depresszió, öngyilkosságra és súlyos agresszivitásra való készítés, indulathullámzás okainak feltárásában és terápiájában.

Stratégiánk (azok a tevékenységek, amelyekkel céljaink elérhetők)

Pedagógiai (elsősorban osztályfőnöki) segítséget adni a tanulónak, a szülőknek. A pedagógus segítségnyújtása mellett szükség van olyan társintézményekre is, ahol pedagógiai, pszichológiai segítséget kaphat a gyerek, a rászoruló. Súlyosabb – a pedagógusok kompetenciáját meghaladó – esetekben a tanulónak, szülőknek ajánljuk:

- az ifjúságvédelmi tanácsadó,
- a nevelési tanácsadó (igénybevétele önkéntes, kivéve, ha az eljárás a gyámhivatal kérésére indul),
- pszichológus vagy más szakember felkeresését.

Az iskola által nyújtott **pedagógiai támogatás** történhet egyéni vagy csoportos formában.

- Az együttműködési készség kialakítása és erősítése a csoportban, az osztályban. Minél több csoportos tevékenységre kerüljön sor. A tanulók tanulják meg és gyakorolják a közös munka közös szabályainak szerepét. Ennek érdekében órákon szaktantárgyhoz kapcsolódó gyűjtőmunkát végeztetünk, könyvtárlátogatást szervezünk, segítjük a tanítványok felkészülését a karácsonyi műsorra, iskolanapi rendezvényekre. Olyan versenyeken indítjuk tanulóinkat, ahol a csapat teljesítményétől függ a siker. Felhívjuk a figyelmüket a csoportok által megpályázható pályázati kiírásokra, ösztönözzük és segítjük a pályázatok megírását.
- Az értékek tiszteletére, megbecsülésére nevelés olyan pedagógusi feladatokat tartalmaz, amelyek segítségével a gyerekek képesek és készek mások értékeinek felismerésére és elismerésére. A nevelés színterei a tanulmányi kirándulások, színházlátogatások, minden iskolai tevékenység értékelése, a pozitív tanulói megnyilvánulások, tevékenységek jutalmazása.
- Fejlesztjük a diákok konfliktuskezelő képességét a szaktárgyakból adott versenyfeladatokkal, az osztályfőnöki órákon szerepjátékokkal.
- Igyekszünk tanulóinkkal elsajátíttatni a demokratikus magatartás szabályait. Az intézményi szabályozás diákokat érintő előírásait megbeszéljük velük, kikérjük véleményüket. Bevonjuk őket az iskolai házirend elkészítésébe, betartatásába.

Alkalmazott módszereink, eljárásaink

A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló problémáját a következő módszerekkel próbáljuk megoldani:

- Négyszemközti beszélgetés a diákkal.
- A diákot tanító pedagógusok konzultálnak egymással, szükség esetén mikroértekezletet rendezünk az osztályban tanító tanárok számára.
- Kapcsolattartás az iskola védőnőjével, illetve az ifjúságvédelmi felelőssel.
- A gyermekkel való foglalkozás hatékonysága jelentős mértékben attól is függ, hogy abban milyen módon és mélységig vesznek részt a tanuló szülei. Többször felmerülő probléma esetén kapcsolatfelvétel szülővel.

- A módszer kiválasztása a gyerek problémájához igazított, s a szülővel való együttműködés, valamint a pedagógussal való kapcsolattartás során módot kell biztosítani arra, hogy sikertelenség esetén más jellegű segítséget is kaphasson a gyerek, pl.: nevelési tanácsadó.
- Adott osztályban több ilyen probléma felmerülése esetén rendkívüli szülői értekezletet tartunk, melyen részt vesznek az osztályban tanító pedagógusok is, ha szükséges az osztály tanulói is.

Értékelés

Sikeresnek tekintjük a gyerekekkel való foglalkozást, ha érzékelhető a haladás a tanulmányi eredményében, a magatartásában; csökkentek a konfliktusok mind az osztálytársakkal, mind a pedagógusokkal.

Sikertelenség a módszerek, ha érdemleges változás nem történt a gyerek viselkedésében, magatartásában, tanulmányi munkájában.

15.1. A fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Általános cél:

Az iskola nem zárkózik el a sérült gyermekek felvétele előtt. Ha ilyennel találkozunk, segítjük beilleszkedését a tanulói közösségbe.

Konkrét célok:

A fogyatékos és sérült gyermekek gondjainak felmérése, a lehetséges segítségi módok megtalálása.

- osztályfőnöki órán, pl. fogalmazásírással (Használati utasítás magamhoz)
- az általános iskolai tanárokkal való kapcsolattartással
- a szülők és az iskolaorvos segítségével

Stratégia:

A gond felismerése után az érintett diák megfelelő szakértőhöz való irányítása (nevelési tanácsadó, gyógytestnevelő, pedagógiai szakszolgálat, pszichológus, stb.).

Tevékenységek:

A fogyatékoság mértékét figyelembe véve segítjük a tanuló beilleszkedését, felzárkózását és iskolai munkáját. Az osztályfőnök és a pedagógiai asszisztens javaslatot tehet az igazgatónál a tanuló egyes tantárgyakból történő felmentésére. Minden eset egyedi elbírálást igényel. A szaktanár a tanuló adott fogyatékoságát figyelembe véve egyéni fejlesztési tervet dolgoz ki, mely alapján a tanuló teljesítheti a követelményeket.

Ellenőrzés:

Felelős az osztályfőnök.